

***Manna
pro každý den
II.***

Obsah	Stránka
První Mojžíšova kniha, kapitoly 7–50	3
Evangelium podle Marka	94
Prorok Daniel	156
Epištola Římanům	192
Kniha Ezdrášova	231
Prorok Aggeus	257
První epištola Timoteovi	262
Druhá epištola Timoteovi	274
Epištola Titovi	283
Epištola Filemonovi	289
Žalmy 1–41	292
Druhá Mojžíšova kniha, kapitoly 1–7	353

Citace z Bible jsou uváděny podle Kralického překladu, v případě potřeby přeloženy z předlohy, kde je použit Elberfeldský překlad. V tom případě je připojena poznámka „Elb. př.“ nebo „přel.“.

Před čtením textu je třeba přečíst si oddíl z Bible, ke kterému se tento text vztahuje.

Přeloženo z „Tägliche Manna“, Band 2, Beröa-Verlag, Zürich 1983

© 1999 **IGBV**
GUTE BOTSCHAFT Verlag
P. O. B. 80
D – 35673 Dillenburg
Germany

Koráb je hotov. Už jen sedm dní a přijde to, co Noé po sto dvacet let kázal. Kazatel spravedlnosti utichá (2. Petra 2,5). Vchází se svou rodinou do korábu. Kolik lidí přijalo jeho poselství a následuje těchto osm osob? Nikdo! Proč ne? Matouš 24,38.39 nám říká, že byli zaměstnání věcmi pozemského života (jídlo, pití, vdávání a ženění se) a nepoznali, že v poselství Noé jde o Boží soud a o jejich život. Je postoj lidí dnes jiný? Není! Většina nechce být ve svém hledání příjemného života rušena myšlenkami na věčnost, na Boží soud a na peklo. Ale tak jako zavřel Bůh dveře za Noé, tak uzavře brzy s konečnou platností dnes ještě trvající dobu milosti. A tak jako u Noé, nezůstanou otevřena žádná zadní dvířka k dosažení spasení.

Zavřel Bůh zevnitř nebo zvenčí? Boží slovo nám to zde výslovně neříká. Ale z jiných míst poznáváme, že Bůh nechce být se světem, nýbrž u Svého lidu (Matouš 28,20; Filipským 4,9; Daniel 3, 24.25). Noé a jeho rodina byli v bezpečí, a k tomu se směli těšit z blízkosti svého Boha a z obecenství s Ním.

Potopa přišla na zemi i na lidi, o nichž Pán Ježíš řekl: „Jedli, pili, ženili se, vdávaly se až do toho dne, v kterémž Noé všel do korábu; i přišla potopa, a zahladila všecky.“ (Lukáš 17, 26.27) Na vyjmenovaných věcech samých není nic zlého. Nepravost spočívala v tom, že lidé přitom ze svého života vyloučili Boha a zavrhlí Jeho Slovo. Bůh ohlásil soud, ale oni nevěřili. Mluvil o hříchu a o zkažení, ale oni nebyli přesvědčeni. Mluvil o prostředku záchrany, ale oni toho nedbali. Jednali, jako kdyby jim země patřila na základě nějaké nájemní smlouvy na věčnost. Nemysleli na to vážné „až“.

Jednání těchto lidí a popis hrozné potopy vedou bezděčně naše myšlenky k budoucímu *dni Páně*. V 1. Tesa-lonickým 5,3 o tom čteme: „Nebo když dějí: Pokoj a bezpečnost, tedy rychle přijde na ně zahynutí... a neujdouť.“ Tehdy nemohl uniknout žádný; všichni lidé zemřeli. Ani budoucímu Božímu soudu neunikne nikdo, kdo se dnes, *nyní*, neuteče k Pánu Ježíši.

Jak bezpečni byli lidé i zvířata v korábu! Ty samé vody, které přinesly smrt všem, kdo se nacházeli venku, nesly koráb. Čím výše vystupovaly vody soudu, tím výše se zvedala loď.

Bůh se musel s odpadlým lidstvem zabývat v soudu. Po sto padesát dní byly vody na zemi, takže nikdo nezůstal naživu. Pak se Bůh rozpomněl na Noé a na zvířata v korábu. Zaměstnával se nyní očištěnou zemí, která měla být nově zalidněna obyvateli korábu.

Čemu nás učí ti dva ptáci, které Noé vypustil, než vyšel z korábu? Poukazují na dvě přirozenosti, které jsou při věřícím i po jeho spasení až do konce jeho pozemského života. Naše stará přirozenost, tělo, znázorněné nečistým krkavcem (3. Mojžíšova 11, 13–15), se v nečistém prostředí tohoto světa cítí dobře (Galatským 5,19–21). Nový život v nás se naproti tomu nemůže ve světě dobře cítit. Nenajde tu místo odpočinku.

Po sedmi dnech je holubice vypuštěna znovu. Vrací se s olivovým lístkem v zobáku – důkazem, že soud přešel. Pro věřící Židy, kteří budou spaseni i přes budoucí dobu soužení, přijde okamžik, kdy budou smět poznat, že jsou opět vštípeni do olivy (Římanům 11,23.25–29). Nakonec se holubice už nevrací. Až bude země očištěna soudy, stane se místem přebývání lidí, žijících na zemi pod vládou Pána Ježíše.

Noé a jeho rodina byli se všemi zvířaty v korábu přes rok. Nyní Bůh říká: „Vyjdi z korábu.“ Tak jako vystavěl Noé koráb na Boží příkaz a na Jeho slovo do něho vešel, tak jej nyní opět opouští; ne veden svým rozumem, nýbrž v poslušnosti víry. Na očištěné zemi staví Noé nejprve oltář, na němž obětuje Hospodinu. To je bohoslužba víry. V ní je především vyjádřen dík za spasení, kterého se mu dostalo. Ale nemluví se o vlastní děkovné oběti, nýbrž o zápalné oběti. Tato oběť byla Bohu přinesena *celá* (3. Mojžíšova 1,3.9.13). Mluví o tom, co Pán Ježíš, náš Spasitel, byl ve Svém díle spasení pro Boha. Představuje výsledky Kristova díla pro Boha.

21. verš vede naše myšlenky ke kříži Golgoty. Tam zemřel Pán Ježíš, který ve Svém těle činil jen to, co bylo Otci libé, v plné oddanosti svému Bohu (Jan 8,29; 12,27.28; Lukáš 22,42). Tam byla také ukončena zkouška lidí a byl přinesen důkaz, že lidské srdce je beznadějně špatné. Jaký protiklad: Jediný člověk, ve kterém měl Bůh nezkalené zalíbení, je zabit lidmi, kteří Boha svým hříšným životem jen uráželi a popouzelili! Jak vděční a radostní smíme být, že Bůh na základě této události – zástupné smrti Pána Ježíše – dává každému věřícímu dokonalý život (2. Korintským 5, 17).

Začátek této kapitoly ukazuje, že po potopě začíná nová domácnost, tj. časové období, kdy Bůh jedná s lidmi jinak, než tomu bylo doposud. Bůh předal lidem vládu nad zemí a nad tím, co na ní žilo. Člověk měl nyní vládnout a spravovat vše. Strach před lidmi byl položen na všechny ostatní tvory. Zvířata jsou nadále dána člověku za potravu, ale jen jejich maso, nikoli jejich krev. Bůh zde naznačuje to, co později ukazuje jasně a co jde až do období křesťanství: Krev patří Jemu. (3. Mojžíšova 17,10–14; Skutky ap. 15,29)

Smlouva, kterou Hospodin uzavírá s Noé, osvobozuje celé stvoření od bázně z druhé potopy. Soud už nikdy nenabude takové formy.

„Onen první svět vodou jsa zatopen, zahynul. Ta pak nebesa, kteráž nyní jsou, i země, týmž slovem odložená, chovají se k ohni, ke dni soudu a zatracení bezbožných lidí.“ (2. Petra 3, 6.7) Když bude země podruhé očištěna – a to ohněm – také nikdo neunikne, kromě těch, kteří se utekli k Pánu Ježíši, jenž prošel hlubokými vodami smrti a stál v ohni Božího soudu.

Až do té doby byl Noé obrazem neúnavného kazatele spravedlnosti, muže víry, jenž byl ve všem poslušen slova svého Boha, a proto s Ním žil v obecenství (kap. 6,9). Přechtené verše jej ale představují jako člověka, který se v ničem neliší od druhých. Jeho přirozené srdce bylo také zkaženo (kap. 8,21). Na cestu víry, důvěry a závislosti na Bohu ho přivedla jen Boží milost (kap. 6,8).

A jak tomu je s námi? Jsme lepší než nevěřící lidé? Vůbec ne! Naše srdce je stejně tak lstivé a zkažené (Jeremiáš 17,9). Tělo se naším obrácením ani o trochu nezlepšilo. Vše, co Bůh v našem životě způsobil, se stalo jen z Jeho milosti (Efezským 2,8.9).

Noé, jemuž svěřil Bůh vládu nad celou zemí, není v stavu vládnout sám sobě a ovládat se, a to jej vystavilo posměchu těch, nad nimiž měl vládnout.

Zlořečení nad Chamovým synem (Kanánem) se až dodnes projevovalo na jeho potomcích. Ačkoli spasení přichází ze Židů (27. verš; Jan 4,22), nečiní evangelium už žádný rozdíl mezi lidmi. Obrací se stejnou mírou na všechny. Na počátku Skutků apoštolských nám popisuje Duch Boží, jak z každé z těchto skupin národů je někdo obrácen (Cham: komorník z Etiopie; Sem: Saul z Tarsu; Jáfet: Kornélius).

V této kapitole nám Duch Svatý ukazuje přehled potomků synů Noé. Chronologicky viděno stojí kapitola 11, 1–9 ještě před tímto seznamem rodů; neboť verše 5.20.31 mluví o rozšíření rodin Jáfeta, Chama a Sema *podle jazyku svého*.

V seznamu Chamových potomků je vyhrazeno zvláštní místo popisu Nimroda a jeho činů. Nimrod znamená „vzpurník“. Poddanost Bohu mu byla asi neznámou věcí. K čemu by ji potřeboval on, jenž na sebe soustředil tolik moci, že jej všichni obdivovali jako mocného? Tak jako Kain (viz poznámku ke kap. 4,17 – Elb. př.), i on zakládal různá města, aby zajistil svou říši.

V těchto verších se setkáváme s mnoha jmény národů, které později vystupovaly v historii izraelského národa jako jeho protivníci: Mizraim (= Egypt), Bábel nebo Babylon, Asyrie, Ninive, Filistinští a Kananejští. Všichni měli týž původ: Chama. Patřili k rodině, která přišla pod zlořečení. – Je dobré, když si jsme vždy vědomi původu všech proudů, které jsou proti čistému biblickému křesťanství. Jde o svět, systém, který si vystačí bez Boha a s nímž Bůh s konečnou platností skončil. Kéž bychom se nedali omámit pěknými a příjemnými věcmi světa!

Také v seznamu Semových potomků je jedno jméno zvlášť vyzdvíženo: Heber a jeho synové. Význam tohoto jména je „země na druhé straně“. Z tohoto jména byl později odvozen výraz Hebrejci. Tak byli nazýváni ti, kteří pocházeli z druhé strany řeky, kteří se v zemi zdržovali jako cizinci a bydleli ve stanech (kap. 14,13; Židům 11,9.13). Jaký protiklad k potomkům Chamovým, kteří stavěli města, zakládali říše a byli charakterizováni vnějšími, dojem budícími znaky, jako Nimrod!

Vnější okolnosti se od oněch dnů až do dneška ve všech směrech změnily, ale lidé a Boží zásady jsou stále ještě stejné. Poslední kniha Bible mluví všeobecně o lidech s přívlastkem „kteří přebývají na zemi“. Tím jsou míněni nevěřící, kteří budou žít v době konce. Jejich smýšlení a snahy nejdou za viditelné věci. Věřící naproti tomu jsou viděni vždy jako poutníci a jako takoví, kteří nejsou ze světa. Vystává nyní otázka, zda naši bližní na nás vidí, že jsme synové Heberovi. Je náš praktický život řízen nebeskými a věčnými věcmi nebo viditelnými věcmi kolem nás?

Jméno Peleg („rozdělení“) zřejmě naznačuje, že ke zmatení jazyků došlo v jeho době, tedy přibližně sto let po potopě. Mnozí vidí v tomto jménu poukaz na rozdělení kontinentů jako následek potopy.

Poté, co byl Bábel poprvé jmenován v kapitole 10,10, nacházíme nyní bližší popis jeho vzniku. Bábel nebo Babylon se v Božím slovu vždy znovu vynořuje, až se ve Zjevení stává obrazem křesťanstva bez Krista, spojením všech, kteří jsou křesťany jen dle jména.

Je udivující, jak popis Babylona na začátku Boží Knihy souhlasí s celým vývojem odpovědné církve až ke smutnému konci křesťanstva dle jména v Knize Zjevení. Nejprve táhli od východu slunce (viz poznámku k 2. verši – Elb. př.) do roviny Sinear. To první, co křesťané ztratili ze zřetele, byla živá naděje na příchod Pána. Poté, co se křesťanství stalo státním náboženstvím, začalo nabývat vlivného postavení (= město a věž). Rozvinulo se papežství. Ale už dávno nebyli všichni, kteří se nazývali křesťany, znovuzrozenými věřícími (nebyli živými kameny, jak je to řečeno v 1. Petra 2,5, nýbrž z jílu vypálené cihly). Nejsou spolu spojeni poutem Ducha Svatého, nýbrž „zemí lepkou“, tj. lidskými pohnutkami. Co řekl Bůh k této stále sílící náboženské moci římské církve? Mnoho směrů protestantismu a četné sekty nejsou nic jiného, než Jeho soud nad staviteli z Bábel.

Od 10. verše se opět mluví o Semově linii. Ta vede až k jednomu Heberovu synu (kap. 10,21; 14,13), jehož život je velmi podrobně popsán od dvanácté kapitoly: k Abramovi.

Verše 27 až 32 nám dávají jen nedokonalý obraz rodiny Táre a jeho synů. Je však doplněn jinými místy v Božím slovu. Nejprve čteme v Jozue 24,2, že Táre a jeho rodina byli modloslužebníci. Z tohoto prostředí vyvolal Bůh Abrama. Ten měl vyjít ze své země a ze své příbuznosti do země, kterou mu Bůh chtěl ukázat (Skutky ap. 7, 2–4). Zdá se však, že rodinná pouta byla velmi silná, neboť Abram nevychází z Ur Kaldejských sám; ostatní členové rodiny jdou s ním. Zdá se dokonce, že Táre, otec, kterého Bůh nevolal, převzal vedení. Ale cesta končí v Cháran, nikoli v zemi, kterou chtěl Bůh Abramovi ukázat.

Do té chvíle vyšel Abram ze své země a ze své příbuznosti, ale ještě neopustil „dům otce svého“ (kap. 12,1). Bůh musel zasáhnout smrtí a odstranit tak z Abramova života překážku, jeho vlastního otce, aby Abram šel dále po cestě víry až k Bohem určenému cíli.

Nejsou i v našem životě kompromisy, které nás zdržují od následování našeho Pána?

V Cháran vybízí Bůh Abrama ještě jednou: „Vyjdi...“ Opakuje, co mu již jednou řekl v Ur Kaldejských (Skutky ap. 7,3). Bůh nemění své názory s časem, např. když my lidé hned neposlechneme, anebo když namísto po Jeho cestě jdeme po vlastní cestě (srv. s Jonáš 1,2; 3,2). Nyní Abram poslechl, vydal se na cestu a přichází do země, kterou mu chtěl Bůh ukázat: do Kanánu. Lot, jeho synovec, jde s ním. Zatím co Abram jde s vírou a důvěrou v Boha a Jeho slovo, Lot pouze následuje Abrama. Kolik je dnes takových věřících, kteří jen jdou spolu, kteří následují druhé bez zkoušení vlastního svědomí, bez skutečnosti vlastní víry! Těžkosti a problémy zjevují nedostatek osobní víry a náklonnost ke světu.

Abram se zdržuje v zaslíbené zemi, ale ta mu nepatří. Ještě je zalidněna Kananejci. Je to důvod k starostem? Ne, Boží zaslíbení následuje hned po 6. verši. To se v Abramově životě opakuje vícekrát. Bezprostředně po nějaké zkoušce, v níž obstál, jej Bůh posiluje osobním zaslíbením (kap. 13,14; 15,1; 22,15–18).

Tři věci vyznačují Abrama v zemi. Měly by být i dnes při každém opravdovém věřícím: *oltář* – velebení Boha, oběti chvály (Židům 13,15); *stan* – znamení cizince, jehož občanství je v nebi (Filipským 3,20); *vzývání jména Hospodinova* – modlitba (Filipským 4,6).

Proč nezůstal Abram u svého oltáře v Bethel? Snahou satana je vždy odvést nás od Božího domu (= Bethel). To první, co se na cestě ven z obecenství s Pánem dostaví, je hlad. Čtení Bible nás už neuspokojuje a ze shromáždění jdeme domů s prázdným srdcem. Pak je to už jen krok do Egypta, který je obrazem světa, abychom tam našli náhradu.

Jakmile se ale postavíme na úroveň světa a přizpůsobíme se mu, ztrácíme odvahu k vyznání svých vztahů k Pánu Ježíši a zapřeme Jej.

Jak je dobré, že Bůh nenechává Abrama jít vlastní cestou. Jde za ním až do Egypta. Nemluví s ním sice osobně, neboť toto spojení je přerušeno. Ale řídí okolnosti tak, že Abram musí před světem vyznat pravdu a je od světa poslán zpět. Pán ani dnes nenechá žádnou ze zbloudilých ovcí jen tak samu sobě. Miluje je příliš, než aby nezkusil vše k tomu, aby zbloudilé opět přivedl do plného obecenství se sebou (1. Jana 2,1).

Abram byl od faraona bohatě obdarován. Ale může to, co je získáno na cestě nevěry, být skutečně k požehnaní? Ne, je to jen přítěž a brzy se to projevilo jako příčina sporu mezi bratřími.

Jak krásné je úplné napravení věřícího, který se dal špatnou cestou! Předpokladem pro napravení je, že se věřící vrátí až k tomu bodu, kde se od Pána odklonil. Bůh vyžaduje nelítostné sebeodsouzení, odsouzení skrytých důvodů, které vedly k odchýlení se. Pán se musel Petra třikrát zeptat: „Miluješ mne?“ Jednou otázkou by božské světlo neproniklo až do nejskrytějšího kouta jeho srdce. – Na tom místě, „kdež prvé byl stánek jeho“, nalézá Abram opět svého Boha. Nyní se může opět bez zábran modlit.

Abram se chtěl za každou cenu vyvarovat sporu mezi bratřími. Jakým smutným svědectvím by to bylo před světem, kdyby se věřící hádali. Lot si měl zvolit. Nyní se ukazuje, že ačkoli je spravedlivý (2. Petra 2,7.8), je mužem vidění a ne víry. *Vidí* celou rovinu Jordánu, která mu připomíná to, co viděl v Egyptě... a volí bydlení v blízkosti města, v němž žijí zlí lidé a velcí hříšníci.

Abram byl napraven, Lot nikoli. V jeho srdci zůstala láska ke světu. Mysleli jsme už na to, že naše převrácené cesty mohou být druhým k trvalé škodě? Kéž bychom si k srdci vzali vážnost tohoto příběhu!

Byl Abram tím, že Lot si zvolil navenek lepší díl, skutečně poškozen? Nikoli.

Lot hleděl jen k východu. Hospodin vybízí Abrama, aby pohleděl na všechny čtyři světové strany. *Všecku zemi*, kterou Abram viděl, chtěl Bůh dát jemu a jeho potomkům. Se zmínkou o jeho semeni mu dává zaslíbení o nesčetném množství jeho potomků. *Prach země* vede myšlenky k pozemskému Božímu lidu, jehož otcem Abraham je (Jan 8, 33.37). V kapitole 15,5 srovnává Bůh Abrahamovo símě s *nebeskými hvězdami*. To ukazuje nejen na Izrael (5. Mojžíšova 10,22), nýbrž i na věřící naší doby (Římanům 4,16). V kapitole 17,4 Bůh říká: „Budeš *otcem národů mnohých*.“ V tisíciletém království budou mít všechny národy podíl na požehnání a na naplněných zaslíbeních daných Abrahamovi.

Novým Abramovým stanovištěm je Hebron, který znamená „obecenství“. Ani tam nebydlel v domě, nýbrž stále ještě ve stanu. Nyní byl i v místě obecenství s Bohem a neměl už žádný důvod k tomu, aby šel dále. Jeho Bůh mu plně dostačil. „Ó jak veliká jest dobrotivost tvá, kterouž jsi odložil těm, jenž se bojí tebe, a kterouž jsi činíval doufajícím v tebe před syny lidskými.“ (Žalm 31,20)

Boží Knihu nelze srovnávat se světskými historickými knihami. Mnohé události, které se lidem zdají být důležité, jsou pominuty. Zmíněny jsou jen ty, které stojí ve spojení s Božími myšlenkami a radami o Jeho lidu a o lidech všeobecně.

Proč se inspirovaný pisatel tak obšírně zabývá touto válkou mezi dvěma skupinami králů? Odpověď nám dává 12. verš. Do těchto okolností byl zapleten jeden, jehož měl Bůh zvlášť na zřeteli: Lot.

Lot, ačkoli byl věřící, zaujal místo ve světě (Sodoma). Takový krok nezůstal, a ani dnes nezůstane, bez tragických následků. Zásada vzpoury (4. v.) charakterizuje dnes svět, který nás obklopuje, více než jindy. Člověk se staví proti existujícímu společenskému pořádku, který v našich zemích měl dříve mnohé z toho, čím se vyznačovalo křesťanství Bible. Vzpouzí se proti autoritě rodičů, státu, proti autoritě Boha samého. Avšak lidé nepozorují, jak je satan těmito vybojovanými „svobodami“ stále více spoutává (10.v.).

Ten, kdo bydlí v Sodomě, je nutně zatahován do tohoto konfliktu. Věřící, který se přizpůsobí světu, je ke své škodě zaplétán i do jeho sporů. Je bezmocný – odkud má vzít sílu na místě, kde jej Bůh nechce mít? – a dostává se do zajetí.

Abram slyšel o neštěstí, které postihlo jeho synovce. Ihned se vypravil se svými služebníky a spěchal Lotovi na pomoc. Nejde mu o to, aby zasahoval do světové politiky. Má před očima jen osvobození svého bratra. – Kolik snahy, např. v pokorné prosbě, je při nás ohledně bratrů nebo sester v Pánu, kteří se obrátili ke světu, kteří přijali svět a jeho myšlenky do svého domu a do svého praktického života? Ach, jak rychle máme po ruce napomenutí, o nichž u Abrama vůbec nic neslyšíme. Abram zachránil svého „světského“ bratra s nasazením vlastního života. A my?

Po jasném vítězství nad čtyřmi králi očekává muže víry nová, ale zcela jiná zkouška. Jsou to lichotky světa. Zůstane Abram pevným? Bůh sám se o něho stará tím, že ho *předtím* nechává setkat se s Melchisedechem, králem Sále. Tento kněz Boha Nejvyššího – obraz našeho Pána Ježíše (Židům 7, 1–4) – posiluje patriarchu a žehná mu, a ten mu ze své strany dává desátky z kořisti. Nyní je Abramův pohled obrácen k Bohu, takže na nabídku světa: „Zboží vezmi sobě“, může odpovědět: „Pozdvihl jsem (Elb. př. : „Pozdvihuji“) ruky své k Hospodinu, Bohu silnému, nejvyššímu, kterýž vládne nebem i zemí.“ Co je zboží světa ve srovnání s bohatstvím Boha, jemuž vše náleží? Měříme i my pozemské bohatství tímto měřítkem? (Matouš 6, 19–21)

Bůh odměňuje to, že se Abram zřekl nabídky světa, a představuje se mu sám jako štít a odměna. Štít potřebujeme k ochraně proti nepříteli, abychom mohli poznat Boha samého a Jeho lásku a mohli se z toho těšit.

V tomto oddílu je nám Abram po prvé představen jako muž, který je učiněn spravedlivým skrze víru. Jestliže nějaký člověk věří v Boha, staví nejprve sám sebe na správné místo: Uzná, že je ztracený hříšník. Ale zároveň se také chápe pravdy o Bohu: Jen On může ospravedlnit. Věří, že Bůh vydal Pána Ježíše kvůli našim přestoupením a vzkřísil Jej pro naše ospravedlnění (Římanům 4, 25). A Abram dosáhl této božské spravedlnosti, aniž by se o ni sám jakkoli zasloužil (Římanům 3,28).

Základem všech požehnání věřících (kteří jsou to símě jako hvězdy nebeské) je oběť Pána Ježíše na kříži Golgoty. To je znázorněno obětovanými zvířaty. Jak Boží spravedlnost, která je nám věřícím darována z milosti, tak i dědictví v nebi, dostáváme jen skrze obětní smrt Krista.

V závěrečných verších se Abram dovídá, jakým způsobem se jednou jeho símě ujme zaslíbené země, v níž on přebýval jako cizinec.

Bůh Abramovi zaslíbil syna (kap. 15,4). Avšak čas běžel a nic se nedělo. Tu víra a vytrvání Sarai a Abrama zakolísaly. Rozhodli se, že Bohu pomohou. Vytoužený potomek se sice dostavil, ale od začátku, ještě před tím, než se dítě narodilo, tu byly jen těžkosti. Izmael nebyl tím synem, kterého Bůh zaslíbil.

Z této kapitoly Abramova života se chtějme naučit, že všechny snahy naší staré přirozenosti nikdy nemohou Boha uspokojit. I když si dáme velkou práci, abychom z vlastní síly dodržovali Boží přikázání, a tím došli Jeho uznání, nic to nepomůže. Tato snaha po spravedlnosti a svatosti před Bohem je neúčinná a bez ovoce. S člověkem v Římanům 7 musíme přijít k přesvědčení: „Vímť zajisté, že nepřebývá ve mně, (to jest v těle mém,) dobré.“ (18.v.) A pak se musíme opírat zcela o Pána Ježíše, který zemřel nejen za mé hříchy, nýbrž i za hřích, který ve mně přebývá.

Agar je obrazem Židů (Galatským 4,21–25), kteří odmítají Pána Ježíše, svého Mesiáše, a stále se ještě stavějí pod jeho zákona, a tímto způsobem se snaží líbit se Bohu. Bůh je sice musel jako národ zavrhnout, ale Jeho milost nad nimi nepřestala. Dnes přicházejí jednotlivci z nich k spasení a v budoucnu se Pán Ježíš zjeví věrnému ostatku jako „Bůh, který se nechává vidět“, a osvobodí jej (Zjevení 1,7).

Od narození Izmaele prošlo v Abramově životě 13 roků, o nichž Boží slovo mlčí. Pak se Hospodin zjevuje patriarchovi a představuje se mu jako *Všemohoucí*. Všemohoucí Bůh *může*, ale také *musí* učinit všechno; neboť u Abrama nyní zmizela všechna naděje, že ještě bude mít přirozenou cestou syna (17. v.; Římanům 4,17–21). Avšak Stvořitel – Bůh, který dal zákony života a rozmnožování, může tyto hranice také překročit. Co však od nás chce, je uznání, že my sami ze sebe nic nedokážeme. Toho byla tehdy obřízka vnějším znamením. Pro nás, kteří stojíme na půdě Nového zákona, to znamená, že musíme tělo, naše vlastní Já, zcela dávat stranou (Koloským 2,11.12; Filipským 3,3).

Smlouva, v kterou zde Bůh s Abrahamem vešel, obsahovala z Boží strany velkomyslná zaslíbení. Jedinou podmínkou na straně člověka byla obřízka. Zásady této smlouvy platí i dnes. Jestliže tělu necháme nějaké místo nebo jestliže od sebe ještě něco očekáváme, olupujeme se o požehnání, které nám Bůh chce dát (14.v.).

Obřízka byla jednorázový čin. Uznání vlastní neschopnosti (Římanům 7,18) je jedna věc; ale ustavičné rozpomínání se na to by mělo působit, že budeme denně prakticky uskutečňovat smrt vlastního Já a také vzkříšení s Pánem Ježíšem.

Po Abrahamovi dostává i Sára nové jméno. Boží zaslíbení dávají také jí vznešené jméno vzhledem k potomstvu.

Abraham měl těžkost s tím, aby přijal Boží zaslíbení, aniž by k nim měl nějaké lidské vysvětlení. Jeho malověrný smích se odráží ve jménu jeho syna. I když narození syna smí vést k smíchu víry (kap. 21,6; Žalm 126,2), zůstává v jeho jménu přece jakási vzpomínka na hodiny nevěry.

Jaký význam ale má Izmael v této kapitole? Představuje lid izraelský podle těla. Tak jako se Bůh staral o Izmaele, tak se staral během dlouhého putování pouští o vzpurný izraelský lid (5. Mojžíšova 9, 6.7). Odpovídal na každé volání a vycházel vstříc jejich potřebám. Ale oni se pyšnili výsadami smlouvy s Bohem, aniž by mysleli na její znamení. Nesli sice vnější znamení obřizky, ale v jejich chování se stále ukazovalo důvěřování v tělo, ve vlastní spravedlnost. Bůh jim musel skrze Svého služebníka Štěpána říci: „Tvrdošíjní a neobřezaného srdce i uší.“ (Skutky ap. 7,51) Jaké je to vážné varování pro nás, abychom se neobírali božskými věcmi tělesným způsobem!

Kapitola 17 byla přípravou pro Boží návštěvu u Abrahama. Teprve když už od sebe nic neočekáváme, jsme připraveni mít pravé obecenství s Pánem. Všimněme si pokroku v Abrahamově životě: V 15. kapitole k němu mluví Bůh ve vidění; v 17. kapitole se mu zjevuje jako ten Všemohoucí; a zde přichází jako Hospodin, aby měl obecenství se Svým přítelem (17. verš; Jan 15,15; Jakuba 2, 23).

V této kapitole nacházíme různé výsady, které patří i jednotlivému věřícímu a Církvi. – Pán Ježíš k nám přichází skrze Svého Ducha (Jan 14, 17.18). Když ostříháme a pevně se držíme Jeho slova, tj. Jeho samého, nikoli jen Jeho přikázání, Otec a Syn u nás „učiní přibýtek“ (Jan 14,23). – Máme výsadu sloužit Bohu duchovním způsobem, tak jako věřící v Antiochii (Skutky ap.13, 2). Jídlo mluví o obecenství a službě (8. v; Jan 12,2). – Ve druhé části kapitoly nacházíme dále důvěrné obecenství a přímělnou prosbu. Cožpak nám Bůh nezjevil všechna tajemství Svého srdce (Efezským 3, 3–6) a nejsme vyzýváni k tomu, abychom se přimlouvali za všechny lidi (1. Timoteovi 2, 1)?

Sára dokáže chápat slova Páně o tom, že se jí narodí syn, stejně tak málo jako dříve její muž (12. v.; kap. 17,17). Jak často už musel Bůh naší nevěře odpovědět: „Je pro Hospodina nějaká věc příliš zázračná?“ (18,14 – přel.)

Tři mužové opět odcházejí. Abraham je ještě kus cesty doprovází. Nyní Bůh Svému příteli říká, co zamýšlí učinit s bezbožnými městy Sodomou a Gomorou. Abraham tedy ví, s jakým úkolem jdou oba andělé do Sodomy. Co činí? V důvěře osobního rozhovoru předstupuje před „Soudce vší země“ s přímluvnou prosbou. Děláme to také?

Bůh nám ve Svém Slově jasně představil podstatu světa a konec tohoto systému, jehož knížetem je satan (Římanům 1,18; Judy 14, 15). S tímto systémem Bůh s konečnou platností skoncoval, ale jednotlivé lidi by z něho chtěl ještě dnes zachránit. Stále ještě je trpělivý, „nechtě, aby kteří zahynuli, ale všickni ku pokání se obrátili“ (2. Petra 3,9). Kéž bychom se dále ustavičně modlili za své nevěřící příbuzné, známé a sousedy, aby ještě teď byli vedeni ku pokání.

Abraham ve své přímluvné prosbě myslel jistě v prvé řadě na svého synovce Lota. Neznáme také věřící, kteří odešli do světa? Jak se chováme vůči nim? Káráme je nebo za ně prosíme?

Všimněme si, s jakou uctivostí stojí Abraham před živým Bohem. Nezapomíná, co sám je: prach a popel (27.v.). Věděl, že nemá právo něco žádat; ale znal milost smět si od Boha něco vyprosit.

Tato kapitola tvoří krajně smutný protějšek k předchozí kapitole. Boží návštěva u Lota není osobní. Je to starostlivost Jeho božské prozřetelnosti, která k němu přichází v podobě dvou andělů. Bůh sám nemůže mít obecnství se světsky smýšlejícím srdcem. A jak daleko to spravedlivý Lot ve světě dotáhl! Seděl v bráně, tj. zaujímal vysoké místo ve správě města. Nyní rozumíme odmítání andělů přijmout jeho pozvání. Bylo jim proti mysli vejít do domu věřícího, který byl tak spojen se světem!

Lot, ačkoli byl věřící, už dávno opustil cestu víry, a proto už nestál nad okolnostmi, nýbrž okolnosti jej ovládaly. V diskusi se sročenými muži Sodomy si musel uvědomit, že jej nikdy nepovažovali za skutečně jednoho z nich (9.v.). Ano, musel od světa slyšet, čím měl být: cizincem.

A jak to vypadá s naším svěděstvím? Ten, kdo k svému užitku používá výhod světa, nemůže světu vydávat účinné svědectví. Lot vychoval své děti pro svět. Nyní se nemůže divit, když jeho snaha nemá úspěch (14.v.)! Jaké ztroskotání svědectví člověka, který byl osobně spravedlivý!

Čas běží, soud se blíží. Andělé berou Lota, jeho ženu a jeho dcery za ruce, vyvádějí je z města ven a vyzývají Lota: „Ujdi na horu!“ Lot uznává milost, které se mu dostává, ale jeho srdce lpí tolik na světě, že se domnívá, že bez nějakého města nemůže žít. Prosí, aby se mohl usadit alespoň v malém městě. Jak ubohá víra! A jak obdivuhodná dobrota, která na takovou prosbu zachovala Ségor!

Když Pán Ježíš mluví v Lukáši 17 o budoucím soudu, varuje: „Pomněte na Lotovu ženu.“ Její srdce zůstalo v Sodomě, a proto byla také zachváčena soudem Sodomy. Nezemřela, aby mohla být pochována a zapomenuta, nýbrž stojí před námi ve Svatém Písmu jako solný sloup – jako varování pro všechny, kteří jen vyznávají, že jsou křesťany, ale jejich srdce patří světu. Dokud se vpravdě neobráť k Pánu Ježíši jako ke svému Spasiteli, nebudou mít sílu oddělit se pro Boha a Pána Ježíše. Jejich konec bude soud, který postihne svět.

Kéž bychom z Lotova příběhu poznali, co je svět, a nespojovali se s ním ani obchodně, ani politicky, ani společensky nebo nábožensky ve snaze zlepšit místo, kde byl Pán Ježíš zavržen a které bude při Svém příchodu soudit.

Když Abraham příštího jitra shlížel z hor k Sodomě a viděl vystupující dým, věděl, že v onom městě nebylo ani deset spravedlivých (kap. 18,32). A přece jeho prosba nebyla nadarmo. Bůh zachránil Lota, protože se nad ním na jedné straně slitoval (16.v.), a na druhé straně pamatoval na Abrahama. Bůh znal hlubokou příčinu Abrahamovy přímlovky, ačkoli ji Abraham nevyslovil: záchranu jeho synovce Lota.

Lot je v Ségor dále trápen nevěřícím strachem (verše 19 a 30). Opouští město a bydlí nakonec v jeskyni. Tam se od svých dcer stává, způsobem, kterému se jistě naučili v Sodomě, otcem nejhorších nepřátel Božího lidu (5. Mojžíšova 23,3.4). Kolik dětí z věřících rodin se stalo už velkými nepřáteli Božích dětí, protože jejich rodiče opustili stezku oddělení a šli cestou kompromisů se světem.

O Lotově smrti nám není nic řečeno. Pro Boha zemřel už předtím, takže se o jeho fyzické smrti nezmiňuje. Bezcenný život v Božích očích! Jaká je to bilance!

Abraham zapřel svůj vztah k Sáře už tehdy, když odešel do Egypta (kapitoly 12 a 13). Snad potom neodsoudil zcela kořen nevěry, který vedl k té lži, že nyní opět vyrazil výhonek?

Abraham zde stojí na čistě lidském, přirozeném základu, nikoli na půdě víry. „Zabijí mne,“ říká, a pak v 13. verši zjevuje nedostatek bezpodmínečné důvěry na samém začátku této cesty. Jak často se mu podobáme! Jak často naše řeč a naše jednání nepramení z víry! Zvláště smutné je, když se tím vystavujeme kárání a výčitkám nevěřících. Možná že si myslíme jako Abraham, že ve světě není Boží bázeň (11.v.), ale svět v mnoha případech velmi dobře ví, jak se mají věřící chovat.

Všimli jsme si, jak se Bůh staví k Abrahamovi, i když Abraham chybil? Nazývá jej prorokem, který se má modlit k Bohu za uzdravení Abimelecha a žen jeho domu. A Bůh tuto modlitbu slyší. „Bůh jest, kterýž ospravedlňuje. Kdo jest, ježto by potupil?“ (Římanům 8, 33.34) Žádný šíp nepřítel nemůže proniknout štítem, za kterým Pán skrývá i ty nejslabší ovce Svého stáda, které si dobyl Svou drahou krví.

Nyní přišel Boží čas pro naplnění zaslíbení, které dal Abrahamovi. Narodil se Izák, důvod k velké radosti, k pravému smíchu v Abrahamově rodině.

Izák je obrazem Krista, ve kterém dojdou naplnění všechna Boží zaslíbení. Ale prorocký obraz jde ještě dále. Izák ukazuje i na nový život z Boha, který věřící dostává při svém novém narození (Galatským 4,28.29) a skrze který se v nás může ukazovat Kristus.

Jakmile je nějaký člověk znovuzrozen a Kristus dostane v jeho životě první a určující místo, začne se ozývat stará přirozenost, tělo. To nalézáme obrazně ukázáno v Izmaelovi, který se posmívá pravému synu. Jak mohlo být tomuto zlu odpomoženo? Služebnice a její syn musejí být posláni pryč, být vyhnáni. Stará přirozenost v nás se nemůže žádným způsobem zlepšit. Pro nás nezůstává nic jiného, než abychom ji ustavičně drželi ve smrti, a to v síle nového života, který vlastníme v Pánu Ježíši.

Dopis Galatským v Novém zákoně se velmi opírá o tuto kapitolu. Galatským 4 nám dává klíč k významu služebnice a jejího syna. Služebnice představuje smlouvu zákona, který byl dán Izraelitům na Sinaji. Její syn představuje ty, kteří se snaží uspokojit Boha na základě snah přirozeného člověka. To ale vede jen k otroctví, nikdy k vykoupení.

Ve 20. kapitole se v Abrahamově životě uplatnila nevěra a nedostatek důvěry v Boha. Sestoupil z výšin víry na úroveň světa a ztratil tím jeho úctu. (Všimni si Abimelechova posměchu v kap. 20,16.)

Nyní stojí muž víry opět v pravém vztahu ke svému Bohu. Dal Izákovi – obrazu Krista – první místo: „Bůh s tebou jest ve všech věcech, kteréž činíš.“

Co znamenají Filistinští ve světle Nového zákona? Přišli do země Kanán jinou cestou, nikoli cestou skrze Rudé moře a Jordán, jako později lid Izraelský. Duchovně viděno to jsou neznovuzrození lidé, kteří se pohybují v nebeských věcech. Jsou to vyznavači bez pravé víry. U Abrahama a později u Izáka měli Filistinští spadenou studnu. Studna je živé Boží slovo v jeho osvěžující a očištné síle, když k nám přichází skrze Ducha Svatého (Příslaví 5,15; Jan 15,3; Efezským 5,26). V průběhu času položili „Filistinští“ svou ruku na všechny studnice živé vody, kde mohlo volné působení Ducha Svatého používat Boží slovo na srdce a svědomí. Kéž nám Pán dá sílu, abychom se jako Abraham zasazovali o tyto studně a stavěli se pod vedením Ducha Svatého pod autoritu Jeho slova.

„Když pak ty věci pominuly.“ Tím je uveden poslední oddíl Abrahamova života. Jeho víra měla být vystavena nejtvrdší zkoušce. Boží slovo říká: „Dej mi, synu můj, srdce své.“ (Příslaví 23,26) Pán neříká: „Dej mi svůj rozum, své schopnosti, své peníze.“ Aby zkusil pravost naší víry, aby poznal, zda jsme v Něm skutečně našli všechny své zdroje, vkládá Svou ruku na něco, co je našemu srdci nejbližší. K jak slavnému výsledku vede tato zkouška víry u Abrahama! „Neboť jsem již poznal, že se Boha bojíš, když jsi neodpustil synu svému, jedinému svému pro mne.“

Tato kapitola představuje také jedinečný prorocký obraz Boha a Jeho milosti, který „Syna svého jednorozeného dal, aby každý, kdož věří v něho, nezahynul, ale měl život věčný“ (Jan 3,16). Druhý verš nám dává tušit něco z velikosti oběti, kterou Bůh dal v Osobě Svého milovaného Syna. Bůh způsobil, aby se Jeho Syn stal člověkem – Abraham vložil dříví na svého syna. Oheň a meč – obraz hrozného soudu, který postihl Pána ve třech hodinách tmy na kříži – vzal Bůh do Své ruky. Boží Syn věděl o všem, co Jej čekalo, avšak přece šel v poddanosti a v plné harmonii s Otcem dále. To vidíme zvláště v Janově evangeliu (kap. 5,19.20; 8, 16.29; 16,32).

Za Izáka byl obětován skopec, za Pána Ježíše nebylo zástupce! Protože byl ale čistý a svatý, smrt Jej nemohla podržet. Bůh Jej vzkřísil, a jako vzkříšený se Pán Ježíš vrátil do nebe (5.v.; Skutky ap. 2,24; srv. s Židům 11,19). Jeho smrt a Jeho vzkříšení položily základ k existenci Jeho Církve. V závěrečných verších čteme zmínku o Rebece, která se potom ve 24. kapitole stává Izákovou ženou. Je krásným předobrazem Církve jako nevěsty Beránkovy. A v zaslíbeních, která byla dána Abrahamovi, vidíme, že Kristus, který vstal z mrtvých, je jediným zdrojem požehnání pro celý svět.

Skrze zkoušku poznal Abraham nový charakterový rys svého Boha. Nazývá to místo: Jahve-Jireh, tj. „Hospodin opatří“. Jestliže jsme skutečně postaveni na zkoušku, poznáváme, kdo a co je Bůh. Bez zkoušek stojíme v nebezpečí, že zůstaneme teoretiky.

Abraham prokázal, že je hotov vzdát se všeho kromě Boha. Ve své víře měl hluboké vědomí o tom, že Bůh stačí pro všechno. Nyní Bůh poctí tuto důvěru vzácnými, daleko sahajícími zaslíbeními.

Kapitoly 22, 23 a 24 ukazují na důležité pravdy v Novém zákoně. Kapitola 22: smrt a vzkříšení Ježíše Krista. Kapitola 23: dání Izraele jako národa na určitou dobu stranou. Kapitola 24: rada Otcova, přivést Svému vzkříšenému Synu nevěstu, Církev.

Když se na tyto kapitoly díváme z jiného hlediska, obsahují mnoho praktických poukazů na naše jednání jako věřících vůči nevěřícím lidem ve světě. Abraham vyznává: „Jsem cizinec.“ To nebyla prázdná slova. Jeho stan a jeho oltář to dokazují. Jestliže se svědectví našeho života kryje se svědectvím našich slov, bude nás svět respektovat, i když nemůže našemu chování rozumět. „Kníže Boží jsi u prostřed nás,“ říkají Hetejští Abrahamovi.

Abraham platí plnou cenu za pole s jeskyní. Nechtěl žádný dar od světa. – My jsme v Novém zákoně napomínáni, abychom poctivě chodili před těmi, kteří jsou vně (1. Tesalonickým 4,12), „dobré opatrujíce netoliko před obličejem Páně, ale i před lidmi“ (2. Korintským 8,21), a „žádnému nebývejte nic dlužní“ (Římanům 13, 8). Abraham těchto předpisů dbal již tehdy, když ještě nebyly napsány tak jasně. A my?

Naše kapitola obsahuje pro každého věřícího mladého muže jasné naučení o tom, jak se má podle Boha ucházet o nevěstu. Budoucí žena má být „z příbuznosti“, tj. také Boží dítě (4. v.). Dále by tento proces měl být doprovázen vážnou modlitbou (12.–14.v.), a přitom musíme čekat na Boží odpověď (21. v.).

Tato kapitola nám ukazuje také obraz Boží snahy vzbudit v srdci každého jednotlivého věřícího (představeného Rebekou) náklonnost k Pánu Ježíši a přivést jej k plnému obecenství s Ním. Abraham představuje Boha Otce, Izák Syna, který zůstává tam, kde nyní je. Nejde Izák, nýbrž Abrahamův služebník. Tak se Pán Ježíš vrátil po Svém vzkříšení zpět do slávy, aby po dobu milosti zůstával v nebi. Ale o letnicích přišel Duch Svatý na tuto zemi, aby byl služebníkem, jako jím kdysi byl Syn. Stejně jako Abrahamův služebník, nemluví ani Duch Svatý sám ze sebe (Jan 16,13). V závislosti na Bohu a Jeho vůli Mu nyní jde jen o zájmy Syna.

Tak jako služebník mohl vzít s sebou jen zlomek Abrahamova bohatství, tak bere Duch Svatý z „bohatství“ Boha a Pána Ježíše, aby nám je zvěstoval (Jan 16,15). To, co nám ukazuje, rozechřívá naše srdce pro Pána a vzbuzuje a sílí naši touhu po nebi, i když to nyní dokážeme jen málo pochopit.

Nyní se zjevuje Rebeka. První věc, která je nám o ní sdělena, je její původ. Pochází z Abrahamovy příbuznosti, a tím je obrazem věřícího, Božího dítěte (srv. s Lukáš 8,21). Dále o ní je řečeno:

– Je krásná. My, kteří jsme kdysi patřili k neurozeným světa, jsme nyní v Kristu pro Boha krásní (Efezským 1,6). – Je panna. Apoštol Pavel si přál představit Kristu shromáždění v Korintu jako ctnou pannu (2. Korintským 11,2). I my patříme jen Pánu. Kéž bychom se jasně oddělili od světa, abychom pro Něho zůstali čistými. – Spěchala vyplnit přání poutníka. Jaký je to krásný obraz věřícího, u něhož cítíme duchovní energii (2. Petra 1,5). – Učinila více, než bylo žádáno. Kéž bychom i my ukázali a dali cítit něco z milosti, které se nám dostalo a která dává více, než oč je žádána.

A přece tyto charakterové rysy ještě něco postrádají: náklonnost a city nevěsty k Izákovi. Aby tyto byly probuzeny, přišel služebník.

Duch Svatý – zde služebník – by chtěl u nás *přebývat*, tj. zcela přijít do našeho života a tu převzít vedení. Otázkou je, zda náš „dům“ je *uklizen* nebo zda ještě pevně držíme věci, o nichž víme, že Bůh je odsuzuje. Dáváme Duchu Svatému prostor k jednání, nebo v našem srdci a životě stále ještě převládá svévole?

Když Abrahamův služebník přišel do domu, počíná vyprávět. Mluví o Abrahamovi a jeho bohatství. Mluví o synu, jemuž patří vše, a nezamlčuje také obdivuhodné Boží vedení, které prožil.

Tam, kde má Duch Svatý prostor a může působit, předkládá nejslavnější věci. Vypráví o bohatství Boha a Pána Ježíše (Jan 15,26). Mluví o Synu Otcovy lásky, jenž má ve všech věcech prvotnost (Koloským 1, 13–18; Efezským 1, 20–23). Představuje také Boží myšlenky a rady a Jeho obdivuhodné cesty. Jak bychom mohli tušit, že nás Bůh vyvolil pro sebe před založením světa, abychom jednou před Ním byli jako synové (Efezským 1, 4–14)? Ano, Duch Svatý nám chce oznámit tajemství, o nichž v předchozích dobách neměli tušení ani nejvěrnější mužové víry (Efezským 3, 4–11). Jak zřetelně mluví také o tom, že patříme k nevěstě nebeského Ženicha (Efezským 5, 31–32; Zjevení 19,7–9).

Když služebník ukončil své vyprávění, čeká na odpověď srdcí. A tak by Duch Svatý chtěl vším, co před nás staví z Božího Slova, zanítit naše srdce pro Pána Ježíše. Jak reagujeme?

Posluchači jsou zcela přemoženi. I my jsme přemoženi, nasloucháme-li Duchu Svatému, když před námi předešlá slavná věc o Pánu Ježíši. Avšak služebník ještě není u konce. Když se srdce nechají rozehrát a odpoví mu „ano“, vyjímá Duch teprve pravé poklady Svého Pána, aby je daroval věřícím. Jsou to slávy Pána, s nimiž se smíme zdobit, aby bylo vidět, jak bohatému Ženichovi patříme. – *Stříbro* mluví o Jeho slávě jako Vykupitele, kterou získal, když nás chtěl vlastnit. – *Zlato* mluví o spravedlivých nárocích svatého Boha, jimž On plně vyhověl, takže se nám Bůh nyní může zjevit. – *Oděv* mluví o vnějších zvycích. Ó kéž bychom se jen ve všem chovali tak jako On!

Jen jediný verš vypráví o cestě. O podrobnostech Slovo mlčí. Ale na konci přichází Rebece vstříc Izák. Když jej vidí, sestupuje z velblouda a zahaluje se závojem. Ctí jej tím, že se mu poddává a zastírá se, aby tu byla jen pro něho. Jak se chováme my? Pán Ježíš je náš Pán. Má na nás všechna práva; ale On touží především po naší náklonnosti k Němu. Chtěl by, abychom ve světě, kde můžeme být ovlivněni tak mnohými věcmi, žili odděleni pro Něho (2. Korintským 6,17).

Počátek této kapitoly nám obrazně představuje dosah požehnání, vycházejícího ze zaslíbení daných Abrahovi (17. kapitola), jak se ukáží v tisíciletém království.

V oné době pokoje a požehnání bude Pán Ježíš – v obrazu Izák – zaujímat nejvyšší postavení. Bude Král králů a Pán pánů a my, věřící doby milosti, kteří patříme k Jeho Církvi – kterou představuje Rebeka – budeme mít místo po Jeho boku. – Synové Cetury představují národy, kterým se pod tisíciletou vládou pokoje Pána Ježíše dostane požehnání na zemi osvobozené od zlořečení.

A v Izmaelovi a jeho potomcích vidíme Izraele podle těla (dvanáct knížat – dvanáct pokolení). Přijde doba, kdy se vztah Izraele k Bohu už nebude zakládat na smlouvě zákona ze Sinai. Požehnání už nebude závislé na dodržování přikázání vlastní silou. Izmaelova smrt mluví o odstranění této smlouvy. Nová Boží smlouva s Jeho lidem je smlouva milosti, založená na dílu vykoupení Pána Ježíše na kříži Golgoty. Pyšný, samo-spravedlivý Izrael musí vidět, že se mu může dostat požehnání ne pro jeho vlastní přednosti, nýbrž jen ve spojení s Mesiášem, kterého kdysi zavrhl a ukřižoval.

19. veršem začíná nové údobí zkoušek ve spojení s Božími zaslíbeními. V pokračování Izákova životního příběhu hrají nyní roli také jeho synové.

Na začátku se modlí jak Izák, tak i Rebeka, a Bůh odpovídá oběma. Pozdější průběh jejich života ale postrádá toto nutné spojení s Bohem skrze modlitbu. Následky svévolného jednání bez závislosti na Bohu jsou pro všechny členy rodiny velmi hořké. Je modlitba pevnou součástí našeho života?

V Jan 1,12 čteme, že Božími dětmi se stanou jen ti, kteří věří v Pána Ježíše, „kteří ne z krve, ani z vůle těla, ani z vůle muže, ale z Boha zplozeni jsou“. V 1. Mojžíšově knize to musely zakusit tři ženy. Eva se tím, co se stalo s Kainem a Abelem, naučila, že Boží símě není „z krve“. Ve spojení s Izmaelem a Izákem musela Sára poznat, že se to nemůže stát ani „z vůle těla“, a v našem příběhu se musí Rebeka učit, že to nejde podle vůle muže, nýbrž podle Boží svrchovanosti.

Ve verších 29–34 je Ezau postaven na zkoušku. Prokazuje se jako „bezbožný“, který dává přednost pokrmu z čocky před Božími zaslíbeními, která jsou spojena s právem prvorozenství (Židům 12,16). Bůh mohl později právem říci: „A však jsem miloval Jákoba, Ezau pak měl jsem v nenávisti.“ (Malachiáš 1,2.3)

Hlad přiměl Izáka, aby učinil opatření k přežití. Žel, činil to bez Boha. Avšak Bůh jej varoval před cestou do Egypta – dnes bychom řekli: před krokem do světa. Filistinská země ležela ještě uvnitř hranic Kanánu, ale přece to byl okruh nebezpečných vlivů. Izák tam upadá do stejného hříchu jako jeho otec Abraham (20. kapitola).

Neukazuje to na sklon, který je na duchovním poli také při nás? Porozumíme tomu, když si připomeneme, co Filistiňtí znamenají ve světle Nového zákona (viz výklad k 1. Mojžíšově 21, 22–34; 28. leden). Představují neobrácené lidi, kteří zaujímají místo křesťanských vyznavačů. Jak snadno se praví křesťané dostávají pod jejich vliv. A co je následkem? Stydíme se za postavení (zde znázorněno v Rebece), do něhož nás Bůh uvedl, zapíráme Boží slovo jako naši jedinou směrnicí, a tím půdu, na níž má Bůh také ještě dnes svědectví v tomto světě. (V obrazech Písma stojí obrazy ženského rodu obvykle ve spojení s *postavením* a obrazy mužského rodu s *praktickým stavem*.)

Kéž bychom se z této události poučili a nehledali pomoc v lidských náboženských systémech (Filistinská země), když se u věřících ukazuje nedostatek, slabost a chudoba. Závěr kapitoly ukazuje, že pravou pomoc lze najít jen u Boha samého.

Hřích je vyznán a odpuštěn, obecenství je obnoveno. A nyní smí Izák opět zakoušet požehnání svého Pána. Tím se vrací také energie k opětovnému vykopání zasypaných studní. Už dříve jsme viděli, že tekoucí nebo živá voda (ze studny, v protikladu ke stojaté vodě v cisternách) je obrazem Božího slova, když skrze ně může působit Duch Svatý.

Aby obdržel vodu, která je k životu a k osvěžení, musel Izák sám pracovat. K větší známosti nepřijdeme jen proto, že náš otec nebo jiní příbuzní dobře znají svou Bibli. Ne, my sami musíme kopat. K tomu je třeba času. Ale jsme-li moudří, uděláme si každý den čas ke kopání a k tomu, abychom obdrželi slavné osvěžení z Božího slova pod působením Ducha.

Stejně jako Filistínští se pokouší i satan vším způsobem, i skrze lidi a jejich ideje, nám bránit, abychom neobdrželi požehnání ze čtení Slova. Ví, že když nás dokáže zadržet od „kopání“ v Božím slově, dobyl nad námi vítězství. Kéž bychom nedopustili, aby v tom měl úspěch.

Bůh se snažil vést Izáka od Filistinských pryč. Není dobré, když zůstáváme v úzkém spojení s takovými, kteří jsou křesťany jen podle jména. Ti nikdy nepochopí cestu, která se řídí jen podle Bible.

V Bersabé (23.–25. v.) je Izák na místě, kde jej chtěl Bůh mít. Tam se k němu Bůh přiznává zaslíbením: „Neboj se, nebo s tebou já jsem.“ Tam má Izák vše, co má charakterizovat pravého věřícího ve světě. *Oltář* ukazuje spojení a obecenství s Bohem. *Stan* mluví o našem charakteru cizinců, že už nejsme z tohoto světa, nýbrž jsme občany nebe. A *studnice* je živé Boží slovo v síle Ducha Svatého.

Že Izák nyní zaujal správné postavení, poznali i Filistiňtí. Museli říci: „Patrně jsme to shledali, že jest Hospodin s tebou.“ Kéž by bylo i naším přáním chovat se tak, aby svět poznal, že Pán je s námi. Když věřící křesťané chodí věrně v lásce k Pánu a cení si a těší se z toho, k čemu je Bůh povolal, přijde i svět k poznání, že Bůh je s nimi (srv. se Zjevením 3,9).

Poslední dva verše jsou dalším oddílem smutné historie Ezaua. Měl věřícího otce a věřící matku. Ale jeho srdce se nikdy nerozhodlo pro Boha. Nyní vchází do manželského svazku s pohanskými dcerami. To je velká bolest pro rodiče! Tento verš varuje také každého věřícího člověka, jenž stojí před manželstvím a myslí si, že není tak důležité, zda budoucí partner je či není Boží dítě. Následky *nerovného* jha jsou vždy hořkou bolestí srdce.

Tato kapitola nám líčí rodinu, jejíž členové si jdou vlastními cestami, a potom musejí sklízet hořké následky.

V Izákovi před námi stojí pravý věřící, který se nenaučil odsuzovat působení staré přirozenosti a držet tělo ve smrti. V kap. 25,28 čteme, že rád jedl „z lovu jeho“, a proto miloval Ezau. Jeho přirozené sklony jej přivedly pod vliv špatného muže, bezbožníka. Když si tělo opět dobude místo ve věřícím, ztrácí se duchovní schopnost rozeznávání (1.v.) a dochází k chybným rozhodnutím.

Rebeka se pevně drží Božího zaslíbení (kap. 25,23). Leká se Izákova úmyslu, ale neumí plně důvěřovat Bohu a čekat na Něho. Domnívá se, že Mu musí pomoci lstí a klamem.

Jákob odporuje návrhům své matky jen slabě a ne ve jménu Božím nebo ve jménu pravdy. Bojí se pouze, aby se mu místo požehnání nedostalo zlořečení a aby nezůstal za „podvodného“. Vše činí věcí schopnosti, nikoli spravedlnosti, a proto mu chybí síla. Jeho matka přejímá odpovědnost, a tím se jeho počáteční námitky proměňují ve smělost, s níž nyní páchá tento podvod.

Jákob nejen klame vícekrát svého otce, když říká, že je Ezau, ale odvažuje se dokonce říci, že Bůh způsobil, aby se mu „nahodilo“ to, co připravily ruce Rebeky. Zdá se, že mluví řečí Ezau, když říká: „Nebo Hospodin Bůh *tvůj*, způsobil to, aby mi se pojednou nahodilo.“ Jestliže opustíme cestu závislosti na Bohu a dáme se svou vlastní tělesnou cestou, ukáže se, jak mnohého zla jsou naše přirozená srdce schopná. „Nejlstivější jest srdce nade všechno, a nejprevrácenější. Kdo vyrozumí jemu?“ (Jeremiáš 17,9)

Jákobovi se dostává požehnání, protože za vším stojí milostivý Bůh. Přes křivé cesty lidí uskutečňuje Svá zaslíbení. Tak i dnes, kdy lidé se už téměř neptají na Boží zásady a Bibli dávají s opovržením stranou, má každé z Jeho slov plnou platnost a sílu. Z milosti se Jákobovi dostává požehnání, ale jeho lstivé jednání mu brání, aby se z něho těšil. Zakouší dvacet let práce a námahy, dvacet let vyhnanství z domova a poddanství pod vůlí jiného (kapitola 28 a další).

„I zhrozil se Izák hrůzou velikou náramně.“ Muž, jehož schopnost duchovního rozeznávání byla zakalena ještě více než jeho tělesná schopnost vidět, nyní zjišťuje, jak velmi jej přirozenost zavedla. Musí uznat spravedlnost silnější vůle, než je jeho. To potvrzuje také ve 33. verši, kde je jediný jasný paprsek v této temné kapitole: „A budeť požehnaným.“

A Ezau? Reaguje tím, že „zkřikl hlasem velikým, a hořkostí naplněn jest“ (34.v.), a v 38. verši slzami nad ztrátou požehnání. Jsou to slzy lítosti kvůli jeho dosavadní cestě? Žel že nikoli. Epištola Židům 12,17 jasně říká: „Víte zajisté, že (*Ezau*) potom, chtěje dědičně dosáhnout požehnání, pohrdnut jest. Nebo nenalezl místa ku pokání, ačkoli ho (*to požehnání*) s pláčem hledal.“ Chtěl požehnání bez Boha, jenž požehnání dává.

Ezau jako „bezbožník“ pohrdl svým právem prvorozenství a prodal je za pokrm. Jeho další historie a historie jeho potomků se bude vyznačovat bezbožností („svržeš jho jeho“). Když se v budoucnosti dostane na očištěné zemi požehnání všem národům, bude Ezau (Edom) chybět (Abdiáš 10,18). Proč tomu tak bude? Protože tu chybělo pravé pokání, které by jej přivedlo zpět k Bohu. Jak vážné je to pro každého, kdo se vzpěčuje přijít k Pánu Ježíši s lítostí a pokáním kvůli svým hříchům.

Touto kapitolou začínají v Jákobově životě cesty zvláštní Boží výchovy a kázně. Na začátku nestojí ze strany Izáka žádná výtka, nýbrž požehnání a dobrá rada věřícího otce. Nechce nás Bůh těmito úvodními slovy upomenout na to, že i v budoucích těžkých dvaceti letech Jákobova života dostojí On Svému slovu, které promluvil před Jákobovým narozením? „Darů zajisté svých a povolání Bůh nelituje.“ (Římanům 11,29)

Izákův pokyn Jákobovi, aby si nebral ženu z dcer Kananejských, má podle smyslu touž aktuálnost i dnes. Jestliže věřící uzavře manželství s nevěřícím partnerem, dopouští se chybného kroku, který má pro jeho život zlé následky. Jedná v přímém rozporu s 2. Korintským 6, 14–18, kde je napsáno: „Netáhněte jha s nevěřícími. Nebo... jaký díl věrnému (věřícímu) s nevěrným (nevěřícím)?“

U této nejdůležitější otázky pozemského života nestačí ani jít cestou Ezau, který, aby upokojil své rodiče, si vzal dceru Izmaelovu, tedy vnučku Abrahamovu, neboť ona neměla podíl na Izákových požehnáních (kap. 21,10). – Věřící nemá vcházet do manželství ani s děvčetem, které patří k Božímu lidu jen navenek, které sice není světské, možná že dokonce zbožně mluví a vykazuje náboženské přednosti, ale nemá život z Boha.

Jákob je nyní chudým utečencem. Má jen svou hůl (kap. 32,10). Musí spát pod otevřeným nebem. Tvrdý kámen mu slouží za podušku.

Ale není sám. Ve snu se dovídá, že Bůh chce být s ním. Sklízí ovoce svých vlastních cest. Bůh mu nemůže ukázat východisko, ale ve všem a skrze všechno mu má být požehnáno. Bůh Abrahamův a Izákův bude s ním, aby splnil Svě slovo a ze všeho jeho bloudění jej přivedl zpět do země, kterou nyní opouští. Bůh činí Jákobovu věc Svou záležitostí. Jaká pomoc pro Jákoba v jeho sobeckých obavách! Jak mnohého zlého by byl ušetřen, kdyby se naučil této lekci!

Ale Jákob má strach. Necítí se v Božím domě nikterak dobře. Ano, člověk, který sleduje své plány v tělesném smýšlení a nechává se vést svou přirozeností, se ve svaté atmosféře Božího domu necítí dobře. Ačkoli Jákob nazývá toto místo „brána nebeská“ a Bůh žebříkem ukazuje, jak blízké mu je nebe, zmenšuje Jákob velikost Božího zaslíbení na chléb a oděv, za které chce ještě platit slibem. Ó Jákobe, jak velmi se ti podobáme!

Jákob se konečně dostává do Cháran. U studnice před městem se setkává s Ráchel, dcerou svého strýce Lában. Vzpomněl si snad Lában na dřívější návštěvu Abrahamova služebníka (1. Mojžíšova 24) ? Jak jinak tu stál Jákob: bez velbloudů, bez darů a žel, neslyšíme od něho ani modlitbu, tak jako tomu bylo u Abrahamova služebníka.

Lában, který je obrazem nevěřícího světáka, dobře vidí, že na Jákobovi neprodělá. A přece za vším stojí Bůh, který svádí Jákoba dohromady s mužem, jenž mu je v chytračení a prohnání rovnocenný a u kterého nyní sklízí, co zasel.

I když tyto kapitoly ukazují strastiplný a pokořující Jákobův příběh, dávají nám vedle toho také poznat i Boží věrnost a milost i Jeho prozřetelnost. Bůh Jákoba neopouští, nýbrž vždy znovu s ním jedná, cvičí ho, mluví k němu a chrání ho, až jej nakonec přivede zpět na místo požehnání, do Bethel.

Jak je dobře, když víme, že na jedné straně máme sice tutéž přirozenost jako Jákob, ale že na druhé straně je Bůh Jákobův i naším Bohem, který se nikdy nechyluje od Své vlastní věrnosti a milosti.

Jákob neprosí jako kdysi Abrahamův služebník, aby mu Bůh ukázal dívku, kterou pro něho určil (kap. 24, 42–44). Používá vlastní oči, aby učinil volbu srdce. Je ale poslušen příkazu svého otce a nevchází do nerovného jha s nějakou nevěřící, a to bylo požehnáním pro toto spojení. Láska k Ráchel, která způsobila, že vysoká cena za nevěstu, těch sedm let, se mu zdálo být jako několik dní, zůstala svěží a vroucí. Ještě ve svém vysokém věku vzpomínal na onen smutný den, kdy musel pochovat svou milovanou Ráchel (kap. 48,7).

Tak jako Jákob oklamal kdysi svého otce, je nyní oklamán od svého strýce. Nechtěně, avšak jako následek vlastních cest, má Jákob nyní dvě ženy. Manželství je vzácné Boží zřízení. Polygamii vynalezl člověk. Prvním, kdo měl dvě ženy, byl Lámech, potomek Kaina (kap. 4,19). Ačkoli Bůh mnohoženství v době Starého zákona dopustil, ukazuje Jeho Slovo přece se vší jasností tragické následky, které z toho vždy vznikají. Ani Jákobův dům nezůstal ušetřen nepřízně a závisti. Vznikly jako následek dávání přednosti jedné ženě a zanedbávání druhé. Avšak Bůh stojí za vším a neopouští ty Své ani v takových situacích. Dává Líe čtyři syny.

Kolik lidského obsahuje Jákobův příběh. Obě jeho ženy se lidským způsobem snaží tělesnou cestou mít děti, které jim Bůh nedal. A tak se obě jejich služebnice, Bála a Zelfa, stávají Jákobovými ženami. Bůh to mlčky dopouští, ale není to podle myšlenek Toho, jenž ustanovil jednoženství.

Kam se obracejí Lía a Ráchel se svými osobními trápeními? Trápení je žene na modlitbu před Boha. Často je trápení jako Boží dopis, který posílá za věřícími, když jdou po svévolných cestách v nezávislosti na Něm. Pak čeká na volání v trápení, aby mohl opět s nimi navázat spojení a pomoci jim. „A uslyšel Bůh Líu... A rozpomenul se Bůh na Ráchel.“ (17. a 22. verš)

Jak smutné jsou intriky mezi ženami, aby na sebe upoutaly Jákobovu pozornost! Bůh považoval za nutné vylíčit nám takovou událost podrobně. Není to proto, aby nám zjevil hloubky lidského srdce? Je to tak, jak kdosi jiný napsal: Abychom poznali Boha, musíme jít do Bethel, abychom poznali člověka, musíme jít do Cháran.

S Josefovým narozením nastává v Jákobově životě obrat. Přání, vrátit se opět do své země, ožívá v jeho srdci. Ale Lában nechce nechat tohoto dobrého dělníka jít. Tak reaguje svět i dnes. Umí si cenit svědomité práce věrného křesťana. Ale myslí jen na své zájmy, a znamená proto nebezpečí pro věřícího, když chce jít do Bethel, k Božímu domu, což znamená, že chce zájmy Pána postavit na první místo. Nezřídka dochází pak k rozhodování mezi dalším vzestupem v zaměstnání a mezi prací pro zájmy našeho Pána.

Jákob ještě nebyl v stavu přenechat Bohu otázku své mzdy. Ví něco o Boží přítomnosti (30.v.), ale stále si ještě myslí, že bez jeho plánů to nepůjde. Tak nacházíme ve verších 37–42 mistrovský kousek lidské rafinovanosti.

Když sledujeme charakterové rysy Jákoba v různých stádiích jeho příběhu, dostává se nám pohledu na divy Boží milosti. Nikdo kromě Boha by nesnesl takového muže, jako byl Jákob, a nikdo kromě Boha by se o takového muže nezajímal. Milost začíná, abychom tak řekli, v nejnižším bodě. Ujala se i nás, ačkoli Bůh věděl, že i my máme přirozenost Jákoba. Jak je to obdivuhodné!

Vztahy mezi Jákobem a jeho strýcem se zhoršují. V srdci Lámana a jeho synů roste závist. Nyní zasahuje Bůh. Pro Jákoba je pobyt v cizině u konce. Bůh jej vyzývá, aby se vrátil do země svých otců. Nečiní to, aniž by ho potěšil zaslíbením: „A budu s tebou.“ Taková je Boží milost!

Bůh nechce Jákoba prostě vést zpět do jeho vlasti. Chtěl by ho přivést do Bethel. Proto mu připomíná jeho tehdejší slib (13.v.). Tak se cesta zpátky stává vlastně cestou do Bethel.

Nyní měl Jákob vyzvání z Boží strany, aby opustil Cháran, ale chyběla mu ještě víra, aby po této cestě šel otevřeně. Vykrádá se se svou rodinou a se vším, co má, potají. „I ušel Jákob tajně od Lámana Syrského“ a zůstává věrný sobě samému, svému charakteru podvodníka!

Ale Boží milost se také ještě nevyčerpala, a proto jde Bůh s Jákobem. Neopouští ho. Byla to čistá milost Boha, který později mohl říci: „Nepatříř na nepravosti v Jákobovi, aniž hledí na přestoupení v Izraeli.“ (4. Mojžíšova 23,21)

Jakmile se Lában dovídá o Jákobově útěku, vypravuje se, aby ho honil. Co má v úmyslu? Chce svému synovci ublížit? Nyní dokazuje Bůh Své zaslíbení: „Budu s tebou.“ V noci varuje Lábanu se vší jasností, aby se vůči Jákobovi ničím neproviňoval. Jak obdivuhodná a útěchy plná je tato myšlenka, že Bůh ve Svém konání se světem a jeho vůdcem se vždycky staví na stranu Svého lidu. A to ne na základě našeho chování, nýbrž kvůli Své lásce a milosti k těm Svým (srovnej s 1. Mojžíšova 12,17; 5. Mojžíšova 7,7.8; Job 1,8; 2,3).

Hlavním důvodem pro to, že Lában pronásledoval Jákoba, se zdá být vedle majetku (43.v.) ztráta jeho domácích bůžků. Jákob má v této věci dobré svědomí. Je toho názoru, že ani ostatní členové domácnosti se takovou věcí neprovinili. „Ale nevěděl Jákob, že Ráchel je ukradla.“ Právě jeho milovaná žena neměla své srdce obrácené cele k Bohu! Ale měl je Jákob? I když neměl žádné bohy vedle Hospodina, tu přece v jeho srdci a životě jasně vládla svévole. Ptejme se vážně: Jsem svému partnerovi v manželství dobrým, povzbuzujícím, nebo špatným, zavádějícím příkladem v životním vztahu k Bohu?

Ze vzrušených slov, kterými se Jákob obrací ke svému strýci, slyšíme něco z tvrdosti služby u Lábanu. Těch dvacet let v cizině nebylo žádnou snadnou dobou. Vedle všech negativních charakterových rysů, které se v Jákobově životě vždy znovu ukazují, poznáváme v Jákobovi zřetelně věřícího. Tak i zde. Je si vědom, že jeho Bůh jej ostríhá. Ví, že Bůh je pro něho. – To je pro nás ještě silnější útěchou, neboť od té doby podal Bůh ten největší důkaz Své lásky: „Kterýž ani vlastnímu Synu svému neodpustil (*vlastního Syna svého neušetřil*), ale za nás za všechny vydal jej, i kterakž by tedy nám s ním všech věcí nedal?“ (Římanům 8, 31–39)

Když Lában a Jákob uzavřeli smlouvu a na svědectví vztyčili znamení, loučí se. Loučení se děje v dobré shodě – vždyť tu byly příbuzenské svazky – ale muselo k němu dojít. Bůh chce přivést Jákoba do Bethel, a to se nemůže stát ve spojení s modloslužebníkem. Bůh by chtěl naše velebení, ale k tomu se musíme oddělit od všeho, co nesouhlasí se svatostí, která náleží Jeho domu (viz také kapitolu 35).

Jákob je opět na cestě. Nachází se na správné cestě, která vede do Bethel. A Bůh mu ihned dává zakusit Svou péči: Potkávají ho Boží andělé, tito služební duchové, které Bůh posílá „k službě pro ty, jenž mají dědičně obdržeti spasení“ (Židům 1,14). Bůh odpovídá také dnes povzbuzením, když při nás pozoruje i tu nejmenší činnost víry.

Žel že působení tohoto výrazu Boží lásky bylo u Jáko-
ba jen nepatrné. Zpráva o tom, že jde Ezau, jej uvádí do velké úzkosti. Co teď udělá? Bude důvěřovat Božímu vojsku? Žel nikoli. Kuje plány, a potom se začíná modlit. Ale není možné vzývat Boha a zároveň činit plány. Bůh nechce, abychom Jej prosili o schválení našich plánů. Chtěl by, abychom se s důvěrou zcela opírali o Něho.

Jak velmi stojí verše 11 a 20 proti sobě: „Vytrhni mne, prosím, z ruky bratra mého, z ruky Ezau!“ a „Ukrotím tvář jeho darem, kterýž jde přede mnou.“ Co bylo nyní Jákobovou oporou? Bůh nebo dar? Čemu vlastně důvěřoval? Jaký je to obraz našeho vlastního srdce tento Jákob!

Fanuel je důležitým místem v Jákobově životě a na jeho cestě do Bethel. Zde měl poznat pravé tajemství Boží síly. Apoštolu Pavlovi řekl Pán později: „Dosti máš na mé milosti, neboť moc má v nemoci dokonává se.“ (2. Korintským 5,21) To musel zakusit i Jákob. Jako kulhající muž – Bůh zasáhl sídlo jeho síly –, ale s Božím požehnáním, které je mocné ve slabých, vychází z Fanuel. Nepoznali jsme už, že Bůh skončil s naším vlastním Já na kříži? Tam Pána Ježíše, který hříchu nepoznal, za nás učinil hříchem (2. Korintským 5,21). Musel Jej soudit za to, co my od přirozenosti jsme. Naše vlastní Já je nepolepšitelné, a proto pro Boha nepoužitelné. Teprve když jsme tomu porozuměli, můžeme skutečně šťastně žít s Bohem.

Když Jákob utíkal před svým bratrem jako utečenec bez prostředků, *zapadlo* mu slunce (kap. 28,11). Zde, když bojoval s Bohem a naučil se své lekci, mu slunce *vzešlo* (31.v.).

Bůh se ptá na jeho jméno, které tak velmi připomíná jeho charakter (Jákob = lstivý, podvodník). Pak dostává nové jméno (Izrael = Boží bojovník), které mu vždy připomínalo tuto noc. Ale Své jméno Bůh neoznamuje. Fanuel není místo, kde se Bůh zjevuje. To se může stát teprve v Bethel, když se Jákob a jeho dům očistili podle Boha.

Pokud jde o praxi, kulhá Jákob za tím, čemu se ve Fanuel naučil. Ještě se nechová jako „Izrael“, který svou důvěru zcela opírá o Boha. Nestává se to i u nás? Poznali jsme pravdu z Božího slova, ale při použití v našem praktickém životě co křesťanů to ještě těžce skřípe.

Cožpak Bůh neřekl: „Budu s tebou.“? Setkání s Ezau to znovu potvrzuje. Ach, ten strach, ta úzkost, plány, dárky: to vše si mohl Jákob ušetřit, kdyby se byl zcela spolehl na svého Boha a na Jeho zaslíbení. Setkání kdysi rozdvojených dvojčat nemohlo být srdečnější!

Z veršů 13 a 14 poznáváme na Jákobovi znaky dobrého pastýře. Není obrazem našeho Pána, který i ty nejmenší stáda obklopuje zvláštní péčí? (Izaiáš 40,11; Matouš 18, 10–14; Jan 21,15)

Jákob se vzdává zásad poutníka. Staví dům, jako kdyby tam byla jeho vlast. V Sichem má sice oltář, avšak jméno, které mu dává, ukazuje, že zná Boha jen jako svého osobního Boha. Nepřichází mu na mysl, aby se ptal na Boží nároky. Je spokojen, že mu Pán pomáhá. Jákob je zde obrazem pozemsky smýšlejícího křesťana.

Když otec ukazuje pozemské, nebo dokonce světské smýšlení, nedají na sebe odpovídající následky u dětí čekat. Otec přece bydlil v Sichem, proč by tedy neměla Dína vyjít, „aby se dívala na dcery té země“, snad aby si našla přítelkyně?

Nyní musela Jákobova dcera zakusit, že nejen ona je chtěla vidět, nýbrž že také svět viděl ji. Lidé, kteří žijí bez Boha, dávají volnost své přirozenosti. Sobeckým způsobem berou to, co se jim hodí. Jak mnoho křesťanů, kteří si lehkomyšlně zadávali se světem, muselo sklidit obdobné hořké ovoce. Ne nadarmo nám ukazuje Boží slovo neslučitelnost světla a tmy (2. Korintským 6, 14–18).

Bůh nechává dalšímu vývoji věcí volný běh, aby Jákoba vyburcoval. Celá věc vyklouzává z rukou otce. Jeho synové berou vyřízení věci na sebe. Ale jejich pohnutky jsou tělesné: uraženost a hněv (7. v.). Vedou je ke klamu (13. v.) a ke krvavé mstě (25. a 26. v.).

Jak smutné a jak daleko sahající mohou být následky zlého postavení. Jsme na místě, kde nás Bůh chce mít, nebo je naše momentální těžké postavení snad následkem naší nevěrnosti?

Když Jákob na konci svého života žehnal každému ze svých synů, stálo násilí Simeona a Léví před jeho duší v celé hrůze. Nemohl je nechat bez zmínky: „Simeon a Léví jsou bratři, nástroje násilí jejich zbraně...” (1. Mojžíšova 49, 5–7 – přel.)

Jak smutně končil pokus o přátelství se světem. Začal „vyjitím, aby viděla“ a končil trápením, strachem před obyvateli té země a zoufalstvím z jejich přesily. „Nemilujtež světa, ani těch věcí, kteréž na světě jsou. Miluje-liť kdo svět, neníť lásky Otcovy v něm. Nebo všecko, což jest na světě, jako žádost těla, a žádost očí, a pýcha života, toť není z Otce, ale jest z světa.“ (1. Jana 2, 15.16)

Bůh dopustil, aby se toto všechno stalo, aby si Jákob uvědomil, že ani Sochot, ani Sicheť nejsou místem, kde jej Bůh chce mít. Trápení, do kterého jej přivedl Simeon a Léví, učinilo Jákoba ochotným slyšet Boží výzvu a poslechnout: „Vstana, vstup do Bethel, a bydlí tam; a udělej tam oltář Bohu silnému, kterýž se ukázal tobě, kdyžs utíkal před Ezau bratrem svým.“ (kap. 35,1)

Bethel, dům Boží, je konečnou stanicí Jákobových bludných cest. Zde, kde přebývá Bůh, smí dojít pokoje. Avšak cítí, že jen tak nemůže vstoupit do Boží svaté přítomnosti. Jeho rodina musí ještě vyřídit určité věci, než může jít nahoru do Bethel. Museli odstranit cizí bohy, očistit se a změnit oděv. – Co to znamená pro nás? Cizí bohové jsou všechny věci v našem životě, které Pána Ježíše a Jeho zájmy zatlačují z prvního místa. Osobní očistění představuje sebeodsuzování. Máme ve svém životě odsuzovat to, co není v souladu s Božími zásadami a myšlenkami, jak nám jsou sděleny v Bibli. Oděv mluví o našich zvyklostech. Jestliže máme takové zvyky, které neobstojí ve světle Božího slova, musíme je ze svého života odstranit. Teprve potom můžeme mít plné obecenství s Bohem.

Když se Jákob zaměstnává s tím, aby se líbil Bohu, stará se Bůh o to, aby proti němu jeho nepřátelé nemohli nic učinit (5. v.).

V Bethel potvrzuje Bůh nové Jákobovo jméno (Izrael) a sděluje mu nyní také Své jméno: „Já jsem Bůh silný všemohoucí.“ Je to tentýž Bůh, který mu odpověděl v den jeho soužení (3. v.).

Ráchel porodí za těžkých okolností svého druhého syna. Když umírá, dává mu jméno Ben Oni (= syn mého trápení). Ale jeho otec jej nazývá Benjaminem (= syn mé pravice). Tato událost ukazuje prorocky na Pána Ježíše. Pro židovský národ byl „Synem jejich trápení“. Židé Ho ukřižovali, a proto je Bůh vyhnal z jejich země a rozptýlil je po celé zemi. Pro Jeho nebeského Otce je ale Pán Ježíš „Syn Jeho pravice“, v němž má Svě celé zalíbení.

„I odebral se odtud *Izrael*“. Jákob jde ve světle Božího domu, hoden svého nového jména. V Novém zákoně nám ukazuje zvláště 1. dopis Timoteovi, „kterak... v domě Božím obcovati, kterýž jest církev Boha živého, sloup a utvrzení pravdy“, tj. jak máme chodit hodně jako křesťané (1. Timoteovi 3,15).

V této kapitole čteme o čtyřech hrobech. Ve 4. verši jsou pohřbeni cizí bohové, v 8. verši Debora, chůva Rebeky, v 19. verši Ráchel a v 29. verši starý otec Izák. Tyto hroby mluví i o tom, co musíme soudit a od čeho se musíme oddělit, abychom mohli vést život v obecnství s Bohem (modly; péče přirozeného člověka, tj. těla; dávání přednosti rodinným poutům namísto Pánu, atd.). Jákobovou konečnou stanicí je Hebron, což znamená obecnství.

Touto kapitolou Bůh varuje všechny, kteří vyrostli mezi věřícími, ale nikdy to s obrácením nebrali vážně. Izák zemřel a oba jeho synové jej pochovali. Jak se nyní budou chovat, když už nebudou mít žádné rodinné závazky (ohled a poslušnost vůči otci) a budou svobodni, aby zvolili svou životní cestu? Ezau volí cestu podle vlastní vůle. Ani ve svém srdci, ani ve svých myšlenkách nemá místo pro Boha.

Nejprve je řečeno, že Ezau znamená Edom. Dva Izákovi synové obdrželi druhé jméno. Z Jákoba se stal Izrael, který ve Fanuel musel v boji s Bohem poznat svou nemohoucnost. Edom připomíná den, kdy Ezau prodal právo prvorozenství, a tím opovrhl požehnáním Pána a prodal je za pokrm z čočky (kap. 25,30).

Pak se mluví o ženách Ezau. Byly to dcery z pohan-
ských národů, které bydlely v Kanánu. Slova jeho dědečka ohledně Izáka, „abys nebral manželku synu mému ze dcer Kananejských, mezi nimiž já bydlím“, pro něho nic neznamenal.

Nyní opouští též zemi zaslíbení a jde se svou rodinou a se svým majetkem do Seir. Ani Boží oltář v Hebronu, ani jeskyně Machpelah, kde čekají na vzkříšení těla jeho věřících předků (Abrahama, Sáro, Rebeky a Izáka), pro něho nic neznamenají. Žije jen pro přítomnost.

Navenek je cesta Ezau zcela v pořádku. V Seir má dostatek země pro svá stáda. Jeho potomci se stávají vlivnými lidmi, jsou nazváni knížaty (15. – 19.v.).

Ve verších 20 – 30 je zmínka o původních obyvatelích země Seir, aby bylo ukázáno jejich spojení s nově se přistěhovavší rodinou Ezau (srv. 12.v. s veršem 22). – Co znamenají ty teplé prameny v poušti (24. v. – Elb. př.)? V každém případě jsou *teplé* prameny ve vyprahlé zemi sotva v stavu utišit žížeň. Nepodobají se pramenům tohoto světa, z nichž lidé čerpají, a přece zůstávají neuspokojení? Jaký je to protiklad ke studnici Boha, který se nechá vidět (Lachai – Roi; kap. 16,14; 25,11 – přel.), anebo ke studnici přísahy (Bersabé; kap. 26,32.33), které Ezau opustil.

Rodina Ezau přebírá vládu v zemi Seir; od 31. verše se jmenuje země Edom. Výraz „prvé než kraloval král nad syny Izraelskými“ je pozoruhodný. Všichni králové a regenti tohoto světa vládli *před* nebo *bez* pravého Krále Izraele, bez Krista. Až On nastoupí Svou vládu nad touto zemí, budou už všichni vysocí tohoto světa mimo jeviště. Ale vláda našeho Pána bude trvat.

Tak jako králové Edom, kteří zemřeli, tak i lid a země Edom zmizí, protože patřili k úhlavním nepřátelům Izraele (Abdiáš 18).

Po Ezau máme příběh Jáкова. Přes chybné kroky a oklidy ve svém životě se Jákob pevně drží Božích zaslíbení a umí si cenit Hospodinova požehnání. V jeho rodině je jen jeden syn, Josef, „oddělený mezi svými bratřími“ (kap. 49,26), který sdílí myšlenky svého otce a přináší ovoce pro Boha. Proto jednají další kapitoly hlavně o Josefovi.

V celé Bibli asi není krásnějšího předobrazu Krista než Josef. – Pán Ježíš přišel jako ten Čistý a Svatý doprostřed hříšníků. A jaký byl následek? Cítily se Jeho chováním odhaleni, a proto Jej nenáviděli (Jan 3, 19,20). Bůh opatřil Pána Ježíše svědectvím Svého zalíbení (Matouš 3,17; 17,5). A nebyly také ty rozličné divy jasným svědectvím, že byl Synem Otcovy lásky (např. Jan 10, 32; Skutky ap. 2,22)? Ale tou mírou, jak Mu Bůh projevoval Své uznání, se stupňovala také nenávist Židů, takže na konci Svého života musel Pán říci: „Ale nyní i viděli, i nenáviděli i mne i Otce mého.“ (Jan 15,24)

Josefovy sny byly Božím zjevením, aby všem jasně ukázaly Josefovu velikost. – Boží vůlí je, aby Kristus měl první a nejvyšší místo nyní v našem životě a brzy viditelně před celým světem. Pán tak mohl uprostřed nenávisti Svých žalobců říci: „Od toho času uzříte Syna člověka sedícího na pravici moci Boží.“ (Matouš 26,64)

To, co udělal Jákob, když poslal Josefa k jeho bratrům, je jen slabým obrazem toho, co udělal Bůh. Bůh, Otec, poslal Svého Syna jako Spasitele světa (1. Jana 4,14). „Neboť neposlal Bůh Syna svého na svět, aby odsoudil svět, ale aby spasen byl svět skrze něho.“ (Jan 3,17)

Josef nenalezl své bratry v Sichem. Ti šli ještě dál. Ach, jak daleko jsme se my vzdálili od Boha! Ale jak vděční a jak rádi můžeme být, že Pán Ježíš přišel až k nám. „Syn člověka přišel, aby hledal a spasil, což bylo zahynulo.“ (Lukáš 19,10)

Co ale musel prožít kvůli tomu, že vykonal vůli Svého Otce a přišel „do svého“? Pohrůžky smrti (18.v.; Jan 5,16.18); posměch a útržky, obzvláště vzhledem k Svému původu a Svému postavení jako Božího Syna (mezi jinými místy Jan 5,18; 6,42; 8,13.19; 10, 33). Strhli s Něho „sukni“ Božího uznání, a místo toho tvrdili hrozné lži (Jan 8,52; 9,24; Matouš 27, 42.43). Josef byl uvržen do jámy; Pána Ježíše přibili na kříž a zabili.

Tak jako Ruben chtěl zachránit Josefa z ruky nepřátelských bratrů, tak radní Josef z Arimatie při odsouzení Páně „nepovolil radě a skutku jejich“ (Lukáš 23,51). Avšak byl daleko přehlasován. I Pilát se pokusil osvobodit Ho, ale bez úspěchu (Jan 19, 12.16).

Jak krutě jednali Josefovi bratři: po dokonání zlému skutku se posadili, aby jedli, jako kdyby se nic nestalo. Jednali Židé při ukřižování Pána jinak? Ach, oni zabili Božího Syna, ale do římského pretoria nechtěli vejít, „aby se nepoškrvnili, ale aby jedli beránka“ (Jan 18,28).

Blížící se karavana Izmaelitských přivedla Judu na novou myšlenku: Nebylo by lepší něco vydělat na nenáviděném bratrovi, místo aby na sebe uvalili vinu krve? Za dvacet stříbrných je Josefův osud zpečetěn: přichází do Egypta. A Pánu Ježíši se nedařilo jinak. Z lásky k penězům prodal Jidáš Iškariotský svého Mistra nejvyšším kněžím. Z různých míst ve Starém zákoně můžeme vytušit, jak tato zrada pro peníze velmi hluboce zranila duši Pána Ježíše (Žalm 41,10; 55,13.14; Zachariáš 11, 12.13).

Oklamání otce se zdařilo. Jákob věří, že jeho syn Josef byl roztrhán zvěří. Asi aby se na tento podvod zapomnělo, snaží se provinilí bratři otce těšit. – Co vše Židé zkusili, aby přivedli lidi k víře, že Pán Ježíš nevstal z mrtvých! Ale tak jako Josef žil dále, tak žije i Pán Ježíš a brzy se zjeví viditelně před celým světem.

Josef přišel jako otrok do domu Putifarova. Dříve než jeho příběh pokračuje v 39. kapitole dále, uvádí Duch Svatý vsuvku. Je to smutná kapitola, když se díváme na Judovo chování; ale je to triumf Boží milosti, když tuto kapitolu spojíme s jinými místy, která mluví o Támar (Rut 4,12; Matouš 1,3).

Zdá se, že Juda zcela opustil „cestu Hospodinovu“, po níž chodil Abraham a o které přikázal svým dětem, aby po ní chodili (kap. 18,19). Bere si dceru kananejského muže a jedná i jinak nevěrně a hříšně.

Ale Bůh viděl přání Támar, aby Judovo pokolení za každou cenu pokračovalo, a ve Své milosti se k ní přiznává. V Boží radě byl Juda budoucím královským pokolením (kap. 49,10). A tak Támar neodsuzuje, nýbrž pokračuje v královské linii jejím synem Fáresem (Izaiáš 65,9; Matouš 1,3).

Vždy znovu nás naplňuje údivem, když vidíme, jak se Bůh ve Své nekonečné milosti pozvedá nad hřích a pošetilost člověka, aby naplnil rady Své lásky a Svého slitování. Rodopis našeho Pána v Matouši 1 je toho jasným důkazem. Může to být jen Boží milost, která se stará o to, aby v něm byly zmíněny ženy jako Támar, Raab a Betsabé

Nyní je Josef otrokem vysokého egyptského úředníka. Nevzpírá se proti svému osudu, nýbrž přijímá vše z ruky svého Boha a s příkladnou věrností vykonává svou službu. Vyznačuje jej hluboká zbožnost a Boží bázeň. „Byl pak Hospodin s Jozefem.“ To neušlo ani Egyptanovi, takže jej povyšuje, a nakonec jej ustanovil nad celým svým domem a nade vším, co měl.

Ale nepřítel, kterému se nepodařilo Josefa zahubit rukou jeho bratrů, ani jej odvést z cesty věrnosti, má v úmyslu vystavit jej pokušení jiným způsobem. Mnoho věřících se věrně ostříhalo v obvyklých pokušeních života, ale padli hlouběji, než by si kdo mohl myslet, když šlo o to, aby odporovali nečistotě, aby utíkali „mládenčím žádostem“.

Josef tu byl, lidsky viděno, sám – jeho rodina byla daleko, opravdové přátele nemohl v modlářské zemi nalézt – a to bylo nebezpečí. Není to tak, že když si myslíme, že jsme bezpečni před trestem a víme, že nás nikdo nemůže vidět, máme sklon činit různé věci, které jsou hodné výtky? Ale Josef, který žil v obecenství se svým Bohem, byl přesvědčen, že Bůh jej vidí vždy. Tak mohl odmítnout žádosti této mravně zkažené ženy slovy: „Jak bych tedy učinil takovou nešlechtnost, a hřešil i proti Bohu?“

„Den po dni“ se pro Josefa obnovovalo pokušení. Ale od prvního útoku „odpíral“ a „nepovolil jí“, když jej dráždila. A když se „dne jednoho“ zdálo, že se už nebude moci vzepřít zlému, „utekl“ a opustil vše, aby zůstal čistý. Takový útěk není útekem zbabělce, nýbrž je to chování moudrého. Je to slavný ústup.

Jaké zbraně pomohly tomuto mladému muži dobýt vítězství? Především jeho velká zbožnost, jeho bohabojnost, jeho ošklivení si zla, jeho rozhodnost utíkat mládenčím žádostem, které bojují proti duši (2. Timoteovi 2,22; 1. Petra 2,11). Činil to, co je napsáno v Římanům 12,9: „V ošklivosti mějte zlé, připojení jsouce k dobrému.“ Kromě toho zaměstnání, které vykonával pro Boha, bylo mocným ochranným prostředkem. Neaktivní, líný nebo zasněný člověk už otevřel svou duši mnohému pokušení.

Pomsta Putifarovy ženy uvedla na Josefa hněv jeho pána: přišel o dobré postavení a dostalo se mu dlouhého vězení. Ale byla to Boží cesta, která Josefa vedla ke slávě. Ustavičným vzpěčováním se hřešit s Putifarovou ženou ctil Boha. Pak mohl i ve vězení zakoušet Jeho blízkost a pomoc. „Byl pak Hospodin s Josefem, a naklonil se k němu milosrdenstvím, a dal jemu milost u vládáře nad žalářem.“ Je lépe být ve vězení s Bohem než v paláci bez Něho!

Cožpak sny, které Josef měl (kap. 37, 6–9), nebyly Božími zjeveními? A nyní se vše vyvíjelo zcela opačným směrem: nejprve byl prodán do otroctví, a pak, ač nevinný, byl uvržen do vězení. Jaká to byla zkouška! Žalm 105, 17–19 mluví o této době a nadepisuje ji slovy: „Řeč Hospodinova zkusila (*přečistila*) ho.“ Bude se vírou pevně držet Božího slova, i když vše stálo v naprostém rozporu s tím, co mohl očekávat?

Ve všech těchto těžkých okolnostech nepřestal Josef věrně vykonávat svou práci a sloužit druhým vězňům. Tak nepřehlédl ani ustarané tváře vznešených vězňů, správce nad pekaři a správce nad šenkýři. „Proč jsou dnes tváře vaše smutnější?“ Josef je nejprve odkazuje na Boha, který nejen sny dává, nýbrž zná také jejich význam. Pak nabízí svou pomoc. Kéž by při každé službě, kterou smíme vykonávat pro druhé lidi, naše osoba ustupovala do pozadí, ale zato byla zveličována Osoba Pána Ježíše!

Výklad snu je pro Josefa příležitostí, aby svěřil svůj příběh jednomu z nich v naději, že bude z vězení vysvobozen. „Mějž mne v své paměti,“ prosí. Ale kapitola končí slovy: „A nezpomenul správce nad šenky na Jozefa, ale zapomenul na něj.“ – „Marná jest pomoc lidská.“ (Žalm 60,13)

Bůh stojí za kulisami a drží všechny nitky ve Své ruce. Podle Jeho plánu musely projít ještě další dva roky – pro Josefa to byly jistě roky úzkostného čekání – než byl osvobozen ze žaláře. Bůh měl na mysli více než jen vysvobození „z domu tohoto“ (kap. 40,14). Chtěl Josefa učinit „Zachráncem světa“.

Bůh posílá Faraonovi dva sny a působí, že se správce nad šenkýři rozpomněl na dobu svého vězení. Dále se na scéně musejí objevit celé země, jako Egypt a jeho sousedé, aby bylo dosaženo Božího cíle: rozvinutí slávy a velikosti „odděleného mezi svými bratřími“.

Správce nad šenkýři musí doznat: „Na provinění své rozpomínám se dnes.“ A tím stál opět hebrejský mladík před jeho zraky. Pán Ježíš si přeje, abychom se i my stále rozpomínali na odpuštění svých hříchů skrze Jeho smrt. Věděl, jak my lidé zapomínáme, a proto ustanovil Svou večeři. Chléb mluví o Jeho tělu, „kteréž se za vás dává“, a kalich o krvi, „kteráž za mnohé vylévá se“ (Lukáš 22,19; Matouš 26,28). Vyvstává otázka: Jsme poslušní Jeho přání a činíme to na Jeho památku, nebo se podobáme zapomnětlivému šenkýři? Jsme spokojeni se spasením své duše, aniž bychom náležitým způsobem pamatovali na svého Zachránce a na Jeho utrpení?

Pro Josefa nyní udeřila hodina osvobození. Sám mocný Farao jej povolává. „A *rychle* vypustili ho z žaláře.“ Tak se Pán Ježíš, který je nyní ještě zavržený, brzy zjeví ve slávě, aby se chopil moci (před začátkem tisíciletého království).

Egypt stál tehdy na vysokém kulturním stupni. Faraonové patřili k nejmocnějším králům tehdejšího světa. Proč toužil tento vládce po Josefovi, židovském otrokovi, který byl kdysi prostým pastýřem, a nyní byl už několik let ve vězení? Protože Bůh chtěl k Faraonovi mluvit a Josef byl ten jediný, kdo znal pravého Boha. A proto z celého Egypta mohl jen on sám pomoci Faraonovi.

Stejně jako ve vězení, poukazuje Josef i před Faraonem na Boha, který jediný zná význam snů (16.v.; kap. 40,8). Kéž bychom se z tohoto pokorného postoje učili a jednali obdobně.

Bůh Josefovi zjevuje nejen význam těchto snů; nyní se také ukazuje, jak Bůh muže, kterého chce vyvýšit, připravil v tichosti pro tento velký úkol. Josef připojuje k vysvětlení snů velmi moudré rady a ukazuje, jak je možné přežít budoucí období hladu. Tak se v Josefovi zjevuje Boží moudrost (srv. s 1. Korintským 1, 30).

Farao a jeho služebníci jsou přemoženi tím, co může Bůh způsobit. Je jim všem jasné, že není nikdo jako Josef, v němž je duch Boží, jemuž Bůh všechno zjevil a jenž je tak rozumný a moudrý. Farao jej ustanovuje za vládce nad celou Egyptskou zemí.

K podobnému poznání o Svém Synu, Pánu Ježíši, by chtěl Bůh vést lidi. Petr řekl Židům: „Věziž tedy jistotně všecken dům Izraelský, žeť Bůh i Pánem ho učinil i Kristem, toho Ježíše, kteréhož jste vy ukřižovali... Toho Bůh, kníže a spasitele, povýšil pravicí svou.“ (Skutky ap. 2,36; 5,31) A Pavel píše: „Protož i Bůh povýšil ho nade vše, a dal jemu jméno nad každé jméno, aby ve jménu Ježíše každé koleno klekalo.“ (Filipským 2, 9.10)

Ve slávě svého postavení jako vládce nad celým Egyptem dostává Josef Asenat. Tato žena z národů je obrazem Církve, která je ve slávě spojena s Kristem a sdílí s Ním vše, co je Jeho.

Asenat dává Josefovi dva syny: Manassesa (= který působí zapomenutí) a Efraima (= dvojnásobná plodnost). Tak jako Josef mohl říci: „Nebo způsobil to Bůh, abych zapomenul na všechny práce své, a na všecken dům otce svého“, tak směl Pán Ježíš ve věřících, kteří patří k Církvi, nalézt ovoce, které mu dává zapomenout na zavržení od Jeho izraelského lidu.

Farao je v tomto oddílku obrazem živého Boha. Když se lidé ve své bídě na Něho obrátí, ukáže jim na toho Jednoho, jenž jediný jim může pomoci. Tak jako Farao říká: „Jděte k Jozefovi“, tak k nám volá Bůh: „Obracejte se k Pánu Ježíši!“ Bůh chce, aby všichni lidé byli spaseni, ale v žádném jiném není spasení, než v Ježíši Kristu, který byl ukřižován a vstal z mrtvých. „A není v žádném jiném spasení, neboť není jiného jména pod nebem daného lidem, skrze kteréž bychom mohli spaseni býti.“ (Skutky 4,12)

Díváme-li se z prorockého hlediska, žijeme nyní ještě v „letech nadbytku“. Toto období bude ukončeno vtržením všech pravých věřících. Tento okamžik stojí velmi blízko před námi. Pak přijdou na lidi, kteří přebývají na zemi, časy velkého trápení. „Léta hladu“ mluví o Božích soudech, které postihnou zemi. Pak se budou „obyvatelé okršlku zemského“ učit spravedlnosti (Izaiáš 26,9).

Uprostřed této doby soužení, které svět co do velikosti ještě nezažil, bude připravován Izrael k tomu, aby poznal a přijal svého zavrženého Pána. V předobrazu, který před sebou máme, zasahuje hlad i Kanán a deset Josefových bratrů je nuceno jít do Egypta, aby si nakoupili obilí.

Nyní se začínají naplňovat Josefovy sny. Zaujímá přednostní postavení, když je vládcem nad zemí a správcem obilí. Před ním se sklánějí i synové Jákobovi. Dvakrát je řečeno: „Poznal Jozef bratří své.“ Zapomněl snad Bůh někdy na Svůj lid – na Židy? Nikoli. Ale bude je muset uvést „na poušť“ a do údolí trápení, aby zasáhl jejich srdce a způsobil při nich obrácení (Ozeáš 2, 14.15).

„Tedy zpomenul Jozef na sny, kteréž měl o *nich*.“ Ti, kteří kdysi reagovali s nenávistí na jeho sdělení: „Zdali kralovati budeš nad námi, aneb pánem naším budeš?“ – se nyní před ním sklánějí až k zemi.

Josef jim nevěří. „Upřímí jsme,“ ujišťují ho. Dříve takoví nebyli. Jsou nyní? Důkaz o tom musejí teprve přinést. Vše je učiněno závislým na Benjaminovi a na jejich chování vůči němu. Podle toho bude přezkoumán jejich stav. Zkoušky ve vztahu k Benjaminovi mají za cíl vyburcovat jejich svědomí a srdce vzhledem ke hříchu, který spáchali vůči Josefovi.

Tři dny ve vězení jim dávají určitý čas k zamyšlení. Ale co byly tyto tři dny ve srovnání s roky, po které byl Josef uvězněn, ačkoli se ničím neprovinil!

Josefova moudrost se neukazuje jen v opatřeních k uchování života během let hladu, nýbrž je vyjádřena i v jednání s jeho bratry. Zkoušky, jimiž nyní musí jít, jim mají zjevit Josefovo srdce a všechnu lásku, která v něm je právě k nim. – Tak by také Pán Ježíš nás chtěl táhnout k sobě blíže, aby nám ukázal Své srdce. Avšak to se může stát jen tehdy, když naše srdce jsou mravně v pořádku. My všichni se radujeme, když se můžeme těšit z požehnání Páně – když můžeme obdržet obilí od Josefa. Ale nikdo nemiluje zkoušky srdce kvůli svému mravnímu stavu. A přece jsou nutné, abychom mohli poznat Pána a žít v pravém obecenství s Ním.

Po třech dnech smějí bratři cestovat domů s naplněnými pytli, avšak bez Simeona. Ten je zadržen jako rukojmí, jinak by už asi nikdy do Egypta nepřišli. A právě toho chce Josef dosáhnout: mají opět přijít a přivést s sebou Benjamina.

Josef jedná s bratry tvrdě. Ale děje se to z lásky. Už první známky pokání, které slyší z jejich řeči, působí, že pláče. Ale ovládá se, neboť by rád, aby Bůh mohl v jejich srdci vykonat dokonalé dílo.

Zkušenosti v Egyptě přivedly Josefovy bratry nejprve k tomu, že si opět uvědomili svou vinu vůči svému bratrově, kterého s tvrdostí srdce prodali do otroctví. V hospodě s hrůzou objevují své peníze nahoře v pytlích. Nyní si uvědomují, že ve hře je někdo vyšší: „Což nám to učinil *Bůh*?“ Poznání viny vede dále na cestu poznání Boha, a tím také povede ke spasení (Žalm 69,6; 147, 3).

Pokání začíná nést ovoce. Jákobovi synové vyprávějí svému otci „*všecko*, co se jim přihodilo“. Nic nezamlčují a vyprávějí plnou pravdu. Nyní se bojí i otec tohoto mocného muže v Egyptě (srv. verš 35 s kap. 37,10).

Jákob je zcela skleslý. „Na mneť jsou se tyto všechny věci svalily,“ volá. Zdá se, že se jeho víra hroutí. Ztratil pohled na Boha a pln sebelitování naříká nad svým tvrdým údělem. Rubenovo ujišťování nemůže starého otce přesvědčit. V žádném případě nenechá toho nejmladšího jít do Egypta. Aniž by si toho byl vědom, oddaluje tím den opětného setkání s tak dlouho pohřešovaným Josefem.

„Vímeť pak, že milujícím Boha všechny věci napomáhají k dobrému.“ (Římanům 8,28) K tomu u Jáкова patří i hlad, který byl „velký v krajině té“, a na nějakou dobu i oddělení od jeho nejmladšího syna. I když Jákob nerozumí těm těžkým cestám, jimiž musí nyní jít, přece mu zůstává jeho Bůh. On je ten Všemohoucí, který mu už v dřívějších dobách soužení odpověděl a který se mu zjevil v Bethel.

V Judově srdci došlo k velké proměně. Kdysi učinil návrh, aby prodali Josefa Izmaelitským, a nyní chce být osobním ručitelem za Benjamína. Pravost těchto slov měla být ještě vystavena zkoušce.

Jákob si přeje, aby jeho synové vzali s sebou do Egypta dárek. Ale co mohli tito mužové, kteří trpěli velkým hladem, darovat vládci Egypta, který měl pod sebou všechny sklady obilí? Tak uboze myslíme my lidé vzhledem k Bohu. Domýšlíme se, že mu musíme něco přinést. Ale Bůh nemůže přijmout nic z toho, co je plodem naší vlastní námahy. To jediné, co Mu můžeme přinést, je břemeno našich hříchů. Potom od Boha obdržíme zdarma milost.

Koření je obrazem toho, co svět nabízí, ale co nikdy nemůže utišit vlastní hlad duše. Obilí nebeské země nám může dát jen Pán Ježíš, když se sám staví před naše srdce.

Jak dlouho asi Josef čekal na návrat bratrů! Jak dlouho musí Bůh čekat, než Jeho lid pozná, že ukřižováním Pána Ježíše zabili svého Mesiáše! A jak dlouho musel Bůh čekat na každého z nás, než jsme k Němu přišli s břemenem svých hříchů?

Věc s penězi, které bratři při svém návratu našli ve svých pytlích, je velmi znepokojovala. Proč? Vždyť to nebyla jejich vina. Ach, oni měli obtížené svědomí, které je znepokojovalo při každé neobvyklé věci, a mysleli hned na nejhorší.

Správce Josefova domu je uklidňuje. On své peníze obdržel. Jejich objev musí být asi poklad, který Bůh vložil do jejich pytlů. A opět je tu zmínka o Bohu skrze Egyptana! (Srv. verš 23 s kap. 42,18.) Cožpak Bůh byl i v Egyptě? Ano, především s Josefem! (kap. 39,2.21; 41, 38.39)

Simeon je k nim vyveden. To je další uklidnění pro bratry. Nyní mají dokonce jít v domě nejmocnějšího muže Egypta. Jaká změna v jednání (srv. s kap. 42,7), anebo jim chtějí nastražit nějakou léčku?

Ještě nevědí, že za tím vším stojí dobrota Josefa, kterého kdysi tolik nenáviděli. A dnes je to stále ještě Boží dobrotivost, která chce lidi přivést k pokání, ačkoli si jí většinou nevšímají (Římanům 2,4).

Nyní vchází Josef. Bratři mu předávají dárek a sklánějí se před ním až k zemi. On se jich ptá na jejich otce a vidí Benjamina, syna své matky. Radost ze shledání se dotýká jeho nitra tak, že musí jít do vedlejšího pokoje, aby se tam vyplakal. Když se umyl, a tak shladil stopy svého vzrušení, začíná slavnostní jídlo.

Josef jako Egyptan nesedí u téhož stolu jako Hebrejci. Dokonalé obecenství může nastat jen tehdy, když je všechna vina odkryta a odpuštěná. Ale tak daleko to ještě s bratry není. Ještě jednou je jejich svědomí zneklidněno. Jak mohl znát ten cizinec jejich věk, že je mohl posadit podle pořadí narození? S údivem hleděli jeden na druhého. V blízkosti tohoto mocného muže pociťovali určitou nevolnost. Ale nyní nebyl čas o tom mluvit. Každý se musel s těmito věcmi vyrovnat sám. Co se asi dělo v srdci každého z nich? Jen pomalu mizela bázeň a opět se dostavovala nálada. „I hodovali a hojně se s ním napili.“

V Josefově jednání, které se nám možná podle lidského cítění zdá být zvláštní, poznáváme předobraz moudrosti našeho Pána, až bude v budoucnosti jednat s Izraelem, aby jej přivedl k opravdovému pokání.

Nyní přichází na Jákobovy syny poslední zkouška. Josef chtěl vyvést na světlo pravý postoj jejich srdcí k jejich otci a k jejich nejmladšímu bratrovi. Volí k tomu zvláštní prostředek. Ale je to prostředek milosti. Jákobovi synové s sebou nevědomky odnášejí Josefův stříbrný koflík.

Když Josef takto jedná s bratry, nejde mu o vlastní zájmy, nýbrž o to, aby dali před Bohem i před lidmi věci opět do pořádku. Byl to jistě velký šok pro všechny, když Josefův správce vyjmul sříbrný koflík z Benjamina pytle. Ale bylo to nutné, aby skutečně pocítili a odsoudili horší hřích, který ležel v hloubi jejich srdcí. Avšak výčitky svědomí, vnitřní trápení, hluboká skleslost – všechny tyto bolesti měly mít jen omezené trvání (ne více než několik hodin ve srovnání s lety trápení, která Josef prožil). Ještě toho dne přišlo odpuštění, radost a srdečná láska.

Po objevení koflíku není řeč o tom, že se Benjamin vrátí sám jako otrok. Všichni se vracejí do města. Jak by mohli jít domů bez nejmladšího? To nebylo možné.

Ještě jednou padají bratři před Josefem na zem. Juda, který kdysi přišel s plánem prodat Josefa, který pak ale vystoupil jako ručitel za Benjamina, přebírá slovo vůči přísnému správci Egypta. Nesouhlasí s nabídkou nechat jen toho nejmladšího v Egyptě jako služebníka, nýbrž činí před Josefem obšírné vyznání. Jaká musela být Josefova radost, když poznal, jakou velikou proměnu způsobil Bůh v jeho bratrech. Jejich závist a jejich sobecká krutost učinily místo soucitné lásce k jejich otci a jeho náklonnosti k mladšímu synu Ráchel. Stará žárlivost byla odsouzena u svého kořene. Vůdce byl hotov stát se otrokem, aby se Benjamin mohl vrátit v pokoji k otci. Kdo umí vyučovat tak jako Bůh! (Job 5, 17.18)

Benjamin, na něhož padá vina, ačkoli byl nevinný, nám připomíná Pána Ježíše, o němž je napsáno: „Trest k našemu pokoji ležel na něm.“ (Izaiáš 53,5 – přel.) On, Ten čistý a svatý, musel jít kvůli mně a kvůli tobě na kříž a zemřít za mé a tvé hříchy. Kéž bychom nikdy nezapomněli na tuto osobní oběť Pána Ježíše!

Nyní stojí Jákobovi synové v přítomnosti muže, kterého „bezbožnýma rukama“ uvrhli do jámy. Jejich hřích je našel, ale našel je v Josefově přítomnosti. A tu se jim dostává odpuštění.

Josef prikazuje, aby všichni Egyptští vyšli ven. Žádný cizinec nesmí být svědkem tohoto památného okamžiku. Kdo z mimostojících by mohl pochopit tento výjev? Vidíme zde, jak Boží milost vychází vstříc hlubokému vědomí viny a přináší usvědčenému svědomí dokonalý odpočinek. Jejich zlé a převrácené cesty nechal Bůh vyznít k požehnání: „Nebo pro zachování života poslal mne Bůh před vámi.“ (verše 5,7,8)

Ve 3. kapitole Skutků čteme, jak se Duch Boží skrze Petra snaží usvědčit srdce a svědomí Židů. Připomíná jim jejich chování vůči Ježíšovi, Božímu Služebníku. „Vy pak toho svatého a spravedlivého odepřeli jste se... dárce pak života zamordovali jste.“ (verše 14,15) Tato slova měla Židy vést k vyznání Josefových bratrů: „Jistě provinili jsme.“ Pak k tomu milost připojuje: „Ale nyní, bratří, vím, že jste to z nevědomí učinili... Bůh pak to, což předzvěstoval skrze ústa všech proroků svých, že měl Kristus trpěti, tak naplnil. Protož číňte pokání a obraťte se, aby byli shlazení hříchové vaši.“ (Skutky ap. 3, 17–19)

Tyto verše jsou krásnou ilustrací doby milosti, ve které nyní žijeme. Josef je obrazem Pána Ježíše a Farao představuje Boha, Otce. Oba říkají: „Přijďte ke mně.“ (verše 9,18)

Jsme na cestě. Naším cílem je nebe, dům Otce, kam nás předešel Pán Ježíš jako člověk, aby nám připravil místo (Jan 14,2.3). Bůh nám daroval to nejlepší. Proto slyšíme slova: „Aniž se ohlédejte na nábytky své.“ Ach, jakou cenu mají pro nás ještě pozemské věci, které jednou všechny zanecháme zde? Kéž by se naše mysl stále více zaměstnávala nebem a věčnými věcmi!

Tak jako Josef učinil opatření pro cestu, tak i nám jsou k dispozici všechny prostředky pomoci našeho Pána. Nejsou vozy Jeho silné paže, které nás nesou až do stařeckého věku (Izaiáš 46,4)? Potrava na cestu mluví o Božím slovu, z něhož se smíme denně sytit. Nena- cházíme v něm vždy znovu osobu Pána Ježíše, jenž o sobě řekl: „Já jsem chléb ten, kterýž jsem s nebe sstoupil.“? (Jan 6,41) Šaty představují naše zvyklosti, to, co lidé na nás mohou vidět. Jsou to šaty nebe, které nosíme? Vidí lidé na našem jednání, komu patříme a kam směřuje naše cesta? Napomenutím, které nám náš Pán dává na cestu, je to nové přikázání, abychom milovali jedni druhé (Jan 13, 34.35).

Jákob se se vším, co má, vydává na cestu ke svému synu Josefovi. Ale už nechce jako dříve následovat svých vlastních plánů. Na hranici země se zastavuje, aby se ujistil, že jedná podle Boží vůle. A Bůh se k němu přiznává. Dává mu čtyři ujištění, která platí také nám, jestliže ve svém životě hledáme Boží oslavení:

1. Plodnost. Když máme Pána Ježíše jako svůj vzor a chodíme s Ním v obecenství, vznikne i v našem životě trvalé ovoce pro Boha.

2. Pán jde s námi. Nemusíme jít po cestě sami. On je s námi po všechny dny. Když se držíme Jeho ruky, nalézáme odvahu a sílu procházet i těžkými dny.

3. „Já tě také i zase přivedu.“ V životě člověka není nic jistého. Ani my věřící nevíme, co přinese zítřejší den. Ale jedno je pevné: My, kteří jsme vlastnictvím Pána, máme místo v nebeském domě Otce (Jan 14,3).

4. „Jozef položí ruku svou na oči tvé.“ Tak jako Josef setřel slzy utrpení, která Jákob ve svém životě dostatečně poznal, tak Bůh, až budeme u Něho, od nás vezme každou vzpomínku na utrpení (Zjevení 21, 3.4).

Poté, co se znovu shledal s Josefem, je Jákob hotov zemřít, ale Bůh mu v Egyptě dává ještě 17 roků, které jsou asi ty nejlepší v jeho životě (kap. 47,9.28).

Josefovým prostřednictvím přicházejí jeho bratři a jeho otec Jákob do kontaktu s Faraonem. Nechá se starý pastýř ovlivnit nejmocnějším vládcem oné doby a jeho bohatstvím, jeho leskem a slávou? „A požehnav Jákob Faraona, vyšel od něho.“ – „A jistě beze všeho odporu menší od většího požehnání bere.“ (Židům 7,7) Jákob zde stojí ve vážnosti muže, který zná Boží zaslíbení a opírá se o ně, jemuž se Bůh zjevil více než jednou. Není on ten větší, a tím v stavu žehnat? Připomíná nám Pavla před králem Agrippou (Skutky ap. 26,29).

Na Faraonovu otázku, jak je starý, odpovídá ve vší pokoře. Byl to dlouhý život, těchto 130 let, bohatý na zkušenosti, chybné kroky, těžkosti a smutek. Co z něho zbylo *pro Boha*? Jakub píše: „Jaký jest život váš? Pára zajisté jest, kteráž se na maličko ukáže, a potom zmizí.“ (Jakuba 4,14) Na konci se počítají jen roky, které byly žity pro Boha a s Ním. Těch bylo v Jákobově životě pořádku.

Jak vypadá náš osobní život? Snad jsme byli jednou horliví v následování našeho Pána, ale nyní jsme se stali lenivými a ospalými. Ach, Pán by nás tak rád našel bdícími, až se vrátí (Lukáš 12,37), a On může přijít každým okamžikem.

V důsledku trvajícího hladu lid úplně zchudl. Josef kupuje pro Faraona za chléb dobytek, zemi a lidi. Ale nejen to. Vydává také ustanovení, podle kterého lidé mohou dále obhospodařovat zemi, jen musejí odevzdávat králi pětinu výnosu.

K porozumění tomuto oddílu si připomeňme, že Farao je obrazem Boha a Josef obrazem Pána Ježíše. Nemluví hlad o bídě, do které přivedl lidi hřích? Pomoc lze nalézt jen u Pána Ježíše, Božího Syna, kterého Bůh dal ve Své lásce, „aby každý, kdo věří v něho, nezahynul, ale měl život věčný“ (Jan 3,16).

Nyní platí pro každého věřícího slova Egyptanů: „Zachoval jsi životy naše. Nechať nalezneme milost v očích pána svého, a budeme služebníci Faraonovi.“ Jsme vykoupeni za cenu; už nejsme sami svoji (1. Korintským 6, 19.20; 1. Petra 1, 18.19).

Dnes jsou to jen jednotliví lidé, kteří přijímají Boží vykoupení. V tisíciletém království všichni lidé uznají, že Bůh na ně má nárok: skrze stvoření a skrze vykoupení. Celý svět potom bude k oslavenému Pánu volat: „Zachoval jsi životy naše.“

Konec Jákobova života vyznačují dvě věci. Nejprve žádá po svém nejmilejším synu Josefovi pod přísahou, aby jej nepochovával v Egyptě, nýbrž v dědičném pohřebišti v Kanánu. A potom se klaní. Ep. Židům 11,21 říká, že to učinil „nad špicí své hole“. Jeho velebení stálo ve spojení s dědictvím a se zaslíbeními, která se toho týkala. Byl si vědom nejen toho, že je v Egyptě cizincem, ale také skutečnosti, že jeho potomci v Egyptě nezůstanou. Jaký je to slavný závěr života muže, který tak dlouho a tak často bloudil! Nevidíme v tom Boží triumf, když Boží výchova, která byla často spojena s kázní, přišla k svému cíli?

Jákobovy síly ochabují. Nyní by chtěl už jen dát dále požehnání. Obdrží je Ruben, jeho prvorozený? Nikoli, Ruben promarnil toto požehnání (kap. 49,4; 1. Paralipomenon 5,1). Je to Josef, který ve svých dvou synech – dětech Egyptanky – dostává dvojnásobný díl, který vlastně patřil nejstaršímu (5. Mojžíšova 21,17).

V duchu starého muže se vynořují staré vzpomínky. Vidí se na zpáteční cestě z Pádan v Betlémě, kde prožil asi tu nejtěžší zkoušku svého života. Tehdy zemřela Ráchel, matka Josefa a Benjamina.

Jákob žehná Josefovi. Myslí přitom na Boží péči, kterou zakoušel během celého svého života. Jákob nejen sám byl pastýř, nýbrž směl také zakoušet ustavičnou pastýřskou péči svého Boha. Žel že nemohl o sobě říci, tak jako o Abrahamovi a o Izákovi, že by „chodil před obličejem jeho ustavičně“. Svůj podvodný život už nemohl vzít zpět.

Jaký protiklad tvoří tento oddíl ke kapitole 27, kde Izák nedbal Boží neomezenosti, a když Bůh řekl: „starší sloužiti bude mladšímu“, chtěl požehnat prvorozenému! U Josefových synů měl podle Božích myšlenek převzít vedení Efraim, ačkoli Manasses byl prvorozený. Jákob rozumí, že Boží požehnání je neomezené a není vázáno na přirozená, lidská měřítká. Proto se nenechává ovlivnit ani Josefovými námitkami: pravá ruka dědečkova zůstává na hlavě mladšího vnuka.

Všichni lidé, i my věřící, se musíme poddat Boží svrchovanosti. Jsme a zůstaneme stvořeními, jejichž myšlenky se nikdy nemohou měřit s myšlenkami Božími (Izaiáš 55,9). Bůh ví, že jsme prach (Žalm 103,14). Ale jsme si toho vědomi vždy i my?

Jákob nejen dává dále požehnání prvorozeného, které obdržel Josef ve svých dvou synech. Starý otec má své požehnání připraveno pro každého ze svých dvanácti synů.

O této kapitole můžeme uvažovat ze tří různých stránek:

Nejprve nalézáme v těchto výrocích minulou historii, která charakterizovala životní cestu Jákobových synů. Tu se opět vynořuje hřích Rubena, násilnost Simeona a Lévi a výbornost Josefova.

Druhé hledisko nám ukazuje mravní naučení, která pro nás tyto výroky obsahují. Vezměme např. Zabulona ve 13. verši. Přichází do kontaktu se světem obchodu (Sidon). My všichni máme nějakým způsobem co činit s penězi a obchodem. Ale kéž bychom byli na stráži, aby se naše srdce nestalo přístavem pro „obchodní lodi“, aby se tu neusadil nějaký kořen lakomství a aby se vydělávání peněz nestalo naším nejdůležitějším zaměstnáním.

Třetí hledisko je prorocké. Tato stránka je převládající. Každý z těchto výroků obsahuje poukazy na budoucnost Izraele. Jejich pořadí ukazuje obraz historie celého národa. Juda, Josef a Benjamin přitom poukazují přímo na Pána Ježíše.

Jak jsme se včera zmínili, jsou tři Jákobovi synové přímými předobrazy Pána Ježíše.

Juda ukazuje Krista jako Krále. „Mladý lev“ mluví o „lvu z pokolení Juda“, který se apoštolu Janovi zjevuje jako „beránek jako zabitý“ (Zjevení 6, 5.6). Žezlo zůstane v Judovi, dokud na začátku tisíciletého království nepřijde „Sílo“, Kníže pokoje. Jeho budou poslouchat všechny národy.

Josef je předobrazem Krista v Jeho ponížení a v Jeho vyvýšení. Jeho požehnání převyšují všechna ostatní, „vycházejí nad zed“ izraelského národa a přicházejí ke všem národům. Nemůžeme pod tím rozumět „duchovní požehnání v nebeských místech v Kristu“ a „nestihlá bohatství Kristova“ (Efezským 1,3; 3,8)? Ten „oddělený mezi svými bratřími“ vede naše myšlenky k Žalmu 45,8 a k Římanům 8,29.

Benjamin je předobrazem Mesiáše, který skrze soud přivodí požehnání Své vlády.

Poslední Jákobovo nařízení jde nad tuto dobu a tuto zemi. Chce být pohřben v zemi zaslíbení, aby s druhými, kteří zemřeli ve víře, očekával vzkříšení (Židům 11, 13–16).

Po smutečních obřadech se Josef snaží splnit směrnice svého otce. Zdá se, že nemohl jen tak opustit zemi. Ale Faraó mu dovoluje tuto cestu do Kanánu, aby tam pohřbil svého otce. Celá Jákobova rodina jde s ním a rovněž velký počet Egyptských. Je to úctyhodný průvod (9. a 11. verš).

Josef nyní zase vidí místo, které kdysi opustil jako mladík, aby vyhověl přání svého otce. Vrací se se všemi, kteří mu kdysi záviděli a nenáviděli ho, ale kteří jsou nyní po dlouhých zkouškách jeho smířenými bratry.

Děti a stáda zůstávají v Egyptě (8. verš). Ještě nepřišla chvíle k opuštění Egypta, aby jako národ šli do Kanánu. Teprve o mnoho let později, když Bůh vyzval Svůj lid k vyjití z Egypta, řekl Mojžíš k Faraonovi: „S dětmi i s starými našimi půjdeme, s syny i s dcerami našimi, s ovceci a s větším dobyt看em naším odejdeme.“ (2. Mojžíšova 10,9) Nikdo tam pak nesměl zůstat. Ale tento den osvobození ještě nenastal. Před lidem ještě ležely těžké roky tvrdého otroctví.

Nevěra a chybějící důvěra, které se v srdcích Josefových bratrů opět ukázaly, zlomily téměř Josefovo srdce. Ještě jednou vidíme plakat muže, který nikdy neměl slzy lítosti nad sebou, nýbrž znal jen slzy lásky pro druhé. Jak velmi se podobá Pánu Ježíši (Jan 11,35; Lukáš 19,41).

Josef opakuje to, co již svým bratrům dříve řekl, že ačkoli oni měli na mysli zlé, Boží dobré a milující srdce chtělo zachovat na živu mnohé. Potěšuje jejich srdce s ujištěním: „Protož nebojte se již; já chovati vás budu i děti vaše.“

Jak často se ještě dnes podobají praví věřící mužové a ženy těmto bratrům. Mají strach věřit, že Pán všechny jejich hříchy odpustil a že už nikdy nezapomene. Ach, jak velmi to zarmocňuje Jeho srdce, když Mu Jeho lid tak málo důvěřuje! On přece žije v nebi, aby se tam za nás přimlouval, aby nás sytil, staral se o nás a vedl nás. Ještě nikdy na nás nezapomněl. Nechceme na Jeho lásku odpovědět tím, že Mu budeme neotřesitelně důvěřovat?

Josefovo nařízení ohledně jeho kostí bylo výrazem jeho víry v Boží zaslíbení a mělo jeho potomkům stále připomínat Boží zaslíbení, že je Bůh jednou opět vyvede nahoru do Kanánu.

Markovo evangelium nám představuje Pána Ježíše jako pokorného *Božího služebníka a proroka*, jenž s láskou sloužil druhým. Ale Duch Svatý se snaží připomínat to, že Ten, jenž se ponížil, aby se stal poslušným služebníkem a pravým člověkem, nikdy nepřestal být Bohem. Aby zachoval Jeho slávu, začíná evangelium několikanásobným svědectvím o velikosti Jeho Osoby.

Prvním svědkem je Marek, pisatel evangelia, jenž nám říká, že Ten, jenž „samého sebe zmařil, způsob služebníka přijav“, je Boží Syn.

Dále máme proroky jako svědky. Ti nejen předpovídají Jeho příchod, nýbrž oznamují také Jeho slávu. Boží slovo k Malachiášovi znělo: „Aj, já posílám anděla (*posla*) svého... přede mnou.“ (Malachiáš 3,1) Duch Svatý používá tato slova na Krista, neboť říká: „Aj, posílám anděla svého před tváří *tvou*.“ Tím je jasné, že Pán Ježíš Nového zákona je Hospodinem (Jehovou) Starého zákona!

Třetím svědkem Jeho slávy je Jan Křtitel, největší prorok. Říká o sobě, že není hoden rozvázat řeménka u obuvi Jeho. Jeho křest vodou byl znamením, že se lidé chtěli oddělit od zlého. Pán Ježíš bude křtít Duchem Svatým, a tím zapečetí, že věřící náležejí Kristu v jiném světě (Efezským 1,13).

V nekonečné milosti se Pán dává pokřtít a činí se tím zajedno s ostatkem lidu, který činil pokání. Ihned je slyšet hlas Otcův, který vyzvedává slávu Svého milovaného Syna, a tím vystupuje proti každé myšlence, že by Pán měl tohoto křtu pokání osobně zapotřebí.

O pokušení od satana na poušti je v tomto evangeliu jen krátká zmínka. Naproti tomu čteme: „A byl s zvěří.“ Tím je zdůrazněno, v jak nepřívětivém prostředí (poušť a divoká zvěř) byl Pán pokoušen a zůstal vítězem.

Poslední svědectví o slávě Jeho Osoby vydávají andělé, kteří Mu sloužili. Přišel, aby byl služebníkem, ale andělé Mu slouží, protože On je Syn a prvorozený, o kterém čteme, že ohledně Jeho příchodu na zem bylo řečeno: „A klanějte se jemu všickni andělé Boží.“ (Židům 1,5.6)

Když svět prokázal svůj hřích zavržením Jana, oznámil Bůh Svoji milost tím, že poslal Pána Ježíše. Jen Bůh mohl zvolit okamžik, kdy se jasně ukázal hřích člověka, ale i jeho potřeby, k začátku služby Pána.

V 15. verši je krátce shrnut účel a cíl této služby v tomto evangeliu: pokání a víra.

Pán k sobě připojuje ještě další, aby s Ním konali službu. Při volbě učedníků přechází oficiální kněze, studované zákoníky a náboženské farizeje a povolává skromné rybáře. Ti neměli ani bohatství, ani učenost (Skutky 3,6; 4,13), ale to není závadou pro to, aby mohli být s Pánem v obecenství a aby je mohl použít ve Svě službě.

Tito mužové vykonávali své zaměstnání jako rybáři, když je Pán povolal, aby z nich učinil rybáře lidí. Pán nikdy nevolá do Svě služby takové, kteří nemají nic jiného na práci.

Jak se člověk stane schopným k vykonávání úkolu, který má Pán pro každého připraven? Toho může být dosaženo jen v obecenství s Ním a při Jeho následování (Jan 12,26). Pán dal každému z těch Svých milost, a tím i úkol (Efezským 4,7). Ale každá služba, ať je jakkoli nenápadná v našich očích, může být vykonávána správným způsobem a ke cti a radosti Mistra jen tehdy, když se zdržujeme blízko Něho a když On má první místo v našem životě. Tito učedníci odpověděli sponstánně a bezprostředně na volání Páně. „Opustivše ..., šli za ním.“

Jako dokonalý Služebník tu stojí Pán Ježíš ve slávě Své Osoby zcela sám. Ale v Jeho službě poznáváme vzor, který je platný pro každého služebníka Páně. Apoštol Pavel nám ve Skutcích ap. 10,38 podává krásný popis Markova evangelia: „Kterak Ježíše od Nazaréta pomazal Bůh Duchem svatým a mocí. Kterýž chodil, dobře čině, a uzdravuje všechny posedlé od ďábla; nebo Bůh s ním byl.“ Přirozeně že my nejsme povoláni k tomu, abychom činili divy, ale měli bychom následovat *způsob* Jeho služby.

V synagoze v Kafarnaum vystupuje do popředí zvláštní známka dokonalého Služebníka: Jeho *autorita*. „Učil je, jako moc maje.“ Boží slovo až dodnes neztratilo nic ze své autority. Na nás je, abychom mluvili jako takoví, kteří jsou plně přesvědčeni o неотřesitelnosti pravdy, kterou dáváme dále. Je důležité, abychom nemluvili sami ze sebe, nýbrž abychom se v pokoře nechávali poučovat od Boha (1. Petra 4,10.11; Žalm 25,9).

Další znak nacházíme ve verších 25 a 26. Když Pán mluví, mají Jeho slova *moc*. Přítomnost Pána Ježíše znepokojuje zlé duchy. Ale Pán nechce přijmout svědectví o Svě Osobě od démonů. Ačkoli je satan mocný, musí se sklonit před Božím Synem (26. verš).

Ve verších 29–34 poznáváme další krásný charakterový rys dokonalého Služebníka. Ačkoli má autoritu a moc, je *každému přístupný*.

Vchází do prostého rybářského domu, ve kterém jedna žena potřebuje Jeho pomoc. „A hned jemu pověděli o ní.“ A o něco později, když slunce zapadlo, „nositeli k němu všechny nemocné...“ – Jaký je to protiklad k velkým tohoto světa. Čím větší je jejich autorita a postavení v moci, tím méně jsou dosažitelní pro chudé. – Pán Ježíš je dnes ještě tentýž, ačkoli přebývá v nebeské slávě. Můžeme Mu *všechno říci* a smíme Mu přinést *všechny* své starosti a potřeby.

Po pracovním večeru následuje časně ráno, kdy nacházíme Pána Ježíše samotného na pustém místě na modlitbě. Neučíme se z toho, že dalším znakem Božího služebníka je *závislost na Bohu*, která je vyjádřena v modlitbě (Izaiáš 50,4)? Za Jeho slovy a skutky (39. verš) stála ranní modlitba. Kéž bychom si Jej vzali za příklad a začínali svůj den modlitbou k Bohu, dříve než se setkáme se svými bližními na veřejnosti.

Až do teď jsem viděli tajemství a rozvinutí moci Pána Ježíše. Nyní smíme poznávat také *milost*, která činí tuto moc přístupnou i tomu nejodpornějšímu hříšníkovi. Puzen svou bídou a přitahován mocí Pána Ježíše, jde ubohý malomocný k Pánu Ježíši. Ale má ve svém srdci pochybnosti. Když hledí na Krista, nepochybuje vůbec o Jeho moci, ale když se dívá na vlastní ubohý stav, má pochyby o milosti Pána. Tak se občas daří také nám, když si uvědomíme černotu svých srdcí. Pak snad někdy pochybujeme o milosti Jeho srdce, ale jen tak dlouho, dokud nepřijdeme do Jeho blízkosti. Tam se nám daří jako tomu malomocnému; nalézáme „vnitřně pohnuté“ srdce a milující ruku, která se k nám vztahuje. Nikdy nezapomínejme: Jeho milost je větší než náš hřích.

Ve verších 25 a 34 odmítá svědectví o Své Osobě, poněvadž nepřišlo od Boha, nýbrž od nepřítele. Nikdy se nesnažil získat oblíbenost u lidí. Jako Služebník Hospodinův se nechtěl stát populárním, nýbrž konat Boží vůli (verše 37 a 38). A v našem oddílu k tomu přistupuje ještě jeden znak: nehledal Svoji čest, nýbrž čest a oslavení Toho, jemuž sloužil (44. verš).

Když jsme viděli různé rysy Osoby dokonalého Služebníka, vystupuje nyní před naše zraky dokonalost Jeho služby a víra, která z toho má užitek, jakož i odpor, který vyvstává.

Kafarnaum bylo město obdařené výsadami. Kolik toho Pán Ježíš v tomto městě již učinil (kapitola 1,21–37)! Zdálo se, jako kdyby se zástup snažil slyšet pravdu. Ale velké zástupy lidí, tehdy ani dnes, ještě zdaleka neznamenalí, že je skutečně zasaženo srdce a svědomí. A žel, Pán musel brzy nato tomuto městu, které bylo vyvýšeno až k nebi, oznámit soud (Matouš 11,23).

Snaha čtyř mužů, kteří podnikli vše, aby přivedli chromého k Pánu Ježíši, je odměněna. Ale jakým neočekávaným způsobem! Pán se nejprve zabývá hlubokým kořenem všeho zla, hříchy, a teprve potom zvláštním trápením tohoto ubohého muže.

Argument farizeů byl v zásadě správný, ale oni nebyli ochotni uznat slávu Osoby, která před nimi stála. Upřímná odpověď na otázku Páně by jim měla zcela otevřít oči. Neboť obě věci jsou pro Boha stejně jednoduché, tak jako jsou pro člověka nemožné.

První odpor proti Pánu povstal, když odpověděl na otázku hříchu odpuštěním. Neboť když se mluví o hříchu, je svědomí znepokojeno. Ale když milost vychází vstříc celníkovi – v očích Židů zcela nečestnému člověku, protože pracoval pro okupační mocnost – je uražena náboženská pýcha. A opět vyvstává odpor (16. verš).

Na žalobu zákoníků a farizeů, že jí s celníky a hříšníky, odpovídá Pán prostou ilustrací. Jeho služba jako lékaře duší spočívala v tom, že hříšníky vyvolával z jejich prostředí a vedl je k tomu, aby Ho následovali. Milost vůči hříšníkovi neznamená nikdy lhostejnost vůči jeho hříchům.

Odpůrci Pána Ježíše se nespokojují. Pokoušejí se nalézt chyby u Jeho učedníků. Až On zde již nebude – protože Jej lidé zavrhnou – bude půst (v nejširším slova smyslu) na místě. Jak by se mohli Jeho následovníci veselit z věcí světa, který Krista zavrhl?

Verše 21 a 22 ukazují na období křesťanství. Nový charakter období milosti nemůže být spojován s charakterem zákona (židovství). Nový život křesťana se nemůže rozvíjet skrze starou, nýbrž jen skrze novou přirozenost.

Farizeové kladli velký důraz na zachovávání soboty, ale jejich srdce zůstávalo zcela nedotčeno skutečností, že Pán soboty a Jeho učedníci trpí hladem. Pán je musí upomenout na podobné situace ve Starém zákoně. Když Boží pomazaný byl zavržen a pronásledován a trpěl hlad, přestaly pro Boha mít chleby předložené svou cenu. Proto se David nedopustil hříchu, když proti nařízení zákona jedl tyto chleby. Sobota byla myšlena jako požehnání pro lidi, a ne pro zvětšení jejich utrpení.

Nový výjev v synagoze! Přítomen je Boží dokonalý Služebník. Má moc a srdce plné milosti, aby pomohl potřebnému. Člověk se všemi svými hlubokými potřebami je tu, ale je neschopen sám si pomoci. A je přítomen náboženský člověk, který nemá cit pro vlastní bídu, nezná slávu Páně a je lhostejný vůči bídám druhých.

Židé očekávali, že Pán nemocného uzdraví. Stejně tak očekává svět od křesťanů, ačkoli je nenávidí, že se budou chovat slušněji a lépe než on sám – je to nechtěné svědectví pravdivosti a pravosti křesťanství!

Mlčení zjevilo zatvrdlost jejich srdcí. Jak velmi bolela Pána jejich lhostejnost vůči tomu ubohému muži. Chtěli Pánu Ježíši zabránit, aby v sobotu učinil dobré, ale zároveň byli hotovi plánovat ten nejhorší skutek.

Špatnost Židů nemůže zadržet milost Pána a Jeho neu-
mdlévající službu lásky. Ale vede Jeho službu jinými
cestami a stává se příležitostí, aby milost zasáhla větší
okruh. Změna Božích cest je naznačena tím, že Pán
opouští synagogu (střed židovství) a jde k moři, které je
v Písmu často obrazem národů. Zavržení Krista od Židů
otevřelo ostatním národům dveře požehnání (Římanům
11, 11–15).

V tomto oddílu se ukazuje nová zásada, která cha-
rakterizuje den milosti. Židé chtějí stále něco *vidět*. Zde
jsou k Pánu Ježíši přitahováni lidé tím, co *slyšeli*. *Víra*
přichází ze slyšení (Římanům 10,17) a je následkem
pociťování vlastní bídy (verše 8 a 10).

Povoláním dvanácti apoštolů je položen základ pro
nový pořádek věcí, který má být zaveden (Efezským
2,20; viz též Zjevení 21,14). Zde spočívá hlavní myšlen-
ka na *službě*. Pán sám povolává každého z těch Svých
k úkolu, který pro něho připravil. Dříve ale než dojde
k vyslání, musí předcházet dvě věci: předně oddělení
od světa k Němu, „na horu“, a za druhé „být s Ním“
a učit se v Jeho škole, a tak být připraven. A když nás
Pán potom pošle, vystrojí nás vším potřebným, takže
můžeme úkol vykonat.

Z posledního výjevu této kapitoly – odehrává se v jednom domě – jasně poznáváme, že přede dveřmi stojí nová domácnost, období milosti. Rodinní příslušníci Pána cítí pohanu spojení s člověkem, který je zavrhován vůdci a jehož slovo a život odsuzuje svět. Nebyli ochotni vzít na sebe „pohanění Kristovo“ a pokoušejí se zmocnit se Ho, protože se na Něho dívají jako na člověka s porušeným rozumem.

Ale zákoníci nechťejí nechat platit toto vysvětlení; neboť poznali, že síla, která od Něho vychází, není lidského původu. Poněvadž nebyli ochotni Jej uznat za Božího Syna, připisují Jeho moc ďáblovi. Toto hrozné obvinění zpečetilo rozsudek nad nimi.

Tak jako ve 13. verši povolal Pán k sobě učedníky, protože s nimi chtěl sdílet Svou požehnanou službu, tak k sobě ve 23. verši povolává Své nepřátele, aby jim oznámil soud. Ukazuje jim, jak velmi se rouhali svým tvrzením Duchu Svatému, neboť Ten byl silou, skrze niž On působil (Skutky ap. 10,38). Když připisovali Jeho moc ďáblovi, nazývali Ducha Svatého démonem. Tento hřích byl koncem naděje Izraele na půdě jeho odpovědnosti.

Po konečném zavržení Pána přicházejí pro židovský národ hrozné následky. Přirozená spojení s Izraelem (v obraze příbuzenské svazky) jsou odložena. Zároveň Pán vyzdvihuje ty, kteří s Ním mají skutečné spojení. Jsou to takoví, kteří Jeho slovo s vírou přijímají a jsou poslušni Boží vůli.

Ve čtvrté kapitole Pán opět učí u moře. To nám ukazuje, že následující slova jsou určena nejen Izraeli, nýbrž lidem všech národů (srv. s kap. 3,7.8).

První podobenství této kapitoly pojednává o ovoci – o ovoci pro Boha. Ale zároveň ukazuje, proč Izrael jako národ pro Boha nepřinesl ovoce: přirozený člověk z vlastní síly nemůže přinést nic, co Boha uspokojí. Užitek přichází až tehdy, když Bůh sám vykoná v srdcích dílo a zaseje do nich Boží símě.

Rozsévač, jenž rozsévá semeno Božího slova do srdcí lidí, je Pán sám. Rozsévač je tedy dokonalý, setí bezchybné a osivo bezvadné. Záleží nyní jen na připravenosti půdy, která ve třech případech ze čtyř ovoce nepřináší. Právě tak tomu je při zvěstování evangelia. Proniká k srdci nejrozumnějších posluchačů, ale mnozí nechtějí činit pokání a obrátit se.

Jakmile je Pán se dvanácti sám, vysvětluje jim podobství. Rozdílná půda odpovídá různým stavům srdce posluchačů Božího slova.

Jsou takoví, kteří slyší, ale jejich svědomí není zasaženo. Satan opět odjímá to, co přechodně zaměstnávalo myšlenky, ale nedotklo se srdce.

Povrchní srdce přijímá slovo s radostí. Když však Bůh působí na srdci, je vzbuzeno vědomí o hříchu a vině. V tom případě nepůsobí Slovo radost, nýbrž zármutek podle Boha.

U třetího stavu srdce je slyšené slovo udušeno dalšími věcmi, které ještě naplňují srdce. U chudých to mohou být starosti a u zámožných oklamání bohatství. Jak smutně vážné to je, když člověk ruinuje duši starostmi nebo ji ztratí kvůli bohatství (Matouš 16,26).

Dobrá země je připravená země. Svědomí je zasaženo, a v důsledku toho přichází ovoce, ale ne u všech stejnou mírou! Stejně věci, které u nevěřících brání tomu, aby Slovo přijali a věřili, mohou u věřícího ovlivnit množství ovoce.

Ten, kdo přijal Slovo a přinesl *pro Boha* ovoce, je schopný i zodpovědný být *pro lidi* světlem. Svícení není otázka daru a jeho vykonávání skrze kázání a učení, nýbrž výraz nového života, který vyzařuje něco z Krista (Filipským 2,15).

Stejně jako může být semeno udušeno, tak může být také svědectví vůči druhým zatemněno. Když náš život je zcela vyplněn prací, zaměstnáním, vyděláváním peněz, nebo když hledáme jen vlastní pohodlí, je světlo zatemněno. To světlo ale nejsme my, nýbrž Kristus, který má být na nás vidět. My jsme, abychom tak řekli, svícny.

Třetí podobenství této kapitoly ukazuje, že dobou, v níž smíme být pro našeho Pána svědectvím, je doba Jeho nepřítomnosti. On nyní dlí po Boží pravici, je skryt našim tělesným zrakům, ale v milosti je činný pro Svůj lid. Nezasahuje zjevně a přímo do děje světa, ale semeno, které rozesel – Jeho Slovo – přesto roste a přináší ovoce. Na konci doby milosti, až svět uzraje k soudu, se Pán Ježíš osobně vrátí a nastoupí Svou vládu.

Poslední podobenství mluví o následcích, které vyplynou z toho, když je rozsévání přenecháno odpovědnosti lidí. Křesťanstvo, které bylo kdysi malé a nepatrné v očích světa, se rozvinulo pod rukou člověka ve velkou moc na zemi. Její velikost poskytuje útulek všemu zlému a každému lidskému proudu.

Událost s bouří na moři doplňuje naučení kapitoly. V době nepřítomnosti Pána, ve které všichni praví věřící přinášejí pro Boha ovoce a mají být svědectvím pro svět, to nepůjde bez zkoušek a cvičení. Avšak víra v přítomnosti Pána, jenž je mocnější než každá bouře, s níž se Jeho lid může potkat.

Počátek cesty je charakterizován Jeho slovy: „Plavme se na druhou stranu.“ Cíl Pána s námi je nebe, sláva a odpočinek domu Otce. To zůstává pravdou i v bouřích života (Jan 14, 1–3; Židům 6, 18–20).

Během neklidu cesty by nám vždy chtěl Svou blízkostí a vědomím o Své moci zachovat pokoj srdce (2. Tesalonickým 3,16). V určitou chvíli může způsobit také zlepšení okolností. Ale jak často se podobáme učedníkům a domníváme se, že jsme Pánu lhostejní. Zapomínáme, že u sebe v člunu máme Božího Syna, pro kterého není žádná věc nemožná.

V této kapitole smíme vidět další stránku služby našeho Pána: jednání s jednotlivými lidmi. Všichni nevykoupení lidé se podobají tomuto posedlému člověku. Jsou pod mocí satana. Ten je krajně krutý utlačovatel, který nám chce uloupit každé duchovní požehnání, usmrtit tělo a zkazit duši (Jan 10,10).

Tento příběh ilustruje také úplnou bezmocnost člověka. Nemůže z moci satana osvobodit ani sebe, ani druhé lidi. A přece, kolik pokusů bylo učiněno, aby zlo v člověku bylo potlačeno nebo aby tělo bylo polepšeno. Ale jsou to marné pokusy! Kristus je Ten jediný, jenž nás může s mocí a milostí vysvobodit ze satanova otroctví. Démoni se musí před Božím Synem sklonit.

Nyní se ale ukazuje, že satanova moc je pro člověka sice hrozná, ale Boží přítomnost je pro něho nesnesitelná. Provinilý člověk se Boha bojí (15. verš; srv. s 1. Mojžíšova 3,10; 2. Mojžíšova 20, 18). Proto posílají lidé Pána Ježíše od sebe pryč.

Přáním uzdraveného bylo, aby směl zůstat u svého Vykupitele. Ale Pán pro něho má ve světě, který Ho odmítá, ještě úkol, který má pro každého ze Svých vykoupených. Brzy však přijde chvíle, kdy zůstaneme provždy u Něho a budeme s Ním žít (1. Tesaloničkým 4, 17b; Jan 17,24).

Když Gadarenští poslali Pána Ježíše pryč, vrací se opět na západní stranu Genezaretského jezera. Tu mu padá k nohám představený synagogy a naléhavě Jej prosí za svou těžce nemocnou dcerku. Pán se dává se zarmouceným otcem na cestu. Avšak zástup nepozoruje, jak je ten případ naléhavý. Lidé se tlačí okolo Pána a nechávají Ho jít jen pomalu kupředu. Jaká zkouška trpělivosti pro otce nemocného dítěte!

Vedle mnoha těch, kteří šli s Pánem Ježíšem jen z pouhé zvědavosti a zájmu o Jeho zázraky, ale bez vědomí, že Jej osobně potřebují, se v zástupu nalézá také chudá, nemocná žena. Je si vědoma nejen své nemoci, nýbrž také beznadějnosti svého případu. Ale má důvěru k Pánu Ježíši. Věří, že On je v stavu, aby jí pomohl.

A Pán Ježíš? Chce posílit víru této ženy. Nespokojuje se tím, aby od Něho jen dostala uzdravení, a pak se tiše vzdálila. Přivádí věřící do Své přítomnosti, aby vše uvedl na světlo. Pak mohla tato žena jít svou cestou s *jistotou Jeho slov*. Nemusí se opírat o své city nebo zkušenosti. Slyšela z Jeho rtů: „Víra tvá tě uzdravila, jdiž u pokoji, a buď zproštěna od trápení svého.“

Zatím co se Pán Ježíš zaměstnává nemocnou ženou, dostává představený synagogy zprávu, že jeho dcera zemřela. Nemá už smyslu, aby dále Mistra zaměstnával. Ano, takoví jsme my! Nevzdali jsme se už jako beznadějných případů lidí, o které jsme se snažili a za které jsme se dlouho a intenzívně modlili? Ach, jak málo vědí lidé o moci ruky Páně a o něžné lásce Jeho srdce! I když jsou naše starosti a trápení veliké, nemusíme mít strach, že jimi Pánu způsobíme příliš velkou námahu. Byl kdysi zde, aby s námi sdílel naše trápení a aby na sebe vzal naše utrpení. Ve Svém soucitu k ubohému otci má pro skleslé srdce slovo útěchy: „Neboj se, toliko věř.“

Z lidského hlediska byl případ beznadějný. Dítě zemřelo. Ale případ neležel mimo dosah moci Krista. Nejprve se zabývá nevěrou a všechny, kteří se Mu smáli, vyhání ven. Jen tři z Jeho učedníků a rodiče děvčete jsou svědky vzkříšení mrtvého. Sotva se vrátilo k životu, platí starost Pána také děvčeti: „I rozkázal jí dáti jísti.“ Stejná výzva platí i všem, jimž jsou svěřeny děti. Dáváte jim správnou duchovní potravu?

Na Svě cestě služby přichází Pán Ježíš také do Svého města Nazarétu (Lukáš 4,16.23). Ale nečiní nic k uspokojení přirozeného člověka. Učí s božskou autoritou, takže jsou posluchači velmi udiveni – a přece se na Něho hněvají. Proč? Nepoznávají v Něm slávu Jeho Osoby a milost Jeho srdce, že On, jsa bohatý, kvůli nám se stal chudým, abychom my Jeho chudobou zbohatli. Stvořitel se stal tesařem a Boží Syn Synem Marie. Jak často je dnes Boží dílo brzděno nevěrou lidí, i věřících!

Jakým pádným důkazem o Jeho Božství je skutečnost, že dvanácti dává před jejich vysláním „moc nad duchy nečistými“! Nikdo jiný než jen Bůh nemůže dát tuto moc.

Kázání apoštolů bylo voláním k pokání, které se obracelo k celému národu, k vůdcům, kteří připisovali moc Pána ďáblu, i k ostatnímu lidu, který v Něm viděl jen tesaře. Bylo to konečné svědectví, neboť se zvěstováním byl ohlášen i soud těm, kteří toto poslání zavrhnou.

Jako následek Jeho služby, která byla doprovázena znameními Jeho moci, čteme, že se Jeho jméno stalo známým. Kéž by i naše služba pro Něho zanechávala libou vůni Krista a pocit o vzácnosti Jeho jména. Jak často bývá, žel, známější jméno řečníka než jméno Ježíšovo.

I na dvoře Herodesově o Něm slyšeli. Spekulace o Osobě Pána Ježíše probouzí svědomí krále a vede k podrobnému vyličení jeho hříchu. Začal nedovoleným manželstvím. Pokračováním bylo uvěznění „spravedlivého a svatého“ muže. A nakonec byl Herodes zlem naprosto přemožen a zahrán do úzkých. Co mu prospěl velký zármutek, když přesto kvůli nerozvážné přísaze a kvůli hostům spáchal vraždu na Janu Křtiteli? Je skutečně pravdou, co lidé říkají: „Sliby dané ďáblu je lépe porušit než dodržet.“ Zda to ale je možné ještě i tehdy, když se člověk tak dlouho uzavírá pravdě jako Herodes nebo Jidáš Iškariotský?

Poslední zástupce staré smlouvy a největší z proroků byl násilně odstraněn. Avšak zavržení a zamordování Mesiášova předchůdce je vážným znamením toho, že tento královský dům bude hrát svoji roli i při zavržení a ukřižování Krista.

Po splnění svého úkolu se apoštolé vracejí k Pánu Ježíši. Je dobré, když neříkáme lidem, co jsme učinili pro Pána, nýbrž přemýšlíme o svých činech a slovech v přítomnosti Toho, který nikdy nelichotí a jemuž není nic skrytého. Nevíme, co jim Pán odpověděl, ale učíme se znát Jeho soucit a jeho starostlivou péči. Oni mluvili o své službě, On však má péči o ně samé.

O této události je nám podána zpráva ve třech evangeliích, a pokaždé je udán jiný důvod pro to, že Pán uvedl Své učedníky na pusté místo. V Matouši 14,13 odchází do ústraní, poněvadž Herodes zabil Jana Křtitele (oddělení od zlého ve světě). V našem místě chce Pán Své učedníky vzít stranou od neklidného ducha světa, aby s Ním mohli trochu odpočinout. V Lukáši 9,10.18–27 bere apoštolý stranou, aby je poučil a sdělil jim Své myšlenky.

Klid má krátké trvání, alespoň pro Pána. Ale On nemyslí na sebe a nepřistupuje také na návrh učedníků, kteří by si jistě přáli odpočinek s Pánem. Nejprve sytí duše lidí, kteří jsou jako ovce bez pastýře, a pak se stará o potřeby jejich těla, podle toho, jak je psáno: „Potravu jeho hojným požehnáním rozmnožím, chudé jeho chlebem nasytím.“ (Žalm 132,15)

Chápeme výraz „nutit“. Učedníci nebyli nijak nadšeni tím, že mají jet sami na druhý břeh. Byli by měli Pána raději u sebe. Celek je výstižným obrazem naší doby: Náš Pán je nepřítomen, ve světě vane proti věřícím studený vítr odmítnutí, máme potíže při veslování a jen s námahou se dostáváme kupředu. Ale když je vše ve světě proti nám, tu máme Pána v nebi, který se za nás přimlouvá (Židům 7,25). Ačkoli je nepřítomen, nejsou mu bouře a těžkosti, s nimiž musí Jeho lid bojovat, nikterak lhostejné. Svým časem k nim přijde, kráčeje po vodě, a tím ukáže Svoji vyvýšenost nad okolnostmi, v nichž se nacházejí. Na jejich úzkostnou nevěru odpovídá utěšujícími slovy: „Doufejtež, jáť jsem, nebojte se.“ On sám – jejich Spasitel, Pastýř a Přítel – přišel a prokázal se jako ten Všemohoucí, jehož musí příroda poslouchat.

Kapitola končí ukázkou požehnání budoucích dnů, kdy Kristus opět přijde a skrze věřící židovský ostatek přinese na zem požehnání. Pak skončí všechny bouře a Kristus bude přijat tam, kde byl kdysi zavržen.

Náboženští vůdcové lidu opět přicházejí, aby se stavěli proti Kristu a hledali chyby u Jeho učedníků. Náboženství těchto lidí spočívalo v tom, že si vysoce cenili tradic svých předků a zachovávali určité vnější formy a ceremonie, které může konat každý a získat si tím před lidmi dobrou pověst, ale přitom tyto vnější věci ponechávají srdce od Boha vzdálené.

Pán ve Své odpovědi odkrývá nicotnost jejich náboženství, které se skládalo jen z prázdných forem. Činí z lidí pokrytce. Jejich srdce byla daleko vzdálena od toho, co jejich rty říkaly (Izaiáš 29,13; Ezechiel 33,31). Takové náboženství je „nadarmo“; neboť v Božích očích je bezcenné. To nejhorší, co tito lidé činili, bylo, že kvůli lidským tradicím dávali stranou jasné Boží slovo.

Když Pán Ježíš od 14. verše opět mluví k celému zástupu, ukazuje jim, že zdroj znečištění není vně člověka, nýbrž v jeho nitru. To, co člověka mravně znečišťuje, má svůj původ v jeho zlém srdci. Když se Bůh zabývá lidmi, pak Mu jde o srdce a svědomí člověka, ne o vnější formy. Mnoho lidí je stále ještě toho názoru, že za zkaženost člověka je odpovědné pouze okolí. Ne! Zcela nezávisle na okolí si každý člověk v sobě nese kořen zlého od narození.

Když je Pán se Svými učedníky sám, mluví blíže o důležitém tématu zlého zdroje v člověku a vysvětluje Svou ilustraci. Nezávisle na formě, v níž se ukazuje, má mravní zlo vždy kořeny v srdci člověka. Mohou to být zlé myšlenky, zlé skutky, zlé pohledy nebo zlá slova: „Všechny tyto zlé věci pocházejí z vnitřku, a poškvřňují člověka.“

Když bylo odkryto zlo lidského srdce, máme v příběhu syrofenické ženy požehnané rozvinutí Božího srdce. Je to srdce plné lásky, které pevně drží pravdu, a přesto prokazuje milost ubohé hříšnici. – Když Pán kráčel tímto světem, který Jej zavrhl, rád zůstával v skrytu, a tak zjevoval pokorné smýšlení, které Jej vedlo k tomu, aby sám sebe učinil ničím. Ale Jeho dokonalost byla takového druhu, a protiklad k Jeho okolí byl tak veliký, že Pán nemohl zůstat skrytý.

Víra této nežidovské ženy byla postavena na zkoušku. Avšak ona nehledala výsady pro sebe. Uznávala, že nemá žádná práva, ale pevně se držela toho, co Kristus byl a co mohl učinit. Tato víra nebyla zahanbena a žena obdržela pomoc.

Když se Pán smiloval nad pohanskou ženou, neodmítá ani ubohého nemocného ze Svého vlastního národa. Ale v obou případech se pevně drží pravdy, i když prokazuje milost. Tak čteme: „A pojav jej soukromí ven z zástupu.“ Není lhostejný ke Svému zavržení od lidu. Když v jejich středu činí divy, pak se to děje na základě jejich potřeb, a ne proto, že jsou Židé. Hřích postavil Židy a národy na stejnou úroveň. Jejich trápením a potřebám může Bůh vycházet vstříc jen na základě Své milosti a milosrdenství.

Pán vzhlíží k nebi a vzdychá. Vše, co činil, se dělo v závislosti na Otci, v souhlasu s nebem. Jeho srdce bylo udržováno obecenstvím s Otcem v nebi, když procházelo starostmi a trápeními země – následky hříchu.

I nás mohou starosti života někdy skličovat, takže musíme vzdychat. Avšak často vzdycháme, aniž bychom obraceli pohled k nebi. To nás činí sklíčenými. Když hledíme kolem sebe, vzdycháme. Ale pohled vzhůru nám dá novou sílu.

Jaké je to svědectví pro Něho: „Dobře všecky věci učinil.“ Ale pro naše věčné spasení bylo zapotřebí více. Bylo nutné, aby na kříži zvolal: „Dokonáno jest.“ (Jan 19,30)

Nyní žije Pán Ježíš mezi Svým pozemským lidem jako zavržený. Ale činí se zajedno se Svými učedníky a povzbuzuje je, aby Ho následovali a sdíleli s Ním místo jako toho, který stojí vně (verše 1,10,27,34; Židům 13,13).

Nasycení 4000 lidí nám ukazuje, jak Pán zná potřeby lidí a vychází jim vstříc se srdcem plným lásky a s rukou připravenou pomoci. I dnes je tentýž (Efezským 5,23.25.29). Až příliš často se podobáme učedníkům. Cítíme potřeby, ale také naprostou nedostatečnost toho mála, které máme, abychom těm potřebám učinili zadost. Jestliže však to málo přivedeme do spojení s nebem a děkujeme za to, smíme potom prožít, že Bůh to může rozmnožit tak, že nakonec ještě zbude.

Na druhém břehu stojí farizeové už připraveni se s Ním hádat. Ačkoli bylo skrze ruce Pána učiněno už dostatek znamení, aby to přesvědčilo upřímnou duši, vyžadují Jeho nepřátelé nové znamení. Chtějí Jej jen pokoušet. Avšak špatnost lidí se stává příležitostí k tomu, aby byla zjevena dokonalost Kristova srdce. Nevyvstává v Něm hněv, nýbrž zármutek a soucit kvůli jejich zatvrzelosti.

Ale jak vážný je 13. verš: „A opustiv je...“ Znamení nepomohou nic těm, kteří se z úmyslu vzpěčují věřit. Farizeové tímto postojem zpečetují svůj osud. Pán je nechal prostě být.

Ačkoli učedníci byli na cestě ve spojení s Kristem, oddělení od zkaženého světa, přece byli, stejně jako věřící dnes, v nebezpečí, že budou ovlivněni duchem světa. Kvas farizeů odpovídá formě pobožnosti bez síly a kvas Herodesův odpovídá duchu přizpůsobení se politickému světu kvůli výhodám.

Učedníci „přemýšlovali“, hledali vysvětlení a důvody. Jak často činíme totéž! Ale lidská přemýšlení zatemňují naše duchovní porozumění. Proto nechme ty srdce zpytující otázky Pána mluvit také k našim srdcím. „Co přemýšlujete o tom?“ – „Ještě neznáte, ani nerozumíte? Ještě máte oslepené své srdce?“ – „A nepomníte?“

Pán bere nemocného opět stranou, dříve než jej uzdraví (srovnej verš 23 s kap. 7,33). Slepý muž nevidí hned jasně a zřetelně. Nebyli učedníci v duchovním směru v téže situaci? Viděli božskou slávu Pána jen slabě. Poznali Jež sice jako pravého Mesiáše, ale židovské předsudky a zvyklosti myšlení jim bránily, aby viděli Jeho slávu jako Syna člověka a jako Božího Syna. I sami sebe znali ještě velmi málo. Jen dále působící milost Pána je mohla (a může i nás) vést dále a otevřít pro to oči.

„Kým mne praví býti lidé?“ To je ještě dnes velká otázka. Lidským intelektem nelze zjistit pravdu. Přemýšlení a myšlenky mnoha učenců o Kristu končí spekulacemi a nejistotou. Pravda je zachována pro prostou víru. Proto může neučený Petr říci: „Ty jsi Kristus.“

Pán hrozí Svým učedníkům, aby to neříkali dále, neboť kvůli Svému zavržení odložil na čas titul Mesiáše stranou a přijal dále sahající titul Syna člověka.

Na příkladě Petra je nám ukázáno, že je možné, aby věřící se vší vážností řekl něco, co slouží zájmům sata-na. Petr si mohl myslet, že tím ukáže svoji lásku k Pánu. Ve skutečnosti konal satanovo dílo tím, že se snažil odvést Pána od stezky poslušnosti. Je krajně nebezpečné posuzovat situaci jen z čistě lidského hlediska.

Pravé učednictví znamená vždy sebezapření. Následování znamená nejenom jít cestou „vně tábora“, nýbrž jít jí také *tak, jak On* po ní šel. Chtějme i my, tak jako On, neztrácet ze zřetele cíl – budoucí slávu (Židům 12,2.3).

První verš této kapitoly patří ještě ke slovům, která Pán mluví k učedníkům na cestě z krajiny Cezareje Filipovy. Docházejí ale naplnění v dnes přečteném oddílků. Tři učedníci, Petr, Jakub a Jan, smějí vidět na „hoře proměnění“ něco z Božího království, přicházejícího v moci.

To, co učedníci spatřili na hoře, bylo povzbuzením a posilou pro jejich víru. O mnoho let později o tom mohl Petr napsat: „Známu učinili jsme vám Pána našeho Jezukrista moc a příchod... jakožto ti, kteříž jsme očima svýma viděli jeho velebnost.“ (2. Petra 1, 16–18)

Aby se tato sláva stala skutečností, musel Pán Ježíš zemřít a vstát z mrtvých. To byla nová myšlenka, která učedníkům působila těžkosti. Věřili sice ve všeobecné vzkříšení (Jan 11, 24), ale že by někdo měl vstát z mrtvých a zanechal druhé v hrobech pro pozdější vzkříšení, to byla pro ně zcela nová myšlenka. Tato pravda je ale základní pravdou pro křesťanství. Vzkříšení Krista z *mrtvých* je věčným důkazem toho, že Bůh přijal Jeho výkupné dílo a že věřící budou mít podíl na tomto vzkříšení z mrtvých (1. Korinským 15,23).

Jak často se podobáme učedníkům! Když vystávají těžkosti, držíme je pro sebe a ptáme se jedni druhých, namísto abychom šli k Pánu.

V kapitole 8,11 měli farizeové spor s Kristem, zde se hádají zákoníci s Jeho učedníky. Ale jaký je tu rozdíl! Odpor proti Kristu přivedl na světlo Jeho dokonalost, odpor proti Jeho následovníkům odkryl jejich slabost. A přece je Pán kdysi vybavil mocí vymítat nečisté duchy (kap. 6,7.13). Zde jim však chyběla víra k použití této moci.

Jak potěšující je slovo Páně: „Přiveďte jej ke mně.“ Poslední slovo má Pán, nikoli malá víra učedníků. Ze slov otce dítěte se ukazuje, že jeho víra není větší než víra učedníků. Pánu Ježíši říká: „Můžeš-li.“ Ale Pán mu ukazuje, že tu není nedostatek Jeho moci, nýbrž víry otce, který by měl Pánu vše svěřit.

Ze soukromého rozhovoru Pána s učedníky se pak učíme důležité pravdě. Víra, která přivádí Pána do všech našich těžkostí, může být udržována v činnosti jen vnitřním obecenstvím s Bohem, vyjádřeném modlitbou a zdržováním se od věcí světa, čehož obrazem je půst. U nás je tomu asi často tak jako u učedníků. Za nedostatkem víry k použití moci Pána stojí většinou nedostatek obcenství s Pánem na modlitbě.

V mnoha případech je otázka, kdo je asi největší, kořenem slabosti a nedostatku pochopení (32.v.) mezi Božími dětmi! Nyní k sobě Pán volá dvanáct učedníků. V Jeho přítomnosti utichají všechny diskuse, takže je může poučit o cestě k pravé velikosti. Ten, kdo by chtěl být prvním v Božím království, musí být hotov stát se služebníkem *všech*, nejenom služebníkem nějaké velké osobnosti nebo oddaného věřícího!

Učedníci mysleli stále ještě na sebe a měli se za něco, když bránili tomu, který *nechodil s nimi*. Ale Pán jim musel ukázat, že Mu jde v první řadě o poměr učedníků *k Němu*. Odmítnutí Krista a odpor proti Němu je ve světě tak všeobecný, že ten, kdo není proti Kristu, musí patřit k Němu, i když nemá tolik víry, aby se k Němu veřejně přiznával.

Verše 42 až 48 nás výslovně vyzývají, abychom odsuzovali každý zlý sklon a odmítali to, co by mohlo vést ke hříchu. Možná že to jsou věci, které jsou tělu velmi příjemné a mají velkou cenu. Nezapomínejme ale, že to jsou zlé věci, které přivádějí lidi do věčného odsouzení.

50. verš mluví o našem životě jako křesťanů. Jestliže chodíme v praktické svatosti, stáváme se svědectvím světu. Bez svatosti se však náš život podobá soli, která ztratila slanost.

Farizeové opět přicházejí s úskočnou otázkou. Pán na jejich slova: „Je dovoleno?“ (Elb. př.) odpovídá protiotázkou: „Co vám přikázal Mojžíš?“ Odpověď farizeů zjevuje tvrdost jejich srdce. Nedbali na jasná Mojžíšova přikázání a mluvili jen o tom, co bylo dovoleno pro tvrdost jejich srdce.

Když Pán odhalil stav jejich srdcí, představuje pravdu ohledně manželství. Přitom se vrací až k pořádku stvoření, který ustanovil na začátku. Pro křesťana platí tedy vzhledem k manželství pořádek stvoření, a nikoli pravidla lidí. Rozvázání manželského spojení je v Božích očích krajně zlým hříchem.

Učedníci si jistě mysleli, že Pán je příliš velký, než aby se zabýval malými dětmi. Tím, že odmítali ty, kteří chtěli pro své děti požehnání od Pána, se odchylovali od smýšlení svého Mistra. Nepoznávali cenu dítěte a popírali zásady Božího království. Avšak Pán to nelibě nesl, neboť Jeho srdce je zvláště otevřeno pro slabé a malé. Tak jako On bere tyto malé do Své náruče, tak jsou Jeho věčná ramena pod těmi, kteří Mu prostě důvěřují (5. Mojžíšova 33,27; Lukáš 24,50).

Tento bohatý muž měl mnoho předností. V mladické horlivosti „přiběhl“. Byl hotov uznat Kristovu nadřazenost, neboť před Ním poklekl. Měl přání činit správné věci, neboť se ptal: „Co učiním?“ Také dodržoval vnější věci zákona.

Při všech těchto přirozených přednostech mu chybělo pravé ocenění Osoby Pána Ježíše a správný pocit o stavu a potřebě vlastního srdce. Proto Pán Ježíš – který i jako člověk zůstal pravým Bohem – odtáhl oponu a vyvedl pravdu na světlo. Bohatství pro tohoto muže znamenalo více než Kristus. A přece pro něho mohl podle 2. Korintským 8,9 být právě Kristus příkladem.

Když Pán mluví o těch, kteří mají statky, nemyslí tolik na velikost bohatství, nýbrž na *důvěru, kterou vkládají do svého vlastnictví* (24.v.). Učedníci se ve svém židovském smýšlení dívali na bohatství jako na Boží přízeň. Mysleli si asi, tak jako my si to často myslíme: Kdybych jen měl více, kolik dobrého bych potom mohl udělat! Ale oni i my se musíme učit, že naše spasení je jedinečným Božím dílem.

Každé zřeknutí se něčeho kvůli Pánu a kvůli evangeliu bude v budoucnosti odměněno. Ale nechtějme zůstat u toho, co jsme zanechali, nýbrž ptejme se vždy znovu: Co ode mne chce Pán dnes? Jen tak neskončíme „běh“ mezi posledními.

Pán sice na Petrovu otázku zaslíbil učedníkům odměnu za to, že Jej následovali (28.–30. verš), avšak náklady takového učednictví téměř převyšovaly možnosti apoštolů. Nebylo snadné následovat Mistra, který šel vstříc velkým utrpením a potupné smrti. Chápeme jejich zděšení a jejich strach. Dnes nejsou náklady menší, když chceme následovat zavrženého a ukřižovaného Ježíše. Ale nikdy nezapomínejme: pro nás je On vzkříšeným, živým Pánem, který se opět vrátí.

V oné době nenalezl Pán mezi dvanácti nikoho, kdo by mohl sdílet Jeho myšlenky, cítit s Ním nebo porozumět nutnosti Jeho utrpení. Zaměstnávali se jen pozemským královstvím a smýšleli tělesně. Pán používá tuto otázku, aby je poučil o tom, že cesta ke slávě vede přes utrpení. Kalich smírčích utrpení a opuštění od Boha na kříži mohl na sebe vzít jen Pán. Ale učedníci budou mít výsadu, že budou pít kalich utrpení ze strany lidí.

Jako závislý Služebník jim nemohl dát v království místo cti. Mohl však před nimi žít jako dokonalý vzor skromného Služebníka na cestě vedoucí ke slávě.

Pro zástup byl Ježíš jen opovržený Nazaretský. Zástup byl pro slávu Jeho Osoby mravně slepý – a nevěděl to. Tělesně slepý Bartimeus si ale byl vědom své bídy a bezmocnosti. S vírou volal na Ježíše jako na Davidova Syna, jako na Toho, o němž je napsáno, že bude otvírat oči slepých (Izaiáš 42,7).

Vždy, když někdo hledal Pána Ježíše, bylo třeba překonat překážky. Tak i zde. Mnozí chtěli slepého umlčet, aby Pán nebyl rušen žebrákem. Avšak víra se pozvedá nad překážky. Volá tím hlasitěji. Pán se v milosti zastavil a kázal ho zavolati. „On pak povrhl plášť svůj, a zchopiv se, šel k Ježíšovi.“

I my smíme s vědomím svých potřeb přijít k Pánu Ježíši. Ale pak musíme, tak jako Bartimeus, odvrhnout plášť vlastní spravedlnosti, na niž jsme dosud spoléhali, a tak bezmocní, jak jsme, přijít k Pánu. On chce být Dárce a my smíme být příjemci.

Když slepý prohlédl, následoval svého Spasitele. Tak musíme také my *nejprve* obdržet milost spasení a odpuštění svých hříchů skrze to, co Kristus vykonal, a pak Jej smíme následovat jako střed náklonností našich srdcí.

Nyní, když Pán přichází do blízkosti Jeruzaléma, jsou potřebné určité přípravy, aby byl lidu představen jako Davidův Syn. Zachariášovo proroctví se mělo naplnit: „Plésej velice, dcerko Sionská, prokřikuj, dcerko Jeruzalémská. Aj, král tvůj přijde tobě spravedlivý a spasení plný, chudý a sedící na oslu, totiž na oslátku mladém.“ (Zachariáš 9,9) To bylo nové svědectví o Jeho slávě a poslední svědectví vůči Jeho lidu. Jako Král jednal s plnou královskou mocí. Kdyby měli učedníci při odvazování zvířete narazit na otázky, královská odpověď: „Pán ho potřebuje“ bude naprosto stačit. Tak se stalo, a tak tomu bude v budoucnosti, když se o Sionu stane pravdou: „Tvůj lid bude pln ochotnosti ve dni tvé moci.“ (Žalm 110,3 – přel.)

Při vstupu do Jeruzaléma je Pán obklopen zástupem, který Jej oslavuje jako Krále. To bude volání národa v budoucnosti, když ostatek procitne k pokání a hledě k Pánu, bude od Něho očekávat záchranu (Žalm 118,25.26).

Po příchodu do města vešel do chrámu. Jeho pronikavý pohled vidí vše. Byly to věci, které nemohl schvalovat a které nepatří do Jeho domu. Večer se Svými učedníky opět vychází do Betanie, kde je několik těch, kteří Jej uznali a milovali.

Pán neměl jen tělesný hlad. Měl také duchovní tužbu. Po všech těch stoletích Boží dobrotivosti vůči Izraeli očekával vstřícnou lásku a ovoce od lidu. Hledal něco pro uspokojení Božího srdce. Ale našel jen „listí“, jen zbožné vyznání před lidmi, ale žádné ovoce pro Boha.

Jak vážné jsou následky! Bůh ty, kteří mají sice vyznání, ale jejichž život není před Bohem v pořádku, postaví jako svědectví před lidmi stranou. Tato zásada platí zcela obecně. Mysleme jen na shromáždění nebo sbor v Efezu, jemuž Pán musel říci: „Mám proti tobě to, že jsi tu první lásku svou opustil.“ Měl sice skutky, ale náklonnost k Pánu ochladla. Pán jej varuje, že pohne svícem jeho z místa jeho (Zjevení 2, 2–5).

Jak dalece byl Boží dům v ruce člověka už zkažen! Dům, skrze který se všichni lidé mohli blížit Bohu, se stal v ruce pouhých vyznavačů prostředkem, aby dali volný průběh své chamtivosti. Později musel apoštol Pavel už varovat před těmi, kteří se domnívají, že by „pobožnost byla zisk tělesný“ (1. Timoteovi 6, 5). I apoštol Petr varuje před těmito nebezpečími (1. Petra 5,2; 2. Petra 2,3). Tělo se nikdy nemění. Tak jako touha po majetku zkazila Boží dům v Jeruzalémě, tak vnikl tento kazící vliv i do Božího duchovního domu.

Pán poučuje Své učedníky o velké zásadě, která toho nejslabšího věřícího uschopňuje přemáhat ty největší těžkosti a nejrafinovanější protivníky. Navenek spočívala všechna moc a autorita existujícího pořádku v rukou těch, kteří se protivili Pánu a Jeho učení. Jak mělo vystupovat proti moudrosti a moci vysoce postavených lidí několik chudých rybářů? Pán odpovídá: „*Mějte víru v Boha.*“ (22. v. – přel.)

Tato víra nalézá své vyjádření v *modlitbě* k Bohu. Ale neomezuje se na to, že my Bohu předkládáme své prosby; zahrnuje také očekávání na Jeho odpověď. Duch Boží nás povzbuzuje skrze apoštola Pavla: „Všelikou modlitbou a prosbou modléce se každého času v Duchu, *a v tom bedliví jsouce se vší ustavičností...*“ (Efezským 6,18)

Kéž bychom i my dbali poukazu na překážky pro naše modlitby. Nic není takovou překážkou jako nevěra vůči Bohu, k němuž se modlíme, a duch, který nechce odpustit bližním. Když tohoto ducha v sobě neodsoudíme, bráníme Bohu v Jeho jednání vůči nám v milosti. Jak je to vážné! Dbej také na napomenutí k manželům, které nás varuje: „Aby modlitby vaše neměly překážky.“ (1. Petra 3,7)

Náboženští vůdcové mysleli jen na sebe a na svou pověst. Vůči potřebám lidí byli stejně lhostejní, jako vůči svatosti Božího domu (kap. 2,23.24; 3,5 a kap. 11, 15–17). Ale odporovali každému, kdo se míchal do náboženské sféry, v níž oni chtěli udávat tón, a ptají se Pána: Kdo ti dal právo tímto způsobem jednat proti existujícím poměrům v chrámu?

Pán odpovídá na jejich odpor protiotázkou. Když už chtějí zastávat vůdčí postavení, měli by umět posoudit původ křtu Jana Křtitele.

Jejich úvahy před odpovědí Pánu dokazují, že jim chyběly jakékoli zásady. Nezávisle na svém přesvědčení byli ochotni z taktických důvodů uvažovat o dvou odpovědích. Došli ale k závěru, že první verze by je vystavila výtce Pána a druhá výtce od lidí. Proto dali přednost mlčení a řekli: „Nevíme.“ Když byla jejich pokrytecká špatnost odhalena, odmítl Pán odpovědět na jejich otázku. Vůči takovým lidem, kteří se bojí lidí, a přitom neznají Boží bázeň, se neměl co ospravedlňovat.

V podobenství o vinařích ukazuje Pán Ježíš, že v dlouhé historii izraelského národa selhali i dřívější vůdci ve své odpovědnosti. Izrael byl postaven do vyvolené země. Bůh mu dal zákon, který řídil jeho život a odděloval ho od národů jako plot. Bůh vynaložil vše na to, aby od Svého lidu obdržel ovoce. A jaký byl výsledek? Stále přibývajícím nevěle proti Bohu. Prvního služebníka zbili a poslali jej pryč prázdného. Druhého zranili a zneuctili. Třetího dokonce zabili. A toho jediného milovaného Syna zabili s úmyslem strhnout na sebe dědictví. Nyní už zbýval jen Boží soud.

Historie izraelského lidu je zcela obecně historií člověka v jeho odpovědnosti vůči Bohu. Dnes se celý svět chová jako vůdcové Židů v době Pána Ježíše. Člověk vylučuje Boha ze všech okruhů, ano, z Jeho vlastního stvoření. Politik chce vládnout bez Boha a bez odpovědnosti vůči Nejvyššímu. Modernista chce Boha vymazat i z náboženství. Takový je člověk od přirozenosti, takové je naše tělo. Může být vlastenecké, sociální a náboženské, ale když nemůže mít vlastní vůli, je ochotné zabít Krista a vyvrhnout Jej ze světa.

Vůdcové lidu se skládali z různých stran. Každá z nich nenáviděla Krista svým způsobem a snažila se Jej záludnými otázkami přivést k pádu (verše 13, 18, 28).

Zde přicházejí farizeové a herodiáni. První se snaží získat vážnost přesným dodržováním náboženských forem a ceremonií; druzí se snaží postupovat kupředu v sociálním a politickém světě. Ačkoli se životní názory obou skupin rozcházeły, sjednocovala je nenávist proti Kristu a přání vyvýšit sami sebe.

Používají proti Pánu Ježíši stejnou taktiku, která u jejich bližních vedla často k úspěchu: lichocením a faleš. Cožpak si stále ještě nevšimli, kdo to před nimi stojí? Před Božím Synem nemohou nikterak skrývat své pokrytecké myšlenky, takže On se jich mohl přímo zeptat: „Co mne pokoušíte?“

Obraz a nápis na denáru ukazují na císaře. Tak bylo jen správné, když to, co patřilo císaři, mezi jiným daň, mu také bylo dáváno. Vedle toho měly být ale také Bohu dávány věci, které Jemu náležejí. Tazatelé se podivili, že uměl tak moudře odpovědět. Žel, nešlo jim to ani k srdci ani k svědomí. Zůstali vzpurnými proti římské okupační moci a velikými dlužníky vůči Bohu.

Nyní přicházejí saduceové, aby otázkou nalákali Pána do léčky. Saduceové byli racionalisté oné doby. Odmítali vše, co nemohli pochopit svým rozumem. Jejich znakem byla nevěra. Pravdivě bylo řečeno, že síla nevěry spočívá v působení těžkostí tím, že se vymýšlejí případy, které nejsou správné, a usuzuje se lidským způsobem o Božích věcech.

Zde se pokoušejí odporovat pravdě tím, že ji zesměšňují. Ale neznají Písmo, které na žádném místě neučí, že pozemské poměry budou dále trvat v nebi. „Jako andělé“ neznamená, že v nebi budeme anděly, nýbrž že budeme svobodni ode všech pozemských vztahů, tak jako oni. Věřící se bude v nebi těšit vyšším výsadám a bude stát k Bohu v bližším vztahu než andělé. Budeme Božími dětmi ve věčném domě Otce.

Saduceové neznali ani Boží sílu. Bůh se v hořícím keři nazval Bohem Abrahamovým, Izákovým a Jákobovým. Bůh živých věděl, že tito patriarchové, ačkoli z tohoto jeviště odstoupili, žijí a jednou vstanou, aby se těšili z naplnění Božích zaslíbení. Racionalisté tehdejší doby tedy „bloudili velmi“.

Po saducejích přichází zástupce zákoníků. Tito mužové byli vykladači Mojžíšova zákona. Věřili, že mezi příkázáními mají některá větší důležitost než ostatní. A tak se ptá Pána Ježíše: „Které jest přikázání první ze všech?“ Pán nepoužívá deset přikázání, ale cituje dvě místa z Mojžíšových knih, která ukazují celou odpovědnost člověka vůči Bohu a vůči jeho bližnímu. Poměr k Bohu a k bližním je důležitější než dodržování forem a ceremonií. To uznal i tazatel.

Přivedlo snad povzbuzení Pána: „Nejsi daleko od království Božího“ tohoto muže k rozhodnému kroku? Chybělo mu jen uznat své vlastní selhání vůči Božím nárokům a uznat Pána Ježíše jako Vykupitele. Ale o tom nám není řečeno nic.

„A žádný více nesměl se ho tázati.“ Všichni přišli – kněží, starší, farizeové, herodiáni, saduceové a zákoníci – aby Pána pokoušeli otázkami. Ale všichni byli odhaceni se svými zlými myšlenkami a umlčeni. Farizeové nedávali Bohu to, co je Božího, herodiáni zadržovali císaři to, co bylo císařovo; saduceové se vyznačovali nevědomostí a zákoníci nepozorovali, že sami nedodržují zákon.

Nyní klade otázku sám Pán. Je velmi důležitá, neboť se týká slávy Jeho Osoby, na níž závisí všechno požehnání lidí. Otázky odpůrců se zakládaly na lidských přemýšleních, Jeho otázka se zakládala na starozákonních Písmech. Je jen jedna odpověď na tento zdánlivý rozpor v Božím slově: Pán Ježíš je pravý člověk a pravý Bůh v jedné Osobě.

Pán varuje před takovými, kteří sice mají honosné náboženské vyznání, ale hledají svou vlastní čest. Takoví se rádi předvádějí (dlouhá roucha), jde jen o veřejné uznání (pozdravování na trzích), o přední místo v náboženském okolí (první místa na hostinách). Obohacují se dokonce na úkor vdov a milují velké věci v náboženském směru (dlouhé modlitby na odiv). Pán musí říci: čím větší domýšlivost, tím větší soud.

V jakém protikladu k těmto ctižádostivým lidem stojí tato chudá vdova! Svou oddaností Božímu domu udělala radost srdci Pána Ježíše. Jakou cenu mají ty dva groše v Božích očích! Bylo to více, než co vložili do pokladnice všichni ostatní; neboť ona dala ve své chudobě všechno, co měla. Bůh neposuzuje dar podle velikosti vloženého obnosu, nýbrž podle toho, co si člověk nechá pro sebe.

Abychom správně porozuměli prorocké stránce těchto varování a poučení, musíme si připomenout, že učedníci zde představují bohabojný židovský ostatek. I když mnoho z těchto zásad platí i pro křesťanské období, přesto ta naučení platí především pro službu mezi Židy. Učedníci s ní začali v době života Pána Ježíše na zemi a pokračovali po Jeho nanebevstoupení, dokud Židé nezavrhlí i svědectví Ducha Svatého a neukamenovali Štěpána. Věrný ostatek se chopí této služby Židům a dále i národům až po vtržení Církve.

V přečteném oddílu dává Pán Svým učedníkům pět varování. Nejprve je varuje před falešným Kristem (5. a 6. verš). Za druhé varuje před chybnými závěry. „Války a pověsti o válkách“, zemětřesení, hlad a nepokoje jsou znaky začátku, nikoli konce doby soužení (7. a 8. verš). Za třetí ukazuje učedníkům, že pro své svědectví přijdou do konfliktu s vládami tohoto světa. Ale Duch Svatý bude jejich pomocníkem a přímluvcem (9. a 11. verš). Čtvrté varování se týká účinku evangelia. Při rozhodování pro Krista nebo proti Kristu se rozdělí dokonce i rodiny (12.v.). Posledním varováním dává Pán učedníkům na vědomí, že nenávisť a pronásledování přijdou nejen od vládnoucí strany, nýbrž od všech lidí. Přesto měli vytrvat.

Čtyřicet let po ukřižování svého Mesiáše bylo vzpurné město Jeruzalém obleženo Římany a zkaženo. Tato zlá doba je asi v této kapitole naznačena a je stínem budoucí doby soužení. Ale jen *jedno* období bude hroznější než všechno, co se už stalo od začátku stvoření. Bude to doba krátce před příchodem Pána Ježíše (26.v.). Proroci už o ní mluvili (Jeremiáš 30,7; Daniel 12,1).

V oné době uvede antikrist hroznou modloslužbu a postaví ohavný obraz v chrámu (14. verš; Matouš 24,15; Daniel 12,11). Tímto ohavným činem dosáhne nepřátelství člověka proti Bohu vrcholu. To znamená také konec svědectví ostatku a věřící mají z Judstva utéci.

Ve verších 21–23 varuje Pán učedníky před falešnými nadějemi, falešnými zprávami, falešnými proroky, falešnými znameními a zázraky. Bezpečnost učedníků spočívá v připamatovávání si slov Páně: „Aj, předpověděl jsem vám všechno.“

„V těch pak dnech“ se pořádek, který Bůh ustanovil k vládě nad světem, dostane do zmatku. Nejvyšší moc – slunce – a odvozené a podřízené authority – měsíc a hvězdy – ztratí svůj vliv. Co zůstane, bude soužení, zmatek a anarchie.

Vyvolení ve verši 27 patří k pozemskému Božímu lidu. Věřící křesťanského období budou vtrženi *před* dobou soužení do nebe (Zjevení 3,10). Zde mluví Pán k židovským učedníkům o židovských nadějích.

Rašení fíkového stromu ukazuje na znovuzřízení židovského státu. To, že dnes stát Izrael existuje, ukazuje tedy se vsí jasností, že stojíme krátce před událostmi doby konce.

„Tímto pokolením“ jsou především míněny zástupy židovského národa, které budou charakterizovány nevěrou až do konce. Jsou slepí vzhledem k Pánu Ježíši, svému Mesiáši.

Zde mluví Boží Syn v postavení *služebníka*, který nezná den Svého návratu ve slávě. I my jsme služebníci a každý z nás dostal svůj úkol. Nevíme, kdy se náš Pán vrátí pro Svůj lid. Proto je třeba bdít a modlit se.

Závěrečná slova Páně jsou napomenutím celému Jeho národu. Podrobnosti budoucích věcí snad nemají přímé použití při nás, při křesťanech, ale volání, abychom bděli, se obrací ke všem. Všichni jsme nakloněni k ospalosti a lhostejnosti ve věcech Páně.

Přicházíme nyní k posledním událostem v životě našeho Pána. V jednotlivých situacích se zjevují srdce mnohých. Zde kolem nás přecházejí zkaženost a násilí židovských vůdců, láska oddaných žen, nevěrnost zrádce a pád opravdového učedníka.

Nejvyšší kněží a zákoníci už nechtějí Pánu odporovat jen slovy, jsou rozhodnutí Jež zabít. Říkají: „Ne ve svátek.“ Ale Bůh to určil jinak a Jeho vůle je rozhodující.

Po těchto úvodních verších nacházíme krásný výjev v Betánii, kdy žena – je to Marie, sestra Marty a Lazara (Jan 12,1–8) – vyjadřuje drahou mastí své ocenění Krista, svou lásku k Němu a své duchovní porozumění. Proč tu má tato žena větší duchovní porozumění než ostatní učedníci? Ach, Jeho láska a milost ji kdysi přitáhly, takže vyvolila *dobrou stránku* tím, že usedla u Jeho nohou a naslouchala Jeho slovům (Lukáš 10,39.42). Jeho láska vyvolala lásku v jejím srdci a Jeho slova způsobila duchovní porozumění, takže nyní mohla vykonat na svém Pánu *dobrý skutek*. Její čin lásky měl zůstat jako trvalý příklad pravého a Bohu se líbícího účinku evangelia.

Po „dobrém skutku“ Marie bezprostředně následuje zlý čin Jidášův. Z vnějšku hnán nepřátelstvím ďábla, zevnitř puzen lakomstvím těla a bez svědomí vůči Bohu, má úmysl spáchat tu nejhroznější zradu v dějinách světa. A náboženský svět se raduje, že jeho úmysl se začíná naplňovat! Je to ďáblova radost!

Pán Ježíš se nenechává zdržovat plány zlých lidí a jde dále po Svě cestě dokonalé lásky ke Svým učedníkům: chce jim ustanovit jídlo na památku. Okolnosti, které připravují cestu pro večeři Páně, jsou samy o sobě prosté, avšak vyzvedají slávu Osoby Pána Ježíše. Dva učedníci jsou posláni, aby připravili beránka. Pán jde na smrt, ale přesto je Králem s královskými právy, jenž může vyžadovat místnost a jehož neomezené vůli se všichni musejí poddat. Dále je božskou Osobou, jíž jsou všechny věci známé. Muž s džbánem vody, pán domu, velký, nábytkem vybavený horní sál, vše stojí před Jeho očima. Učedníci se mohou jen vydat na cestu a všechno splnit, jak jim bylo nařízeno.

Večer onoho dne přichází Ježíš sám se Svými učedníky do horního sálu, aby s nimi slavil Fáze – vzpomínku na osvobození Izraelitů z Egypta. Pán se právě hotovil vykonat mnohem větší vykoupení pro Svůj lid. Věčné spasení si nutně vyžadovalo Jeho smrt, o kterou se přičinil zrádce. Jaká to byla bolest pro Pána, že ten, který tak dlouho žil v Jeho svaté přítomnosti, slyšel Jeho slova milosti, prožíval Jeho nekonečnou lásku a trpělivost, nyní takto jednal. – 21. verš ukazuje, že Boží rady se sice naplní, ale vina těch, kteří je provedli, nezůstane bez trestu.

Nyní následuje ustanovení večeře Páně. Je učiněn jasný rozdíl mezi Fáze, který jedli všichni, a večeří Páně, jíž se účastnilo jen těch jedenáct (20. v.; Jan 13, 27.30). Chléb představuje tělo Pána Ježíše a kalich Jeho krev, která byla vylita nejen za Židy, nýbrž za mnohé. Je to jídlo na památku (Lukáš 22,19; 1. Korintským 11, 24.25).

Na závěr zpívají chvalozpěv a vycházejí do Getsemane, kde se Pán musí setkat se Svými nepřáteli a kde musí přijít do hlubokého trápení duše. Jaký důkaz klidu Jeho ducha je vyjádřen v tomto chvalozpěvu! Chtěl činit jen vůli svého Otce a při všem hleděl na radost, která ležela za křížem.

Tytéž okolnosti, které zjevují dokonalost Pána, ukazují slabost učedníků. V přítomnosti Mistra mohou všichni zpívat s Ním, ale ještě té noci, jakmile už nebudou v Jeho přítomnosti, se zhorší a budou rozptýleni. Jak máme zapotřebí, abychom své zraky ustavičně upírali k Němu, abychom nepřišli k pádu nebo nebyli rozptýleni (Izaiáš 52,8; Žalm 32,8b).

Jaká je to útěcha, že dobrý Pastýř nikdy neselhává. Po Jeho vzkříšení měli učedníci zakusit, že láska a milost Jeho srdce se nezměnily.

Pán měl pro Své učedníky slovo varování a slovo povzbuzení. Avšak Petr – a jak často se mu podobáme – se nestará o varování Mistra a přichází o požehnání Jeho povzbuzujících slov tím, že důvěřuje sám sobě. Na oznámení, že zapře Pána, odpovídá ještě silnějším dotvrzováním své oddanosti. Upřímnost, jako zde u Petra, nestačí. Musíme *být silni v milosti*, která je v Kristu Ježíši, jestliže chceme přemáhat slabost těla, utéci lstem ďábla a být osvobozeni od bázně před lidmi. Na poslední Petrovu odpověď Pán už nic neříká. Jsou situace, kdy stav věřícího je tak zjevně tělesný, že každý pokus dát odpověď, je bez užitku.

Až do té doby spočívala utrpení Páně v trvalém odporování hříšníků, spiknutí národa, aby Jej zabil. Dále měla následovat zrada jednoho z Jeho učedníků, zapření od jiného učedníka a to, že bude ode všech opuštěn. V Getsemane ale stálo před Jeho tváří utrpení hlubší: kříž, kde měl být učiněn hříchem a opuštěn Bohem. Tváří v tvář tomuto utrpení Mu zůstalo jen obecnství s Jeho Otcem v modlitbě.

Petr, Jakub a Jan Jej smějí doprovázet. Jak velmi Pán toužil po soucitném srdci! Avšak už v Žalmu 69,21 musel naříkat: „Očekával jsem, zdali by mne kdo politoval, ale žádného nebylo, zdali by kdo potěšiti chtěli, ale nedočkal jsem.“ Všichni tři učedníci usnuli.

Pán se měl stát naším Zástupcem a Jeho smrt odplatou za hřích, kterou jsme my zasloužili. Proto Jej slyšíme říci: „Smutnáť jest duše má, až k smrti.“ Svou obětí smrti odstranil pro věřící hrůzu ze smrti (Skutky ap. 7, 59.60; Filipským 1,23).

Učedníci potřetí proměškali příležitost bdít s Pánem. Čas bdění a modlitby přešel; nyní přišel čas soužení. Ten, jenž bděl a modlil se, mohl s důvěrou a v závislosti na Bohu říci: „Vstaňte, pojďme.“

Jak tvrdým se stává lidské srdce, když je přenecháno sobě a je zatvrzeno satanem! Jidáš si dovoluje zradit svého Mistra polibkem. Krátký čas nato budou nepřátelé plít Pánu do tváře. Ale s jakou milostí nechává Pán Ježíš přes Sebe přejít pokrytectví zrádce i pohanění ze strany nepřátel.

Zdá se, že se Jidáš výzvou: „Jmětež ho, a vedte opatrně!“ posmívá ostatním, když asi počítal s tím, že Pán, jako při dřívějších událostech, Svým nepřátelům ujde. Neznal ani Boží radu, ani poslušnost Pána, který právě řekl: „Ne, což já chci, ale co ty.“

Průběhem událostí je překvapen nejen Jidáš, nýbrž i jiný učedník – Petr (Jan 18,10). Vytahuje meč, aby bránil svého Mistra. Ale tento čin byl v rozporu s cestou, po níž chtěl jít ten pravý Služebník Hospodinův. Šlo o energii těla, v níž byl Petr sice hotov bojovat, ale ne bdít a modlit se.

Pán je odváděn spoutaný. Pravá láska k Pánu vede Petra, aby šel za Ním. Avšak jedná v důvěře v sebe samého, a proto z toho je následování „zdaleka“.

Nyní se sešel židovský soudní dvůr, aby projednal Ježíšův případ. Avšak celé projednávání bylo jen prostředkem, jak zakrýt vraždu zdáním spravedlnosti, neboť soudci byli od začátku rozhodnutí Krista zabít. Nehledali pravdu, nýbrž pouze svědky „*proti Ježíšovi...*“, aby jej na smrt vydali“. Protože takoví svědkové nebyli, chtěli se opřít o falešné svědky. Ti si však odporovali.

K tomu všemu Pán mlčel. Petr, který toto sledoval, mohl později napsat: „Kterýž, když mu zlořečili, nezlořečil zase.“ (1. Petra 2,23) Když ale šlo o Jeho Osobu, vydal Kristus svědectví pravdě, aniž by váhal a aniž by zvažoval následky. On byl ten zavržený Boží Syn podle 2. Žalmu, a nyní zaujímal místo jako Syn člověka podle 8. Žalmu. Jako takový se jednou ve slávě vrátí na zem (62. verš).

V očích soudců, kteří byli zaslepeni nevěrou, znamenala taková slova rouhání. Nevyslovili tedy rozsudek smrti na základě výpovědí svých falešných svědků, nýbrž na základě pravdy, které vydal Pán svědectví. A potom Pán ponechal volný průchod všemu zlému činění se sebou (Izaiáš 53,7). Jaká poddanost pod vůli Otce!

Pán musel strpět nejen urážení od zlých lidí, ale také zakusit to, že Ho opustili Jeho učedníci. Proč je nám průběh této události tak otevřeně vylíčen? Ne proto, abychom zůstali stát u Petrova pádu a snižovali oddaného služebníka Páně, nýbrž abychom poznali své vlastní zlé srdce. Jak pomalí jsme často v chápání skutečnosti, že srdce je lstivé a zkažené, „nade všecko“ (Jeremiáš 17,9).

Když Pán varoval Petra, Petr mu ve své sebedůvěře odporoval. Když Pán o něco později bděl a modlil se, Petr spal. V přítomnosti svých nepřátel Pán mlčel, ale Petr vytáhl meč a bil. A když Pán vydal dobré svědectví před nejvyšším knězem, zapřel Jej Jeho učedník před prostou služkou.

Po druhém kohoutím zazpívání se Petr rozpomněl na slovo Pána a proniklo mu to srdcem. Tím začala v Petrově srdci náprava, která byla ukončena po vzkříšení Pána, když Petr smutně řekl: „Pane, ty znáš všecko, ty víš, že tě miluji.“ Tím dospěl ke druhé části výše uvedeného prorockého slova. Na otázku, kdo může znát lidské srdce, čteme odpověď: „Já Hospodin, kterýž zpytuji srdce.“ (Jeremiáš 17,9.10)

Židovské synedrium již odsoudilo Pána Ježíše k smrti. Ale aby byl přinesen důkaz, že všechen svět je vinen Bohu (Římanům 3,19), musel se ten pravý Hospodinův Služebník objevit i před římským soudnictvím. U národů se ukázalo rovněž úplné selhání vlády.

Před Pilátem je obžalovaný opět dotázán na Svou Osobu. Vydává svědectví pravdě a je za to od lidí odsouzen. Když je obviňován ze zlých věcí, mlčí. Jaký je to příklad pro nás! Jsou doby, kdy naše mlčení může mít větší účinek na svědomí druhých, než mnoho slov.

Nejvyšší kněží Jej vydali ze závisti (10. v.). Závist nebo žárlivost v nevěřícím nebo ve věřícím je jednou z největších pohnutek pro zlo ve světě. Závist vedla Kaina k vraždě jeho bratra a závist učinila ze Židů vrahy jejich Mesiáše. „Ukrutnatě věc hněv a prudká prchlivost, ale kdo ostojí před závistí?“ (Příslaví 27,4; srovnej též s Jakub 3,14–16.)

Když Pilát dal volit mezi vrahem Barabášem a Kristem, jistě doufal, že nalezl východisko ze své neutěšené situace. Avšak lid zvolil vraha. Tím, že vydal Ježíše, aby byl ukřižován, podruhé následoval vůle lidu. Bůh jej ale jednou povede k odpovědnosti.

V tom, jak římsí vojáci jednali s Pánem, vidíme brutální člověka, který má své zalíbení v činění násilí bezbranným lidem. Ale kdo je ten bezbranný, vůči němuž se proviňovali? Je to Svatý Boží, který zde byl korunován hrubou lidskou rukou, ale nyní je po Boží pravici korunován mnoha diadémy. Ten, jenž bude pást národy železným prutem (Zjevení 2,27), dopouští, aby Jej bídili lidé bili hůlkou do hlavy. S posměchem sklánějí svá kolena před Tím, před kterým se budou *muset* sklonit v den soudu.

Násilní vojáci se nestarají o svobodu a práva druhých. Prostě přinutí jednoho člověka, který se vrací z práce na poli, aby nesl kříž. Šimon Cyrenenský měl tu čest, že mohl nést dřevěný kříž pro Toho, jenž pak na kříži trpěl za celý svět. Bůh nikterak nepřehlédl tuto službu pro Pána, neboť Duch Svatý o něm dal skrze Marka napsat: „otce Alexandrova a Rufova“. Snad je tento Rufus tentýž, o kterém je zmínka v Římanům 16,13. V každém případě se jeví, že jména jeho dvou synů byla v době, kdy Marek psal toto evangelium, mezi věřícími dobře známá.

Pán nebyl ušetřen žádného pokoření a žádné pohany. Když Jej vojáci ukřižovali na popravném místě, losovali o Jeho oděv. Jako výsměch zněl nápis viny, umístěný nad Ním: „Král Židů.“ K tomu Jej ukřižovali mezi dva lotry. Aniž by to věděli, naplnili starozákonní proroctví: „A s nepravými počten jest.“ (Izaiáš 53,12)

Mohli bychom si myslet, že ti, kteří šli kolem, se neúčastnili této hrozné scény. Ale i ti se Mu rouhali, potrášali hlavami, vykládali falešně Jeho slova a vyzývali Ho: „Spomoziž sobě samému a sstup s kříže.“

„Těž i přední kněží posmívali se,... s zákonníky.“ Ale jak málo si uvědomovali pravdu svých slov: „Jinýmť pomáhal, sám sobě pomoci nemůže.“ Jestliže měl být člověk zachráněn, nemohl On sám sebe ušetřit. Ach, On zůstal na kříži, aby tebe a mne spasil! – Jejich další slova byla zcela špatná. Víra je ze slyšení, nikoli z vidění. Kdyby On sestoupil z kříže, jejich víra by jim nebyla nic platná. My všichni bychom zůstali ve svých hříších. – Nakonec si musel Kristus Boží ještě nechat utrhat od spoluukřižovaných zločinců. Jaké pokoření!

Viděli jsme, že Pán byl zavržen ode všech lidí, od nejvyššího až k nejnižšímu, a od Svých učedníků byl opuštěn. Nyní na Něho přišla ještě horší utrpení: byl opuštěn Bohem. Nebyla to jen závist, špatnost a krutost lidí, co musel snášet, nýbrž i trest smrti za hříchy od svatého Boha. Do takového výjevu nemůže a nesmí proniknout žádný člověk. Na celou zem přišla tma. Kristus byl sám s Bohem, když, ačkoli sám hříchu neznal, byl učiněn hříchem a Bůh Jej proto musel opustit.

A přece! Nemůžeme snad říci, že právě v tom oslavil Otce, když v dokonalé poslušnosti vytrpěl a snesl opuštění od Boha? Požadavek takové oběti ukazuje, jak je Bůh svatý; ale to, že dal takovou oběť, nám zjevuje Jeho nekonečnou lásku.

Hlasité volání Páně ukazuje, že Jeho smrt nebyla následkem slabosti a vyčerpání přirozených sil, nýbrž že On dal Svůj život dobrovolně ve smrt. A roztržená opona byla Boží odpovědí na vykonané dílo vykoupení. Bůh vychází nyní ze svatyně svatých k lidem v milosti, s dobrým poselstvím o odpuštění hříchů. A všichni, kteří je vírou přijmou, se smějí Bohu blížít na základě drahé krve Pána Ježíše, vylité na kříži Golgoty.

Když bylo vykonáno to velké dílo na kříži, slyšíme nejdříve svědectví římského setníka. Tento důstojník jistě viděl umírat už mnoho lidí. Ale to, co zde prožil, bylo něco neobvyklého. Ten, jenž vydal ducha s takovým voláním, musel být více než člověk. Proto zněl úsudek tohoto pohana: „Jistě člověk tento Syn Boží byl.“

Pak je tu zmínka o ženách, které Pána milovaly nade vše a s celou oddaností Mu sloužily. Chodily za Ním po celou dobu Jeho služby, vytrvaly při Něm u Jeho kříže a přihlížely, když Jeho tělo bylo vloženo do hrobu. Tak rychle mluvíme o jejich nedostatku porozumění, ale nestojíme daleko za takovou oddanou láskou?

Vedle žen ukázal odvahu ještě jeden muž: Josef z Arimatie. Až do té doby byl jen skrytým Ježíšovým učedníkem (Jan 19,38). Zdá se, že když zlé proti Jeho Mistrovi nabylo vrchu, povzbudilo to jeho víru natolik, že se nyní staví na Jeho stranu otevřeně. Jde „směle“ k Pilátovi a prosí o Ježíšovo tělo. Je mu darováno, takže může svému Pánu prokázat poslední čest a ukládá Jej do hrobu ve skále (Izaiáš 53, 9). Jestliže lidé mohli až do smrti Pána Ježíše urážet, tu Bůh po vykonaném díle bděl nad tím, aby nikdo nemohl Jeho tělu učinit ještě něco zlého.

Ačkoli se ženy ve své nedověře domnívaly, že najdou tělo Pána v hrobě, a chtěly je pomocí mastí uchovat, přece především hledaly Ježíše Nazaretského, toho ukřižovaného (6. verš). Co hledáme my? Je Ten od světa opovržený a ukřižovaný přáním a cílem našich srdcí? Anebo bychom chtěli raději nějakého pána, který znamená také něco před světem? Pak jím nemůže být Ježíš Nazaretský, ten ukřižovaný.

Když ženy došly ke hrobu, zjistily, že Bůh už vyřešil jejich problém. Přirozeně že kámen nemusel být odvalen, aby Pán mohl opustit hrob, nýbrž proto, aby učedníci mohli vstoupit a vidět, že místo, kde ležel, je prázdné. Ani ten největší kámen by nemohl zadržet tělo Pána v hrobu.

Jak krásné je poselství mládence (pravděpodobně anděla): „Povězte učedníkům jeho *i Petrovi*.“ Právě v tomto evangeliu, které líčí Petrův pád až do podrobností, nacházíme tuto zvláštní zmínku jeho jména. Nechtěl tím Pán říci: „Počítám tě stále ještě ke Svým učedníkům?“

Vzkříšený Pán se zjevuje nejprve Marii Magdaléně. Ta byla kdysi svědkem Jeho moci nad démony, nyní se stává svědkem Jeho moci nad smrtí. Žel že její poselství naráží na samá zarmoucená srdce, která nechtějí věřit.

Učedníci nevěřili ani Marii Magdaléně ani těm dvěma, kteří šli do Emaus (12. verš; Lukáš 24, 13–35), takže Pán, když se zjevil jedenácti, musel kárat jejich nevěru. Proč na nás často Jeho slova působí tak malým dojmem a proč jsme tak neúčastní vůči Jeho lásce? Neleží příčina ve stejném místě jako u učedníků: v tvrdosti našich srdcí?

V přítomnosti Pána poznali učedníci něco z pravého charakteru svých srdcí a své nicotnosti. Toto poznání je přípravou k službě pro Pána, abychom mohli být pro druhé požehnáním.

Jaký je význam 16. verše? Křest je zjevným znamením před lidmi naší víry před Bohem. Ten, kdo vyznává, že věří, a nechce se nechat pokřtít, se pokouší skrýt vyznání víry, aby mohl ještě jít se světem. Pravost takové víry můžeme zpochybnit. Pravý věřící vyzná svou víru tím, že se od světa oddělí. Křest je znamením smrti, která dělí navždy. Pokřtěný věřící vlastně opouští svět a přichází na zemi do okruhu Božího lidu.

Dokonalý Hospodinův Služebník Své dílo na zemi ukončil. Ale nezůstává v nebi nečinný, nýbrž podporuje vyslané učedníky tím, že spolupůsobí (20. verš).

Vládou Nabuchodonozora, krále Babylonského, začaly „časy pohanů“ (Lukáš 21,24), tzn. období, v němž izraelský národ ztratil své přednostní postavení a Bůh předal vládu nad zemí národům (Daniel 2, 37.38). Daniel, který žil na začátku této epochy, byl od Boha uschopněn, aby nám podal prorocký přehled o průběhu těchto časů. V tomto období bude Mesiáš zabit (kapitola 9,26) – což je poukaz na ukřižování Pána Ježíše. Proto bude podílem lidu soužení, ale s nadějí na vysvobození na konci.

Daniel a jeho přátelé byli do Babylona odvedeni po prvním obležení Jeruzaléma. Protože byli knížecího původu, měli být vzděláni na dvoře za královy úředníky a rádce. Král se ale neopíral jen o přirozené nadání a moudrost svých rádců, nýbrž přijímal také rady, které mu dávali na základě své okultní činnosti (kap. 2,2). Tak bylo vědění, kterého se mělo dostat Danielovi a jeho přátelům, bezpochyby ve spojení s „marnými uměními“ (Skutky 19,19).

Od nynějška jim byla předepsána také strava: ze stolu královského (ta byla ale znečištěna modlářskými úkony). Aby bylo zdůrazněno, že se dostali pod nového vlastníka, obdrželi nová, pohanská jména. Vskutku, nebylo to jednoduché postavení, do kterého se dostal Daniel a jeho přátelé.

Při čtení osmého verše jsme bezděčně zasaženi slovy: „Ale Daniel uložil v srdci svém, aby se nepoškodil.“ Jaký významný výrok! Kdyby toto ve svém srdci neuložil, neměli bychom ve své Bibli Knihu Daniele. Všimli jsme si, že Duch Boží ve Svě zprávě neuznává pohan-ské jméno a užívá jeho původní jméno? Daniel znamená: „Můj soudce je Bůh.“ Tento muž žil ve světle svého jména, neboť nečteme, že by si to předsevzal ve své hlavě, sídle intelektu, nýbrž ve svém srdci, sídle své lásky k Bohu, před kterým žil.

Tajemství Danielovy síly spočívalo v úmyslném oddělení od zlého světa, který jej obklopoval. Svět od té doby zcela odhalil svůj charakter tím, že ukřižoval Pána Ježíše. Jak potřebné je proto pro nás, abychom se s celou rozhodností srdce oddělili od světa.

Přes jeho rozhodnost byl v Danielovi duch moudrosti a pokory. Oddělení od všeho znečištění je vždy Boží cestou pro Jeho lid, ale mnoho závisí na tom, v jakém duchu se to děje. Jestliže se to děje v přísném a povyšujícím se duchu („jsem svatější než ty“), namísto v duchu tichosti a poddanosti, pak je svědectví vůči druhým bez účinku.

Poněvadž Daniel a jeho přátelé toužili oddělit se od zlého a prováděli to ve správném duchu, byl Bůh s nimi neobvyklým způsobem. Nejen že vypadali navenek lépe než druzí, ale byli duchovně, a také i v ostatních směrech, lepší než oni. K tomu Daniel obdržel zvláštní porozumění pro všechna vidění a sny, skrze něž Bůh v oněch dnech častěji oznamoval Své úmysly.

Doba zkoušky deseti dnů proběhla velmi pozitivně. Jak dopadne test po tříletém vzdělávání? Zkouška před Nabuchodonozorem vše jasně ukázala. Věštcí a zaklínači byli mužové, kteří měli styky s temnými mocemi, aby tak přišli k nadpřirozenému vědění. Ale při srovnání se tito čtyři muži, kteří byli *vyučeni od Boha*, prokázali být desetkrát zběhlejší. To nás ani neudivuje. Totéž nacházíme v 1. Korintským 2 vyjádřeno ještě zřetelněji, neboť tam čteme, že knížata tohoto věku nevědí nic o Boží moudrosti, jinak by „nebyli Pána slávy ukřižovali“. Nejprostší věřící naproti tomu posuzuje a rozlišuje všechno, protože vlastní Ducha Svatého a je od Něho veden. „Tajemství Hospodinovo zjevné jest těm, kteříž se jeho bojí.“ (Žalm 25,14)

Úctu vzbuzujícím vzestupem Babylona za Nabuchodonozora začaly časy pohanů. Ale už ve druhém roce jeho vlády měl tento vládce neobvyklý sen, který jej znepokojil. A tak to bylo dobře, neboť toto vidění obsahovalo zjevení dané Bohem, které jej mělo pokořit. Neklid mu nedal spát. Ale ještě horší bylo, že se mu tento sen naprosto vytratil z paměti. Nyní se obrátil na věšce, zaklínače a čaroděje. Měli mu sen vyprávět a vysvětlit jeho význam.

Tento požadavek a pohrůžka, že všichni budou zabiti, když neodpoví, se zdají na první pohled kruté a nesmyslné. Ale myslíme na to, že v oné době byli v Jeruzalémě a v Babyloně falešní židovští proroci a věštcí (Jeremiáš 28 a 29), jejichž tvrzení se nesplnila. To bezpochyby platilo i o babylonských věštcích. Nabuchodonozor si mohl myslet, že tu je dobrá příležitost postavit na zkoušku tyto muže, kteří jej obklopovali. Když už tvrdili, že mohou nadpřirozeným způsobem vykládat sny, pak mohly tyto zvláštní schopnosti jistě také rekonstruovat zapomenutý sen! Nyní měli dokázat svá tvrzení. Když toho nebudou schopni, chtěl je ze svého království vyhubit.

Babyloňané počítali Daniele a jeho přátele také k těm „moudrým“, kteří měli být zabiti. Co učinili nyní tito bohabojní mužové? Nejprve si Daniel v duchu pokory a v jistotě odpovědi vyžádal prodloužení lhůty. To zjevuje silnou víru, kterou měl v Boha. Po udělení prodloužení se Daniel a jeho společníci shromáždili k vážné modlitbě, aby jim bylo zjeveno tajemství onoho snu.

Tito čtyři muži, obklopení nejhrubější formou modlářství v tehdy největším světovém městě, ale v pravém oddělení srdce a praktického života, tu tedy byli ve spojení s Bohem nebe, aby od Něho obdrželi Jeho odpověď. Tajemství, o které prosili, bylo Danielovi zjeveno v nočním vidění. Takový zázrak prožije ale jen ten, kdo se zcela oddělí pro Boha od znečištění světa, který jej obklopuje.

A co potom učinil Daniel nejprve? Chválil a slavil Boha za to, co On je, a za to, co činí, slavil Jej za odpověď, kterou mu daroval na jeho prosbu.

Časy a chvíle (21. verš) ve spojení s touto zemí jsou po prvé jmenovány v 1. Mojžíšově 1,14. Se stejnými výrazy jako zde se setkáváme ještě ve Skutcích 1,7 a v 1. Tesalonickém 5,1. Tyto pojmy se vztahují na Boží vládu a konání na zemi.

Když byl Danielovi sen zjeven, byl ihned přiveden před krále, kde odmítá jakékoli vlastní schopnosti k výkladu snu. Ukazuje králi na Boha nebe, který zjevuje tajemství a má v úmyslu mu oznámit průběh vlády národů, která začala pádem Jeruzaléma a jeho krále. Nabuchodonozorovi je jasně řečeno, že Bůh tak jednal proto, aby on poznal, že má co činit s Bohem, který vidí nejskrytější myšlenky jeho srdce.

Král v noci přemýšlel o budoucnosti (29. verš). A Bůh, který může říci: „Na budoucí věci se mne ptejte“ (Izaiáš 45,11 – Elb. př.), ukázal králi ve snu zvláštním obrazem, jak se bude na této zemi vyvíjet vláda národů. Ve verších 31 – 35 vypráví Daniel králi zapomenutý sen.

To, co tento sen ovládá, ale není obraz (socha), nýbrž kámen, který se utrhł bez lidského přičinění, potřel obraz, a potom se stal velkou horou, a dále Boží vítř, který odnesl materiál potřeného obrazu do neznáma. Dříve než se budeme zabývat výkladem snu, poznáváme již v těchto dvou věcech, jak velký je Bůh, který za tím vším stojí.

Zlatou hlavou tohoto mocného obrazu byl Nabuchodonozor sám. Vykonával neomezenou, absolutní moc (kap. 5,19). Prsa a ramena ze stříbra a břicho a bedra z mědi ukazují na následující království (médsko–perskou a řeckou světovou říši). Jejich vládci už neměli autoritu, kterou měl Nabuchodonozor, což je vidět z ubývajících ceny kovů.

Naše myšlenky se soustředí zvláště na čtvrtou světovou říši – římskou –, která se vyznačuje nejprve tvrdostí (železo). Tato říše je ve snu viděna v jakési trvalé formě, až do svého posledního vývinu jako sjednocení deseti království (kapitola 7, 24) na konci své historie. Pak se k tvrdosti přimísí drobivý – lidský element. Tento element nazýváme v našich dnech demokracií: vláda nad lidem skrze lid. Ale nic není nejistějšího, a proto nic drobivějšího, než vůle lidu.

Kámen mluví o Pánu Ježíši, jehož království nebude na věky zrušeno. On bude v tisíciletém království vládnout v Boží absolutnosti.

Král je přemožen tím, co slyšel. Ačkoli uznává, že Danielův Bůh je Bohem bohů a Pán králů, obrací se jeho uznání více k Danielovi než k Bohu. Je to ilustrace toho, co čteme v Římanům 1,25.

Máme dojem, že v Nabuchodonozorově duchu bylo spojení mezi obrazem, který viděl ve snu, a obrazem, který dal udělat. Nyní tu byl asi třicet metrů vysoký obraz (socha) v rovině Dura, který byl celý ze zlata. Časy pohanů (národů) začaly působivým rozvinutím moci, bohatství a slávy. A jak vláda národů skončí? Odpověď nalézáme ve 13. kapitole Knihy Zjevení. Povstane jiný mocný král, který neobdrží svou moc od „Boha nebe“, nýbrž od „draka“, tj. od ďábla samého. I tam čteme o velkém obrazu (Zjevení 13, 2.14). Období v obou kapitolách jsou nápadné.

Monarchové starověku věděli, jak mohou ovlivňovat zástupy. Každý druh hudby, ať je to pěstěná klasická nebo méněhodnotná hudba pohanského původu, působí velkým vlivem na lidského ducha. Ano, nejnižší druh, tvrdě rytmický, má omamující účinek. Mysleme jen na „tance mrtvých“ u domorodců mnoha kmenů. A dnes jsme v našich zemích stále silněji vystavováni vlivu takové hudby. Když se tím mladí lidé snadno dostanou do stavu podobného omámení, do extáze, pak nám to ukazuje, jak satan připravuje lidi, aby ho cele byli poslušní.

O Danielovi v této kapitole není zmínka. To je skutečnost, která nás má povzbudit. I při nepřítomnosti služebníků se zvláštní odvahou a silou může Bůh působit velké věci skrze méně obdařené služebníky. Tři Danielovi přátelé neměli dar porozumění snům. Ale sdíleli s Danielem oddanost jednomu pravému Bohu, která měla u všech za následek hluboko jdoucí oddělení od ohavností modlářství. Proto zůstali také stát vzpřímeni, když zástup od nejvyšších až k nejnižším padl a klaněl se obrazu (srv. se Skutky ap. 5,29).

Nabuchodonozor je informován o „neposlušnosti“ těchto tří Židů. Jeho hněv jej strhává k ultimátu, které ukončuje domýšlivými slovy: „A který jest ten Bůh, ježto by vás vytrhl z ruky mé?“ Nato ti tři přátelé tvrdí, že jejich Bůh je schopen je zachránit, ale, když má Svě důvody, nemusí to učinit. V žádném případě se svého Boha nikdy nevzdají tím, že by ctili falešné bohy.

Učiníme dobře, když si připomeneme, že svádění tohoto světa nám většinou škodí více než jeho odpor a pohrůžky. Pavel musel napsat: „Démás mne opustil,“ ne ze strachu před pohrůžkami světa, nýbrž „zamilovav tento svět“ (2. Timoteovi 4,10). Toto nebezpečí hrozí také nám.

Tak jako Nabuchodonozor začal nechávat volný průběh svému hněvu, začala se také ukazovat Boží ruka. Soud stihl nejprve ty nejsilnější ze slavné babylonské armády, a nikoli ty tři bezbranné Židy. Další, co viděl, byli čtyři muži, kteří se bez úhony procházeli uprostřed ohně, jehož plamen zahubil jeho nejlepší vojáky. Oheň, který pro ně znamenal smrt, byl pro Boží služebníky nejen ochranou, nýbrž i osvobozením.

Před takovým úžasným zázrakem se stal zuřící král docela maličkým. Bůh nebe, který mu dal moc k vládnutí, přijal také jeho výzvu. Zasáhl a zjevil přitom Svou přítomnost při mužích odsouzených k smrti.

Zázrak byl tak úplný, že ani jejich vlasy nebyly sežehnuty, ba ani nebyl cítit pach ohně. Král musel ve všem uznat Boží ruku a potvrdit Jeho moc. A přece nešlo jeho poznání dále, než k tomu, že Jej nazval „Bohem Sidrachovým, Mizachovým a Abdenágovým“. Ačkoli Jej nepřijal jako svého Boha, přece uložil různé tresty na každého, kdo by se proti Němu stavěl. Tento velký muž, jímž začaly časy pohanů, se měl naučit ještě důkladnější lekci.

Ve čtvrté kapitole se mění způsob vyprávění. Nabuchodonozor vypráví o jednání Boha s ním samým – a nyní jej nazývá Bohem *Nejvyšším*. Je to příběh jeho vlastní úplné porážky a pokoření skrze Boží ruku, která ho ale přivedla k rozumnosti, takže nyní o tom může mluvit veřejně.

Dříve nežli Bůh zasáhl, varoval. Tak jedná vždy. Bůh varoval lidi skrze Noé, dříve než přišla potopa. Faraó byl varován, dříve než nad Egyptem propukl soud. Jeremiáš varoval Jeruzalém, dříve než město padlo do rukou babylonských. A dnes Bůh varuje, dříve než propukne soud a doba milosti bude ukončena.

Dřívější Boží působení neučinilo na monarchu trvalý dojem, neboť ve svém neklidu myslel vždy nejprve na mudrce, zaklínače, věštce a Kaldejské. Teprve když neuměli sen vyložit, byl povolán Daniel jako poslední východisko.

Proč tento sen vyděsil krále? Ve vylíčení snu nalézáme silné zdůraznění nadpřirozeného. „Hlásný a svatý“ sestoupil s nebe s opatřením od „Nejvyššího“. Nabuchodonozorovi bylo jasné, že tento sen není prostě následek jeho pohnutých myšlenek, nýbrž přímé sdělení nebe, určené jemu. Proto byl král neklidný.

Nezděsil se jen král, nýbrž i Daniel, když mu byl zjeven význam snu. Byl si vědom toho, že král byl varován před trestem, který před ním stojí – před velmi těžkým úderem.

Abychom mohli správně porozumět Božím cestám, musíme se podívat zpět na to, co snu předcházelo. V prvním snu byl Nabuchodonozorovi předpověděn úpadek moci světových říší a Boží soud. Avšak dojem byl nepatrný a král vyžadoval nadále oslavování sebe. Bůh opět zasáhl. Před dveřmi pece jej pokořil v přítomnosti velkého množství jeho poddaných. Ale král zůstal tímž domýšlivým mužem. Proto jedná Bůh nyní důrazněji. První zásah se obracel ke královu chápání, k jeho porozumění ohledně budoucnosti. Druhý byl rozvinutím Boží moci, která jej veřejně pokořila. Nyní jednal Bůh s ním samým.

Lidské srdce se od doby Nabuchodonozora nezměnilo. Většina lidí nedbá na oznámení soudu nade všemi nevěřícími, především nad těmi, kteří sice mají křesťanské vyznání, ale nemají život z Boha, stejně tak jako na to nedbal Nabuchodonozor. Daniel jej statečně varoval a doporučil mu, aby změnil své cesty (27. verš). Avšak napomenutí nebylo dbáno a Nabuchodonozor rady neuposlechl. Jednají snad lidé dnes jinak?

Jak velká je Boží trpělivost! Ačkoli král nedbal na žádné varování, čekal Bůh ještě dvanáct měsíců, než vykonal soud. Pak ale úder dopadl. Z vrcholu své slávy byl ponížen na úroveň zvířete. V tomto ubohém zvířecím stavu přes něho přešlo sedm časů – nic rychle pomíjejícího, nýbrž velmi dlouho trvající neštěstí. „Časy“ jsou zde pravděpodobně míněny roky, ačkoli to zde není řečeno (srv. kap. 11,13; 12,7).

Po této době je Nabuchodonozor duševně opět zdrav. Máme dojem, že Bůh tentokrát mohl na jeho srdce působit hlouběji. Nejen že pozvedl své oči k nebi jako muž, jemuž se opět navrátil rozum, nýbrž slavil také Boha a nazval Jej „Nejvyšším“. Poprvé se toto Boží jméno objevuje v 1. Mojžíšově 14,19. Nyní král věděl, že Bůh je nejvyšší instancí a že má moc prosadit Svou vůli v nebi i na zemi. To způsobilo, že on, který také patřil k „obyvatelům země“, se stal malým a nepatrným (32. verš).

Jak lehce zapomínáme na pokořující Boží moc a myslíme jen na Kristovu milost. On může nejen „mít soucit“, „pomáhat“ a „zachraňovat“ (Židům 4,15; 2,18; 7,25), nýbrž také „snižovat“ chodící v pýše (34. verš).

Doba babylonské nadvlády byla poměrně krátká. V 5. kapitole jsou nám popsány poslední hodiny tohoto časového období. Následovníci Nabuchodonozorovi ukazovali stejnou povýšenou nadutost jako on ve svých dřívějších dnech. Král Balsazar, povzbuzen vínem, poručil přinést zlaté a stříbrné nádoby, které byly předtím vzaty z chrámu v Jeruzalémě. S jízlivou škodolibostí chtěl veřejně urazit Hospodina a naopak chválit své bohy z kovu, ze dřeva a z kamene. Vědomě vyzval Boha a Bůh na místě výzvu přijal. To je vždy Boží způsob. Jedná v soudu teprve tehdy, když se zlo plně zjevilo. Neviditelné rozvinutí Boží moci, jen prsty lidské ruky napsaly na zeď čtyři slova a působí, že z krále se stává chvějící se smrtelník.

Opět jsou povoláni babylonští mudrci, ale jen proto, aby ukázali svou neschopnost a nevědomost. Na těch slovech nebylo samo o sobě nic neobvyklého. Protože se zde ale jednalo o Boží slova, byla pro tyto světské modláře naprosto nesrozumitelná (1. Korintským 2,14).

Rozpustilá slavnost náraz končí. Král má strach, všichni jsou zděšení. Do této zmatené situace vstupuje královna – matka a připomíná Daniele, který byl zřejmě naprosto zapomenut.

Daniel je vyveden ze zapomenutí a přiveden před krále. Jsou mu slíbeny vysoké pocty a třetí místo v království v případě, že bude umět přeložit písmo a vyložit je. Proč to třetí místo? Balsazar sám byl jen druhý. První byl jeho otec, který byl potomkem Nabuchodonozorovým a v oné době se zdržoval jinde.

Daniel odmítá nabízené pocty. S významem těch čtyř slov (pád říše, který stál před nimi) mu byla jasná i bezcennost nabídky.

Ještě před vyložením slov oznamuje Bůh skrze Daniele obžalobu babylonské světové říše, ztělesněné Balsazarem. Balsazar byl povědom dřívějšího Božího konání, a přece toho nedbal. Nyní stál krátce před koncem.

Písmo na zdi bylo varováním. Slovo „sčeti“ bylo opakováno, jako by tento bod měl být zvláště zdůrazněn. Bůh, který může počítat hvězdy a rovněž tak vlasy lidské hlavy, vzal na vědomí hříchy babylonské světové říše a sčeti je. Slovo „zvážil“ ukazuje, že Balsazar sám byl postaven na zkoušku a byl odsouzen. „Rozděluji“ – oznamuje bezprostřední zánik říše. Varování zůstalo bez účinku. A ještě téže noci vzal Darius Médský město, ujal se království a Balsazar byl zabit.

Nyní se vládnoucí světovou mocí stala médsko – perská světová říše. Daniel v ní zaujímá vysoké a vlivné místo, a to naplňuje srdce méně nadaných mužů nevolí a nenávistí. Chtěli by jej zničit. Ale jak, když „věrný byl, aniž jaký omyl neb vada nalézala se při něm“?

Zde se musíme krátce zamyslet nad svou vlastní cestou. Jaký napadnutelný bod poskytujeme těm, kteří nás pozorují v kriticky nepřátelském duchu? Bojím se, že jim často takových bodů skýtáme více. Proto ustavičné napomínání apoštola Pavla k životu v pobožnosti není bezdůvodné (viz Filipským 2,15.16).

Hejtmané a úředníci (satrapové) byli chytří. Znali moc lichocení a věděli, jak rychle si lidé o sobě něco myslí. Proto navrhli Dariovi zákon k jeho sebeoslavení. Měl ze sebe po dobu jednoho měsíce udělat boha. Darius upadl do léčky. V království „ze stříbra“ nebyla královská moc už tak neomezená jako v království „ze zlata“. Nabuchodonozor činil to, co chtěl. Darius se naproti tomu musel poddat neproměnitelnému zákonu Médských a Perských. Podpisem tohoto nařízení učinil Darius stejně velký hřích, jaký byl spáchán už ve 3. kapitole.

Jak reagoval Daniel na tento útok svých protivníků? Byl veden stejným duchem jako dříve jeho tři přátelé (kap. 3, 16–18). Ani jeden den se nechtěl přestat modlit k pravému Bohu. Přes královo nařízení udržoval spojení s Bohem nebe a nedělal s tím žádnou tajnost.

Proč byla jeho okna otevřená „proti Jeruzalému“? Přečti si 1. Královskou 8, 46–50 a důvod ti bude jasný. Věřil, že Bůh odpoví na Šalomounovu modlitbu. Dbáme také tak přesně na Svaté Písmo jako Daniel? Jsme připraveni poslouchat jako on?

Jeho smělost je následování hodná, ale odkud bral sílu, aby se toho odvážil? Pro to je asi jen jedna odpověď: Měl neotřesitelnou důvěru v Boha a Jeho slovo. To je až dodnes zdrojem síly pro všechny, kteří se statečně zastávali pravdy a trpěli pro ni. Žel že v našich zemích, kde vládne tolerance a pohodlnost, jsou kompromisy moderní a široce rozšířené. To nebyla cesta Danielova a neměla by to být ani cesta naše.

Když žárliví podřízení Daniele udali, poznává král svoji pošetilost. Až do večera zoufale přemýšlí, jak by Daniele zachránil a osvobodil se z vlastní sítě. Ale vše je nadarmo. Tak jako ve 3. kapitole, i zde je rozsudek vykonán. A co k tomu říká Bůh?

Bůh nepřihlíží nečinně. Králi, který se na jeden měsíc chtěl učinit bohem, bere spánek. A Svému služebníkovvi v jámě lvové poslal anděla, aby ho ostříhal.

Když pádem Izraele a zkázou Jeruzaléma začaly časy pohanů, neznamenal to, že babylonští bohové jsou mocnější než Hospodin, jehož chrám stál v Jeruzalémě. Bůh demonstroval Svoji moc zázraky, jimiž zachraňoval Své služebníky.

Naše kapitola ale mluví nejen o Danielově osvobození, nýbrž i o soudu, který postihl muže, kteří se proti němu spikli. Je a jejich rodiny stihl osud, který připravovali pro Daniele.

Poslední oddíl nám ukazuje dobrý účinek, který tato událost měla na Daria. Jeho vyznání a jeho výnos, který dal rozšířit v celém království, mají mnoho podobného s tím, co už dříve vyhlásil Nabuchodonozor. Šlo o uznání „živého Boha“, který se zjevoval v moci, před kterým se měli lidé „báti a třásti“. Dnes, v době milosti, zjevuje Bůh Svou lásku a přikazuje všem lidem, aby činili pokání, aby se k Němu obrátili a aby skrze víru v Pána Ježíše obdrželi odpuštění hříchů (Skutky ap. 26,20; 10,43).

Šestou kapitolou je uzavřena historická část této knihy. Přicházíme nyní k Danielovým viděním a proroctvím.

2. verš je klíčový. Moře azně použito k ukázání množství národů (Zjevení 17,15). „Větry“ mluví často o satanově moci, poněvadž on je „kníže moci povětří“ (Efezským 2,2). Působením moci temnoty v množství lidstva vznikají čtyři světové říše, které jsou znázorněny zvířaty.

První odpovídá babylonské říši se silou lva a rychlostí orla (srv. s Jeremiáš 4,7; 49, 19–22). Druhá říše, měsko–perská, se podobá loupežnému medvědu. Třetí zvíře, leopard, je předobrazem řecké světové říše pod Alexandrem Velikým. Rychlost a hbitost leoparda a čtyři křídla jsou výstižným obrazem rychlosti, s níž Alexandr prováděl své výboje. Popis čtvrtého zvířete se přesně hodí na římskou světovou říši: hrozná a velmi silná.

Zatím co Daniel žasl nad neobvyklým pohledem, musel vidět, že na závěr přišla hodina soudu (srv. 9. verš se soudcovskou tvářností Pána Ježíše ve Zjevení 1, 13–16). V přítomnosti všemohoucího Boha je římská říše ve svém posledním a nejhorším stádiu zničena soudem.

Kdo je ten „podobný Synu člověka“? Byl to Ten, který byl „podobný lidem učiněn, v způsobu nalezen jako člověk“ (Filipským 2,7.8). Skrze světlo Nového zákona víme, že to je náš Pán Ježíš Kristus.

Vedle vysvětlení vidění, o kterém jsme se zmínili již včera, jsou v našich verších ještě podrobnosti, které nejsou ve snu představeny. Ve verších 18 a 25 čteme výraz „svatí výsostí“. Jsou to ti, kteří budou pronásledováni a zabiti posledním vládcem římské říše – šelmou ve Zjevení 13,7. (Přečti si k tomu Zjevení 13,7 a 14, 9–13; porovnej také verš 13 se Zjevením 20,4.) Ti vstanou před začátkem Kristovy vlády a budou mít podíl na nebeské části Jeho říše.

Ačkoli je proti svatým vedena válka, nebudou zabiti všichni, o nichž se zmiňuje 21. verš naší kapitoly. Zbylí vejdou do pozemských požehnání království. Tak máme v naší kapitole „svaté“, kteří uniknou a obdrží požehnání na zemi; „svaté výsostí“, jejichž díl je v nebi; a ve verši 27 „lid svatých výsostí“, jemuž bude dána vláda a velikost království pod vším nebem. Tento lid bude pravý Izrael, očištěný a znovuzrozený (Ezechiel 36), a tak probuzený k duchovnímu životu (Ezechiel 37).

Nyní opouštíme tu část proroctví, která se zabývá zvláště pohanskými světovými říšemi. Proto se také se začátkem 8. kapitoly řeč původního textu, která od kapitoly 2,4 až do konce 7. kapitoly byla aramejská, vrací k hebrejštině. Ačkoli se moci národů stále ještě nacházejí v zorném poli, spočívá těžiště na jejich jednání vzhledem k Jeruzalému s jeho svatyní a oběťmi.

Dříve než médsko – perská říše zvítězila, byl už Danielovu duchu popsán její pád. (Daniel viděl vidění ve třetím roce vlády krále Balsazara, tedy ještě před pádem Babylona.) Skopec se dvěma rohy je zřetelný obraz této moci (3. a 20. verš). Perský roh se stal vládnoucím, později ještě vyrostl. Po nějakou dobu byl skopec nezkrotitelný, následoval vlastní vůle a trkal na všechny světové strany.

Pak povstala řecká světová říše, představená kozlem (verše 5 a 21). „Znameníť roh“ ukazuje na Alexandra Velikého, který s velkou rychlostí dotřel na Peršany a přemohl je.

V 8. verši je předpověděn náhlý Alexandrův konec a rozdělení právě dobytých území do čtyř menších okruhů vlády. – Až do této chvíle nám bylo podáno rozšířené vidění toho, co je shrnuto v kap. 7,6 v jednom jediném verši. Ale počínaje kap. 8,9 přicházíme k novým předpovědím. Pojednávají o bezprostředních následcích rozkladu řecké světové říše.

Proroctví o „malém rohu“ (verš 9 a dále) nesmějí být zaměňována s proroctvími o „malém rohu“ v kapitole 7,8, který vznikl ze *čtvrté* světové říše. Tento přišel z jedné ze čtyř částí rozložené *třetí* světové říše. Tato dojem vzbuzující osoba se sama bude oslavovat a obrátí se proti jihu a východu a „zemi okrasy“, kterou je bezpochyby míněna Palestina. Svrhne „hvězdy“ (zářící Boží služebníci), odejme ustavičnou oběť a pošlape svatyni. To vše se naplnilo během života bezbožného muže, který je v dějinách známý jako Antiochus IV. s přízviskem Epifanes. Ten znesvětil chrám a snažil se vnutit Židům pohanskou modloslužbu. To vedlo k povstáním Makkabejců, k době velkého soužení, až nakonec, po 2300 večerech a jitrech byla svatyně obnovena. Věříme, že mnohé, co je napsáno v Židům 11, 35–38, se vztahuje ke svatým oněch dnů.

Jako je tomu často, i zde jde výklad daleko za podrobnosti vidění. Když Daniel obdržel porozumění o vidění, byly jeho myšlenky neseny dále k tomu, „což se díti bude v posledním času hněvu“ (19. verš – Elb. př.). Verše 20–22 shrnují historii, kterou jsme již viděli. Ale verš 23 nás vede dále k pozdějším dnům, v nichž se stanou dvě věci. Předně nešlechetníci „naplní míru“ (přel.) a za druhé povstane král drzé tváře a chytrý.

Tento budoucí král Severu se pokusí zkazit silné a lid svatých, tj. Izraele na konci dnů. Jeho konání je popsáno ve verších 24 a 25. Naposledy se postaví proti „knížeti knížat“, ale následek toho bude, že „bez rukou potřín bude“, tedy bez lidské pomoci. Zde máme tedy „krále Severu“ nebo „Asyrského“, který se tak často vyskytuje v prorockých písmech Starého zákona. Bude zničen skrze Pána Ježíše samého, když se zjeví ve slávě a Jeho nohy stanou na hoře Olivetské (Zachariáš 14, 3.4). – Daniel byl ujištěn, že toto vidění je pravé a jisté, ačkoli odhalilo věci, které v jeho dnech ležely ještě daleko v budoucnosti.

Události 9. kapitoly se staly krátce po pádu Babylona. Zánik této říše s sebou přinesl velkou proměnu, která Daniele vedla k tomu, aby studoval tu část Božího slova, která mu byla přístupná. Ačkoli tato proroctví napsal Jeremiáš, přijímal je jako inspirovaná od Boha, a proto pro sebe jako závazná. Zvláštní místo, které se Daniele dotklo, byl Jeremiáš 25, 8–14. – V minulých desetiletích i v přítomné době došlo mezi národy k větším světovým proměnám, než byl pád Babylona. Saháme tu i my v duchu Danielově ke své Bibli, abychom se nechali Bohem poučit o budoucnosti?

A jaký je postoj našeho srdce, když nám Boží slovo ukazuje budoucnost, především úpadek a konec vyznávajícího křesťanstva? Každý z nás by měl vážně přemýšlet o slovech a o smýšlení Daniele. Nikde v Bibli nenajdeme krásnější příklad tak hluboko jdoucího vyznání a modlitby. Ezdrášova modlitba a Nehemiášovo pokorení jsou mu nejbliže (Ezdráš 9; Nehemiáš 9). Daniel poznal velký hřích svého lidu, který měl za následek celý tento soud. A odsoudil se zcela, protože hřích lidu učinil svým vlastním. Ospravedlnil Boha v Jeho soudech, když uznal Jeho spravedlnost ve všem, co učinil.

Daniel se ve své modlitbě ani slovem nezmiňuje o smlouvě zaslíbení, kterou Bůh učinil s Abrahamem, nýbrž staví se před Bohem na základ smlouvy Mojžíšova zákona a následné služby proroků. Vzhledem k této smlouvě vyznával naprosté selhání a z toho vyplývající katastrofu, ačkoli on sám do toho byl osobě méně zapleten, než kdokoli jiný v jeho dnech.

Tak tomu je vždy. Ti, kteří selhali nejhůře a nejvíce jsou zapleteni do hříchu, tím ztratili pocit pro hloubku svého pádu. Naproti tomu těm, kteří jsou méně spoluvinni, je bolestně znám stav věcí. Jak to vypadá s vyznávající církví dnes? Je naše srdce skloněno kvůli zlu, které vniklo do Církve, a kvůli úpadku, který tak daleko pokročil?

Známky pravého vyznání se zde jasně ukazují. Zlo je přiznáno bez pokusu je omluvit nebo oslabit. Správnost Božího soudu a Boží kázeň jsou plně uznány. Prosba o vysvobození a záchranu je předložena s připomenutím Božích slitování (18. verš). Ani my si nemůžeme vyprošovat nic na základě vlastní zásluhy, nýbrž jen na půdě milosti.

Odpověď na takové vyznání a modlitbu následuje bezprostředně. Anděl Gabriel Daniele ujišťuje, že v Božích očích je velmi milý. To je krásná ilustrace Matouše 23,12! Gabriel byl pověřen, aby Danielovi zjevil prorocství o „sedmdesáti týdnech“. Konec zajetí, který měl nyní přijít, byl jen ukázáním na konečné osvobození a na plné požehnání, které podle Božího počítání nastane teprve po 70 krát 7 letech (jeden týden = 7 let).

Časový údaj se vztahuje na Izraele a na Jeruzalém. Těch 490 let mělo začít znovupostavením Jeruzaléma jako města. Výnos k tomu přišel od krále Artaxerxa v Nehemiáši 2. Prvních sedm týdnů (49 let) zahrnuje dobu až do Malachiáše. Pak proběhne 62 týdnů (434 let) „až do Mesiáše vývody“, tzn. do příchodu Pána Ježíše jako člověka na tuto zem. Toto prorocství se naplnilo. – Ale co učinili Židé se svým Mesiášem, který k nim přišel (Zachariáš 9,9; Matouš 21,5)? „Vyťali“, ukřižovali Ho! Následkem je válka a zpuštění po dobu časového období neurčité délky. To je doba, která spadá mezi 69. a 70. týden; je to doba milosti, v níž žijeme.

27. verš mluví o budoucím 70. týdnu let. „Kníže, který přijde“ (Elb. př.), je budoucí vládce obnovené římské říše. Pustošitel odpovídá králi s „drzou tváří“ (8. kapitola).

Daniel je nyní velmi starý muž (srovnej 1. verš s kap. 1,21). Ale před zakončením jeho neobyčejné životní dráhy mu chce Bůh učinit ještě důležitá prorocká sdělení (11.a 12. kapitola). Úvodní podrobnosti pro to nám skýtá předchozí kapitola. Jsou velmi poučné, neboť nám ukazují způsob, jak jednají andělé jako „služební duchové“, kteří „posíláni bývají k službě pro ty, jenž mají dědičně obdržeti spasení“ (Židům 1,14).

Verše 5–9 popisují návštěvu anděla a její účinek na Daniele. Všimněme si toho, že se andělé, když přijímají tvářnost, která je viditelná lidskému oku, zjevují vždy jako muži. Přesto na sobě nesou znaky nadpřirozeného a připomínají tomu, jenž je vidí, Boží přítomnost.

Existuje podobnost mezi tímto výjevem a tím, co se dělo při obrácení Saule z Tarsu. Tehdy průvodci viděli světlo a slyšeli zvuk hlasu, ale ne slova, která byla mluvena (Skutky ap. 9,7; 26,13). Padlý člověk nemůže obstát v Boží přítomnosti. Dokonce i svatý – ať to je Daniel ve Starém zákoně nebo Jan v Novém zákoně (Zjevení 1,17) – padá „jako omráčený“ nebo „jako mrtvý“ na svou tvář. Známe Boha jako svého Otce, ale neměli bychom nikdy zapomenout na Jeho vyvýšenost jako Boha.

V prvním roce Daria byl Daniel osloven jako „velmi milý“ (kap. 9, 23). Zde stojíme ve třetím roce Cýra a opět je tak dvakrát nazván (11. a 19. v.). Nepozbyl nic z dřívějšího popisu. Odkud to? Tak často vidíme věřící upadat a vzdávat se života v pobožnosti. Odpověď najdeme asi ve 12. verši. Ve svém životě oddanosti se Daniel pevně přidržel dvou věcí.

Předně přiložil své srdce k tomu, aby získal porozumění. Jak často nám chybí přání, abychom tomu, co Bůh zjevil, rozuměli nejen rozumem, nýbrž i srdcem! Tato tužba vyvěrá z naší lásky k Bohu a k Jeho lidu. Jak velká je tato láska v nás? – Za druhé se před Bohem kořil. Je velmi nebezpečné snažit se získat velkou známost jen pro své vyvýšení a vážnost. Ve skutečnosti nás každá pravda pokořuje, uchopíme-li ji srdcem (Viz Efezským 3,8; 2.Korinským 12, 4.11).

Verše 12 a 13 nám ukazují, že odpovědi na naše prosby mohou být někdy zpožděny silami, které se staví na odpor. Kníže perského království, který se stavěl na odpor andělu, jenž mluvil k Danielovi, byl bezpochyby některý padlý anděl. Archanděl Michal (Judy 9), který přišel Božímu andělu na pomoc, byl zvláště pověřen k jednání ve prospěch synů Izraelských (21. verš: „váš kníže“; kap. 12,1).

Poznámky

Největší část předpovědí 11. kapitoly se už dávno naplnila. Na konci 35. verše pak čteme: „až do doby konce (Elb. př.); neboť to ještě potrvá až do času uloženého“. V tomto bodě, tedy *po* přeběhlém 69. týdnu a *před* začátkem 70. týdne, což bude konec, se připojuje do proroctví o sedmdesáti týdnech let tehdy ještě nezjevené mezidobí – které, jak víme, až do nynějška trvalo více než devatenáct století. Proto věříme, že proroctví od 36. verše této kapitoly se vztahují na dobu konce, tj. na dnes ještě budoucí 70. týden let.

Tři perští králové podle 2. verše jsou zjevně ti, kteří jsou jmenováni v Ezdrášovi 4,5–7. V historii je známe pod jmény Kambyzes, Smerdis mág a Darius Hystaspes. Čtvrtý je Xerxes, který zaútočil na Řecko a vyzval „krále mocného“ – Alexandra Velkého. Tento pokořil jeho pýchu a zničil jeho říši.

Po časně Alexandrově smrti byla říše rozdělena mezi jeho generály (pozn. v Elb. př. k 5. verši). Proroctví se zaměstnává ale jen dvěma z nich, králem Jihu a králem Severu, poněvadž jen tyto dva se míchali do záležitostí Židů a utlačovali je v jejich zemi. Jejich říše ležely severně (Sýrie) a jižně (Egypt) od Palestiny. První králové těchto říší byli Seleukovci na severu a Ptolemaiovci na jihu.

Z 5. verše je vidět, že jak Seleukovci na severu, tak i Ptolemaiovci na jihu se stanou silnými, ale sever více než jih. Verš 6 začíná slovy: „Po některých pak letech“, čímž je přeskočeno větší časové období. Proroctví se zde dále nezabývá jednotlivými králi. Vládci těchto říší jsou označováni jen jako „král Jihu“ a „král Severu“, aniž by se mluvilo o jednotlivých osobnostech. To, co je jasně předpověděno, je válečný stav, který po dobu mnoha let vládl mezi těmito proti sobě postavenými mocnostmi, a to k utrpení a bídě Židů, kteří bydleli přímo mezi oběma nepřátelskými stranami. V těchto rozmíškách vystupují do popředí také dvě ženské osoby: v 6. verši dcera krále Jihu – ta má způsobit vyrovnání – a v 17. verši dcera krále Severu, jejíž svatbou bude hledáno urovnání konfliktu.

Můžeme říci, že verše 6–20 předpovídají zlé plány a boje obou říší až do chvíle, kdy se zjeví moc Říma. Před ní král Severu „klopýtne a padne a už nebude nalezen“ (Elb. př.). Jeho následník bude už jen „výběrčí daní“, aby splnil požadavky Říma. Nevěřící lidé tvrdili, že tato kapitola musela být napsána *po* těchto událostech, poněvadž je tak přesně předpovídá.

V 21. verši čteme, že jako následník „výběrčího daní“ povstane „nevzácný“, který se bude vyznačovat úlisností a válečnou mocí. Jeho činy a jejich následky nás budou zaměstnávat až do konce 35. verše. Věříme, že zde opět máme před sebou muže, který je v kapitole 8,9 označen jako „malý roh“ a přijde z jednoho ze čtyř království, na něž se rozpadla řecká světová říše. V dějinách je známý jako Antiochus Epifanes.

Výraz „kníže smlouvy“ (22. v. – Elb. př.) se vztahuje na Židy. Nejprve si židovský národ naklonil lichocením a všelijakým prokazováním přízně, ale jen proto, aby jej později, když se zmocní, tím více utlačoval a trýznil. „Nebo v tovaryšství s ním vejda, prokáže nad ním lest.“

Ačkoli tento muž nezaujímá v lidských historických knihách žádné zvláštní místo, setrvává Boží slovo velmi dlouho u popisu jeho osoby a jeho zlých činů. Historie tohoto vládce je nám zde tak přesně popsána, protože se stavěl proti Židům se zvláštní mocí, a tak se stal předsobrazem krále Severu, který v posledních dnech bude jejich největším protivníkem.

Poté, co se Antiochus ve 28. verši vrátil do své země s velkým bohatstvím, chtěl ještě podniknout tažení do Egypta. Avšak jeho plány zmařily „lodi Citejské“, tj. Římané. To jej velmi rozzlobilo. Poněvadž se neopovážil napadnout Římany, obrátil se jeho hněv proti Židům a zlobil se „proti smlouvě svaté“.

Mezi Židy oněch dnů se našli takoví, kteří „opustili smlouvu svatou“ (30. verš). S těmi se spojil a pokračoval v násilném znesvěcování svatyně (31. verš). Převrátil celý bohoslužebný pořádek v chrámě v Jeruzalémě, odstranil ustavičnou oběť Hospodinu ve snaze přinutit všechny k uctívání falešného obrazu.

V těchto verších je „smlouva“ jmenována neméně než čtyřikrát a z toho třikrát ve spojení se slovem „svatá“. To, co Bůh nařídil, je vždy nepřítelem napadáno. A tento muž byl bezpochyby agentem satana, aby podkopával to, co z bohoslužby tomu jednomu pravému Bohu v Jeruzalémě ještě zůstalo. Jsou to předpovědi o tom, co se odehrálo v temných dnech Makkabejců.

35. verš nečiní žádný náznak o trvání doby „až do doby konce“. Boží moudrosti jsou proroctví formulována tak, aby ponechala prostor pro věci, které budou sděleny později – jako období evangelia milosti, které nebylo zjeveno ve Starém zákoně –, aniž by to znamenalo rozpory ve skutečnostech.

Od 36. verše se nacházíme v dnes ještě budoucí době konce. Zde představený král, jehož královstvím musí být Palestina (mezi severem a jihem), je totožný s druhou šelmou ze Zjevení 13. Je to antikrist, který přijde ve svém vlastní jménu (Jan 5,43). Hlavním znakem jednání tohoto krále je, že „bude činiti podle vůle své“. Nuže, hřích je bezzákonnost – stvoření neuznává vládu Stvořitele a chce činit vlastní vůli. Ve 2. Tesalonickém 2,3.4 je týž muž nazván „člověkem hřícha“, který se sám bude vyvyšovat nade vše.

37. verš ukazuje na to, že tento král bude Žid. Přivlastní si pro sebe božské postavení. Bude ctít „boha pevností“. To je narážka na to, co jasně vidíme ve Zjevení 13: druhá šelma, vůdce náboženského odpadnutí, je závislá na první šelmě, když jde o světskou a vojenskou moc.

Závěrečné verše se vztahují na konec severního odpůrce Židů. Pán Ježíš sám přemůže nepřátelského krále Severu (Zachariáš 14,3).

„Toho času“, když Bůh bude opět v milosti jednat s Izraelem, bude muset lid projít ještě hroznou dobou soužení. Bude to doba, o které mluvil náš Pán ve Svých prorockých naučeních (Matouš 24, 15–21, přitom se 15. verš vztahuje k 11. verši naší kapitoly). Toto soužení způsobí utrpení na celém světě. Ale bude tu nejen zlo, které pochází od lidí a od satana, nýbrž i Boží hněv bude vylit na nevěřící (Zjevení 3,10; 16,1 a dále). Jako věřící křesťané máme jistotu, že „nepostavil nás Bůh k hněvu, ale k nabytí spasení, skrze Pána našeho Jezukrista“ (1. Tesalonickým 5,9).

Probuzení, které je předpověděno ve 2. verši, je zjevně totéž, o čem mluví Ezechiel 37. Mnoho Židů bude vzhledem k Bohu spát a budou pochováni v prachu národů. Probudí se; někteří, vyznačující se vírou, vejdou do věčného života království; jiní, kteří setrvají v nevěře, půjdou na soud.

Bude to také čas odměny pro rozumné a svědomité ve službě jejich Bohu (3. verš). Chtějme toho dbát, neboť Boží zásady se nemění. Je tu mzda pro rozumné, kteří mají od Boha darované porozumění, a proto mohou druhé vyučovat. Je také mzda pro takové, kteří byli aktivní při získávání duší, aby je vedli na cestu spravedlnosti.

Tehdy ležely tyto prorocké události ještě ve vzdálené budoucnosti. Kniha Daniele měla zůstat uzavřenou knihou až do doby konce (4. verš). V posledním století byly tyto věci vážně a hojně studovány, a tím se i rozšířilo získané světlo.

Když přemýšlíme o Božím konání, obzvláště v soudu, vždy znovu se nám vynořuje otázka: jak dlouho? Tak tomu je i zde. Odpověď na otázku, jak dlouho bude trvat doba soužení, zní: „čas, časy a půl času“. To znamená tři a půl roku, což je bezpochyby druhá polovina 70. týdne let (kap. 9,27). Na konci této doby pozbude „svatý lid“, tzn. bohobojný ostatek v Izraeli, všechnu sílu a bude se zdát, že protivníci dosáhli vrcholu své moci a nádhery. Pak se náhle zjeví Pán v moci a slávě, aby Svě svatě osvobodil a protivníky zničil.

Tak jako Daniel, i my máme svůj los na konci. Všichni věřící nynější doby mají vzácné místo v Církvi, nevěště Beránkově. Ale jak to vypadá s naším losem v budoucím království našeho Pána? To bude závislé na naší věrnosti zde. Kéž bychom, tak jako Daniel, šli přítomným světem vstříc slavnému cíli ve svatém oddělení a oddanosti Bohu.

Tématem epištoly Římanům je *Boží evangelium*. Od 1. do 8. kapitoly je zcela rozvinuto a vysvětleno. V kapitolách 9–11 nacházíme, jak je jeho rozšíření na národy přivedeno do souladu s dřívějším Božím jednáním výlučně s Izraelem. Kapitoly 12 až 16 obsahují poučení a napomenutí ohledně jednání, jaké se sluší na ty, kdo přijali evangelium.

Úvodní verše nám podávají krátké shrnutí evangelia. Jeho tématem je Ježíš Kristus, Boží Syn a náš Pán, zvláště jako Ten, který vstal z mrtvých. Přišel jako pravý člověk, takže mohl být semenem Davidovým; ale zároveň byl Boží Syn, jehož síla se prokázala ve vzkříšení z mrtvých, a to jak v jeho vlastním vzkříšení, tak i v moci vzkříšení, kterou zjevoval během Svého života na druhých.

Od tohoto mocného Božího Syna obdržel Pavel svůj apoštolský úřad a milost k tomu, aby jej vyplnil. Okruh tohoto poselství nebyl omezen jen na jeden národ, tak jako tomu bylo u zákona. Byl určen všem národům. Všichni, kteří přijali toto poselství tím, že ho uposlechli, se zjeví jako povolání Ježíše Krista. K nim patřili i Římané, jimž byl dopis psán.

Apoštol zřejmě znal mnohé z věřících, kteří tehdy žili v Římě. Ale až do té doby ještě osobně nenavštívil hlavní město tehdejší světové říše. A přece velmi toužil vidět svaté tam. Jeho přáním bylo jejich důkladné upevnění ve víře. K tomu jim chtěl udělit z duchovních věcí.

Také se z 15. verše zdá vyplývat, že ne všichni věřící v Římě slyšeli evangelium v celé jeho plnosti. Poněvadž Pán apoštolu Pavlovi svěřil evangelium pro národy, cítil se Pavel být dlužníkem Římanů. Poněvadž mu bylo zbráněno, aby dluh vyrovnal osobní přítomností, napsal jim tento dopis.

Ve verších 16 a 17 se setkáváme s velmi důležitou pravdou: neexistuje spasení, které by bylo oddělené od spravedlnosti. V protikladu k zákonu, který vyžaduje lidskou spravedlnost na základě skutků, jde u evangelia o Boží spravedlnost na základě víry. Evangelium ale zjevuje Boží spravedlnost jen víře, zatím co vše, co přinášel zákon, bylo viditelné očima. Tak nachází proroctví z proroka Abakuka v evangeliu své naplnění: „Spravedlivý pak z víry *(to znamená na základě víry)* živ bude.“ (Abakuk 2,4)

Od 18. verše začíná apoštol ukazovat, že všichni lidé jsou beznadějně ztraceni a propadli Božímu hněvu. Od 19. verše až do konce 1. kapitoly se jedná o „barbary“, o nichž mluvil ve 14. verši. Jde v podstatě o necivilizované, pohanské národy. Ty měly přinejmenším svědectví stvoření, ve kterém je osvědčena věčná moc a Božství Stvořitele, takže jsou bez omluvy.

V tomto oddílu jde o otázku odpovědnosti pohanů. Přitom vystupují některé podstatné skutečnosti:

1. Prarodiče pohanů *znali kdysi Boha*. Postup u lidí nebyl takový, že přecházeli od mnoha bohů k jednomu pravému Bohu, nýbrž naopak!
2. Kořenem jejich pádu bylo to, že se vzpěchovali vzdát Bohu čest, která Mu náleží. Ve své *pýše* chtěli být sami moudřími.
3. K úpadku došlo *postupně*. Nejprve pošetilá přemýšlení, pak zatemnění srdce a rozumu, pak hrubá modloslužba až k ohavným hříchům.
4. Jejich postavení vzniklo jako následek *cest Boží vlády*. Jestliže se člověk vzdá Boha, nemůže si naříkat, když se Bůh vzdá jeho (verše 24, 26 a 28).
5. Posledním bodem je hrozná skutečnost, že věděli o svém zlu, ale *nejenom je činili, ale měli radost i z těch*, kteří takto hřešili.

Mezi pohany před dvěma tisíci lety byly i národy s vysokou civilizací. Apoštol je nazývá „Řeky“, poněvadž kulturní vliv přišel odtamtud. V prvním oddílu druhé kapitoly vidí apoštol tuto třídu lidí před sebou.

Je to, jako kdyby se obrátil k nějakému Řekovi, který právě vyslovená apoštolova slova ohledně „barbarů“ podtrhl a schválil. Jemu ale apoštol říká, že on sám činí tytéž věci, kvůli kterým druhého odsoudil, jenom v jemnější formě, a proto je před Bohem také bez omluvy.

Poněvadž Řekové měli určitý vnější mravní kodex, byli v nebezpečí, že se budou klamat. Apoštol je proto upozorňuje na tři důležité body:

1. Bůh soudí *podle pravdy*. V Boží přítomnosti se ukáží skutečné pohnutky.
2. Boží soud je *spravedlivý*, bez jakékoli lidské slabosti.
3. U Boha není *hledění na osobu*, žádnou formou se tam nedává přednost.

Verše 6–11 nečiní těžkost, když si vzpomeneme na to, že první dobrý skutek, který člověk může učinit, je víra v Pána Ježíše (Jan 6, 28.29). Národy nemají zákon jako Židé, podle kterého by byly souzeny, ale mají svědomí, které jim v mnoha směrech říká, co je dobré a co je zlé. I lidé bez zákona zahynou, jestliže nepřijmou evangelium.

Třetí kategorie lidí, o kterých apoštol jedná, jsou Židé. Barbaři a Řekové propadli Božímu soudu bez výmluvy. Jak tomu je se Židy? Ti měli nejen vědomí o stvoření a přirozené svědomí, oni měli nadto od Boha daný zákon. To jim přineslo určitou známost Boha a Jeho vůle, a tím v náboženských věcech zaujali přednostní postavení vůči všem ostatním.

Avšak propadli těžké chybě. Považovali zákon za něco, na co mohou být pyšní. Nepozorovali, že tu zákon nebyl proto, aby na něm odpočívali, nýbrž aby je testoval. Oni v něm viděli měřítko pro druhé, ale pro sebe osobní ozdobu.

Nejsme v podobném nebezpečí? Nepyšníme se trochu svými výsadami a nezapomínáme snadno na odpovědnost, která je s nimi spojená?

Jak ostré jsou všechny otázky ve verších 21–23! Nedodržování zákona vedlo dokonce k rouhání se Božímu jménu mezi národy (srv. 1. Timoteovi 6,1; Titovi 2,5). Ve verších 25–29 je jasné, že všechny vnější výsady před Bohem nic neplatí. Je to správný vnitřní stav, kterého si Bůh skutečně cení.

Pavel věděl, že proti tomu, co až dosud napsal, by Žid měl námitky, že je opomíjeno to, co Bůh činil s Izraelem. Odtud otázky v prvních verších. Odpověď ukazuje, že Židé skutečně měli výsadu, neboť vlastnili Boží slovo.

Dnes zaujímá toto výsadní postavení křesťanstvo. Každý, kdo se narodil v křesťanské zemi a byl vychován křesťanskými rodiči, má bezpochyby výhodu, ale zároveň i velkou odpovědnost.

Boží výroky zahrnují dnes Starý i Nový zákon – nejen slova zákona, nýbrž i slova Jeho milosti. Všimněme si výrazu „svěření“. Dnes je Boží slovo, a tím pravda, svěřeno Církvi neboli Shromáždění. Není to Církev, kdo činí výroky, ani není zplnomocněna učit. Je skrze Ducha Svatého poučována a má střežit Boží slovo a být správcem pravdy.

Ve verších 3–8 apoštol objasňuje, že žádná lidská nevěra nemůže nikdy zrušit nebo změnit Boží slova. Bůh stojí nad zlem člověka a nad jeho nevěrou a Jeho soud je a bude spravedlivý.

„Což tedy?“ I když apoštol souhrnem říká, že jsou „všichni pod hříchem“, nezakládá výpovědi jen na rozumových závěrech. Dokazuje pravý stav člověka, a především Žida, Písmu Starého zákona. První citát zní: „*Není spravedlivého*, není ani jednoho.“ To zahrnuje nás všechny. Podobá se to síti, která je tak jemná, že ani ta nejmenší ryba nenajde otvor, kterým by unikla. Až do konce 12. verše je jasné, že stav člověka, jeho rozum a jeho srdce jsou převrácené a že v člověku není opěrný bod k jeho spasení.

Když si někdo myslí, že důkazy jsou až do té doby příliš všeobecné, tu ve verších 13–18 jsou podány konkrétní podrobnosti. Je tam zmínka o různých údech lidského těla, kterými hřešíme: hrdlo, jazyk, rty, ústa, nohy a oči. Čtyři z toho mají co činit s tím, co *říkáme*, jeden ukazuje na to, co *činíme* a jeden na to, co *myslíme*; neboť oko je okno rozumu.

Tato místa se obracejí zvláště k Židům (19. verš). Jejich vlastní Písma jim zavírají ústa a obviňují je před Bohem. Barbaři a Řekové byli už předtím shledáni provinilými a bez výmluvy, takže *celý svět* propadl Božímu soudu.

Kde je tedy ještě naděje? Jedině v evangeliu. Veršem 21 začíná rozvinutí dobrého poselství, přičemž důraz spočívá na slovu „*nyní*“. S tímto slůvkem se setkáme ještě několikrát, když půjde o jednotlivé podrobnosti poselství evangelia (kap. 5,9; 6,22; 7,6; 8,1). Ve spojení s evangeliem je na prvním místě *Boží spravedlnost*, a nikoli, jak bychom očekávali, Boží láska. Hřích člověka je přímou výzvou Boží spravedlnosti a té muselo být učiněno zadost. Tak se celá stavba evangelia zakládá na Boží spravedlnosti. Ta je zárukou trvalosti všeho, co následuje.

Boží spravedlnost se zjevila v Kristu a ve vykoupení, které je v Něm. Ve smrti Krista byla na spravedlivém základě vyřešena každá otázka, která vznikla hříchem. Slitovnice (nebo prostředek smíření) mluví o plném uspokojení Boží spravedlnosti, a to vzhledem ke všem hříchům, i těm, které byly učiněny před křížem. Nyní se tato spravedlnost obrací *ke všem*, ale je připočtena jen těm, *kteří věří*. Bůh sám ospravedlňuje každého, kdo věří v Pána Ježíše, ať už je jeho vina jakkoli veliká.

Toto slavné ospravedlnění, toto úplné odstranění viny je podílem všech, kteří věří v Pána Ježíše, ať jsou to Židé nebo pohané. Není rozdílu, pokud jde o vinu, a tak není také rozdíl ve způsobu ospravedlnění. Jen víra v Krista přivádí člověka do správného vztahu k Bohu (30. verš).

Taková cesta přirozeně vylučuje jakoukoli slávu na straně člověka. To je důvod, proč pyšní lidé nenávidí myšlenku na Boží milost. Ale milost dala Pána Ježíše, aby za nás zemřel. Milost je způsob, jímž Bůh ospravedlňuje, a víra je odpovědí z naší strany. Jsme opravedlněni z víry bez skutků zákona. To je závěr, ke kterému jsme vedeni pravdou toho, o čem jsme uvažovali.

Poslední verš odpovídá na námitku Žida, který věří, že poselství evangelia nemůže být pravé, poněvadž staví stranou zákon, který Bůh dal dříve. Nikoli, říká apoštol, zákon nerušíme; spíše ho potvrzujeme tím, že jej stavíme na to místo, které měl podle Božích myšlenek vždy zaujímat. Zákon odkrývá, co je hřích. Ale evangelium činí to, co zákon nikdy nemohl: ospravedlňuje hříšníka, který věří v Pána Ježíše.

4. kapitola je jakousi vsuvkou, neboť v kapitole 3,28 došel apoštol k závěru, že člověk může být ospravedlněn jen z víry, bez skutků zákona. Ale teprve v kapitole 5,1 pokračuje v tom, aby nás uváděl do dalších požeňování evangelia. Ve 4. kapitole si bere na pomoc Starý zákon, aby pomocí Abrahamova příběhu dokázal spravedlnost z víry.

Hlavní váha v této kapitole spočívá ve slovech „před Bohem“ (Kral. př.: „u Boha“ – 2. verš). Člověk je *před Bohem* ospravedlněn na základě své víry, bez vlastních skutků. Protiváhu k tomu nacházíme v epištole Jakuba ve 2. kapitole, kde jde o to, abychom učinili víru, o které vyznáváme, že ji máme, pomocí skutků víry viditelnou *před lidmi*.

Výraz „blahoslavenství toto“ (9. verš) se vztahuje na víru, která jest počtena za spravedlnost, jak tomu bylo u Abrahama i u Davida, a platí pro každého, kdo dnes věří v Pána Ježíše. Nyní si ale nesmíme myslet, že výsady spočívají v naší víře (která je přece často tak slabá). Víra vytváří jen spojení k dílu Krista, ve kterém jsou obsaženy všechny ctnosti. Každý pravý věřící stojí před Bohem ve všech ospravedlňujících výsadách Kristova díla. Toto blahoslavenství je otevřeno pro *všechny*, a ne jen Židům, kteří se tak mnoho pyšnili svými otci. Abraham není otcem jen obřízky, nýbrž je otcem všech, kteří věří (11. verš).

K ospravedlnění Abrahama z víry došlo *před* obřezáním a *400 let před* tím, než byl dán zákon. Není to poukázání na radost, kterou Bůh nalézá v milosrdenství? Když byl dán zákon a přišlo tím jeho přestoupení a byla zjevena naprostá neschopnost člověka být ospravedlněn ze skutků, Bůh už dlouho předtím ukazoval na ospravedlnění z víry.

„Proto je z víry, aby bylo podle milosti.“ (18.verš – přel.) Na základě víry pod milostí je požehnání „pevné všemu semeni“, tj. pravému duchovnímu semeni Abrahamovu, jinými slovy: všem věřícím.

Abraham věřil, že Bůh učiní to, co zaslíbil. Nenechal se ovlivňovat okolnostmi, které stály proti Božímu slovu. Boží slovo označuje tento postoj za *silnou* víru. Není silná ta víra, která uskutečňuje zázraky, nýbrž ta, která ve všech okolnostech důvěřuje Bohu a Jeho slovu.

Abraham věřil, že Bůh může oživovat mrtvé. My nejsme vyzýváni, abychom věřili, že to Bůh učiní, nýbrž že to učinil, když vzkřísil z mrtvých Pána Ježíše. Vzkříšení Pána je nejen věc, která platí Jemu osobně. Stala se také kvůli nám. Zemřel za naše přestoupení, ale byl vzkříšen, abychom si směli být jisti svým ospravedlněním před Bohem.

Jakmile si jsme vědomi ospravedlnění, máme pokoj s Bohem. Zakládá se na dokonaném díle Krista a stojí na prvním místě mezi požehnáními evangelia. Dále máme skrze víru také přístup k milosti nebo přízni Boží, a nyní v ní stojíme. O charakteru této přízně čteme v Efezským 1,6: „vzácní učinění v tom nejmilejším“. Žádné postavení by nemohlo být vyšší a niternější. Ale teprve ve slávě se z něho budeme moci plně těšit, a proto se „chlubíme nadějí“ na tuto budoucnost.

Ale nejen to. Pavel nyní mluví o účincích evangelia vzhledem k těžkostem, které leží na naší životní cestě. Můžeme se nyní dokonce chlubit soužením, poněvadž víme, že Bůh tím sleduje určitý cíl (vytrvání, zkušenost, naděje).

V 5. verši je při tomto představení evangelia prvně zmínka o Duchu Svatém. Epištola Efezským 1,13 ukazuje, že Ducha Svatého dostáváme, když jsme uvěřili evangeliu svého spasení, a to odpovídá bodu, ke kterému jsme byli vedeni na začátku 5. kapitoly epištoly Římanům.

Ve spojení s Boží láskou je před naše zraky postavena smrt Krista. Kříž je konečné, nejvyšší a jedinečné vyjádření Boží lásky. Tato smrt shladila naši vinu (ospravedlnění), ale odstranila také nepřátelství, které vzniklo skrze hřích ze strany nás lidí vůči Bohu (smíření).

Až do té doby předkládal apoštol evangelium jen vzhledem k našim hříchům. Nyní začíná mluvit také o padlém stavu, v němž se nachází každý člověk, poněvadž pochází od Adama. Má Bůh v evangeliu také lék pro padlou přirozenost, z níž hříšné činy vyvěrají? Ano, On se zaměstnával také kořenem zlého.

Abychom správně porozuměli smyslu tohoto oddílu, musíme dbát toho, že verše 13–17 jsou v závorce (v Elb. překladu). Ve verších 12, 18 a 19 máme mocný protiklad mezi dvěma pokoleními, kdy Adam je hlavou jednoho a Kristus druhého. Bůh v Pánu Ježíši ustanovil pro lidi novou Hlavu. Dříve než Kristus toto místo zaujal, žil v dokonalé poslušnosti, a to v takové poslušnosti, která Ho přivedla až na kříž. Na základě Jeho smrti a Jeho vzkříšení nestojí věřící už ve spojení s Adamem, nýbrž s Kristem.

V Božím úmyslu bylo, aby smrt Pána Ježíše byla k dobrému *všem* lidem (18. verš). Žel, jsou to jen „*mnozí*“, tj. všichni praví věřící, kteří se svým přijetím evangelia dostali do postavení spravedlivých před Bohem.

Za Mojžíše přišel zákon, aby ukázal hříchy jako přestoupení a aby tak odkryl vysoké hory naší viny (verše 13, 14, 20). S Pánem Ježíšem ale přišla milost, která dokáže zaplavit i ty nejvyšší špičky hor hříchů.

„Což tedy díme?“ Až dosud jsme slyšeli, co pro nás Bůh způsobil skrze smrt a vzkříšení Ježíše Krista. Nyní jde o otázku: Jakou odpověď dá věřící na Boží obdivuhodnou milost? V následujícím máme zjistit, jak nás evangelium osvobozuje, abychom mohli vést život v praktické spravedlnosti a svatosti.

Apoštol v této souvislosti připomíná křesťanský křest a ptá se: Víme, co náš křest znamená? Znamená naše zajedno učinění s Kristem v Jeho smrti. Bylo to obrazně naše pohřbení s Kristem. Podrobili jsme se křtu s důvěrou, že budeme učiněni zajedno s Ním v Jeho životě vzkříšení.

V tomto oddílků máme třikrát slůvko „vědět“ (verše 3, 6, 9). V 6. verši jde o význam kříže ve vztahu k „našemu starému člověku“ a k „tělu hřícha“. Náš starý člověk zosobňuje vše, čím jsme jako přirození potomci Adama. A to vše bylo s Kristem ukřižováno. Na kříži skoncoval Bůh v Osobě Pána Ježíše definitivně s naším starým člověkem, stejně jako s našimi hříchy. A s jakým cílem? Abychom byli osvobozeni od moci hříchu.

Při třetím „vědět“ jde o význam vzkříšení. To, co platí pro Pána, platí také pro nás.

Zemřeli jsme hříchu, který nad námi panoval, a jeho nároky na nás už přestaly. Jako vzkříšení z mrtvých patříme Bohu a rádi uznáváme nad sebou Jeho práva. Sami se Mu *vydáváme*, aby v našem životě byla prakticky činná Jeho vůle. Slovo „vydávat“ zahrnuje všech-
ny údy našeho těla, které nyní stojí ve službě Bohu.

Slova *vydávat* ve 13. verši nejsou v řečtině ve stejném tvaru. „Vydávat se Bohu“ znamená jednou vykonané rozhodnutí pro Boha s trvalými důsledky. „Vydávat“ své údy ne hříchu, nýbrž za nástroje spravedlnosti je napro-
ti tomu trvalá činnost, která bude skončena teprve tehdy, když opustíme tuto zemi.

Z veršů až do konce kapitoly poznáváme, že starý vládce, hřích, je ještě v nás a čeká jen na příležitost, aby se mohl uplatnit. To nám ale nemá působit strach, nýbrž nás učinit bdělými. K tomu se můžeme nechat povzbudit dvakrát opakovaným výrazem „vysvobození od hříchu“ (verše 18 a 22): *Už nemusíme hřešit*.

Apoštol Pavel vidí věčný život jako konec cesty (22. verš); u apoštola Jana je to přítomné vlastnictví víry (Jan 3,36). To, co je nyní svou podstatou naše, bude naše ve svém plném rozsahu tehdy, až dosáhneme slávu.

V kapitole 6,14–15 jsme četli, že věřící už není pod zákonem, nýbrž pod milostí. Ale věřící ze Židů měli potíže s tím, aby to pochopili. A tak se apoštol obrací především k nim (1. verš).

Jen smrt může zrušit vládu zákona nad člověkem. To objasňuje i obraz manželství (2. a 3. verš). V přenesení předobrazu ale nezemřel zákon, nýbrž my jsme zemřeli zákonu „skrze tělo Kristovo“. Tímto výrazem poukazuje apoštol na Kristovu smrt, která byla cílem toho, že se Pán Ježíš stal člověkem (srovnej s Koloským 1,22). Ve smrti Krista jsme zemřeli panství zákona; ale zároveň jsme přišli do nového spojení se vzkříšeným Kristem. Jen v tomto novém vztahu (v tom novém, co náleží Duchu) můžeme Bohu sloužit tak, aby se Mu to líbilo.

Kdo si myslí, že smutný stav, ve kterém se od přirozenosti nalézáme, spočívá v nedokonalosti nebo chybách zákona, je poučen ve verších 7–13, jak se správně věci mají. Zákon se obrací k přirozenému člověku a zaslibuje mu život, když vyhoví jeho požadavkům. Ve skutečnosti vede působením hříchu k opačnému účinku. Nejdříve dráždí hřích nebo žádost ve mně ke zlým skutkům, a potom nade mnou vyslovuje rozsudek smrti, protože nejsem schopen dodržet *všechna* přikázání (3. Mojžíšova 18,5; Jakuba 2,10; Galatským 3,10).

Druhý oddíl této kapitoly popisuje zkušenost člověka, který má novou přirozenost z Boha, upřímně se pokouší činit dobré, a přitom poznává vlastní hříšnost. Chtěl by sám sebe a své údy vydávat Bohu, aby konaly Jeho vůli a Jeho zalíbení. Ale nenachází sílu k tomu, aby svůj úmysl převedl do praxe. Činí přitom pět zkušeností:

1. Poznává dobrý a svatý charakter zákona (16. verš).
2. Před oči mu vstupuje jeho vlastní padlý stav: „prodávající hříchu“ (14. a 15. verš).
3. Učí se rozlišovat mezi tím, co v něm způsobil Bůh – novou přirozeností – a starou přirozeností, hříchem, který v něm je (17. verš).
4. Poznává pravý charakter staré přirozenosti. Není v ní nic dobrého, žádné dobré jádro.
5. Zjišťuje, že sice má novou přirozenost – vnitřního člověka – ale že ten mu sám nepropůjčuje žádnou sílu.

Když člověk dospěl ke konci svých možností, začíná se rozhlížet a hledat osvoboditele z vnějšku. Odpovědí na naše zoufalé volání je Pán Ježíš Kristus. On nás může osvobodit od otroctví hříchu, tak jako nás osvobodil od viny našich hříchů.

Jak dojde k osvobození, o kterém jsme četli na konci 7. kapitoly? Viděli jsme, že zákon hříchu a smrti je mnohem silnější, než zákon obnovené mysli (kap. 7,23). Na počátku 8. kapitoly se prokazuje *zákon Ducha*, který je dán věřícímu, jako mocnější než zákon hříchu a smrti. Apoštol může říci: „Vysvobodil mne.“

Máme nyní nejen nový život v Kristu Ježíši, ale je nám také darován *Duch tohoto života*. A tím do našeho života vstupuje nová síla. Duch Svatý je nám dán, aby nás vedl a řídil. Nemusíme už sloužit hříchu.

3. verš ukazuje, co Bůh v této věci učinil. Poslal Svého Syna jako pravého člověka, aby byl na kříži učiněn hříchem a zemřel. Všimněme si výrazu „potupil (odsoudil)“. Bůh ten zlý princip, tělo, neodpustil, jako odpustil učiněné hříchy, nýbrž jej bez slitování odsoudil. Činíme to také? – Od 5. verše pojednává apoštol o věcech ze zcela praktického hlediska. Jistě se můžeme ptát: Je nám jasné, že smýšlení těla je vždy nepřátelství proti Bohu? Vyznačujeme se přítomností a silou Ducha Božího?

Vzhledem ke spasení našeho těla, které je ještě budoucí věcí, je Duch Svatý nazván „Duch toho..., kterýž vzkřísil Krista z mrtvých“. Je tedy naším závdavkem.

Cesta k životu podle Boha zahrnuje odmítání požadavků těla. Tělu nejsme už nic dlužni. Měli bychom se nechat vést jen v nás přebývajícím Duchem a mrtvit konání těla, tj. prakticky odmítat jeho našeptávání a přání. Jak je důležité toto přebývání Ducha Božího ve věřícím! Vyvolává zcela nový stav. Je silou křesťanského života, energií, která láme moc hříchu a osvobozuje nás. Ale On je více než to, neboť On je skutečně Osoba, která v nás přebývá a přebírá nad námi dohled a pečuje o nás.

V této kapitole se nachází obdivuhodné rozvinutí pravdy o Duchu Božím: On je tím novým zákonem v životě věřícího (2. verš). On znamená život (10. verš). On je vůdcem (14. verš) a ve verši 16 nese charakter svědka.

Jako Boží synové jsme obdrželi Ducha synovství. Tím jsme na jedné straně schopni odpovídat na tento vztah k Bohu voláním: „Abba, Otče!“, a na druhé straně se z tohoto vztahu těšit. Duch nám dává vědomí o tom, že jsme děti Boží, a tím dědicové, ano, spoludědicové Kristovi. Kéž bychom si udělali čas na to, abychom přemýšleli o těchto mocných a úžasných pravdách!

V 17. verši jsme měli skutečnost, že jsme zcela zajedno učiněni s Kristem, a to jak v utrpení, tak i ve slávě. To vede apoštola k tomu, aby ukázal protiklad mezi přítomnými utrpeními a budoucí slávou. Zdůrazňuje ale okamžitě, že utrpení nemohou být srovnávána se slávou. Tentýž protiklad nacházíme ve 2. Korintským 4,17.

Až se zjeví ten Prvorozený a Dědic a my, Boží synové, s Ním, prožije stvoření nádherné osvobození. Ale stvoření ještě vzdychá a vzdycháme ještě i my. A právě v našich slabostech a vzdychání nám přichází Duch Svatý na pomoc. „Prvotiny Ducha“ jsou závdavkem a okoušení předem vykoupeného těla a před námi ležící slávy. Duch se také jako pomocník ujímá našich slabostí, abychom mohli být posilněni a osvobozeni. Často máme také zapotřebí přímluvce. Když nevíme, jak a co bychom se měli modlit, přebírá Duch Svatý naši věc před Bohem. Pak smíme s útechou vědět, že všechny věci vyznějí k našemu duchovnímu dobru.

Ve verších 29 a 30 máme Boží úmysl, který nám garantuje slávu. „Předurčení“ sahá zpět do minulé věčnosti (Efezským 1, 4.5); „povolání“ a „ospravedlnění“ – to se stalo v přítomnosti, a „oslavení“ je sice ještě v budoucnosti, ale je tak jisté jako to, co se už stalo.

Boží úmysl končí ve slávě a není nic, co by ho mohlo zkřížit. Divíme se potom, když apoštol musí zvolat: „Což tedy říkáme k tomu?“ Následující verše nemusejí být vykládány, spíše je musíme zvážit v srdci.

Bůh je pro nás (31. verš – přel.). Padlý člověk si myslí, že má Boha proti sobě. Ale je to opačně. Evangelium se obrací ke *všem* lidem a Boží srdce bude věčně pro všechny, kteří uvěřili. – Všimněme si ve 32. verši, že Bůh nám vedle toho nejvyššího ze všech darů chce darovat *všechno „s ním“*, s Pánem Ježíšem. Přejeme si něco, co On vyloučil? Žel že naše pošetilá srdce často touží po věcech, z kterých se nemůžeme těšit s Ním.

Když nás Bůh ospravedlňuje, z které strany můžeme být ještě účinně obžalováni? Tak už tu není strach před nějakým zatracením, neboť Duch Svatý je v náš prospěch činný *v nás* a Kristus *v nebi pro nás*. Žádná moc a žádné okolnosti světa (35. verš) nás nemohou odloučit od osobní lásky Krista. A nic z neviditelného světa (38. a 39. verš) nás nemůže oddělit od Boží lásky, která na nás spočívá v Kristu Ježíši, našem Pánu.

Na začátku kapitoly jsme četli „žádné zatracení“ a na konci „žádné oddělení“ a mezi tím stojí Boží úmysl s námi, který ničím nemůže být zmařen.

Devátou kapitolou začíná druhá část epištoly, která končí 11. kapitolou. Od 1. do 8. kapitoly předkládal apoštol evangelium, kde už není rozdílu mezi Židy a národy. Věděl však, že mnozí si budou vykládat tato vysvětlení za výraz nedostatku lásky ke svému národu (Pavel byl Žid) a za nedbání na Boží zaslíbení učiněná Jeho lidu. Proto jsou v následujících třech kapitolách ukázána tajemství Božích cest s Izraelem.

V prvních třech verších Pavel vyjadřuje svoji hlubokou lásku ke svému národu. Jeho city k němu se v mnohém podobají citům Mojžíše, který se kdysi modlil: „Vymaž mne, prosím, z knihy své, kteroužs psal.“ (2. Mojžíšova 32,32)

Ve verších 4 a 5 vypočítává velké výsady, které byly Izraelitům dány. Tu nejvyšší jmenuje na závěr: „z nichž jest Kristus podlé těla“. Pán sám prohlašuje samařské ženě u Jákobovy studně: „Spasení z Židů jest.“ (Jan 4,22) Apoštol spojuje zmínku o původu Krista jako člověka s jasným vyhlášením jeho Božství. Právě náboženští vůdcové Židů to byli, kteří Pánu Ježíši upírali Jeho Božství (Jan 10,33), a od té doby kritické hlasy o Jeho věčném Božství neumlkly. Ale všichni tito lidé mají neklamné Boží slovo proti sobě.

Odkud to přišlo, že se Izrael nacházel v tak nepříznivé situaci? Selhalo snad Boží slovo? Nikoli! Aby vysvětlil situaci, představuje apoštol jako první velkou skutečnost Boží *svrchovanost*. Právě Izrael to byl, který vícekrát zakusil toto Boží neomezené vyvolení: u Izmaele a Izáka a u Ezau a Jákoba. I tehdy, když se tak těžce proti Bohu provinili se zlatým teletem, učinili zkušenost o Jeho neomezené milosti (2. Mojžíšova 33,19).

Skutečnosti tedy byly jasné:

1. Bůh má vůli.
2. Provádí ji, jak se Mu zlíbí.
3. Nikdo Mu nemůže úspěšně odporovat.
4. Když je Bůh napaden, může být správnost Jeho vůle na konci vždy dokázána. Bůh je jako hrnčíř a člověk je jako hlína.

13. verš způsobil už mnohému čtenáři Bible těžkosti. Dbáme-li toho že citát pochází z proroka Malachiáše, je věc jasná. Tato slova byla napsána dlouhou dobu poté, co oba muži dokonale ukázali, co v nich je. Výrok ve 12. verši naproti tomu učinil vševědoucí, svrchovaný Bůh před tím, než se oba narodili. Také 17. verš už dal často příčinu k námitkám. Řešení v tomto případě spočívá ve verších 21–23.

Bůh je přirovnán k hrnčíři, my jsme hlína. Kéž bychom na to nikdy nezapomněli. Jak snadno by v našem srdci mohla povstat pýcha, která se vzpěčuje proti Božím cestám a Jeho konání s námi. „Ó člověče, kdo jsi ty, že odmlouváš Bohu?“

Je důležité, abychom verš 22 četli přesně. Ne Bůh připravuje nádoby hněvu k zahynutí. Lidé sami zaujímají k Bohu nepřátelský postoj a zatvrzují proti Němu svá srdce. Následkem toho používá Bůh takové, jako např. Faraona v 17. verši, aby na nich zjevil Svou moc. Má plné právo takto jednat. Jiní se naproti tomu stávají nádobami milosrdenství, které *On* připravil ke slávě.

Jestliže tedy dnes někdo odporuje Božímu jednání, který skrze evangelium vyvoluje ze Židů a národů jeden lid, zní odpověď zcela jednoduše: Bůh činí jen to, co v minulosti často činil. Slova proroků to potvrzují.

V posledních verších jsou věci krátce shrnuty. Izrael klopýtl o kámen urážky, jímž byl Kristus. Zneužili zákon jako žebřík, aby se dostali ke spravedlnosti. On jim však měl sloužit za olovnicí, aby tak otestoval jejich domnělou spravedlnost.

Apoštol Pavel si z celého srdce přál, aby jeho příbuzní, Židé, byli spaseni. Ti sice byli nábožní, měli horlivost, vlastnili zákon, ale nebyli spaseni. Stále se ještě pokoušeli uspokojit Boha cestou vlastní spravedlnosti. Jejich velká horlivost je činila slepými pro skutečnost, že Kristus je konec zákona. „Konec“ je zde použit ve stejném významu jako ve 2. Korintským 3, 13.

Protiklad mezi spravedlností ze zákona a spravedlností z víry je ostrý. První vyžadovala skutky; slova nestačila. Druhý vůbec nesouvisí s naším konáním. Nikdo nemusí vystoupit do nebe, aby přivedl Krista dolů. On sám přišel na tuto zem. A rovněž tak sám vstal z mrtvých. Slovo evangelia nám bylo posláno od Boha. Přijali jsme je vírou. Tak se v nás stalo slovem víry, které proniklo do našeho srdce a přichází jako vyznání přes naše rty.

Není tu rozdíl, ani ve vině lidí (kap. 3,23), ani v milosti Páně (12. verš). Ale bohatství Jeho záchranné moci je počteno k dobru jen těm, kteří Jej vzývají.

Vzýváme Ho? Bezpochyby jsme to učinili při svém obrácení, a nato jsme obdrželi spasení. Ale je zvyklostí našich srdcí vzývat Jej v každé situaci? Náš duchovní život je denně vystaven mnoha nebezpečím. Jak máme zapotřebí ustavičné ochrany a záchrany!

Ve verších 14 a 15 je podtržena důležitost evangelia. Nechtějme ale přehlížet, že za vším stojí Bůh. On je původem všeho. Každý opravdový kazatel nebo zvěstovatel musí být poslán od Něho. Nesmí jít prostě z vlastního popudu, anebo být vyzván a poslán nějakou skupinou lidí.

Žel ne všichni jsou poslušni evangelia. Poslušnost je vyjádřena vírou. Jestliže se tedy dostane zvěstování k našemu uchu a obsahuje poselství, které je opřeno o autoritu Božího slova, věříme mu potom? Izrael jako národ neuvěřil. Nyní se naplnila varující slova proroků.

V 1. verši této kapitoly vyjádřil apoštol přání svého srdce a svou prosbu, aby byli spaseni. V závěrečných verších musí oznámit smutný skutečný stav věcí. Byli neposlušný a vzpurný národ. Ustavičně říkali „ne“ ke všemu, co jim Bůh představoval. Popírali vše, co prohlášoval. Bůh je snášel ve velké trpělivosti a vztahoval k nim s prosbou Své ruce. Nyní změnil Své cesty. Izrael se urazil o Krista, nad nímž se pohoršil, a byl na určité době dán stranou.

Ačkoli byl Izrael jako národ dán na nějakou dobu stranou, nezůstane to tak provždy. Tehdy i dnes se ozývají názory, které tvrdí, že soud nad Izraelem je konečný. Ale Bůh učinil tento lid Svým lidem a předzvěděl ho ke zvláštnímu účelu. Apoštol staví sám sebe za důkaz Božího milosrdenství. Je, abychom tak řekli, vzorkem budoucího, od Boha povolaného ostatku ze Židů podle vyvolení milosti (který patří k Církvi), tak jako si Bůh i za dnů Eliášových zachoval takový ostatek.

Když ve dnech Achabových téměř celý Izrael propadl modlářství, zanechal si Bůh neméně než sedm tisíc takových, kteří Mu zůstali srdcem věrní, ačkoli jen Eliáš vystupoval jako svědek. Těchto sedm tisíc bylo ovocem Boží milosti. Stejná milost působí ještě dnes (5. verš). Izrael jako národ milostí opovrhl. Pokoušel se dosáhnout spravedlnosti na základě plnění zákona, ale jen k tomu, aby jí nedosáhl a byl zatvrzen (7. verš). Jen ostatek, který se sklonil před milostí, byl spasen. Klopýtnutí a zaslepení Izraele bylo předzvěděno už skrze proroky Starého zákona.

Zatvrzení Izraele má za následek velkou skutečnost: spasení je nyní nabídnuto národům. Další verše až do patnáctého pojednávají o konečném národním obnovení Izraele, jehož následky jsou postaveny proti následkům jejich zavržení.

„Smířením světa“ je míněna změna v cestách Boží vlády se světem jako následek dání Izraele stranou. Dveře k Bohu jsou nyní otevřeny všem lidem stejným způsobem. Výraz „smíření“ zde nesmí být zaměňován se smířením v kapitole 5, kde jako ovoce smrti Krista má vykoupení hříšník pokoj s Bohem, a tedy je s Ním provždy smířen.

Obrazem olivy je ještě blíže ilustrováno nynější místo národů. Tučnost olivy mluví o požehnáních, která se dostala Izraeli, poněvadž jako potomci Abrahama (jenž představuje kořen) požívali jemu daná zaslíbení. Nyní byly větve vylomeny a místo nich byly vštípeny divoké výhony (24. verš), „aby na pohany to požehnání Abrahamovo přišlo v Kristu Ježíši“ (Galatským 3,14a).

Izrael ztratil své postavení pro svoji nevěru. My jsme obdrželi své nové místo vírou (20. verš; Galatským 3,14b). Když národy nezůstanou ve víře, postihne je stejný osud jako Izrael. Všimněme si: Nejde zde o duchovní požehnání jednotlivého věřícího, nýbrž o změnu epochy v Božích cestách s člověkem.

Ve 22. verši jsou ukázány obě stránky Božího charakteru: dobrotivost a přísnost. V mnoha náboženských kruzích je Boží přísnosti přikládán jen nepatrný význam. Částečně je dokonce popírána. Ale je tu a všichni, kteří jí nedbají, s ní budou svým časem konfrontováni. Dnes stojíme zřetelně na *konci* času pohanů (národů).

„Plnost pohanů“ ukazuje na přítomné Boží dílo, kdy se k Bohu obracejí lidé ze všech národů. Až bude připojen k zástupu vykoupených ten poslední, přijde konec. Při příchodu Pána Ježíše na tuto zem budou Židům otevřeny oči „a takť všecken Izrael spasen bude“. To neznamená snad, že každý jednotlivý Izraelita bude spasen; neboť z jiných míst víme, že mnozí přijmou antikrista, a proto zakusí soud. „Všecken Izrael“ znamená, že Bůh ostatek Izraele učiní Božím lidem (kap. 9,27).

Tváří v tvář Boží milosti a milosrdenství, ve kterém Bůh přes selhání Svého pozemského lidu přijde ke Svému cíli, propuká apoštol na závěr kapitoly v *chvalozpěv, oslavující Boží moudrost*. Jeho srdce je plné velebení, když přemýšlí o obdivuhodných Božích cestách, které všechny svědčí o Boží nevyzpytatelné moudrosti.

Dvanáctou kapitolou začíná praktická část naší epištolý. Je jen jedna odpověď na nekonečné Boží slitování, kterého se nám v evangeliu dostalo: zcela se dát Bohu k dispozici. Měli jsme ve své minulosti bod, kdy jsme, přemoženi velikým Božím milosrdenstvím, zasvětili svá těla Jemu? Mohl ve všech oblastech našeho života převzít vedení?

Jestliže tomu tak je, nebudeme už charakterizováni připodobňováním se světu, nýbrž obnovenou myslí, která se ukáže v životě souhlasícím s Boží vůlí. Jak je ale naše mysl obnovována? Tak, že je formována Božími myšlenkami namísto našich vlastních. A kde jinde než v Jeho Slovu najdeme Boží myšlenky? Čtením a studiem Bible s modlitbou je obnovována jak naše schopnost myšlení, tak i druh a způsob našich myšlenkových pochodů.

Když se naše myšlenky stanou podobné Božím myšlenkám, ukáže se to nejprve ve správném posuzování nás samých. Nezapomeňme, že jen víra určuje náš duchovní formát. – Verše 4 a 5 se po prvé v této epištole zmiňují o Boží Církvi, a to v obrazu jednoho těla. Každý úd má přitom jinou funkci a jinou míru víry.

Praktické působení pravdy o jednom těle (= Boží Církev), které má mnoho údů, nacházíme ve verších 6–15. Každý úd má svůj vlastní dar milosti a je odpovědný, aby to, co činí, se dělo správným způsobem a ve správném duchu. Jestliže např. u toho, kdo prorokuje, převyšuje známost jeho víru, pak musí být na stráži, aby při mluvení nepřekračoval míru své víry. Kolika neužitečnému mluvení bychom se ve shromážděních věřících vyhnuli, kdyby se toho více dbalo!

Závěrečné verše poukazují na to, co se pro nás podle Božích myšlenek sluší: pokora, otevřenost, čestnost, pokojné smýšlení, ne duch pomsty a odplaty, aktivní láska, která přemáhá zlé dobrým. Obraz řeřavého uhlí, které je shrnuto na hlavu nepřítele, připomíná Žalm 140,11, kde žalmistovo přání odplaty je ve spojení s obdobím zákona, v němž žil. Náš verš nám ukazuje křesťanskou cestu milosti vůči nepříteli.

Dvanáctá kapitola nám ukazuje v mnoha podrobnostech tu dobrou a libou a dokonalou Boží vůli. Ale jen věřící, jehož obnovená mysl působí také změnu v jeho vnějším životě, bude moci tyto věci opravdu ve svém životě uskutečňovat.

U napomenutí v kapitole 12 šlo nejprve o naše chování ve shromáždění, mezi věřícími; potom od 14. verše o naše chování vůči lidem tohoto světa. Ve 13. kapitole jsme nyní poučováni o chování vůči vládám a autoritám světa. Jak potřebná jsou tato slova pro nás v naší době, kdy je napadána a podkopávána každá autorita!

Správný postoj křesťana je popsán slovem: poddanost. Důvod je pozoruhodný: moci jsou zřízeny od Boha. Kdo se jim protiví, protiví se Bohu.

Nebyla to jenom slova, která zde apoštol napsal. On je také sám žil (Skutky 23,5; 26,25). Je jen jedna věc, která nás zbavuje zde požadované poddanosti: jestliže existující autorita od nás žádá něco, co by s sebou přineslo neposlušnost proti Bohu. Pak musíme Boha, tu nejvyšší Autoritu, poslouchat více než člověka (Skutky ap. 5,29).

Žijeme v době, kdy ve světě je noc. Kéž bychom se více vyznačovali poddaností a láskou k druhým, abychom tak vyzařovali podstatné rysy našeho Pána Ježíše Krista, zatím co čekáme na Něho a na den našeho konečného spasení.

14. kapitola pojednává o problému, který byl mezi prvními křesťany velmi častý. Ti, kteří uvěřili ze Židů, přinesli s sebou z dřívějška názory a city vzhledem k jídlu a pití, k dodržování zvláštních dnů a podobným věcem, které se opíraly o Mojžíšův zákon a židovské tradice. Věřící z národů neznali z toho všeho nic, a byli proto v nebezpečí, že budou svými bratry pohrdat. – Dnes to jsou jiné vnější věci, které mohou vyvolávat napětí mezi věřícími.

Poučení této kapitoly obsahuje v podstatě tři zásady, přičemž se k nim váže vždy odpovídající napomenutí.

– Ve 4. verši máme zásadu *křesťanské svobody*. Nestojíme pod vládou našich bratrů, nýbrž pouze pod vládou Krista. Proto jsme napomínáni, abychom osobně hledali vůli našeho Pána, a pak s přesvědčením šli svou cestou (verš 5b).

– Druhá zásada je *osobní odpovědnost* před Bohem (verše 10–12). A odpovídající napomenutí zní: nesoudit druhého, nýbrž myslet na to, abychom nebyli druhému urážkou nebo pohoršením (13. verš).

– Třetí zásadou je *křesťanské bratrství*. „Bratr..., za kterého Kristus umřel.“ Napomenutí potom následuje v 19. verši. Jsme-li bratři, pak se snažme o věci, které slouží k pokoji a ke vzájemnému vzdělání. Vzdělávat, ne bořit!

První část 15. kapitoly patří ještě tematicky k předchozí. Shrnuje, co už bylo řečeno, a doplňuje tento předmět. Silní jsou tedy vybízeni, aby se nelíbili sami sobě, nýbrž aby se snažili o to, co slouží duchovnímu blahu druhého. Kristus je nám přitom velkým vzorem. Jak máme zapotřebí přemýšlet o Něm, jak On nám je představen v Písmu! Skrze to se nám dostává vytrvání a povzbuzení, potřebného k Jeho následování.

Abychom mohli „býti jednomyslnými vespolek podle Jezukrista“, potřebujeme nejen Písma, nýbrž sílu od Boha samého, neboť On je Bůh vytrvání a povzbuzení (Kral. překlad: „Bůh snášlivosti a potěšení“).

A jak slavný je potom výsledek: Namísto aby slabý kritizoval silného a silný opovrhoval slabým, nastupuje společná chvála k Bohu a Otci našeho Pána Ježíše Krista. Nedbajíce na rozdíly, které mohou být v osobním životě, chování a službě, máme přijímat jedni druhé ve šťastné radosti křesťanského obcenství „k Boží slávě“.

Když apoštol nejprve mluvil o věcech našeho praktického života a chování, krátce shrnuje od 8. verše svá dřívější naučení vzhledem k Pánu Ježíši a Jeho vztahům k Židům a k národům. Kristus přišel jako Služebník všech Božích úmyslů vzhledem k Jeho pozemskému lidu, „aby potvrdil slibů otcům“. Vzhledem k národům přišel jako Boží posel milosrdenství, aby i oni oslavovali Boha. Tento důkaz milosti vůči národům mohl být pro Židy něčím neočekávaným; ale Bůh o tom mluvil už v celém Starém zákoně (v žalmech, v zákonu a v prorocích; verše 9–12).

Věřící v Římě pocházeli většinou z pohanů, takže 13. verš dostává zvláštní váhu. Kdysi byli bez Boha a bez naděje (Efezským 2,12), nyní je Bůh *naděje* naplní takovou radostí a takovým pokojem, že se budou rozhojňovat v naději. To je vzácné ovoce *víry* v evangelium. Podobně jako už v 5. kapitole, vidíme i zde: nejprve víra v evangelium, pak přijetí Ducha Svatého a pokoj, naděje a radost budou následovat.

Ve 14. verši vyjadřuje apoštol Pavel svoji důvěru ve věřící v Římě a píše pak o osobních věcech, které se na jedné straně týkaly věřících v Římě a na druhé straně jeho samého.

Nejprve mluví o své vlastní službě pro Pána, která byla zcela zvláštní. Považoval své zvěstování evangelia mezi národy za kněžskou službu a ty, kteří se obrátili, za Bohu příjemnou oběť. Ale nikdy se kvůli své službě nepovyšoval. Jeho sláva byla „v Kristu Ježíši“, který to vše skrze něho působil. Jak je nám třeba učit se tomuto apoštolovu postoji!

Apoštol Pavel byl pionýrem evangelia. Šel do měst národů, které ještě žádný služebník Páně před ním nenavštívil, kde ještě nikdy nebylo slyšeno poselství evangelia. Tak směl pomáhat při naplnění proroctví z proroka Izaiáše (21. verš).

Tento zvláštní charakter jeho služby mu až do té doby bránil v tom, aby přišel do Říma. Do tehdejšího hlavního města světa proniklo evangelium už jiným způsobem. Na návštěvu v Římě myslel jen při pohledu na vzdálený cíl – Španělsko. Jak věrný zůstal apoštol svému úkolu!

Zamýšlená cesta do Španělska byla teprve v apoštolo-
vých myšlenkách. V té chvíli zamýšlel navštívit Jeruza-
lém, a při této příležitosti přinést věřícím v Jeruzalémě
dar shromáždění v Makedonii a Achaji. Filipští (v Make-
donii) byli chudší než Korintští (v Achaji), a přece byli
mnohem štedřejší. Mluvili méně a dávali více (srovnej
k tomu Korintské ve 2. Korintským 8, 10.11). Kde stoj-
me my?

Apoštol předem tušil, že se v Jeruzalémě může vše-
licos stát. Jak je dobré, že se mohl doporučit přímluvně
prosbě věřících v Římě. Modlitby svatých byly vyslyše-
ny, Pavel přišel do Říma; ale ne takovým způsobem, jak
myslel. Bůh ještě dnes odpovídá na prosby Svého lidu,
ale podle Své dobré a dokonalé vůle, která se nekryje
s našimi tělesnými představami a přáními.

Pokoj byl přáním apoštola, aby věřící a dílo Páně
mohli prospívat. Proto končí kapitolu přáním: *Bůh poko-
je* buď s vámi!

Bůh vytrvání a povzbuzení, Bůh naděje a Bůh pokoje
(verše 5, 13, 33) – takový byl kdysi pro svaté v Římě,
a takovým je dnes pro nás!

Poslední kapitola začíná doporučením jedné sestry ze shromáždění v Cenchreis. Zdá se, že Fében byla doručitelkou dopisu. Byla jednou ze služebnic nebo diakonek svého místního shromáždění; odpovídala tedy popisu z 1. Timoteovi 3,11.

Pak následují pozdravy, jejichž seznam je uveden dvěma velmi dobře známými jmény, Priscillou a Akvilou. Ti za apoštolův život nasadili vlastní hrdla, byli ale skrze Boží milost ostríháni od smrti. Podle slova Pána Ježíše šli až na hranici lidské lásky (Jan 15,13). Ale neměli bychom všichni být k tomu hotovi, když by taková situace nastala (1. Jana 3,16)? Jako křesťané bychom měli být nejen přívětiví k lidem, ale žít životem božské lásky.

Při vypočítávání pozdravů apoštol pečlivě rozlišuje. Ke každé jednotlivé osobě měl zvláštní, osobní vztah. Jeden byl příbuzný, druhý spolupracovník, třetí vyvolený v Pánu. Jedny nazývá milými, druzí jsou vzácní u apoštolů. Jedni pracovali v Pánu, druzí mnoho pracovali v Pánu, opět jiní jsou zmíněni jen jménem. Ale Přiška a Akvila je všechny převyšují. Podobají se Davidovým hrdinům v dřívějších dobách (viz 2. Samuelova 23, 13–17).

Jaký protiklad se nachází ve verších 17–20 ve srovnání se seznamem, o kterém jsme právě uvažovali! Tehdy i dnes jsou takoví, kteří neslouží Pánu, nýbrž svým vlastním sobeckým přáním. Tito lidé působili rozdělení. Sladká slova a krásné řeči znamenaly přitom zvláštní nebezpečí. Jediným účinným testem je v tomto případě učení. Souhlasí to, co říkají, s učením, které nám bylo předáno v Novém zákoně?

Pak následují pozdravy spolupracovníků, kteří se v oné době nacházeli u Pavla. Zdá se, že 24. veršem chtěl ukončit dopis, jako už ve 20. verši a v kapitole 15,33, ale připojuje ještě důležitá slova.

V posledních verších se apoštol zmiňuje o své dvojí službě, jak ji rozvíjí také v Koloským 1, 23–29. Byl služebníkem evangelia a služebníkem Církve. Chtěl Římanům a nám ukázat, jak je nutné, abychom byli upevněni jak „v evangeliu“, tak i „v tajemství“. To může být v obou případech uskutečněno jen skrze víru a poslušnost (26. verš; kap. 10,16). Evangelium a tajemství (= pravda o Církvi) se podobají dvěma nohám, na nichž můžeme bezpečně stát. Kéž bychom skutečně stáli *na obou*!

Židé měli zůstat v babylonském zajetí sedmdesát let. To předpověděl Bůh skrze proroka Jeremiáše (Jeremiáš 25,11–14; 29,10). Pak se opět směli vrátit do své země. Došlo k tomu za perského krále Cýra. Bůh sám probudil králova ducha, aby svým výnosem otevřel pro každého Žida cestu zpátky do Judské země a do Jeruzaléma. Tím se naplnilo proroctví Izaiáše, který dvě stě let předem už předpověděl jméno tohoto vládce a jeho výnos, aby byl znovu postaven chrám v Jeruzalémě (Izaiáš 44,28–45,3).

Cýrus nazývá Hospodina Bohem nebe a uznává tím Jeho zvláštní slávu a nejvyšší moc. Před ním přišel k podobnému poznání už Nabuchodonozor, vládce babylonské říše (Daniel 4,37).

Králův edikt zněl: „Kdo jest mezi vámi ze všeho lidu jeho...“ Nebyla jmenována žádná jména, a tím nebyla učiněna žádná omezení. Dveře byly otevřeny každému Židu, jehož srdce ho vedlo k tomu, aby pomáhal při znovupostavení Božího domu.

„Kdož by pak zůstal...“ Zdaleka ne všichni měli ochotné srdce pro Boží věc. Mnozí dali přednost pohodlí ve svých domech, které si během dlouhých let zajetí zřídili, a přenechali druhým, aby na sebe vzali těžkosti a strádání pro věc Páně.

Cýrus měl před očima znovupostavení Hospodinova domu v Jeruzalémě. Nestaral se o zpusťšený, bezútešný stav města. Trvalo ještě nějakou dobu, než Nehemáš, zarmoucen smutným stavem Jeruzaléma, obdržel svolení krále Artaxerxa, aby znovu postavil město a jeho zdi a brány (Nehemáš 2, 3–8). Tento druhý výnos byl také výchozím bodem proroctví o „sedmdesátí týdnech let“ (Daniel 9,25). *Nejprve* šlo tedy o Boží dům, a teprve potom o město, ve kterém bydleli lidé. To je princip, který má trvalý význam.

Avšak nebezpečí, že na tuto zásadu zapomeneme, je velmi velké. Ti, kteří poslechli volání Cýrova, na ni velmi rychle zapomněli, jak můžeme soudit z Aggeova proroctví (Aggeus 1,4). Stavěli „domy táflované“, zatím co Boží dům byl „pustý“. Stejnou tendenci lze pozorovat u Božího lidu i dnes. Co stojí v našem životě na prvním místě?

5. verš nám ukazuje Boží působení v mnoha srdcích ze všech vrstev lidu. Ale to nebylo vše. Souběžně s tím, co Bůh duchovním způsobem způsobil v srdcích, působil také ve Své prozřetelnosti ve světě, který tyto Židy obklopoval. Neprožíváme něco takového také dnes? Jak často otevírá Bůh nějakou cestu, jakmile se Mu naše srdce dají k dispozici!

Největší část 2. kapitoly obsahuje podrobné číselné podchycení těch, kteří poslechli královy výzvy. Jsou uvedeni jménem hlav svých rodin. Bůh dbal na každého; proto nacházíme udáno tolik jmen a čísel; ale přechází všechny, jejichž srdce nebyla dotčena a kteří se na cestu nevydali. Dbejme toho!

První zmíněné jméno je Zorobábel. Stal se „Tirsatou“ neboli místodržícím (63. verš); druhý je Jozue, nejvyšší kněz, který je jmenován v prorocích Aggeovi a Zachariášovi. Byli vedle některých dalších mužů (2. verš) vůdci pochodu přibližně 42 000 navracejících se Židů. Avšak nedošlo k obnovení království. Od doby proroka Daniele za Nabuchodonozora začaly *časy pohanů*, které částečným návratem Židů nepřestaly. Až dodnes žijeme v tomto časovém období. Skončí teprve tehdy, až Pán Ježíš vykoná soudy nad zemí a nastoupí vládu nad Izraelem a celým světem. Židé se tedy tehdy vrátí-li do své země pod nadvládou národů (Peršanů).

I když nedošlo k úplné nezávislosti Židů a k znovuzřízení království, znamenal návrat přece jen probuzení, které se vyznačovalo různými známkami. Předně se vrátili *k původnímu, Bohem stanovenému středu*. Když je porovnáme s množstvím rozptýlených Židů, byli početně malí a mohli být považováni za „Zorobábelovy přívržence“. Ale těmi nebyli; oni milovali svého Boha, starali se o Jeho zájmy a chtěli se vrátit k tomu „co bylo od počátku“.

Druhou známkou bylo *uznání vlastní slabosti*. Nespoléhali se na sílu, kterou pro dřívější nevěru a dřívější selhání už neměli. To je zvláště jasné z veršů 59–63. Vynořovaly se trapné otázky o tom, kdo skutečně náleží k lidu a kdo může prokázat svůj rod, aby mohl vykonávat kněžskou službu, protože někteří ztratili svůj rodopis. Za dřívějších dnů mohla být taková záležitost vyřízena pomocí „urim a thumim“, skrze něž se dotázali Boha. To bylo nyní ztraceno a navráťivší se Židé byli dosti pokorní, aby to uznali. – Když Bůh daruje po těžkém selhání oživení, neobnovuje většinou dřívější stav, zvláště pokud jde o vnější rozvinutí síly. Tak nemáme dnes už znamení moci, jako tomu bylo mezi prvními křesťany ve Skutcích ap. (např. kap. 5, 5.19; 9,40; 12,7).

Verše 64 a 65 nemluví tak jako 43. verš o *služebnících svatyně* (Netinejští), nýbrž o služebnících a služebnících *lidu*, neboť Bůh nezapomíná ani na ně. Tím či oním způsobem vykonávají svou službu mezi Božím lidem – a to i dnes. I nejnižší služba, která je konána pro ty, kdo patří Pánu (1. Timoteovi 5,10; Marek 9,41), je Bohem vnímána a zaznamenána. Nakonec vypočítává Bůh dokonce i zvířata. Ani jedno nechybí. Nevidíme ve výčtu všeho toho, co Jeho lidu je užitečné a ku pomoci, něco z péče Boha, jenž chtěl být Vůdcem a Ochráncem tohoto ostatku?

V posledních verších se ukazuje ještě další známka pravého probuzení. Je to *Duch horlivosti a oddanosti*, který charakterizoval některá „knížata čeledí otcovských“. Jejich dar měl v době chudoby velkou cenu v očích Pána chrámu. On, jenž vlastní všechny poklady vesmíru, je oceňoval podle horlivosti a oddanosti, které za tím stály (srv. Marek 12, 41–44). Tento duch asi příliš dlouho netrval, ale na začátku tu zjevně byl. Když Bůh začíná nějaké dílo, pak vždy je u nějaké části lidu odpovědí oddanost.

Na začátku třetí kapitoly se setkáváme s další známkou probuzení způsobeného Bohem: je jí *poslušnost vůči Božímu slovu*. Činili všechno „jakož psáno jest“ a „jak bylo předepsáno“ (2. a 4. verš). Když se chtěli blížit Bohu, nepokoušeli se zavést novoty podle vlastních myšlenek. Vrátili se docela prostě k neklamnému Božímu slovu. Měli bychom to dnes činit jinak? Od dob apoštolů se v křesťanstvu mnohé změnilo k horšímu; ale stalo se proto Boží slovo neplatným? Ne, ještě dnes je pro každého věřícího křesťana *ve všech* okruzích jeho života, i vzhledem ke společnému svědectví věřících v tomto světě, absolutně platné a závazné.

Židé začali s obětí zápalnou, která byla základem všech vztahů k Bohu (zápalná oběť stojí *na prvním místě* při výctu a nařízení obětí ve 3. Mojžíšově knize). Poněvadž byl sedmý měsíc, slavili slavnost stánků, která připadala na 15. až 22. den tohoto měsíce (3. Mojžíšova 23,34). Při tom všem nezapomínali na hlavní účel svého návratu: na stavbu chrámu. 7. verš ukazuje něco z nutných příprav, které pro to musely být učiněny.

O sedm měsíců později vidíme, jak se vůdci dávají se zvláštním rozmachem opět do díla. Jdou příkladem a druhé táhnou s sebou. *Vůdci* mezi Božím lidem jsou asi většinou starší, zkušenější a duchovně smýšlející bratři (1. Petra 5,1–3; Židům 13,7.17); ale člověk není nikdy příliš mladý na to, aby mohl pro druhé být *dobrým příkladem* (1. Timoteovi 4,12).

Založení Hospodinova chrámu vede k dojemné scéně, ve které se mísila radost a smutek. Bylo tu radostné chválení a děkování Hospodinu a chvála Jeho věčně trvajících dobrot. Srovnej s Žalmem 136, kde v každém verši je opakováno: „Nebo jest věčné milosrdenství jeho.“ Tím Židé vyznali, že k tomuto oživení nevedla žádná zásluha na jejich straně. Vše bylo založeno na Boží milosti a milosrdenství. A ty se od té doby nezměnily. Každé probuzení, které Bůh daroval v průběhu doby v křesťanstvu, bylo výlučně aktem Jeho milosti. Nikdy na to nezapomínejme.

Co si máme myslet o těch starých, kteří v tento den radosti plakali? Byli to nevděční pesimisté? Nikoli, spíše ukazovali druhou stránku, kterou bychom neměli přehlížet. Jestliže to, co dnes skrze Boží milost smíme prožívat a zakoušet, srovnáme s prvními dny křesťanství, může to při nás vyvolat ne snad slzy, ale přece jen zdravou střízlivost.

Když Bůh začne nějaké dílo, je tu také satan, aby je, pokud možno, opět zastavil, anebo mu alespoň překážel. Zde se o to nejprve pokoušel velmi svůdným způsobem, když se Judovi nepřátelé vydávali za Boží služebníky a nabízeli svoji pomoc při stavbě. To ukázalo na další známku tohoto probuzení: *Oddělení od obklopujícího světa*. Žel že se této zásady vždy nedbalo, a to vedlo ke škodě díla (např. Ezdráš 9,1; Nehemiáš 13, 1–9. 23–31). V této souvislosti si můžeme vzít za příklad i reformaci. Zůstala daleko za tím, čím mohla být, protože její vůdci se spojili se světskými vládci. Došlo dokonce k náboženským válkám.

Pod vedením Zorobábele a Jozue ale zůstala rozdělovací čára mezi věřícími a světem nekompromisně zachována. A následkem tohoto jednoznačného postoje byl *energický, trvalý odpor*. Tak tomu bude vždy: „Všickni, kteříž chtějí pobožně živi býti v Kristu Ježíši, protivenství míti budou.“ (2. Timoteovi 3,12) V naší době a v našich zemích se to neprojevuje tolik vnějším násilím, jako to pocítil apoštol Pavel, nýbrž nepřímo, ve zjemnělé formě.

Nepřátelé, za nimiž stojí satan, se tak rychle nedají porazit. Když první dopis neměl úspěch (6. verš), pokoušejí se o to pod jiným vládcem znovu (7. verš).

Artaxerxes v 7. verši je ve světových dějinách známý pod jménem Smerdis, který jako neprávoplatný mocnář měl vládu ve svých rukou jen po velmi krátkou dobu. Odpůrci Židů v něm viděli výtečnou příležitost pro svou prosbu. Proto napsali ještě jeden dopis, jehož znění nám je zapsáno, a podepsali ho k dotvrzení jménem neméně než devíti skupin národů, které tehdy bydlely v zemi.

V tomto psaní jsou skutečnosti a nepravdy tak obratně smíšeny, že věc Židů se jeví ve zcela falešném světle. To první, co nás zaráží, je chybějící zmínka o stavění Božího domu – vlastním obsahu Cýrova výnosu. Naproti tomu se mluví mnoho o stavbě města a jeho zdí. Může být, že určití lidé s tím začali a že to bylo nyní protivníky vzato za záminku; ale vlastní dílo obnovy zdi bylo začato a provedeno teprve za Nehemiáše. 12. verš byla tedy naprostá lež.

Dále vyzvedá dopis jen klady, resp. zápory pro krále. Činí to dojem, jako kdyby pisatelé dopisu měli málo vlastních zájmů na celé té věci. Vypadalo to, jako by jen bránili královu věc. Jaké pokrytectví! Ale to je charakter světa i dnes.

Dopis měl žádaný účinek. Pátrání v kronikách přivedlo na světlo minulost Jeruzaléma. „Mocní králové“ ve 20. verši jsou především asi David a Šalomoun. Vzpoura a puntování byly spíše známky posledních králů, kteří vládli v Jeruzalémě, obzvláště Sedechiáše. Jak je to smutné, že město a jeho historie se vyznačovaly zlým jednáním posledních králů, kteří v něm vládli. Jak vážné je to slovo k našim srdcím: Celé Boží dílo může být zneuctěno nevěrností služebníků, takže nepřítel najde příležitost pro své útoky.

S tímto oficiálním spisem v ruce nepřátelé snadno zabránili dílu na Božím domě „mocí a silou“. Tím se zdálo, že to, co si Bůh v této věci předsevzal, je zmařeno. Podobně to vypadalo už dříve (Adam a pád do hříchu; Abram, který odešel ze zaslíbené země do Egypta) a od té doby se to v křesťanstvu opakovalo. Když Bůh ve Svém milosrdenství daroval probuzení, našel nepřítel vždy znovu lidi, jichž si mohl použít, aby Boží dílo zkřížil. Velkou otázkou ale je: Bude mít nepřítel konečné slovo? Odpověď nalézáme v kapitolách 5 a 6. Když Bůh zasahuje, je vše obráceno v opak. To je naše útěcha a naše povzbuzení.

V prvních čtyřech kapitolách jsme našli šest znaků, které charakterizovaly navrátníci se ostátek. Krátce si je zopakujeme:

1. Návrat k původnímu Božímu středu.
2. Uznání vlastní neschopnosti, která byla následkem jejich dřívějšího selhání.
3. Duch oddanosti a sebeobětování.
4. Poslušnost vůči Božímu slovu.
5. Oddělení od světa.
6. Odpor ze strany světa.

V 5. kapitole k tomu přistupuje ještě další znak. Skrze královský dopis dílo na Božím domě ustalo, ale *Boží slovo* se skrze dva proroky: Aggea a Zachariáše, *mezi nimi prokázalo v moci*. Následkem této prorocké služby došlo ke znovuzapočetí stavby chrámu přes zákaz. Obsah poselství obou proroků najdeme v knihách, které nesou jejich jméno.

Bezprostředně po novém zahájení stavební činnosti se objevují protivníci, aby stavbě, kdyby to bylo možné, zbránili. Satan nemá nic proti tomu, když věřící stavějí „své domy“ (Aggeus 1,4), ale protiví se všemu, co je konáno pro Boží dům. Bůh však, jenž zná skončení věci, nedopustil, aby byla stavba zastavena v době, kdy se věc řešila (5. verš).

Nyní je perskému králi poslán nový dopis. Avšak v čele říše stojí nový muž, jenž může potvrdit původní výnos a zrušit opatření nepravého vládce nebo je prohlásit za neplatné.

V tomto dopisu je stavba chrámu ukázána jako nej-důležitější věc. Králi je tím po nalezení památného zápisu (kap. 6,1–5) jasné, že Židé jednali v naprostém sou-ladu s poručením Cýra. To je průběh, který dostanou věci, když se Bůh zasadí za Svůj lid!

Dbejme však také na to, jaké stanovisko Židé zaují-mají, když byli dotázáni od správce země a jeho lidí. Dali dvojí odpověď, přičemž náboženský důvod posta-vili na první místo a politický na druhé. Nejprve řekli: „My jsme služebníci Boha nebe a země a stavíme dům...“ Teprve potom se zmiňují o nařízení krále Cýra, „aby tento Boží dům byl stavěn“. O staletí později byli Petr a apoštolé židovskou radou vyzváni, aby už nezvě-stovali Krista, toho Vzkříšeného, a tím přestali stavět duchovní dům. Oni ale odpověděli: „Více sluší poslou-chati Boha než lidi.“ (Skutky ap. 5, 29) – a přes zákaz pokračovali ve zvěstování evangelia.

Protivníci Židů asi nečekali, že věc dostane takový obrat. To by asi dopis vůbec nepsali. Nyní ale byl na králův příkaz hledán zmíněný zápis a skutečně se našel. Památný zápis obsahoval více podrobností a byl pro Židy mnohem příznivější, než si pisatelé dopisu představovali. Nejenže nesměli bránit Židům v jejich díle, ale museli je dokonce aktivně v mnoha potřebných věcech podporovat. Kdo by se chtěl protivit tomuto příkazu, měl dojít násilného konce a přijít pod soud Boha samého. Bůh má Svě zvláštní cesty, aby dopomohl k právu Svým vyvoleným – i dnes (Lukáš 18,7.8a). Kdo chce vystupovat proti Božím vyvoleným, když za nimi stojí Bůh (Římanům 8,33)?

Za těchto podmínek mohla být stavba Božího domu ukončena přibližně za čtyři roky (srv. verš 15 s kap. 4,24). „Šťastně se jim vedlo podle proroctví.“ (14. verš) Když Bůh vedl vnější okolnosti k jejich dobrému, podpořil stavějící během práce duchovně skrze proroky. Dnes používá Bůh nejrůznější služby k blahu a vzdělání Svého duchovního domu, Svě Církve (Shromáždění) (Římanům 12, 6–8).

Po dostavění Božího domu následovala doba velké radosti s přinášením různých obětí a slavením Fáze. Přitom můžeme konstatovat dvě důležité věci.

1. Při pohledu zpět na minulou smutnou historii svého lidu přinesli dvanáct kozlů *k oběti za hřích za celý Izrael*. I když v oné době byla zastoupena už jen dvě pokolení (Juda a Benjamin), uznávali, že Bůh vykoupil z Egypta celý národ o dvanácti pokoleních. Ačkoli byli už jen ostatkem, pevně se drželi Božích myšlenek a úmyslů ohledně celého národa.

2. Jedli Fáze s každým, „kdož odděliv se od poškrvnění pohanů země, připojil se k nim, aby hledal Hospodina Boha Izraelského“.

Toto jednání mluví také k nám. Na jedné straně bychom se měli sklonit pod smutný stav roztříštěnosti. Jsme spoluvinni! Na druhé straně nesmíme ztrácet z očí *celé Shromáždění (Církev)*, tj. všechny pravé věřící, ať už se nacházejí kdekoli. Jestliže se dnes věřící v charakteru ostatku chtějí shromažďovat k Bohem danému středu a jednat jen podle směrnic Božího slova, pak musí být místní shromáždění otevřeno pro *každého pravého věřícího*, jenž se osobně očistí od zlého a oddělí se od takových, kteří se svým životem dotýkají cti Pána (2. Timoteovi 2, 20–22).

„Po těch pak věcech...“ Tím začíná nový oddíl v knize Ezdráše. Je uveden muž, jehož jméno kniha nese. Je to Ezdráš, kněz, jenž šel z Babylona do Jeruzaléma. Jeho rodopis sahá až k Aronovi, nejvyššímu knězi. Dále to byl „člověk zběhlý v zákoně Mojžíšově“. Dobře znal Boží slova, která mají svou plnou platnost a autoritu i v době velké slabosti. Třetí vlastnost, která má ještě větší důležitost, nalézáme v 10. verši: „Uložil v srdci svém, aby zpytoval zákon Hospodinův i plnil jej.“ Svými duchovními cvičeními se podobal Timoteovi v Novém zákoně (1. Timoteovi 4,15). Jaké povzbuzení je to pro nás, abychom byli nejen posluchači, nýbrž i činiteli Slova (Jakuba 1,22).

Se srdcem, které se snažilo poznávat Boží vůli, a pak podle ní žít, byl Ezdráš ve správném stavu, „aby učil lid Izraelský ustanovením a soudům“. Svým životem dával příklad toho, čemu druhé učil. My můžeme druhé účinně učit něčemu jen tehdy, když náš život je v souladu s tím, co říkáme. To byla také životní zásada apoštola Pavla. „Vše ukázal jsem vám,“ tzn. „žil před vámi,“ řekl starším z Efezu (Skutky ap. 20,35). Svým životem ilustroval to, čemu jeho ústa učila.

Od 11. verše máme znění dopisu, který král Artaxerxes dal Ezdrášovi s sebou. Za cestou do Jeruzaléma a tím, co tam měl Ezdráš činit, stála autorita perského monarchy. Jaká milost z Boží strany!

Při čtení těchto veršů jsme bezděčně dojati obdivuhodným Božím dílem v myšlenkách pohanského krále, které jej vedlo k tomu, aby dal Ezdrášovi takovou moc, aby nařídil takovou podporu a aby vyjádřil takové uznání požadavkům a velikosti „Boha nebeského“. Vidíme také Boží moudrost, která za tím vším stojí. Ovlivňuje myšlenky krále tak, aby dal Božímu služebníku svobodu, a dokonce mu poručil činit to, co měl Bůh v úmyslu!

Ezdráš, jenž byl pravý služebník svatyně a služebník Boží nejen podle rodopisu, nýbrž i srdcem, směl ve všem zakoušet ruku Hospodina, svého Boha. Byla cítit v přípravách k cestě a zůstala nad ním i během čtyřměsíční nebezpečné cesty, takže dobře dojel do Jeruzaléma (6. a 9. verš).

Dnes smí každý věřící vědět, že nad ním jsou vztaženy žehnající ruce Pána Ježíše. Tak se vrátil do nebe a naznačil tím službu požehnání, kterou nyní pro Svůj lid vykonává (Lukáš 24, 50.51).

Ezdráš byl vybaven zvláštní autoritou. Podle králova nařízení měl jednat „podle moudrosti Boha svého“, která při něm byla. On a jeho pomocníci byli osvobozeni od daní, cla a mýtného. K tomu měl moc odpovídajícím způsobem potrestat přestupníky zákona, ať se jednalo o „zákon Boha tvého“ nebo o „zákon krále“. Ezdráš byl pověřen, aby se vrátil do Izraelské země, a skrze Boží prozřetelnost byl k tomu vybaven pozoruhodnou pravomocí.

Myslel si nyní o sobě něco a používal své postavení k tomu, aby jednal podle své libosti? Nikoli! Poslední dva verše zjevují něco ze smýšlení srdce tohoto Božího muže. Chválí svého Boha, kterého vidí za vším, co král nařídil. Vše mělo být proto, „aby zvelebil (oslavil) dům Hospodinův“. Stříbro a zlato a jiné dary by bezpochyby zvýšily přirozenou krásu budovy. Ale odvažujeme se věřit, že vyučování v zákoně, které Ezdráš chtěl lidu zprostředkovat, dokázalo Božímu domu dát větší ozdobu. Zbožnost, vyvolaná u těch, kteří přijali naučení, znamenala více než všechno stříbro a zlato. Tato zbožnost charakterizovala Ezdráše samotného, jak to jasně vyplývá z veršů 27 a 28.

V prvních 14 verších nalézáme opět pečlivý výčet těch, kteří se s Ezdrášem vrátili z Babylona, podle jejich rodů. Počet je mnohem skromnější (asi 1500 mužů) než za Zorobábele. Ale Bůh věděl o každém, kdo se vzchopil a následoval Jeho volání k návratu do země. Jména hlav rodin a příslušný počet mužských příslušníků rodin jsou nesmazatelně zvěčněny v Boží knize. Na něco takového Židé tehdy asi sotva mysleli. Ale to je Boží způsob vůči těm, kteří Mu naslouchají a jsou poslušní. Každý věřící se smí radovat z toho, že jeho jméno je zapsáno v nebesích (Lukáš 10,20) a že ničím nemůže být vymazáno. Ale kéž bychom se také snažili poddaností Jeho Slovu, poslušností a praktickou svatostí získat uznání a zaslíbení Páně, která kdysi mohl dát shromáždění ve Filadelfii: „A poznají, že jsem já tě miloval.“ (Zjevení 3, 8b. 9b. 10. 12).

Žel že se v tomto celém množství nenacházel žádný levita. Tehdy, tak jako dnes, chyběli opravdoví Boží *služebníci*. Kněží tu ještě několik bylo (verše 2 a 24). Kde ale byli služebníci svatyně? Nemusí Pán dnes také *hledat* takové, kteří by chtěli být opravdu Jeho uředníky, kteří sami sebe zaprou (Lukáš 9,23) a zcela se Mu dají k dispozici? Jsme k tomu hotovi?

Od 15. verše pokračuje podrobný popis návratu pod Ezdrášovým vedením, který byl v kapitole 7, 7–9 shrnut jen do tří veršů. Nebyly to jen prostě snahy moudrých mužů, které odstranily nedostatek služebníků pro Boží dům. Nýbrž „protože nad nimi byla dobrá ruka jejich Boha“, našli rozumného muže, kterého potřebovali.

Jak velmi si byla tato skupina lidí vědoma své slabosti! Cestování v oné době na tak velkou vzdálenost a s tak vzácnými věcmi a poklady nebylo ani snadné ani bez nebezpečí. Světská opatrnost by v tomto případě žádala vojenský doprovod. Ale Ezdráš přece nebyl na cestě kvůli pověření od svého světského pána, nýbrž v pověření svého Boha. Byl si vědom toho, že je ostříhán Jeho dobrou rukou. To také řekl králi. Proto nyní, na začátku cesty, se utíká ke svému Bohu v modlitbě a s půstem. „Tedy vyslyšel nás.“ To byla Boží odpověď na důvěru Jeho lidu. Jaké to je povzbuzení pro nás! Kéž bychom se ve svém životě neopírali o světské jistoty, nýbrž jediné a pouze o svého Boha!

Před cestou předává Ezdráš svaté nádoby, stříbro a zlato pro Boží dům, odpovědnosti kněží. Byly to dobrovolné dary krále, jeho rádců, knížat a některých Izraelitů. Ezdráš napomíná kněží, aby byli bdělí a ostříhali tyto věci, „až to i odvážíte před kněžími... v Jeruzalémě“. Výraz „odvážit“ obsahuje důležitou zásadu. Ezdráš nepochyboval o věrnosti kněží, které vybral; ale chtěl tak jako apoštol v pozdějších dnech „opatrovat dobré netoliko před obličejem Páně, ale i před lidmi“ (2. Korintským 8, 20.21).

Lid asi měl plnou důvěru v čestnost Ezdráše a kněží, ale Ezdráš chtěl odejmout každou příčinu ke zlému útoku nepřítele tím, že předměty, stříbro a zlato odvážil, když je dával do rukou kněží, a totéž se také stalo, když oni je předávali. Tím byla prokázána jejich věrnost. A toto je biblický příklad, který by měli následovat ti, kteří jsou nějakým způsobem odpovědni za dary Božího lidu. Měli by pamatovat na to, aby vydávali počet ze své správy, a nečekat, že k tomu budou vybídnuti.

Ve verši 31 máme krátkou zprávu o cestě. Nebyla to tedy nějaká vymyšlená nebezpečí, která Ezdráš před sebou viděl, když se u řeky Ahavy utíkal k Bohu. Ale Boží věrnost se potvrdila obdivuhodným způsobem. Bezpečně je provedl všemi těžkostmi a nebezpečími a ochránil je před všemi jejich nepřáteli. Vskutku, „věže pevná jest jméno Hospodinovo; k němu se uteče spravedlivý, a bude v bezpečí“ (Příslaví 18,10 – přel.).

Jakou horlivost ukázali kněží a levité! Už čtvrtého dne po svém příchodu odevzdali vše, co jim bylo svěřeno. Odvažování v Jeruzalémě neprováděl Ezdráš. Vše bylo zapsáno s důslednou přesností. Ezdrášovo účetnictví bylo přezkoumáno a bylo shledáno správným. Správci a přepravci prokázali svou věrnost.

Když byly těžkosti cesty za nimi, nezapomněli ti, kteří přišli ze zajetí, Pánu poděkovat. I tento ostatek ve své víře myslel na Izrael (*dvanáct* volků za celý Izrael a *dvanáct* kozlů k oběti za hřích). Ostatní oběti měly více osobní povahu, byly bezprostředním výrazem vděčných srdcí za prokázané jim milosrdenství Páně, v němž je přivedl do bezpečí do Jeruzaléma a ke Svému domu.

Zdá se, že historie všech probuzení, která Bůh ve Svě milosti dal, má stejný průběh: zářivý začátek, následovaný více nebo méně rychlým úpadkem. Vždy je v nás sklon opustit zdroj živé vody a vykopávat si cisterny děravé, které nedrží vodu (Jeremiáš 2,13).

Jak zničující musela být pro Ezdráše zpráva knížat! Nejen obyčejný lid, nýbrž také kněží a levité se neoddělili od pohanských národů, a tím se dostali do zlých věcí. Už za Jozue se neprovedla slova z Mojžíšovy 7, 1–8 úplně. Nyní se opět objevují téměř stejná jména národů a přistupují k nim ještě Egypt, Ammonitští a Moábští. Dřívější zlá spojení s modlářskými národy vedla k rozptýlení a k zajetí deseti, a pak i dvou zbývajících pokolení. Nyní upadl ostatek, který se navrátil, znovu do stejné pasti.

V křesťanstvu k tomu snadno najdeme paralely. Za císaře Konstantina bylo křesťanství prohlášeno za státní náboženství. Tím se široce otevřely dveře pro smíšení pravých věřících s pouhými vyznavači. Během několika staletí dosáhla římská církev světové moci. Později, po reformaci, povstaly státní a zemské církve, které vedly ke stejnému smíšení.

Jak reagoval Ezdráš na toto hrozné selhání? On, který byl v této věci nevinný, roztrhl své šaty, což bylo znamení hlubokého smutku, rval si vlasy a vousy a osobně se kořil před Bohem (3. verš). Ihned se k němu přidali jiní, kteří si byli vědomi přestoupení, ale neměli sílu, a snad ani postavení, aby proti tomu něco podnikli (4. verš). Vzal snad Bůh tyto zarmoucené, kořící se muže na vědomí? Jistě! Neboť On zaslíbil: „Však na toho patřím, kdož jest chudý a zkroušeného ducha, a třese se před slovem mým.“ (Izaiáš 66,2)

V čas večerní oběti se Ezdráš blíží Bohu s pozoruhodnou modlitbou, jejíž znění nám zůstalo zachováno. Tato modlitba neobsahuje žádnou konkrétní prosbu. Skládá se jen z pokorného, z hloubi srdce jdoucího vyznání hříchů, jichž se osobně vůbec neúčastnil. Plně se činí zajedno s lidem a vyznává zlo, jako kdyby je učinil sám. Vždy znovu říká „my“ a „nás“ tam, kde bychom očekávali „oni“ a „je“.

Jak dobré by bylo, kdyby dnes více věřících bylo na svých kolenou před Bohem se slovy, s jakými se k Bohu obracel Ezdráš, a byli vedeni stejným přesvědčením a postojem srdce. Jak často se musíme právem připojit ke koření a k vyznávání, protože i my sami jsme se znečistili věcmi tohoto světa.

V 1. verši vidíme Ezdráše na kolenou, jak se modlí. Jeho slzy prozrazují, jak hluboce je pohnut. Někteří křesťané nepřejí žádným emocím. Ale Boží slovo ukazuje, že hluboké cítění dobrého a zlého vyvolává pohnutí citů (např. Skutky ap. 20,31; 2. Timoteovi 1,4). Apoštol Pavel byl horlivý služebník Kristův, který byl pohnut ve svém duchu poselstvím, které kázal, a potřebami věřících i nevěřících, s nimiž se setkával (Filipským 2,20). Kéž bychom i my dnes pěstovali takové jemné city. Snad potom náš postoj a naše slova budou mít podobný účinek na druhé, jako tomu bylo zde u Ezdráše.

Mnozí z Izraele viděli svůj hřích. Poznali, že jediná naděje pro ně spočívá v tom, že budou dodržovat to, co kdysi přikázal Bůh (srv. s Jeremiáš 6,16). Přitom ležela zvláštní odpovědnost na Ezdrášovi, který „uložil v srdci svém, aby zpytoval zákon Hospodinův i plnil jej, a aby učil lid Izraelský“ (kap. 7,10).

Tak působil Bůh v oněch dnech, a tak jedná ještě dnes. Ne každý věřící křesťan je schopen a povolán k tomu, aby začal nějaké dílo pro Boha. Proto čteme: „Vzpomínejte na vůdce své, kteříž vám mluvili slovo Boží.“ (Židům 13,7) Důraz zde spočívá na „vůdce“; neboť oni cestu nejen vysvětlili a ústně zdůraznili, nýbrž sami po ní také šli.

Bůh stál za Svým služebníkem Ezdrášem. To jasně poznáváme podle dalekosáhlého účinku, který jeho chování a jeho slova vyvolala u velké části lidu. Bylo rozhodnuto, že přestoupení budou vyznána a nesvatá spojení s pohanskými ženami rozvázána (11. verš).

Žel, je možné pochybení vyznat, a přece zjemnělým a skrytým způsobem pokračovat ve zlém. Je také možné, že člověk vidí, že určité přestoupení je zlé a má za následek škodu, a proto s ním přestane, aniž by vyznal zlo, které při té věci je. Kdo ale je skutečně přesvědčen o hříchu, nejprve ho bez omlouvání vyzná, a pak tuto věc vědomě opustí a bude se jí vystříhat (Příslaví 28, 13).

Pořadí oddělení ve verši 11 je pozoruhodné: „od národů cizích, i od žen cizozemek“. Poněvadž jejich hříchem byl sňatek s pohanskými ženami, očekávali bychom, že nejprve bude zmínka o nich. Ale co vedlo k těmto smíšeným manželstvím? *Spojení s národy země*. To byl kořen zla. Tak tomu je při všech odkloněních se od Boha – dokud není odkryt a poznán kořen, nic se nezískalo a náprava je nemožná.

Je nápadné, jak pečlivě a jakým řádným způsobem bylo prováděno toto těžké a zarmucující dílo propouštění cizích žen. Kdyby bylo prováděno impulzivním, bezohledným způsobem, přineslo by možná další zneuctění jména Páně. Kéž bychom i my takto jednali, když v průběhu svého křesťanského života zjistíme věci, které nám jsou duchovní překážkou. Kéž bychom je chtěli odstranit způsobem, který se líbí Pánu, jemuž sloužíme a jehož chceme poslouchat.

Závěr kapitoly zahrnuje dlouhý seznam těch, kteří byli zapleteni do tohoto hříchu. Může nás udivovat, že první, o nichž je zmínka, jsou jména synů Jozue, nejvyššího kněze v době Zorobábele. Žel že tato tragická věc, že synové věrných Božích služebníků jdou po zlých cestách, je velmi častá (např. u Arona, Elí, Samuele, Davida, Ezechiáše). Jaká to je smutná a pokořující skutečnost! Kéž bychom se více modlili za rodiny těch, kteří slouží Pánu Ježíši.

Možná že se divíme, že Bůh zahrnul do Své knihy takovýto seznam. Nesvatá manželská spojení těchto mužů jistě nebyla pro ně ctí: ale to, že se sami odsoudili a oddělili se od těchto žen (19. verš), jasně ukazuje jejich napravení, k němuž došlo skrze službu Ezdráše. Proto Bůh tato jména zaznamenal.

Ve 4. kapitole Ezdráše je nám podána zpráva o tom, jak se nepříteli podařilo přerušit znovupostavení chrámu v Jeruzalémě. Avšak Bůh vzbudil dva proroky: Aggea a Zachariáše, skrze jejichž práci byla stavba chrámu obnovena (Ezdráš 5). V naší knize nacházíme, která naučení měl prorok Aggeus přinést od Boha lidu.

Lid se poráženecky sklonil před odporem svých nepřátel a říkal, že „nepřišel čas, čas, v němž by dům Hospodinův staven byl“. A starali se *už jen* o své záležitosti a nechali Boží dům ležet pustý. Na své vlastní, sobecké cestě zůstaneme bez Božího požehnání. Ano, Bůh může dokonce přivést „sucho“ na „práci našich rukou“. I dnes by Bůh chtěl, aby v našem životě byla pravdivá slova Páně: „Hledejte nejprv království Božího a spravedlnosti jeho, a toto vše bude vám přidáno.“ (Matouš 6,33)

Kéž bychom všichni použili na svůj osobní život opakované volání: „Přiložte srdce své k cestám svým!“ Přitom musíme pohledět zpět na cestu ležící za námi. Co tu mělo přednost? Mé zájmy nebo zájmy Pána? Ale chtějme své zraky upírat také kupředu a s rozhodností srdce se stavět za věc Páně.

Veden Zorobábelem a nejvyšším knězem Jozuem, přijal lid výtku a s pokorou se sklonil. Potom se v poslušnosti vůči Božímu slovu dali do práce. Prorok Aggeus byl Boží posel, který s Božím poselstvím přinesl ujištění: „Já s vámi jsem, praví Hospodin.“ Rozhodnutí lidu bylo Bohu tak příjemné, že dokonce zaznamenal den, kdy se práce opět začala. Bylo to 23 dní poté, co je káral.

Slova Hospodinova: „Já s vámi jsem.“ upravovala vlastně vše. Apoštol Pavel mohl později napsat: „Když Bůh je pro nás, kdo proti nám?“ (Římanům 8,31 – přel.) Navrátivší se ostatek směl zakusit pravdu těchto slov už tehdy. Potíže, které se začaly objevovat, zmizely, poněvadž Bůh byl s nimi. To si můžeme přečíst v Ezdrášovi 5 a 6. Poslušnost vůči Božímu slovu vede vždycky k požehnání.

V tomto prorokovi se Bůh nazývá čtrnáctkrát jménem „Hospodin zástupů“. Tímto titulem, který mluví o Jeho moci a slávě (Žalm 24,10), se Bůh představoval zvláště v dobách velké slabosti a velkých potřeb v Izraeli. Jaké je to povzbuzení pro Jeho lid! I my se smíme opírat o tohoto mocného Boha (2. Timoteovi 1,12).

Asi o čtyři týdny později se Bůh skrze proroka obrací ke stavějícímu lidu s novým poselstvím. Jsou to slova povzbuzení, která nejprve směřují ke starým mezi nimi, kteří si ještě mohli vzpomenout na Šalomounův chrám. Bůh ujišťuje lid ještě jednou o *Své přítomnosti*: „Já s vámi jsem.“ Pak poukazuje na dvě další důležité věci: na věčnou platnost a neproměnitelnost *Svého Slova* a na vedení a sílu *Ducha Svatého*. A my, kteří žijeme v poslední době křesťanství, vlastníme tytéž věci: přítomnost Pána Ježíše (Matouš 18,20), živé a zůstávající Boží slovo (1. Petra 1,23; 2. Timoteovi 3,14.15) a Ducha Svatého (Římanům 8,14; 1. Korintským 12,11). Nemusíme se bát.

Povzbuzení z Boží strany obsahuje ještě prorocký aspekt, který vede naše zraky k budoucí slávě. Při příchodu Pána Ježíše ve slávě (ke zřízení tisíciletého království) se naplní touha národů po spravedlnosti, odpočinku, míru a bezpečnosti (Izaiáš 32, 15–18). Pak bude chrám v Jeruzalémě naplněn Boží slávou jako nikdy předtím (Ezechiel 43). – A my se smíme radovat při myšlence na budoucí slávu Církve, duchovního Božího domu, k němuž patří všichni vykoupení od letnic až do vtržení Církve. Je nám představena v obraze města, nebeského Jeruzaléma, které má Boží slávu (Zjevení 21, 9–14).

Nyní přicházíme ke třetímu Aggeovu proroctví. Je to slovo varování. Dvěma otázkami kněžím ukazuje Bůh na nebezpečí znečištění. Jestliže nečisté přijde do styku s čistým, je to čisté znečištěno. Nikdy se to nestane obráceně. Tomu nás učí také příroda: shnilé jablko uprostřed zdravých se nikdy nestane zdravým, nýbrž nakazí ostatní jablka, takže i ta začnou hnít. Čistota nebo svatost může být ostříhána jen oddělením od nečistého.

Židé měli myslet na neblahý čas přerušení stavby Božího domu. Kvůli nedostatku praktické svatosti nemohl Bůh požehnat práci jejich rukou. I nám může v našem životě chybět praktická svatost. Jak to? Ještě máme v sobě tělo, a vše, co tělo přináší, stojí v odporu vůči Bohu a znečišťuje nás. Tu je možné jen jedno: nenechat staré já přijít ke slovu, nýbrž denně je držet ve smrti. Dále se nalézáme ve světě, který nás může znečistit. Může být, že my sami nečiníme nic zlého, tedy neučinili jsme žádný osobní hřích, ale udržujeme spojení s věcmi nebo lidmi ve světě, která Bůh neschvaluje. Pak jsme znečištěni nepřímo (14. verš).

Poslední Aggeovo proroctví je opět povzbuzení. Jedná o vyvýšení Zorobábele, který byl kníže z Davidovy královské linie (Matouš 1,12). Jak se to u Zorobábele osobně stalo, nevíme. Mnohem důležitější ale je, že zde máme *zaslíbení* o budoucím vyvýšení Pána Ježíše a o zřízení Jeho vlády. Když je Zorobábel srovnáván s pečetním prstenem, připomíná nám to Ježíše Krista, Božího Syna, o kterém čteme ve 2. Korintským 1,20: „Nebo kolikžkoli jest zaslíbení Božích: v něm je ano a v něm je amen, k slávě Bohu skrze nás.“ (část přel.) Všechny Boží rady se naplní v Pánu Ježíši a skrze Něho. A my, kteří Mu patříme, budeme přítom. V onen den bude Pán „oslaven v svatých svých a obdivován ve všech, kteří uvěřili“ (2. Tesalonickým 1,10 – přel.).

A když je zde napsáno: „Nebo jsem tě vyvolil,“ můžeme myslet také na sebe, kteří jsme byli *vyvoleni v Něm* před založením světa (Efezským 1,4). Boží milost bude na konci triumfovat a ukáže se vyvýšená nad všechny naše slabosti a nad naši nevěrnost. Milost vyvolení má vyzařovat z očí všech. Je jediným podnětem k věčnému požehnání vykoupených.

V dopisech (epištolách) Timoteovi a v dopisu Titovi se obrací zkušený služebník Páně (apoštol Pavel) na adresáty, kteří jsou ještě mladí na cestě víry. Apoštolovi přitom jde zvláště o Boží Církev (Shromáždění). V 1. dopisu Timoteovi ji představuje jako *Boží dům* (kap. 3,15) a ukazuje odpovědnost a výsady těch, kteří k ní patří.

Na začátku dopisu je Bůh představen ve zvláštním charakteru: *Bůh, náš Spasitel* (srv. kap. 2,3; Titovi 1,4; 2,10; 3,4). Bezpochyby je také Soudce, svrchovaný Bůh, Stvořitel, ten Svatý; ale v našich dnech se zjevuje jako Spasitel – Bůh. Jaká to je nepochopitelná milost! Každý, kdo se před ním pozná jako hříšník, se k Němu smí utéci a nalézt u Něho spasení.

Už na začátku křesťanství se nepřítel pokoušel vnést mezi věřící cizí učení a zkazit „*zdravé učení, které je podle evangelia slávy blahoslaveného Boha*“. Apoštol proto Timoteovi ukazuje, že pořádek (nebo správa) Božího domu spočívá na tom, čemu věříme, tj. na celém křesťanském učení, které jsme přijali vírou.

Verše 8 a 9 obsahují důležité naučení o Mojžíšově zákonu. Ten je sám o sobě dobrý, ale neobrací se ke znovuzrozenému, nýbrž k neobrácenému člověku. Testuje ho, přesvědčuje ho o jeho hříšném stavu, ale nemůže mu pomoci. To může jen Bůh, Spasitel.

„Věrnáť jest tato řeč.“ (Elb. př.: „To slovo je jisté.“) Tento výraz nalezneme v Písmu vícekrát (1. Timoteovi 1,15; 3,1; 4,9; 2. Timoteovi 2,11; Titovi 3,8; Zjevení 21,5; 22,6). Je to, jako kdyby tím chtěl Bůh určité věci podtrhnout. V 15. verši jde o velkou skutečnost našeho spasení. Mohla být uskutečněna jen tím, že Kristus Ježíš přišel na svět. Kde byl předtím? Jako věčný Boží Syn ve slávě! Avšak kvůli nám přišel na svět, stal se člověkem a zemřel na kříži Golgoty za cizí vinu.

Pavel se nazývá *prvním*, a má tím na mysli to, že byl největší hříšník, poněvadž „prvé byl ruhač, a protivník, a ukrutník“. A když se jemu dostalo milosrdenství, měl by tu pak být nějaký hříšník, pro kterého by Boží milost nestačila? To je nemožné. Apoštol tu stojí jako příklad a jako pomník pro všechny, kteří uvěří v Pána Ježíše k věčnému životu. Udivuje nás to, když jeho srdce oplývá vděčným velebením (17. verš)?

Apoštol povzbuzuje zřejmě trochu skleslého Timotea, aby bojoval dobrý boj víry, tj. aby se rozhodně zastával vší pravdy, které věří. Připomíná mu proroctví o něm, a tím také od Pána svěřený dar milosti (viz kap. 4,14; 2. Timoteovi 1,6). Jak je v tomto boji důležité dobré svědomí! Když nás obžalovává a my svůj praktický život neuvedeme do pořádku, jsme ve velkém nebezpečí, že sejdem ze stezky víry.

Přicházíme nyní k vlastnímu tématu dopisu, k „chování v domě Božím“. První napomenutí těm, kteří patří k Božímu domu, tedy všem věřícím, se týká *modlitby*. Ta má různé formy vyjadřování: naléhavé volání; prosbu jako obvyklé přinášení všech potřeb, starostí a trápení, které zahrnuje náš denní život; přímluvnou prosbu týkající se záležitostí druhých; díky smíme činit s vědomím, že Bůh nás slyší a vyslýchá.

„Za všechny lidi“. To je první známka evangelia: obrací se ke všem. A v tom má každý věřící nějaký úkol. Kéž bychom se více a intenzivněji modlili za své ještě neobrácené bližní. Možná že potom nám Pán daruje také příležitost a odvahu vydat jim svědectví o Spasiteli – Bohu a o Prostředníku mezi Bohem a člověkem, Pánu Ježíši Kristu.

Všimněme si také, že napomenutí k modlitbě za krále a všechny v moci postavené bylo dáno v době krutého císaře Nera. Z úst apoštola neslyšíme ani slovo nevole vůči této osobě. Jak snadno kritizujeme vládu, namísto abychom se za ni modlili.

Jako Prostředník je Pán Ježíš rozhodčí, po němž vyhlížel Job „aby položil svou ruku na nás oba“ (Job 9,33 – přel.). On dokonale vyhověl požadavkům Boha a potřebám lidí. Jeho oběť stačí pro *všechny*, ale je přičtena k dobru jen těm *mnohým*, kteří ji přijmou.

Chování v Božím domě je v podstatě veřejná záležitost. Proto se apoštol vrací k 1. verši a říká nyní, *kdo* se má modlit. Jsou to muži, nikoli ženy, kteří se „na všelikém místě“ – to je další poukaz na veřejný charakter – mají modlit. Ve spojení s takovou modlitbou vyžaduje Bůh od modlícího se takový vnitřní stav, který je v souhlasu se svatostí Jeho domu (Žalm 93,5).

„Takž také i“ (Elb. př.: „Podobně“) – tak jako muži musejí odpovídat vážnosti Božího domu, tak se mají i ženy, „které se přiznávají k Boží bázni“, chovat tak, jak se sluší na Boží Církev. Dvě věci přitom zvláště ukazují vnitřní stav věřící ženy: její zevnějšek a dobré skutky (srv. s 1. Petra 3, 1–6).

V 11. verši je křesťanské ženě doporučeno, aby činila pokroky ve známosti Božího slova. Jak velmi a jak často je tato výzva zanedbávána. Člověk by chtěl raději být aktivní, něco činit, a přitom stojí ve velkém nebezpečí, že překročí biblický okruh působení ženy. Podobá se přitom Martě a zapomíná, že Pán jí řekl: „Jednoho jest potřebí.“ O její sestře však, která naslouchala Jeho slovům, řekl: „Maria dobrou stránku vyvolila.“ (Lukáš 10, 38–42)

Ve 3. kapitole jde o úřady v Církvi. Dohlížitel (biskup) je totéž, co starší (Titovi 1, 5.7; Skutky ap. 20, 17.28). Tehdy obdrželi apoštolé od Pána autoritu, aby ustanovovali starší. Dnes už na zemi není taková autorita k dosazování starších. Nyní Pán sám propůjčuje těm, které chce použít pro tento úkol, mravní autoritu a potřebnou schopnost k vykonávání této služby. Dnes tedy máme ještě tuto službu, ale už ne oficiální úřad staršího.

Při čtení seznamu různých vlastností, které musí dohlížitel mít, je nám nápadné, jaká váha spočívá na *zkušenosti a osvědčení*. Jen starší, osvědčený věřící je v stavu převzít ve správě shromáždění takovou autoritu. Jeho vlastní dům má o tom přinášet důkaz. Na konci seznamu jsou jmenovány ještě dvě nutné věci:

1. „Ne novák“, tj. ne někdo mladý u víře, poněvadž takový se zná sám příliš málo. Ještě neví, čeho je tělo ve věřícím schopné. Měl také ještě příliš málo příležitostí, aby se sám před Bohem odsuzoval.

2. „Musí také i svědectví dobré míti od těch, kteří jsou vně.“ Jestliže náš praktický život dává před kritickými zraky našich nevěřících bližních důvod k oprávněným výtkám, je tím také jméno našeho Pána uváděno v pohanu. Jak je to vážné!

Služebníci neboli diakoni obstarávají ve shromáždění jiný úřad. Jsou zodpovědni za vnější věci, jako např. za správu materiálních darů pro dílo Páně. Služebníci nejsou voleni osobami s autoritou, nýbrž od „bratří“, tj. od shromáždění. To jasně vyplývá ze Skutků ap. 6,1–6. Tak jako dohlážitelé, i služebníci musejí být vyzkoušeni a osvědčit se. Milý mladý příteli, možná že se nyní nacházíš v místním shromáždění v době zkoušky, poněvadž Pán pro tebe má později úkol, který vyžaduje osvědčení. Jak důležitá je tu věrnost v malém. – „Rovněž tak ženy“ – i sestry mohou konat službu diakona (Římanům 16,1). – Příklady ke 13. verši jsou služebníci Štěpán a Filip (Skutky ap. 6,5.8.10; 8,5.6.40).

Shromáždění je v tomto dopisu viděno pod odpovědností lidí, a proto je tu obraz domu. Podle Božích myšlenek má být zářícím svědectvím o pravdě. Pravda je ukázání toho, co je Bůh, a jak On o všem smýšlí. Je nám zjevena v Osobě Krista, skrze Jeho Slovo a skrze Ducha Svatého. Všichni tři jsou nazváni „pravda“ (Jan 14,6; 17,17; 1. Jana 5,6). Tajemství pobožnosti, čili pravé zbožnosti, spočívá v tom, abychom prakticky znali Krista, pevně se Ho drželi a těšili se z Něho. Zapírání Krista jako Boha a člověka vede k tajemství bezbožnosti (2. Tesalonickým 2,7).

To, co se rýsuje ve 4. kapitole, stojí v protikladu k tajemství pobožnosti. „Pozdější časy“ začaly bezprostředně po odchodu apoštolů. Někteří odpadli od víry tím, že se z části vzdali pravdy. Zato se stále více kladl důraz na dodržování forem a přikázání. Bylo tomu tak jen tehdy, když se křesťanství rozvinulo v římskou církev? Nikoli, počátky toho se nalézají v mém i tvém srdci. My všichni máme sklon k tomu, abychom chtěli být svatější nebo zbožnější než druzí. To by odpovídalo posvěcení tělesnosti. A Bůh přece řekl, že ta je nepolepšitelná.

O zdržování se pokrmů mluví apoštol trochu podrobněji. Říká přitom nejen, že všechno smíme přijímat z dobrotivé ruky našeho Stvořitele – Boha, nýbrž podtrhuje naše děkování. Kolik ceny přikládá Boží slovo děkovné modlitbě před jídlem!

Aby mohl jako dobrý služebník Pána předkládat jiným Boží myšlenky o těchto věcech, musel se Timoteus sám *sytit* Slovem a „dobrým učením“. „Následovat“ znamená v praxi držet krok s tím, co jsme z Božího slova poznali a čemu rozumíme. „Cvič se v pobožnosti.“ Kéž bychom svou duchovní energii zcela použili pro život v obecenství s Bohem a nezaměstnávali se tím, co pochází s představ lidí (bajky).

„Toto přikazuj a uč.“ To byl vlastní úkol pro Timotea v Efezu (kap. 1,3.5.18; 4,13; 6,2.17). Mohl se opřít o autoritu apoštola Pavla. Ale jak budou věřící reagovat na jeho relativně mladý věk? Apoštol jej povzbuzuje k příkladnému chování, které každou kritiku umlčí.

V době apoštolovy nepřítomnosti měl Timoteus „být pilen“ toho, co slouží k pokroku věřících, a tím k posilnění Božího domu. Na prvním místě stojí */před/čítání;* neboť to přivádí posluchače přímo do spojení s pravdou bez jakékoli příměsi, jak tomu může být u napomínání nebo učení.

Všimněme si, že starší Timoteovi ani nepropůjčili ani nezprostředkovali dar milosti. Timoteus ho obdržel skrze apoštola Pavla *od Pána* (2. Timoteovi 1,6). Starší uznávali to, co Pán způsobil, a vyjádřili to vzkládáním rukou.

Tato kapitola je až do posledního verše plná osobních napomenutí Timoteovi, aby se ve všech věcech prokázal jako věrný. Jak důležité je přitom *vytrvání!* Nesloužit Pánu s horlivostí a nezasazovat se o Jeho věc jen nějakou dobu, nýbrž „v tom trvat“. Pavel přitom nemyslí jen na služebníka, nýbrž i na posluchače, kteří jsou jeho chováním velmi silně ovlivněni.

Jak důležitá jsou ještě dnes napomenutí na začátku 5. kapitoly pro každého mladého věřícího, kterého Pán volá do Své služby. Kéž bychom dbali také dovětku: „ve vsí čistotě“. Pán ví, jak snadno se mohou vkrást tělesné myšlenky. Jen život v obecenství s Pánem ve svatosti a čistotě může ochránit před tělesnými pokušeními.

Od 3. do 16. verše jde o vdovy ve shromáždění. Přitom se rozlišuje mezi vdovami a takovými, které jsou *skutečně* vdovy (verše 3, 5, 16). Skutečné vdovy už nemají rodinné příslušníky, kteří by se o ně mohli starat. Jsou zcela odkázány na Boha. Důvěřují a doufají jedině v Toho, jenž je „otec sirotek a soudce (Kral.př.: „ochránce“) vdov“. Bůh používá ve Své péči shromáždění, aby se materiálně postaralo o takové osamělé vdovy, které vedly skutečně pobožný život (10. verš).

Jestliže má nějaká vdova ještě věřící příbuzné (4. a 8. verš), pak by Bůh chtěl, aby ti jednali v praxi tak, jak to sami od Něho zakoušejí, a starali se o své domácí. Sice to není absolutní Boží přikázání, nýbrž je to „vzácné“ před Ním. Ale zanedbávání této rodinné povinnosti je velmi ostře odsouzeno: Zapřel víru, tj. křesťanské učení, a chová se hůře než nevěřící, který nemá žádný vztah k starostlivému nebeskému Bohu a Otci.

Nyní se apoštol ve svých naučeních vrací ke starším. Mají být ctěni podobně, jako mají být ctěny vdovy (3. verš) a podobně jako páni (kap. 6,1). Zdá se, že ta *dvojí* čest se vztahuje na mravní čest a na materiální pomoc, kterou měli zapotřebí ti, kteří vedle služby staršího ještě pracovali „v slovu a v učení“, a tak všechn svůj čas a sílu dali do služby Pánu.

Jak důležité je napomenutí 19. verše – nejen vzhledem ke staršímu – abychom vše, co je nám přinášeno, opatrně zkoumali a před Bohem zvažovali, dříve než to přijmeme. „V ústech dvou svědků aneb v ústech tří svědků stane slovo.“ (5. Mojžíšova 19,15; Matouš 18,16; 2. Korintským 13,1).

Nejen 22. verš, nýbrž celý oddíl varuje před přenáhlelým jednáním. Vložením rukou se člověk prohlásí za solidárního s dotyčnou osobou. Nemá se to dít rychle, abychom tím nepřišli do spojení s cizím hříchem. Ale ne všechny hříchy se v tomto životě ukáží. Mnohé budou zjeveny teprve v den soudu. Také na dobré skutky máme dbát. U každého věřícího se mají ukazovat jako ovoce nového života. Jestliže tyto znaky chybí, dříve či později se zjeví pravý vnitřní stav skrze jiné věci. Kéž bychom se proto při posuzování věcí varovali každé unáhlenosti.

Na začátku této kapitoly jde o chování věřících služebníků (otroků). I oni tvoří část Božího domu. Proto není lhostejné, jak se chovají. Dnes, když už nejsou otroci v dřívějším slova smyslu, mohou být tyto verše podle smyslu přeneseny na podřízené a nadřízené. Zdaleka ne všichni věřící mají věřícího nadřízeného. Také nevěřící nadřízené mají mít „za hodné vší poctivosti“, i když jsou převrácení a nespravedliví; neboť jde přitom o Boží čest a o křesťanské učení. Pak ukazuje apoštol na nebezpečí, v němž jsou ti, kteří mají věřícího představeného. „Zlehčovat“ si ho, protože je bratr, znamená neuznávat už plně jeho autoritu. Jsme nakloněni k tomu, abychom se vyvyšovali na úroveň nadřízeného, anebo jej snižovali na svou vlastní úroveň. Boží slovo ale vyžaduje, abychom jim sloužili, protože jsou věřící a milí.

Jaký protiklad je mezi „někým“ ve verších 3–5 a věrným věřícím ve verších 6–8. Ten má skutečně velký zisk: *pobožnost* (tj. nezkalený vztah mezi duší a Bohem), která má zaslíbení přítomného i budoucího života (kap. 4,8), a *spokojenost* ducha, která nehledá štěstí v pozemských věcech, jež tu přece jednou zůstanou. Chtít zbohatnout je touha, která pro všechny lidi znamená velké nebezpečí; pro křesťana jsou však následky takového smýšlení zvláště smutné.

Výraz „člověk Boží“ nebo „muž Boží“ se v Novém zákoně nalézá už jen ve 2. Timoteovi 3,17. Naproti tomu je tak jmenováno mnoho mužů (proroků) ve Starém zákoně, kteří ve svém zvláštním úkolu museli být Božími zástupci. Nebylo tomu tak i u Timotea? Měl bdít nad učením a měl vyučovat, jak je třeba se chovat v Církvi živého Boha. Přitom měl mít v první řadě pozor na sebe a vést takový život, aby mohl být druhým příkladem.

Boží vlastnosti ve verších 15 a 16 podtrhávají napomenutí daná v tomto dopisu. Je to Bůh, který stojí za těmito naučeními (13. verš: *před Bohem*) a o jehož dům při naučeních jde.

Napomenutí veršů 17–19 se obrací k těm, kterým Pán pro čas jejich pozemského života požehnal materiálními statky. Jsou varováni před pýchou a důvěřováním ve viditelné věci. Měli by být vzhledem k Bohu věrnými správci těchto od Něho svěřených statků. Odměna za věrnost i v materiálních věcech přijde.

U statku, který byl svěřen Timoteovi, jde o správu Božího domu skrze slovo, učení a osobní příklad. Kolik milosti měl zapotřebí on, a kolik jí máme zapotřebí my, abychom tento statek ostříhali!

Tento dopis je poslední, který apoštol Pavel napsal krátce před svou mučednickou smrtí (kap. 4,6). Viděl Boží dům v úpadku. Tato stavba, ke které položil základ (1. Korintským 3,10) a na kterou vynaložil veškerou svoji péči (2. Korintským 11,28), začínala pro nevěrnost špatných dělníků upadat. Avšak v těchto smutných okolnostech ukazuje apoštol klid, pevnost a neotřesitelnou důvěru, které se zakládají na neproměnné Boží věrnosti. „Pevný základ Boží stojí.“ (kap. 2,19) Tak představuje v tomto dopisu svému „milému synu“ ve víře a spolupracovníku Timoteovi i nám zdroje pomoci, abychom mohli zůstat uprostřed úpadku věrní.

Apoštol toužil po Timoteovi. V předvečer svého posledního svědectví, které mohl pro svého Pána vydat tím, že pro Jeho jméno vytrpěl smrt, toužil po osobní útěše tohoto spolupracovníka (kap. 4,9). Vždyť bylo tolik takových, kteří o něm už nechtěli nic vědět (15. verš).

Pak povzbuzuje Timotea, který byl možná skleslý kvůli uvěznění apoštola, rozšiřujícím se zlu ve shromážděních a kvůli vystupování falešných učitelů. Neměl zanedbávat daru milosti, nýbrž jej nově rozdmýchat. Bůh sám k tomu chce skrze Ducha Svatého dát vše potřebné: *sílu* k vykonávání daru, *lásku*, aby jako služebník byl činný pro druhé, *střídmost*, aby ve službě jednal s potřebným sebeovládáním.

Evangelium, za které se měl Timoteus zasazovat i za těžkých podmínek, je nám blíže popsáno ve verších 9 a 10. Obsahuje naše spasení a naše nebeské povolání. Vše je založeno na Bohu, Jeho věčném úmyslu, Jeho milosti, která je nám dána v Kristu Ježíši, a Jeho svatém povolání. Nic nezávisí na našem konání. Jaký je to neotřesitelný základ pro naši spasenou duši!

Slovo nám ukazuje činnost milosti ve třech různých časových bodech: „Před časy věků“ (9. verš); potom v plnosti času (Titovi 2,11); a konečně nám bude dána při zjevení Ježíše Krista, když nám, abychom tak řekli, otevře dveře ke slávě (1. Petra 1,13).

„Zdravá slova“ a „svěřený statek“ ve 14. verši znamenají celek Božích slov v Bibli. „Pevně drž... ve víře a lásce.“ Je třeba mít pravdu nejenom v hlavě, nýbrž držet ji pevně v srdci, které miluje Krista. Duch Svatý, který inspiroval celé Svaté Písmo, je také silou v nás, abychom tato slova ostříhali (srv. s 1. Korinským 2, 12–14).

Oneziforova náklonnost k uvězněnému apoštolovi stojí v příkrém rozporu s odklonem těch, kteří se od apoštola odvrátili. Práce tohoto věrného bratra nezůstane v onen den, v den zjevení, bez odměny.

Pavel a druzí pisatelé Nového zákona obdrželi pravdu *skrze zjevení* (Galatským 1,12). Od té doby je úkolem služebníků Pána, aby to, co bylo zjeveno, dávali dále. Boží slovo se v této souvislosti zmiňuje o třech předpokladech:

1. Známost pravdy Božího slova.
2. Věrnost v následování Pána.
3. Schopnost učit druhé. Nejde tu o zprostředkovávání darů milosti, nýbrž o předávání a rozšiřování pravdy.

Pavel vysvětluje vlastnosti služebníka pomocí tří povolání: *Voják z povolání* nebo *žoldněř* se zcela upsal veliteli vojska. Jak často je náš Vůdce, Pán Ježíš, zkračován právě „živnostmi obecnými“, do kterých se tak snadno necháváme zaplétat! *Sportovní závodník* se musí držet pravidel hry, jinak je diskvalifikován. Pro nás to znamená absolutní poddanost Božímu slovu. *Rolník* nás učí tomu, že doba žně a užívání ovoce přichází až po době práce – a v této době se nacházíme teď.

V době úpadku je většinou také napadána Osoba Pána Ježíše. Proto tu je výzva, abychom pravdu o Něm pevně drželi (8. verš). „Vstal z mrtvých.“ – Jeho vzkříšení je božská pečeť na Jeho Osobě a Jeho díle. „Ze semene Davidova“ – Pán Ježíš je základem a naplněním všech Božích zaslíbení.

„Věrnáť jest tato řeč („To slovo je jisté“)“. To platí nejen pro spasení a pro věčnou slávu (1. Timoteovi 1,15; Zjevení 21,5; 22,6), nýbrž i vzhledem k Božím zásadám, které se týkají našeho chození. Jestliže neponecháme tělu v nás místo, tedy uskutečňujeme-li to, že jsme zemřeli s Kristem (Koloským 2,20; 3,3), budeme s Ním také žít život vzkříšení (Římanům 6,5). Dále čteme, že utrpení a vytrvání jsou nyní známkami těch, kteří jednou budou s Kristem oslaveni a budou vládnout. Pán je však věrný nejen Svým zaslíbením, nýbrž také Svému neproměnnému charakteru. Nemůže tedy rušit následky hříchu – ani u těch, kdo Mu patří (Římanům 8,13). Ale naše nevěrnost Mu nezbrání v tom, aby s námi nepřišel ke Svému cíli lásky.

Když Timoteus *slyšel a rozvážil* (2. a 7. verš), má nyní tyto věci *připomínat* (srv. s Ezdráš 7,10, kde je vidět podobné pořadí).

V 15. verši používá pisatel další povolání, aby ilustroval službu pro Pána. Dělníkem je zde míněn *placený odborný dělník*, který ovládá své řemeslo. Služebník Páně se ale nemá skvět před lidmi svým věděním, nýbrž se má snažit být *osvědčeným před Bohem*. To vyžaduje veškerou energii. Tu je třeba používat Slovo nejprve na sebe, a potom kázat druhým.

Tváří v tvář vkrádajícím se falešným učením nám zůstává jen „pevný základ Boží“. Vše, co Bůh učinil, co řekl, je pevná skála, která nepohnutelně stojí i uprostřed úpadku křesťanského svědectví a nevěry lidí. Tento základ nese pečeť se dvěma stranami. Jedna je obrácena k Bohu: „Zná Pán ty, kteří jsou jeho.“ Druhá je obrácena k člověku: „Odstup od nepravosti každý, kdož vyslovuje jméno Pána“ (přel.). Tím je ukázána naše odpovědnost. Ten, kdo vyznává Ježíše jako Pána, musí to vyjadřovat také ve svém životě. Jak? To nám ukazují další verše.

Velký dům je křesťanské vyznání, ve kterém jsou dnes věřící a nevěřící smícháni (zlaté a stříbrné – dřevěné a hliněné nádoby), a jen Pán sám je může rozeznat. Bůh by chtěl, abychom byli v tomto domě nádobou k Jeho cti. Jsme jí, když jsme v osobním životě i ve svých spojeních oddělení od všeho, co je vědomě v odporu k Božímu slovu. Ale nejen to. K vnějšímu oddělení má přijít také *vnitřní očištění*: jednak *utíkání* mladickým žádostem, jako je pýcha, lehkomyšlnost, netrpělivost, sebedůvěra, jednak *snaha* po praktické spravedlnosti, víře a důvěře v Boha, lásce a pokoji se stejně smýšlejícími, kteří Pána vzývají z čistého srdce.

Zde už apoštol nemluví o pozdějších časech (1. Timoteovi 4), nýbrž o posledních dnech a vykresluje obraz vyznávajícího křesťanstva, jak je dnes vidíme kolem sebe. Tento obraz se v mnohém podobá smutnému výčtu hříchů a ohavností pohanických národů v Římanům 1, 29–31. Tou mírou, jak je odkládána Boží bázeň, jak je Pán zavrhován a Boží autorita odmítána, se lidé pohybují směrem k pohanství. Na závěr zůstane už jen prázdná náboženská forma.

Na takové pro Boha mrtvé půdě se daří nejvíce zkažujícím sektám a bludům. Ve verších 6 a 7 jsou krátce popsáni jak svůdci, tak i svedení. Jsou to lidé, kteří sami nikdy nepřišli do Božího světla, a proto nemají žádné porozumění Bibli.

Jannes a Jambres byli podle židovské tradice egyptští kouzelníci, kteří odporovali Mojžíšovi a Aronovi tím, že napodobovali Boží divy až k určitému stupni (2. Mojžíšova 7,11.12.22; 8,7.18.19). Odpor proti pravdě se ukazuje v tom, že věci víry, které jsou nepochopitelné pro rozum, snižuje na lidskou úroveň, a tím se snaží udělat je neúčinnými. Bohu buď dík, že pro moc nepřítelů jsou hranice. „Ale nebudou více průchodu míti (dále nepostoupí).“ Bůh stojí za Svou pravdou. To je útěcha každého věrného věřícího v těžkých dobách úpadku.

„Ale ty.“ U Timotea nebyla pobožnost nebo bohabojnost vnější formou. On nejprve *přesně* poznal učení apoštola Pavla. V těžkých dobách konce není možné se spokojit jen se znalostí některé části učení Nového zákona. Dále byl *celý apoštolův život* naučením pro Timotea, který ho často provázel. Jaký vliv má náš praktický život na druhé věřící?

Verš 12 je zkušebním kamenem pro život každého Božího dítěte. Pronásledování nemusí vždy znamenat zatčení, vězení a smrt; může na nás přijít také formou posměchu, znevýhodnění, nespravedlivého zacházení atd.

Ve 14. verši opět slyšíme: „Ale ty!“ Když *poznal* (10. verš), měl nyní *zůstávat* v tom, čemu se naučil, tj. tyto duchovní věci uskutečňovat v praxi.

„Všeliké písmo“, celý Starý zákon (svatá Písma; 15. verš) a Nový zákon, je inspirováno od Boha. Ne člověk, nýbrž Bůh je Původce celého Písma. K zapsání Svého Slova použil sice lidi jako nástroje, ale skrze Ducha Svatého se staral o to, aby napsali jen slova, která jim dal (2. Petra 1,21; 1. Korintským 2,13). Když se před tímto Slovem skloníme, můžeme podle jeho působení poznat, že je to Boží slovo.

Při pohledu na blízký konec a na úpadek křesťanského svědectví naléhá apoštol velmi na to, aby Timoteus vyplnil svou službu s energií a vytrvalostí. Zmínka o Pánu Ježíši jako o Soudci ukazuje, že tu jde o odpovědnost. Jak jasně byl Timoteův úkol vymezen! Věděl, *co* má kázat: Slovo, celek zjevené Boží pravdy; a *kdy* to měl činit: při každé příležitosti. Nyní připojuje apoštol ještě rady o tom, *jak*: *přesvědčuj* nebo apeluj na svědomí, *trestej* ty, kteří odporují, *napomínej* (potěšuj) v lásce a trpělivosti. Když nám Pán dává nějaký úkol, nejsme nikterak oprávněni provádět jej podle vlastního dobrozdání.

Slova „se obrátí“ ve 4. verši mohou být přeložena také jako „budou obráceni“. Ten, kdo se vědomě odvrátí od pravdy, nemá konec už ve své ruce. Jak je to vážné! V 5. verši se setkáváme se třetím „Ale ty“ v tomto dopise. Timoteus tedy *poznal* věci, které pro něho byly nutné (kap. 3,10), a nyní je napomínán ve vztahu ke *službě*. Toto pořadí nám opět připomíná Ezdrášu (kap. 7,10). Verše 6 – 8 jsou slova bojovníka, který s velkou horlivostí a s celou oddaností sloužil svému Pánu. Během svého běhu se nenechal ničím odvést od cíle. Nyní opouští závodní dráhu jako vítěz.

V závěrečných verších nacházíme řadu osobních apoštolových sdělení. „Démás zamiloval tento svět.“ Jaká to byla pro apoštola bolest, že bývalý spolupracovník (Filemonovi 24) ochladl v lásce k Pánu a vzdal se nebeského povolání. Naproti tomu Jan Marek, který kdysi ve službě zcela selhal (Skutky ap. 13,5.13; 15,37), se nyní skrze Boží milost stal použitelným nástrojem Pána, „užitečným k službě“.

Ve verších 16–18 mluví apoštol o svých vlastních okolnostech. Tak jako kdysi jeho Pán, tak stál nyní i on zcela sám před světským soudcem (16. verš; Matouš 26,56). A tak jako Pán kdysi prosil za Své nepřátele (Lukáš 23,34), tak prosí apoštol za své bratry. Lidé mohou selhávat, Pán nás ale nezklame nikdy. Na začátku Pavlova vězení jej povzbudil: „Buď stálý (Buď dobré mysli)!“ (Skutky ap. 23,11) Nyní, krátce před jeho mučednickou smrtí, je stále ještě s ním, aby ho posiloval a zachraňoval.

Poslední verše obsahují pozdravy těm, s nimiž bylo apoštolovo srdce zvláště spojeno. Priška a Akvila kdysi riskovali pro apoštola život (Římanům 16,4). Oneziforus podnikl všechnu námahu, aby vyhledal apoštola v jeho cele smrti (kap. 1, 16–18). Dopis končí osobním přáním pro Timotea: „Pán Ježíš Kristus buď s tvým duchem!“ a s přáním milosti všem.

Titus obdržel od apoštola Pavla podobný úkol jako Timoteus – měl bdít nad pořádkem v Božím domě (5. verš). Proto existuje podobnost mezi tímto dopisem a 1. dopisem Timoteovi. Nacházíme zde potvrzení zásadu, že praxe křesťanského života nemůže být oddělena od zdravého učení.

V prvních čtyřech verších je v hrubých rysech načrtnuto učení křesťanství: víra vyvolených, pravda, která je podle pobožnosti, zaslíbení věčného života dříve než byl svět a zjevení Božího slova skrze kázání. Titul *Spasitel* je zde připojen jak k Božímu jménu, tak i ke jménu Krista. Tento Spasitel – Bůh je zdrojem všeho toho, co v křesťanství smíme jako věřící vlastnit.

Aby byl udržen vnější pořádek ve vztazích křesťanů navzájem, bylo třeba zařídit různé věci, mezi jiným ustanovit starší. U vlastností, které měl starší mít, se převážně jedná o vnější znaky, které mohou být zjištěny každým. Tímto způsobem je možné ještě dnes poznat, koho Bůh určil pro úřad staršího, ačkoli oficiální úřad starších přestal existovat. Kéž bychom si takových také odpovídajícím způsobem vážili (1. Timoteovi 5,17).

Verše 10 a 11 popisují ty, kteří odporují, o nichž mluví 9. verš. Vykazují tři znaky:

1. *Vzpouru* proti dohledu, který Bůh dal pro udržování pořádku ve Svém domě.

2. *Marnomluvní*. Jejich obratnost řeči znamená nebezpečí pro nevědomé a povrchní křesťany.

3. *Svědci*. Ve skutečnosti jsou nástroji satana, otce lži.

Tito svědčové pocházeli převážně ze židovství a chtěli vnést zákonický systém, který člověku umožňoval něco činit v domnění, že se tím zlepší. To byl přímý útok na zdravé učení o Boží milosti, která zdarma ospravedlňuje každého hříšníka, který lituje svých hříchů.

Úsudek o Krétských nebyl nikterak lichotivý. Apoštol musel dokonce říci, že nechvalné svědectví jednoho z jejich filozofů je pravé. Když nyní dává Titovi úkol, aby přísně káral, neděje se to proto, aby je zavrhl. Pohnutkou pro výtku byla láska. Jeho cílem bylo vést je k tomu, aby byli „zdraví u víře“, tj. aby se navrátili k pravdám Bible.

Jak vážně mluví 16. verš ke všem, kteří se přiznávají ke křesťanství. Co ukazují naše skutky, naše činy? Jsou vždy potvrzením toho, že známe Boha, že patříme Pánu Ježíši, že On je náš Spasitel a Pán, anebo Boha svými skutky zapíráme?

Každý pořádek v Božím domě, všechny křesťanské vztahy členů tohoto domu mezi sebou jsou založeny na „zdravém učení“, které se učí a drží ve shromáždění. Jestliže se toho nedbá, vznikají zmatky a nepořádek v každém směru: ohledně darů a úřadů, úlohy starých mužů a místa žen, starých i mladých, služebníků a jejich pánů.

„Učení“ Božího slova se týká všech tříd Boží rodiny. Apoštol začíná u *starých mužů*, kteří zauímají ctihodné postavení, a proto jsou zvláště odpovědní. Pak *starých žen*; jejich ozdobou je jejich chování, jejich zjev, jejich zevnějšek, a to vše má odrážet charakter vnitřní svatosti. *Mladým ženám* v první řadě doporučuje, aby prokazovaly lásku. Všimni si ale božského pořadí: nejprve muž, pak děti! K *mladíkům* se obrací jen s jedním napomenutím: střídmost, tj. zdravé smýšlení, sebekázeň. V ostatním měli za příklad mladého Tita. Nese můj příklad ty tři znaky, zmíněné v 7. verši: nezkaženost v učení, ctihodná vážnost, řeč, které není třeba nic vytknout? Chování *služebníků* mělo sloužit jako ilustrace toho, čemu se naučili od svého nebeského Mistra.

Všimni si: Titus měl *napomínat* jen mladé a služebnice. Ke starým mužům a ženám měl *mluvit*, a mladé ženy měly být *vyučovány* od starých sester v Pánu.

Když v první polovině dopisu byly vysloveny konkrétní věci, jde nyní všeobecně o praktické uskutečňování pravd křesťanství v našem chození a v našem jednání. K tomu potřebujeme Boží milost. Milost začíná tím, že přináší spasení všem lidem, pak *nám*, věřícím, praktické naučení. Je tedy učitelem těch, kteří patří k rodině víry. Vyučuje nás vzhledem k minulosti, přítomnosti i budoucnosti:

a) Se starými věcmi jsme skončili.

b) Nyní žijeme, pokud jde o Boha, pobožně nebo bohabojně, pokud jde o bližního: spravedlivě, a pokud se týká nás osobně: střídmě.

c) Skrze vyučování milosti by měl být náš praktický život také charakterizován očekáváním příchodu našeho Pána pro Jeho lid, a později Jeho zjevení ve slávě.

Koho vlastně očekáváme? Našeho Spasitele Ježíše Krista, „kterýž zamiloval mne a vydal sebe samého za mne“ (Galatským 2,20), abych mu navěky patřil. Aby za nás mohl zaplatit výkupné, dal Svůj život a krev. On, ten Spravedlivý, zemřel za nás nespravedlivé. Není hoden toho, abychom Mu na Jeho lásku odpověděli celou oddaností, byli „horlivě následovní dobrých skutků“? Anebo při nás tato horlivost chybí, tak jako u shromáždění v Laodicii, takže Pán musí říci: „Rozhorliž se tedy a čiň pokání!“ ?

Křesťan je Božím slovem napomínán, aby byl poddán pozemské vládě, pod níž žije (Římanům 13,1). Bůh svěřil vládu na zemi lidem. Nyní ale satan, kníže tohoto světa, jenž svedl lidi k hříchu, se zmocnil těchto mocí a používá si jich, aby se protivil Kristu. Křesťan je však povolán, aby vlády uznával v jejich původním, Bohem stanoveném charakteru; neboť skrze ně zdržuje Pán ještě celé rozvinutí zla (2. Tesalonickým 2,6).

Když apoštol ve 3. verši říká: „Byli jsme zajisté i my někdy...“, pak tím nemyslí speciálně Krétské nebo pohany, nýbrž všechny. Kdysi jsme nebyli ničím jiným, než „všemi lidmi“. To uschopňuje křesťana, aby prokázal vůči všem všelikou tichost a ukazoval jim, že stejná láska a milost, která spasila jej, je zde také pro ně.

Bůh nemůže naše vlastní snahy použít k našemu spasení. „Ne z skutků spravedlnosti, kteréž bychom my činili.“ Všechno závisí na milosrdenství Spasitele – Boha. Jen Boží milosrdenství mohlo učinit z nás, kteří jsme byli naprosto zkažení, něco nového (skrze obmytí druhého narození, a obnovení Ducha Svatého). Duch Svatý se ale nespokojil s tím, že nám dal nový život. Je nadále silou a zdrojem všeho, co patří k projevům nového života v nás.

Dobré skutky nejsou prostředkem ke spasení, nýbrž následkem obdrženého spasení (8. verš). Křesťanský život bez dobrých skutků je pro Krista neužitečným životem. Kéž bychom nežili sami sobě, „ale tomu, kterýž umřel za nás“ (2. Korinským 5,15). Věci „lidem užitečné“. Všimněme si toho, že zde nejde o dílo zvěstování evangelia v tomto světě, nýbrž o naše chování jako křesťanů, které je často mocnější a působivější evangelizací než slova.

Proti sektářskému člověku musel Titus zasahovat velmi ostře. Proč? Takový člověk se snaží shromáždit druhé *kolem sebe samého*. Tím prakticky zapírá jednotu Kristova těla a ten jediný střed shromažďování, Pána Ježíše samého. To je krajně vážné.

Tychikus mnoho cestoval. Měl úkol dát shromážděním zprávu o okolnostech, v nichž Pavel žil, a apoštolovi pak podat zprávu o jejich stavu (Efezským 6,21; Koloským 4,7; 2. Timoteovi 4,12). „Kdež jsou toho potřeby“ se netýkalo jen chudých, nýbrž také věrných služebníků Krista. Titus v tom sám měl být dobrým příkladem (13. verš).

Kéž by poslední apoštolovo přání bylo také vždy i naším přáním: „Milost se všechněmi vámi.“

Dopis Filemonovi je zcela osobní povahy. Vedle Filemona je sice oslovena i Apfia (pravděpodobně jeho žena), Archippus a místní shromáždění ve Filemonově domě, ale věc, o kterou jde v tomto dopisu, se týká jen Filemona. Ten měl otroka jménem Onesimus, který mu uprchl a v Římě přišel do styku s uvězněným apoštolem Pavlem. Tam našel otrok pokoj s Bohem, a sdílel potom jako Pavlův služebník jeho vězení. Nyní jej Pavel poslal s tímto dopisem zpět k jeho pánovi.

Tento dopis nerozvíjí žádné učení. Jeho účelem je naučit nás, jak v událostech svého denního života můžeme zjevovat Kristův charakter. Tajemstvím toho je láska. Je nám v tomto dopisu ukázána ve svých různých projevech.

Nejprve pisatel dopisu v lásce zaujímá poslední místo. Nenazývá se apoštolem, nýbrž vězněm a „starým“ (1. a 9. verš). Pak čteme o lásce Filemona *ke všem svatým*. Proč u něho byla tak živá? Protože byla následkem víry a lásky, kterou měl k Pánu Ježíši. Víra vedla Filemona ke středu lásky. Nezůstal stát u svého spasení, nýbrž skrze Ducha Svatého přijal Pána Ježíše do svého srdce. Odtud se tato láska šířila bez rozdílu na všechny, kteří patří Pánu.

Osmým veršem přicházíme k vlastnímu tématu dopisu. Opět nám září vsťříc láska. Apoštol měl *autoritu*, aby mohl od Filemona žádat poslušnost, ale pro lásku ho prosí za uprchlého otroka Onezima.

Otroka, který hledal útočiště před svým pánem, mojžíšův zákon chránil (5. Mojžíšova 23, 15.16), protože nechtěl dát příležitost k uplatnění msty, vášní a pudů zlého lidského srdce. Zde čteme: „Poslal jsem ti ho zpátky.“ Proč tento opak k zákonu? Protože milost, pod níž nyní stojíme, všechno změnila. Nový život, který věřící křesťan vlastní, zná Boží lásku a může ji uskutečňovat.

Jméno Onezimus znamená „užitečný“. Kdysi byl neužitečný, ale nyní je apoštolu Pavlovi a jeho pánu Filemonovi užitečný! Jak musela apoštolova slova rozechřát Filemonovo srdce pro otroka! Tento muž, který mu přinesl apoštolův dopis z Říma, byl Pavlovo „srdce“, tj. získal nejvnitřnější apoštolovu náklonnost. Proč? Protože Pavel směl jako vězeň spoluprožít nové narození tohoto muže, a tak jej nyní nazývá „svým dítětem“. Mohlo tomu být jinak, než že Filemon přijal Onezima jako milovaného bratra? „Přijmi jej, jako mne.“ Přijímáme my *všechny* spoluvěřící tak, jako bychom přijali velkého apoštola pohanů?

Když apoštol Pavel napsal něco vlastní rukou, zmínil se o tom vždy zvlášť (1. Korintským 16,21; Galatským 6,11; Koloským 4,18; 2. Tesalonickým 3,17), aby tím potvrdil nebo ověřil obsah dopisu. Zde přejímá odpovědnost za činy, jichž se snad Onezimus dopustil. Nevjadřuje tím Kristovo smýšlení, který vůči Bohu převzal plnou odpovědnost za naše činy?

Užitek, který Pavel mohl mít z Filemona, bylo znovupřijetí Onezima. Mohl snad ten, který osvěžil srdce svatých (7. verš), odmítnout apoštolovu prosbu, aby osvěžil také jeho srdce? To bylo nemožné. A tak může Pavel s přesvědčením psát: „Vím, že i více, než pravím, učiníš.“ Nyní se obrací otázka k nám: Činíme jen to, co se za daných okolností od nás očekává, nebo dáváme svým bližním pocítit něco z milosti, které se nám od Boha dostalo tak bohatou měrou?

Epafras pocházel ze stejného města jako Filemon a Onezimus, totiž z Kolosis (Koloským 4,9.12). Jeho pozdrav asi proto stojí na prvním místě. Pak následují jména čtyř spolupracovníků, z nichž Démas později uvězněného apoštola opustil a dal se cestou, která je pro tělo příjemnější (2. Timoteovi 4,10). Jak velmi máme zapotřebí *milosti našeho Pána*, abychom zůstali ostríhání v každém směru!

Knihy Žalmů mají převážně prorocký charakter. Mnoho oddílů mluví o ponížení a vyvýšení Krista. Jiné mají za předmět budoucnost Izraelského národa, především ostatku, až k tisíciletému království. Žalmy vrhají zvláštní světlo na cesty Boží vlády a na soucit Krista s Jeho lidem. Co však v Žalmech nenajdeme, je postavení, zkušenost a naděje Církve. Poněvadž však každý člověk, i věřící křesťan, stojí pod Boží vládou, je v Žalmech mnoho praktických naučení i pro nás.

Kniha začíná krásným popisem spravedlivého – mohli bychom říci věřícího – jenž žije v závislosti a v poslušnosti k Bohu a Jeho Slovu. Jeho život bude pro Boha plodný. Ale to je možné jen tehdy, když se jasně oddělí od zlých věcí světa a od lidí, kteří tyto věci ve svém životě trpí nebo dokonce schvalují.

Tento Žalm oznamuje nyní ještě budoucí pozemský triumf Krista nad jeho nepřáteli a Jeho vládu na Sionu. Přes odpor a vzpouru národů proti Bohu a Jeho Pomazanému (Kristu), nebude Hospodinova rada otřesena. Co znamenají pohružky králů a knížat této země pro Toho, jenž trůní v nebi? „Směje se, Pán posmívá se jim“, podobně jako kdysi při stavbě věže v Babel (1. Mojžíšově 11, 5–8). Ve Skutcích ap. 4 jsou první verše tohoto Žalmu použity na spojení Herodesa a Piláta, národů (Římané) a Židů proti Pánu Ježíši (Skutky ap. 4, 25–27).

V tomto Žalmu je nám představena Osoba Mesiáše (Božího Pomazaného). On je pravý Člověk, ale zároveň Boží Syn a Dědic (Matouš 3,17; 21,37.38; Lukáš 1,35; Jan 1,24; Židům 1,2). Jeho vláda bude univerzální. Pod Jeho panováním bude všude vládnout spravedlnost.

Když v oné době budou nazýváni blahoslavenými všichni, kteří se Mu poddají a budou v Něho důvěřovat, čím více to platí dnes, kdy ještě není Soudcem a Vládce, nýbrž Spasitelem a Vykupitelem. Každý, kdo se k Němu obrátí se svými hříchy, obdrží odpuštění a věčný život, a tím věčné štěstí.

Jak je to zlé, když nepřítel přichází z prostřed Božího lidu! Zde to byl Absolon, jeden ze synů krále Davida, který se pozdvihl proti svému otci. Kolik trápení a bolesti a jaké pokoření to znamenalo pro Davida! V této situaci se soužený král obrátil na jediné správnou adresu: na svého Boha. Tváří v tvář okolnostem – většina lidu stála za Absolonem (2. Samuelova 15, 12.13) – říkali mnozí s posměchem: „Nemá tento žádné pomoci v Bohu.“ Ale on ze zkušenosti věděl, že Bůh nezklame jeho důvěru. Jak často se k Němu ve svém životě už utekl a nebyl zahanben.

Jaké odpočinutí v Bohu ukazuje 6. verš! Vnější nepříznivé okolnosti, bídy a nebezpečí útěku ho nemohou oloupit o klid spánku, poněvadž věděl, že je v Boží ruce. Nepřipomíná nám to našeho Pána, který kdysi spal v bouři na zadní části lodi (Marek 4,38), nebo Petra, který v noci před svou plánovanou popravou mohl spát mezi dvěma vojáky tak hluboce, že jej anděl musel vzbudit ne příliš jemným úderem (Skutky ap. 12, 6.7) ?

Oč důvěrnější je podíl věřícího křesťana ve srovnání se spravedlivými Starého zákona! Křesťan může říci: „Kdo nás odloučí od lásky Kristovy? Zarmoucení-li, aneb úzkost, neb protivenství?... Ale v tom ve všem udatně vítězíme skrze toho, kterýž nás zamiloval.“ (Římanům 8, 35–37)

Tento Žalm je večerní píseň (9. verš) a byl možná napsán ve stejné situaci jako předchozí Žalm. Muž, který se zde modlí, měl ohledně svého praktického života před Bohem dobré svědomí (Bůh *mé* spravedlnosti – 2. verš). Proto mohl s přesvědčením říci: „Když volám, vyslyš mne.“ – „Jestliže by nás srdce naše nepotupovalo, smělou doufanlivost máme k Bohu. A zač bychom ho koli prosili, béřeme od něho; nebo přikázání jeho ostríháme, a to, což jest libého před obličejem jeho, činíme.“ (1. Jana 3,21.22)

Nespočívá snad zde důvod k tomu, že někdy máme dojem, že Bůh naši modlitbu neslyší? Nejsou v našem životě neodsouzené věci, nejdeme vědomě po cestě neposlušnosti vůči Božímu slovu? To jsou příčiny poruch ve spojení nahoru. Jen sebeodsuzování může v takovém případě pomoci.

Pro Davida znamenala radost, kterou mu Pán dal do srdce, více než pozemské statky. A jistota, že světlo Jeho obličeje je stále nad ním, dávala jeho srdci hluboký pokoj a pevnou jistotu. Duch Svatý, který přebývá v každém pravém věřícím, se snaží i naše srdce naplnit touto radostí a tímto pokojem (Galatským 5,22). Působí to jako Správce a Utěšitel a tím, že nám před oči staví Pána Ježíše a vše, co v něm vlastníme (Jan 14, 26.27; 15,26; 16, 14).

Bůh je svatý a spravedlivý. Nemůže mít s hříchem žádné slitování. Jestliže na této zemi má být zřízeno království pokoje pod vládou Pána Ježíše, pak se to stane teprve po předcházejícím soudu. To je také v souhlasu s Božími myšlenkami v zákoně. Poněvadž naděje Izraele, a zvláště věrného ostatku na konci času, je pozemská, rozumíme i myšlenkám na pomstu, které jsou zde (a v mnoha dalších Žalmech) vyjádřeny. Pisatel Žalmu znal jen Boží vládu ve spojení se zemí a věděl, že není jiné cesty než soud a vyhlazení bezbožných, aby spravedliví přišli ke svému požehnání.

Zcela jiné je učení Nového zákona. Časové období, v němž žijeme, nese charakter milosti. Sami jsme ji vzácným způsobem zakusili. Naše hříchy jsou odpuštěny, máme věčný život, stali jsme se Božími dětmi a máme před sebou slavný cíl, nebe. Vše je z pouhé milosti. Nyní má být náš život jako křesťanů charakterizován milostí a trpělivostí vůči našim bližním. Pozemský život našeho Pána je nám přitom zářícím příkladem. Během této doby Kristus nikdy neprosil za pomstu nad Svými nepřáteli. Naopak učil Své učedníky a nás: „Milujte nepřátely své... modlete se za ty, kteří vás utiskují.“ (Matouš 5,44) A když Ho křižovali, slyšíme, jak se modlí: „Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí.“ (Lukáš 23,34)

Tento Žalm vyjadřuje zkušenost srdce, které je v bolestné zkoušce. Ale všechny zkoušky od Boha nemají stejný charakter. Může být, že Bůh podrobí naši víru zatěžovací zkoušce nebo je zkouška prostředkem Jeho božské výchovy. Může však být také určitým trestem (kázni) jako následek nějakého hříchu. Zde se zdá, že se jedná o to poslední. Můžeme se v takové situaci stále ještě utíkat k Tomu, proti kterému jsme zhřešili? Naštěstí se smíme i potom obracet k Jeho milosti. Pán nechce, abychom si zoufali.

Věřící křesťan smí vědět, že Bůh nás nebude trestat v hněvu. Vždyť on je náš Otec, který nás provádí kázní, protože jsme Jeho děti (Židům 12, 5–11). Za Jeho konáním vždy stojí milost a láska, i když musí trestat. Jeho přáním je, abychom byli zkouškou přitaženi blíže k Jeho srdci, abychom z ní měli užitek, „abychom došli účasti svatosti jeho“. Někdy nás musí provádět kázní, abychom poznali a odsoudili nějaký hřích ve svém životě. Jindy má Jeho kázeň charakter preventivní ochrany. Chce nás ostříhat před cestou, která by nám mohla být ke škodě a vést od Něho pryč. Nový zákon ukazuje, že 6. verš má i v naší době určité použití, když Pán použije smrt jako kázeň, aby ukončil život některého věřícího (1. Korinským 11,30; 1. Jana 5,16).

David složil tato slova, když jeden z jeho nepřátel o něm rozšířil lži nebo zlá podezření. Zda je Chusim míněn král Saul nebo Semei (2. Samuelova 16, 5–8) nebo nějaký jiný z pokolení Benjamin, který se v Bibli dále nevyskytuje, nevíme. V každém případě byl David ve velkém soužení a utekl se se svým trápením k Hospodinu, jenž znal pravý stav věci a mohl mu také pomoci.

Jsou zde vedle veršů, které volají po spravedlivé pomstě, také myšlenky, které můžeme použít na sebe jako na křesťany? Ano, snaha po upřímnosti před Bohem a lidmi a důvěra v Něho by měly vyznačovat i nás. Apoštol Petr nás napomíná: „Obcování své mezi pohany majíce dobré, aby místo toho, kdež utrhají vám jako zločincům, dobré skutky vaše spatřující, velebili Boha v den navštívení.“ (1. Petra 2,12) Žel, může se stát, že i o nás věřících se šíří pomluvy. Historie církve a naše osobní zkušenost ukazují, že apoštolovo napomenutí: „Protož složíte... všeliká utrhaní,“ (1. Petra 2,1) není nikterak neopodstatněné. Kéž bychom se v každém případě drželi 11. verše: „Bůh jest štít můj, kterýž spaseny činí upřímé srdcem,“ a nepokoušeli se domoci se spravedlnosti sami.

Při čtení závěrečných veršů tohoto Žalmu učiníme dobře, když si připomeneme, že i omilostněný hříšník stojí během svého pozemského života pod zásadami Boží vlády. Na mnoha místech Nového zákona nacházíme podobné myšlenky, jako jsou v 16. a 17. verši, které se zde vztahují na bezbožné. Ale když věřící takto jedná, bude se mu dařit podobně jako jim. „Kterýmž soudem soudíte, týmž budete souzeni, a kterouž měrou měříte, bude vám zase odměřeno.“ (Matouš 7, 1.2) – „Nemylte se, Bohu se nikdo nebude posmívat: nebo cožkoli rozsíval by člověk, to bude i žíti. Nebo kdo zasévá pro své tělo, z těla sklídí zkázu; kdo zasévá pro Ducha, z Ducha sklídí život věčný.“ (Galatským 6, 7–8 – přel.)

Jak krásné je díkčinění a chvála v posledním verši! Tak tomu bude vždy, když se zcela spolehneme na Boha (2. verš). Na konci nám zůstane jen chvála a děkování za Jeho pomoc. Tak k nám Pán v 50. Žalmu volá: „Vzývej mne v den soužení, vytrhnu tě, a ty mne budeš slaviti.“ (15. verš) – Žalmy dokazují, jak často to David směl zakusit. Je to také tvoje zkušenost? Anebo jsi snad zapomněl na chválení a děkování, když ti Bůh podivuhodným způsobem pomohl?

Tento Žalm je citován na mnoha místech Nového zákona (Matouš 21,16; 1. Korintským 15,27; Efezským 1,22; Židům 2,6.7). Z toho lze jasně poznat, že Kristus je Hospodin (Jehova) Starého zákona a že tento Žalm svědčí o slávě Pána Ježíše v tisíciletém království. Ten, který se kdysi ponížil, stal se člověkem a zaujal poslední místo na zemi, nám je zde takto představen jako Syn člověka. Ano, ponížil sám sebe až k ostudné smrti na kříži, kde Její Bůh „učinil málo menšího andělů“, když Toho, jenž neměl hříchu, za nás učinil hříchem a soudil Ho. Poněvadž šel touto cestou a toto dílo vykonal, Bůh Ho vysoko vyvýšil a učinil Ho vládcem nad celým stvořením (srv. také s Filipským 2, 6–11).

V otázce : „Co je člověk?“ nejde o Adama a o jeho potomky, tak jako na jiných místech, kde je činěn podobný dotaz (Job 7,17; Žalm 144,3). Tento Žalm jedná o druhém Člověku, tom posledním Adamovi (1. Korintským 15, 45.47). Kristus je člověk podle Boží rady. V Něm Bůh ještě jednou začal dějiny člověka. V důsledku toho, že se stal člověkem, vykonal dílo na kříži a vstal z mrtvých, může nyní Pán Ježíš lidi, kteří kdysi byli hříšníci, uvést ve Svou slávu. To jsou především ti malí a takoví, kteří jsou v tomto světě považováni za nic (3. verš; 1. Korintským 1, 26–28).

Při čtení Žalmů si musíme být vědomi, že jejich předmětem je v první řadě izraelský národ. Zde se nacházíme v ještě budoucí době. Bohabojný ostatek lidu chválí Boha, který mu v jeho soužení přišel na pomoc, a to v Osobě pravého Mesiáše. Zjevení se Pána Ježíše ve slávě s sebou přinese soud nad všemi Jeho nepřáteli. Nejprve zasáhne antikrista, který je zde nazván „bezbožník“ a „nepřítel“ (Zjevení 19, 11.20). Podle Matouše 25, 31–46 bude ale Pán Ježíš soudit ve spravedlnosti také všechny v té době žijící lidi (srv. s naším Žalmem, verše 5, 8, 9).

Ke 4. verši nacházíme v Božím slově více než jednu ilustraci. Když Bůh vystoupí proti Svým nepřátelům jako Soudce, budou muset provždy být obráceni nazpět. Není nikdo – ani ten největší posměvač –, který by potom „neklesl (neklopýtl)“ a nezahynul. Dokonce i Jeho vlastní stvoření před Ním uteče (Žalm 114, 3–7; Zjevení 20,11). Farao, který se ve své pýše ptal: „Kdo jest Hospodin, abych poslechl hlasu jeho?“ (2. Mojžíšova 5,2), musel zakusit, co to znamená: „Hospodin bojuje za ně (za *Izraelské*) proti Egyptským.“ (2. Mojžíšova 14, 24.25.28). Zahynuli ve vlnách Rudého moře. Když se Pán Ježíš ve chvíli, kdy byl v zahradě Getsemanské zajímán, jen krátce nepřátelům ukázal ve Svě pravé tvářnosti, „postoupili nazpět, a padli k zemi“ (Jan 18,6).

Přes zkoušky, v nichž se utlačovaní nacházejí (verše 10 a 14), se pevně drží Boha. Důvěra, že Bůh chudého, tj. od světa opovrhovaného a pronásledovaného, vidí a nezapomíná na něj, smí být také naším podílem. Pán nikdy nezahanbuje důvěru těch Svých, takže i my máme důvod, abychom zpívali a slavili Boží věrnost (12. verš).

Tak jako v mnoha Žalmech, nacházíme i zde zcela praktická naučení pro všechny lidi, kteří žijí pod Boží vládou. „Kdo kopá jámu“, aby druhé přivedl k pádu, „sám do ní padá“ (Příslaví 26,27; Kazatel 10,8). To potvrzuje také 16. verš našeho Žalmu, tak jako už i Žalm 7,16 (srv. též s Žalm 35,7.8; 57,7; 94,23; 109,17–18). Aman, odpůrce Židů, a jeho zánik je toho typickým příkladem. Připravil šibenici, aby na ni pověsil Mardochea, Žida, a byl na ní nakonec pověšen sám (Ester 5,14; 7,9.10). – Vážná ilustrace toho, že bezbožný se sám zaplete do vlastní léčky, je kříž Golgoty. Satan a nepřátelé Pána Ježíše se domnívali, že jeho smrtí dobyli vítězství. Ale v Židům 2,14.15 čteme vzácná slova: „... aby skrze smrt zahladil toho, kterýž má vladařství smrti, to jest dábla, a vysvobodil ty, kteříž bázní smrti po všecken čas života podrobeni byli v službu.“

Verše 2–11 jsou prorockým popisem působení antikrista. Ten bude zle pronásledovat věrné Židy, kteří se nepodávají jeho požadavkům. Především ale bude dělat, jako kdyby nebylo Boha. Ve znovupostaveném chrámu zavede modloslužbu (Daniel 12,11; Matouš 24,15; Zjevení 13,14.15), a nakonec sám ze sebe učiní boha a posadí se v chrámu (Daniel 11,36.37; 2. Tesalonickým 2,4).

Ale nevedou bezbožní lidé dnes podobnou řeč? „Není Boha,“ říkají mnozí. Druzí si myslí: „Jestliže nějaký Bůh je, pak to jistě nebude brát tak přesně s každým lidským životem.“ Jaký sebeklam! Moudrý kazatel varuje před takovými závěry, když říká: „Nebo že ne i hned ortel dochází pro skutek zlý, protože vroucí jest k tomu srdce synů lidských, aby činili zlé věci.“ (Kazatel 8,11) I když Bůh při každém zlém skutku lidí nezasáhne ihned, tu přece je v Božím účetnictví všechno přesně zapsáno. Božímu zraku neujde nic, vůbec nic v našem životě. Všichni lidé, kteří zemřou v nevěře, se budou muset objevit před velkým bílým trůnem *Soudce světa* Ježíše Krista. Tam budou otevřeny knihy a každý bude souzen podle toho, co stojí v knihách (Zjevení 20, 11–15). Je jen jedna možnost, jak tomuto soudu ujit: Nyní se s lítostí a pokáním utéci ke *Spasiteli* Ježíši Kristu a věřit v Něho.

Závěrečné verše Žalmu obsahují odpověď na volání soužených Židů o pomoc: „Hospodin jest králem vždy a věčně.“ (přel.) Trápení věrných sice vystoupí až na nejvyšší stupeň, ale Pán Ježíš přijde z nebe vysvobodit je, vykoná na zemi soud a zřídí tisícileté království pokoje, ve kterém bude vládnout spravedlnost (18. verš; Izaiáš 32, 1. 16–18).

Tento Žalm nám připomíná podobenství o vdově a nespravedlivém soudci. Tak jako onen soudce, i Bůh se na konci zasadí za Svůj lid. „A což by pak Bůh nepomstil vyvolených svých, volajících k němu dnem i nocí, ačkoli prodlévá jim?“ (Lukáš 18,7)

V těchto verších se dvakrát mluví o sirotku. Jaká je to útěcha pro osamělé! I když už nemáš na této zemi nikoho, už nemáš blízké příbuzné, tu ten velký Bůh chce být tvým pomocníkem a chce se starat o tvé právo. Ale ještě více než to: V Žalmu 68,6 je nazván „*otec siroteků a ochránce* (soudce) *vdov*“. Jako Otec přejímá nejen úkoly pomocníka a poručníka, ale jako Otec tě *miluje*. Ano, v nebi je srdce, do něhož jsi jako sirotek zahrnut ve zvláštní lásce. Nebeský Otec je ještě i dnes útočištěm pro každého osamělého člověka.

Myšlenka na útěk, jak ji nacházíme v prvním verši, se vynořuje také při nás, jsme-li v nějaké zkoušce. Ach, jak rádi a jak rychle bychom utekli před všemi nepříjemnými věcmi v životě! Je to ale správný postoj, když na nás Bůh přivádí nějakou zkoušku? To, co Jej ctí a co Mu činí radost, je naše důvěra v Něho i v trápeních a těžkostech. Důvěřovat Pánu, který je vyvýšený nade vše, který všechno zná, jemuž nic neujde, jehož věrnost zůstává neproměnná, bez jehož vůle nepadne k zemi ani vrabeček, který disponuje vším, a tedy i plány člověka, to je zdroj pomoci věřícího. To činí jeho srdce klidným.

3. verš („*Když jsou ničeny základy, co učiní spravedlivý?*“ – *přel.*) ukazuje stav, který se zjeví před zřízením tisíciletého království. Dnes ještě nejsou zcela zničeny základy každého pořádku, ale povážlivým způsobem se jimi hýbá. Extremistické skupiny chtějí odstranit každou autoritu a současné vlády podlamují existující základy tím, že vydávají zákony týkající se svobod, které postrádají jakoukoli Boží bázeň, a tím každý biblický, a tedy Boží základ. Co učiní věřící tváří v tvář takovému vývoji? Kéž bychom hleděli vzhůru a pevně se drželi našeho Boha a Jeho Slova. Boží trůn stojí v nebi, kde nebude ničím otřesen, a Jeho Slovo bude pevné, i když nebe a země pominou (Matouš 24, 35).

Řeč lidí v tomto Žalmu je řeč nevěřících „v posledních dnech“. Jsou to posměvači, kteří se vysmívají Bohu a zato oslavují sami sebe. Pokoušejí se zmást věřící a posmívají se proroctvím Bible (2. Petra 3,3.4).

Jaké povzbuzení znamená šestý verš pro všechny, kteří důvěřují Božímu slovu a opírají se o ně! Každé slovo, které stojí v Bibli, je čisté Boží slovo, na kterém není nic chybného. Neposiluje to naši víru? Víme, že Boží slovo je vyjádřením Jeho myšlenek a Jeho vůle. A to, co řekl, se za všech okolností naplní. Na tom nemůže nic změnit ani ten největší posměvač.

Výrazem „národ tento (pokolení toto)“ v 8. verši je míněn Bohu nepřátelský svět za všech dob. Bůh navěky ostříhá ty Své před „tímto pokolením“. Jsou to vždy znovu jiní lidé, kteří tvoří toto pokolení; ale jejich smýšlení zůstává stejné. To, co zakusil Pán Ježíš během Svého pozemského života, bude v budoucnosti podílem věrného ostatku. V tomto smyslu musíme také rozumět Matouši 24, 34, kde Pán říká: „Nepomine věk tento (*pokolení toto* – tj. nevěřící Židé a zvláště jejich náboženští vůdcové), až se tyto všecky věci stanou.“

„Až dokud?“ Toto volání věřících z nejhlubšího trápení je základním tónem našeho Žalmu. Ale je tu důvěra v Boha. A tak nacházíme, že ačkoli „očekávání dlouhé zemdlívá srdce“ (Příslaví 13,12), přece tato důvěra roste a vede k radosti a plésání. Žalm končí chvalozpěvem ke cti Toho, jenž vše dobře učinil.

Tak daleko může přijít jen věřící. Ten, kdo nezná Pána Ježíše jako Spasitele a Přitele a Boha jako svého nebeského Otce, si musí při otázce: „Až dokud?“ zoufat. Neboť neví, odkud by ještě mohla přijít pomoc. Zcela jinak tomu je s věřícím. Sice se mu může zdát, jako kdyby se nacházel v temném tunelu. Ještě nemůže pozorovat ani maličký zákmit světla východu, a přece s důvěrou ví, že pomoc, i když je ještě daleko, nakonec přijde. Snad se nejprve snaží křečovitě nalézt východisko svým vlastním přemýšlením. Stane se ale klidným, jakmile se s celou důvěrou předá Bohu. Zkoušky a těžkosti přejdou, když nebeský Otec ve Své výchově dosáhl při nás cíle. – A proto, jestliže v našem srdci vyvstává otázka: „Až dokud?“, s důvěrou očekávejme na Jeho dobrotu a záchranu.

Ateistický duch, který v tomto Žalmu nacházíme, se dnes opět značnou měrou šíří v našich tak zvaných křesťanských zemích. Už dříve hleděl Bůh zkoumavě z nebe: když lidé stavěli věž v Babel a když k Němu pronikal křik lidí ze Sodomy (1. Mojžíšova 11,5; 18,20.21). Tehdy neviděl nic jiného, než co je vyjádřeno v tomto Žalmu a co vidí i dnes. Lidé chodí „v marnosti myslí své, zatemnění v rozumu, odcizení jsouce od života Božího, pro neznámost, kteráž jest v nich z zatvrzení srdce“ (Efezským 4, 17.18). Nepatřili jsme k nim kdysi i my?

Jak je to smutné, když národy, které vlastní Bibli ve své řeči a které stály pod požehnaným vlivem křesťanství, přecházejí k tomu, aby Boha naprosto odmítaly. Člověk, který tvrdí: „Není Boha,“ je skutečně blázen, neboť tímto postojem odmítá každou možnost být spasen. Vždyť jediná záchrana a každá pomoc pro ztraceného člověka přichází od Boha samého, který se prokazuje jako Spasitel – Bůh a chtěl by zachránit všechny lidi (1. Timoteovi 2, 3–6).

Přes popírání Boží existence nemají takoví lidé pokoje. Když se setkají s věřícími, kteří cele důvěřují Pánu, stávají se nejistými. Zmocňuje se jich pocit strachu, protože cítí přítomnost Toho, kterého popírají (5. verš; Jozue 2,9; 5,1).

Máme zde charakterové rysy věrného ostatku, tj. bohabojných Židů ve dnech konce. Verše 2–5 jsou Boží odpovědi na otázky v 1. verši. Jedná se o praktickou spravedlnost a svatost věřícího Žida v budoucím časovém období před zřízením království. Podobnou myšlenku nacházíme v Izaiáši 33, 15.16.

Má tento Žalm co říci i nám, kteří žijeme v období milosti? Ano, jistě; neboť máme co činit s tímž Bohem. Ten říká: „V těch, kteříž přistupují ke mně, posvěcen budu (*chci být posvěcen*).“ (3. Mojžíšova 10,3) Jestliže se chceme zdržovat v blízkosti Pána, to znamená v obecenství s Ním, musí se náš život vyznačovat praktickou spravedlností a svatostí (1. Petra 3, 10–12). My, věřící nynější doby, máme velkou výsadu, že smíme patřit k duchovnímu Božímu domu, tj. k Církvi. Ale nezapomínejme na slova Žalmu, že vzhledem k Božímu domu *ve všech obdobích* je řečeno: „Tvému domu náleží svatost, Hospodine, na věky.“ (Žalm 93,5 – přel.) Mezi křesťany a Židy existuje ale velký rozdíl. My smíme v sobě zjevovat tyto charakterové rysy jako *ovoce milosti*. Pro Žida oněch dnů to zůstane zákonním požadavkem.

Ve Skutcích ap. 2, 25–31 nám ukazuje Duch Svatý skrze apoštola Petra, že tento Žalm mluví o Kristu, jenž zaujímá postavení závislého člověka. Jeho život jako pravého, ale bezhříšného člověka, byl dokonalý, takže Bůh se mohl ze všeho, co On řekl a co učinil, jen radovat (Jan 8,29).

Kdo jsou ti svatí, ti slavní, v nichž má Bůh Svě zalíbení? Nejsou to takoví, kteří se před Ním sklánějí, vyznávají své hříchy a litují jich? To činili tehdy ti Židé, kteří se nechávali od Jana Křtitele pokřtít a s nimiž se ten dokonalý Syn člověka učinil zajedno a nechal se také pokřtít (Matouš 3, 13–17).

Cesta našeho Pána, Ježíše Krista, byla krajně obtížná; ale On po ní šel s neotřesitelnou důvěrou v Boha (1. verš) a měl přitom před sebou jen jeden cíl: Boží oslavení, a to až do smrti. I když to pro Něho bylo velmi těžké, nic nemohlo narušit pokoj a klid Jeho duše. Dokonce i na Svě cestě na Golgotu měl důvěru v Boha: „Nenecháš duše mé v pekle (*šeol*).“ Vždyť v Jeho životě nebyla příčina, žádný hřích, proč by musel zemřít.

Jako Kristus naším příkladem. Kéž bychom Jej z Boží milosti trochu následovali.

Pán Ježíš před námi stojí opět jako člověk. Je obklopen bezbožníky a úhlavními nepřáteli (9. verš). Ale ví, že se v Jeho životě nenachází nic nespravedlivého. Boží pročišťování u Něho nepřineslo žádnou strusku. 3. verš nám připomíná odpověď, kterou dal těm, kdo se Jej ptali: „Kdo jsi ty?“ Mohl říci: „Naprosto to, co k vám také mluvím.“ (Jan 8,25 – přel.) U Něho bylo vše v dokonalé harmonii: myšlenky, slova a činy.

„Skutky lidské“ znamenají ustavičné ovlivňování lidí kolem. Jestliže toto jednání je zlé a bezbožné, jaký ochranný prostředek tu pak věřící má? Je jím Boží slovo, jež nám osvětluje cestu, která je podle Boha (Žalm 119,105). Když se zcela držíme směrnic Bible, zůstaneme zachováni. „Jakým způsobem očistí mládenec stezku svou? Takovým, aby se choval (*ostříhal*) vedlé slova tvého.“ (Žalm 119,9)

Ačkoli se slova z 5. verše vztahují v první řadě na Krista, přece zakoušíme něco podobného, když se zdržujeme v Jeho blízkosti a jdeme v Jeho šlépějích. Jistotu, kterou žalmista vyjadřuje, když říká: „Vyslycháš (*vyslyšíš*) mne, ó Bože,“ máme i my, když voláme k Bohu, svému nebeskému Otci (Jan 14,13; 15,7; 1. Jana 5, 14).

V 11. verši už žalmista nemluví jen o sobě, nýbrž o „nás“. To nám připomíná slova Pána k Jeho učedníkům: „Jestliže vás svět nenávidí, víte, že mne prvé než vás v nenávisti měl... Poněvadž se mně protivili, i vám se protiviti budou.“ (Jan 15, 18.20)

„Lidé světští („lidé tohoto věku“)" existují ještě dnes. Jsou to lidé, kteří řídí svůj život podle momentálně panujících proudů a idejí ve světě. Ženou se za materiálními věcmi a žijí jen pro viditelné věci. Jak vážná jsou slova apoštola Pavla pro všechny, kteří ukazují takové smýšlení. Nazývá je „nepřátelé kříže Kristova, jichžto konec jest zahynutí, jejichž Bůh jest břicho, a sláva v mrzkostech jejich, kteříž o zemské věci stojí“ (Filipským 3, 18.19).

„Jejichž díl jest v tomto životě.“ A co je čeká na věčnosti? Boží soud za život, který je v Jeho očích ztracený. – A přece se někdy podobáme Azafovi, jenž záviděl nevěřícím, kteří si žili bezstarostně a měli úspěch. Teprve když viděl jejich život ve světle svatyně, opět se upokojil (Žalm 73, 3–12. 17–24).

Když Pán Ježíš vykonal Své dílo, vrátil se k Otci, aby tam „byl nasycen“, tj. aby obdržel mzdu za Své konání (Jan 17,4.5). A brzy budeme i my u cíle a uvidíme Jej, našeho Pána a Spasitele, tak jaký je. Pak už nebudeme mít žádná přání, nýbrž budeme dokonale uspokojeni a nasyceni.

Toto je děkovný Žalm za vyslyšení a záchranu, kterou směl David zakusit od svého Boha. Ve 3. verši vyjmenovává vše, co pro něho Bůh znamená, a jakou s Ním učinil zkušenost: *Skála má* – neotřesitelný základ důvěry; *hrad můj* – bezpečné útočiště; *Vysvoboditel můj* – pravý Spasitel; *Bůh můj* – síla; *můj pastýř* nebo *skála*; *štít můj* – pravá ochrana; *roh spasení mého* – obraz vyvýšení a síly; *mé útočiště* (*Elb. př.:* „*má vysoká pevnost*“) – moje bezpečnost a obrana. Tak je v prvních verších představen výsledek; ale o podrobnostech, které k němu vedly, je zmínka až později.

David byl muž modlitby (verše 4 a 7). Směl prožít mnohá vyslyšení modliteb, protože naprosto důvěřoval Hospodinu. Davidovy zkušenosti jsou poukazem na to, jak bude zachraňován ostatek, tj. bohabojní Židé na konci časů. I tito zbožní lidé budou důvěřovat Bohu a budou volat z nejhlubšího soužení a On jim odpoví.

Různé výrazy připomínají dřívější vysvobození, která Bůh daroval Svému lidu. Verš 13 nám dává myslet na porážku pěti králů u Gabaon (Jozue 10,11) a verše 16 a 17 na osvobození Izraele od Faraona při přechodu Rudého moře (2. Mojžíšova 14, 21–30).

Byl David dokonalý muž, který splňoval Boží požadavky ve všem, že mohl vyslovit to, co čteme ve verších 21–25? Nikoli, nebyl bez chyby, ale měl upřímnou touhu poslouchat Boží přikázání. A když chybil, nezanedbal vyznat svůj hřích. Tento postoj srdce byl Bohu příjemný.

Tyto verše a celý Žalm přivádějí naše myšlenky k Tomu, který byl skutečně dokonalý, na něhož se tyto verše doslovně hodí: k Pánu Ježíši Kristu. Ten byl spravedlivý podle zákona. Nepřekročil žádné přikázání, ani jednou se neodchýlil od Boží cesty. Ale do jakého trápení na této cestě přišel! „Pouta smrti“ (6. v. – přel.) Jej skutečně obklíčila. On byl ten „chudý“, který ze soužení volal k Bohu a, pokud jde o Jeho utrpení pro spravedlnost, byl vyslyšen (Žalm 34,7). Všimněme si, že zde jde o moc lidí a smrti a ne o Boží ruku, která na Něm ležela, když trpěl kvůli hříchu.

Ve verších 26–28 opět poznáváme něco z cest Boží vlády s lidmi. Ty tu budou nejen v přicházejícím tisíciletém království, nýbrž jsou tu vždy. Bůh dává člověku sklízet to, co rozsel.

„Boha toho silného cesta je dokonalá.“ (31. v.) Jakou důvěru nám dává toto slovo! Jeho cesta se mnou a s tebou, Jeho cesta s naší rodinou, Jeho cesta s národy, ano, Jeho cesta s celou zemí je dokonalá. Možná že vždy nerozumíme tomu, jaký má s námi úmysl, ale myslíme potom na Římanům 8,28: „Víme pak, že milujícím Boha všechny věci napomáhají k dobremu.“

David věděl, že nikoho nelze srovnávat s jeho Bohem. Pro toho, kdo Mu důvěřuje, je štítem proti nepřátelským šípům. Je „skálou“, kterou nic nepohne. Opásává věřícího silou, aby mu nic nebránilo v běhu a v boji (Lukáš 12,35; Efezským 6,14; 1. Petra 1,13). Činí naše nohy podobné nohám laní (jelenů), abychom i tehdy, když je naše cesta příkrá a skalnatá, mohli činit jisté kroky.

Jak je možné sloučit s Boží milostí 42. verš, kde nepřátelé volají k Hospodinu, ale nedostávají odpovědi a nepřijde jim vysvobození? Boží milost netrvá provždy. Ten, kdo na Boží výzvu nechce činit pokání, se vědomě činí Jeho nepřítelem a jednou bude muset zakusit pravdivost Jeho slova: „Tehdy volati budou ke mně, a nevslyším..., proto že nenáviděli umění, a bázně Hospodiny nevyvolili.“ (Příslaví 1, 28.29)

Davidovo srdce je šťastné v jeho Bohu. Chce Boha slavit za všechna Jeho vysvobození a dobrotivost, kterou zakusil. Ačkoli byl velkým a umělým vojevůdcem, přece v den, kdy jej Bůh vytrhl z ruky všech jeho nepřátel, nepřipisuje nic své vlastní zdatnosti. Tak čteme: „*Tys mi dodal..., pravice tvá mne podpírala..., rozšířil jsi... Ty jsi mne přepásal... Ty jsi mne vyprostil... postavils mne v hlavu... vyvýšils mne.*“

Náš boj není proti tělu a krvi jako u Davida, nýbrž proti duchovním mocnostem. Máme co činit se lstmi ďábla. V tomto boji nedokážeme nic z vlastní síly. Kdybychom se o to pokoušeli, vedlo by to k porážkám. V tomto boji máme k dispozici stejný zdroj síly jako měl David: našeho Pána. A tak nás apoštol Pavel povzbuzuje: „Posilňte se v *Pánu* a v moci síly *jeho*,“ a pak nás vyzývá, abychom oblékli celé odění (zbroj) *Boží* (Efezským 6, 10–17). Jestliže použijeme to, co nám Bůh dává k dispozici, a jdeme s Pánem, bude patřit vítězství i nám. „Vzepřete se ďáblu, i uteče od vás.“ (Jakuba 4,7)

V tomto Žalmu je Bůh oslaven v dvojím ohledu: ve verších 1–7 skrze Své stvoření, zvláště stvořeným nebem; ve verších 8–15 skrze Své Slovo.

Svědectví o Bohu, obsažené ve stvoření, vydává celý svět. Žádný člověk, a je lhostejné, v které části země bydlí, nemůže této jasné řeči ujít. Pohané, kteří nemají jiné Boží zjevení, budou učiněni odpovědnými na základě toho, co mohli znát ze stvoření. Proto čteme v Římanům 1, 20.21: „Nebo neviditelné věci jeho, hned od stvoření světa, po věcech učiněných rozumem pochopeny bývají, totiž ta jeho věčná moc a Božství, tak aby oni byli bez výmluvy. Proto že poznavše Boha, nectili jako Boha, ani jemu děkovali.“

Apoštol Pavel uvádí pátý verš tohoto Žalmu v Římanům 10,18, aby nám, a především Židům, ukázal, že tak jako nebe, slunce, měsíc a hvězdy tu jsou pro všechny národy, tak se také evangelium Boží milosti obrací ke všem obyvatelům země. Stvořitel – Bůh, který nechává svítit Své slunce na všechny, je také Spasitel – Bůh, který chce, aby všichni lidé byli spaseni (1. Timoteovi 2,4), a proto dává kázat Své evangelium všude (Koloským 1,23).

Druhým Božím svědectvím v tomto Žalmu je Jeho Slovo. Ve vztahu k tehdy existující části Starého zákona se pro Boží slovo používají různé výrazy. *Zákon* ukazuje, jaký by měl člověk být podle Božích myšlenek. *Svědectví* nám říká, jak Bůh o věcech smýšlí. Jestliže si je vezmeme k srdci, budeme v Božích očích moudří. U *předpisů* jde o Boží nařízení, jimž se člověk musel podřídit, aby mohl být s Bohem v obecenství. *Přikázáními* jsou míněna určitá, konkrétní nařízení. Jsou také přikázání, která platí pro křesťanskou epochu (Jan 13,34; 1. Jana 5,3).

Ačkoli David vlastnil teprve část Bible, byla mu Boží slova vzácnější než zlato. Co znamená dnes Svaté Písmo pro nás, když je porovnáme s materiálními hodnotami?

Jestliže se zaměstnáváme Božím slovem, dostává se nám nejen osvěžení, radosti, potavy a poučení. Učíme se lépe poznávat i sami sebe. Naše svědomí je uvedeno v činnost a vede k sebezkoumání; odtud prosby ve verších 13 a 15: „I od tajných očist' mne.“ – „Ať jsou slova úst mých tobě příjemná, i přemýšlování srdce mého před tebou.“ – Svévolné hříchy vznikají vědomým nedbáním na Boží slovo (4. Mojžíšova 15, 30.31; 5. Mojžíšova 17, 2–7; Židům 10,26).

Už jsme poukázali na to, že v Žalmech máme často slova židovského ostatku, který projde v budoucí době soužení velkým trápením, ale s vírou vyhlíží Mesiáše. Tak i zde. Kristus musel během Svého života na této zemi projít podobnými věcmi. Byl, abychom tak řekli, jako „věrný ostatek“ obklopen nevěřícím lidem, a proto byl vystaven mnoha utrpením a pokušením (Židům 2,18). Jeho pocity se podobají pocitům budoucích věrných Židů. Vyslyšení Pomazaného v 7. verši nacházíme také v Židům 5,7: „Kterýž za dnů těla svého... vyslyšán jest.“

Osmý verš obsahuje praktické povzbuzení pro každého věřícího. David přitom jistě myslel na povzbuzení z 5. Mojžíšovy 20,1: „Když bys vytáhl na vojnu proti nepřátelům svým, a uzřel bys koně a vozy... neboj se jich, nebo Hospodin Bůh tvůj s tebou jest.“ Jestliže se nevěřící v odporu proti Pánu opírají o viditelné a materiální věci – myslíme třeba na všechny vědecké argumenty proti biblické zprávě o stvoření –, pak my sami se chtějme držet svého Boha. Všechny lidské opory se jednou zlomí, nejpozději tehdy, když budeme muset opustit tuto zemi; ale náš Bůh zůstává neproměnně týž.

Tato slova jsou nejprve výroky krále Davida, jemuž Bůh dal vítězství nad všemi jeho nepřáteli. Přání jeho srdce byla splněna, když mu prorok Nátan přinesl Boží poselství ohledně stavby chrámu (2. Sam. 7, 17–20.28.29).

Ale koruna z ryzího zlata patří vlastně na hlavu *Davida Syna*, Pána Ježíše, když On jako Král nastoupí vládu nad národy; neboť výraz „prodlení dnů na věky věků“ se nehodilo ani na Davida, ani na Šalomouna.

Prvních osm veršů mluví tedy o Pánu Ježíši jako Mesiáši, který jako závislý člověk stojí před Bohem, jehož *prosí* a kterému *důvěřuje*. Od devátého verše je osloven Hospodin, který má v úmyslu zasáhnout proti všem Svým nepřítelům a těm, kteří Ho nenávidí. Nyní víme ale to, co Davidovi ještě známé nebylo –, totiž že Pán Ježíš je Hospodin (Jehova) Starého zákona (viz např. Židům 1). Při Svém druhém příchodu – ve slávě k soudu – se nezjeví už jako závislý člověk, nýbrž jako Král králů a Pán pánů, jemuž se všechno bude muset poddati.

Rozumíme bohabojným Židům a jejich výrokům o radosti v posledním verši. Když budou moci stát na straně takového mocného Krále, budou se radovat.

Tento Žalm vede naši pozornost k pocitům, myšlenkám a utrpení Pána Ježíše v hodinách na kříži. Kéž bychom o těchto věcech uvažovali se svatou ctící bázní.

Zde jde především o utrpení od Boha, kterými musel Pán Ježíš projít v těch třech hrozných hodinách tmy. Tu na něm vykonal spravedlivý a svatý Bůh soud za naše četné hříchy a přestoupení jako na našem Zástupci. V oněch hodinách nebyl mučedníkem, nýbrž zástupnou Obětí. Bůh nemohl vyslyšet Jeho volání: „Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil!“, dokud onen hořký kalich nebyl zcela vyprázdněn a hříchy nebyly smířeny.

Ačkoli volání Pána zůstalo bez odpovědi, přesto se Svého Boha nevzdal. Řekl: Bože *můj*; ospravedlnil Ho jako Boha Otce a jako Svého Boha od života matky. Nikdo v Něho nadarmo nedoufal, žádný nebyl zahanben. Jen On, ten jediný dokonalý, musel říci: „Já pak červ jsem, a ne člověk.“ Jemu, kterým všichni opovrhovali, zůstalo nebe zavřeno! I když nemohl očekávat okamžitou odpověď, přesto rozprostíral zranění Své duše lidmi před Svým Bohem. Jakou bolestí to pro Něho bylo, když na Něho lidé doslovně volali to, co je napsáno v 9. verši (Matouš 27,43).

Pán přirovnával lidi, zvláště vůdce lidu, kteří obklopovali kříž, k býkům a řvoucím lvům. Za těmito knížaty lidu viděl a cítil celou moc satana (viz verš 22). Už když Jej zajímali v Getsemanské zahradě, jim řekl: „Toto jest vaše hodina a moc temnosti.“ (Lukáš 22,53)

Verše 15 a 16 mluví o tělesných utrpeních Páně na kříži. Pod váhou těla, visícího na hřebecích na kříži, se rozstupovaly klouby. Velká slabost vznikla už při bičování (Matouš 27,26; Žalm 129,3); a k tomu přicházela ještě nevýslovná žízeň (Jan 19,28).

„Psi obskočili mne,“ – stvoření bez srdce a svědomí, které nacházelo zábavu v tom, že druhého ponižovalo. „Zprobíjeli ruce mé i nohy mé.“ Podle těchto znaků Jej jednou Židé opět poznají a budou muset vidět, že jejich národ ukřižoval a zabil svého Mesiáše (Zachariáš 12,10; Zjevení 1,7).

Ve druhé polovině 22. verše dochází k obratu. Tři hodiny nejtemnější noci přešly a zase je světlo. Spojení s nebem je tu opět ničím nerušené a modlitba Pána je vyslyšena. Jeho poslední volání směřuje proto k *Otcí*: „Otče, v ruce tvé poroučím ducha svého.“ (Lukáš 23,46)

Když bylo to velké a těžké dílo vykoupení dokonáno, chtěl Pán sdělit jeho výsledky těm, pro které prošel vším tím hlubokým utrpením. Co to bylo za Boží jméno, které chtěl zvěstovat Svým bratřím? Je obsaženo v poselství, které sdělil po Svém vzkříšení Svým učedníkům po Marii Magdaléně: „Jdi k bratřím mým, a pověz jim: Vstupuji k *Otci svému*, a k *Otci vašemu*, k *Bohu svému*, a k *Bohu vašemu*.“ (Jan 20,17) Jeho Otec se nyní stal naším Otcem, a proto mluví Pán o nás jako o Svých bratřích.

Výsledky Kristova díla na kříži se nevyčerpaly u věřících nynější doby, kteří patří k Jeho Církvi. Závěrečné verše ukazují jejich dosah: Obnovení izraelského národa, zřízení tisíciletého království a požehnání všech národů v době království se zakládají také na díle z Golgoty. Mohlo by tomu být jinak, než že k Bohu vystupuje chvála, dík a velebení ze všech srdcí a ze všech úst?

Pro naše srdce je zvlášť vzácné vědět, že Pán Ježíš sám začíná chválu v Církvi. Nachází se uprostřed Svého lidu, který se shromažďuje k Jeho jménu, a vede jejich zraky k Otci, jehož jméno jim zjevil (Jan 17,6).

Jestliže jsme v předchozím Žalmu viděli Pastýře, který dal svůj život za ovce (Jan 10, 11.15), pak Jej zde nalézáme, jak jde před Svými ovce. Žalm začíná tím, co Pastýř je. Teprve potom následují věci, které dává. Protože Pán je *můj Pastýř*, bude mne na cestě k domu Otce zásobovat vším potřebným. Mohlo by Jeho lidu něco chybět, když On si předsevzal starat se o něj? Péče Pastýře je naší nadějí.

Když cesta vede údolím stínu smrti, zdá se, že spojení mezi ovci a jejím Pastýřem se stává ještě niternější. Teď už nečteme: činí to neb ono, nýbrž: „Ty se mnou jsi.“ Ano, jestliže král hrůzy na nás vrhá své stíny, když jsou odvoláváni milí příbuzní nebo když my sami musíme hledět smrti do očí, pak není nic, co by věřícímu mohlo dát tolik útěchy, povzbuzení a osvěžení, jako jistota blízkosti dobrého Pastýře.

Tváří v tvář nepřátelům jsme u Pastýře v naprostém bezpečí a smíme se radovat z Jeho darů.

Nejvyšším cílem věřícího Izraelity bylo přebývání v chrámu Páně (Žalm 27,4; 84,3.11). Cíl věřícího je nebeský: věčný dům Otce. Pán Ježíš nás tam předešel jako člověk (Jan 14,2.3), a brzy Jej tam budeme moci vidět a věčně budeme u Něho přebývat.

V předchozím Žalmu jsme viděli cestu, po níž Pastýř jde před Svými ovci. Jeho cílem je dům Hospodinův, anebo pro nás křesťany, dům Otce. Dnešní Žalm ukazuje cestu k trůnu slávy. Opět to je Pán Ježíš, jenž jde po této cestě; ale my s ním budeme zcela úzce spojeni. Mnoho míst v Novém zákoně ukazuje, že v tisíciletém království budeme vládnout s Kristem (např. Efezským 1,10.11; 2. Timoteovi 2,12; Zjevení 20,6).

Pán Ježíš má na zemi a na ty, kdo na ní bydlí, nárok v dvojím směru. Předně je Stvořitel, který vše povolal v jsoucnost a nyní vše nese slovem své moci (1. verš; Židům 1,2.3). „Má jest země,“ řekl Hospodin ve Starém zákoně ve spojení s rokem odpočinutí, jež je obrazem tisíciletého království (3. Mojžíšova 25,23.24). Ale táž Osoba se také stala člověkem, žila svatým životem (4. verš) a nakonec vešla dobrovolně a nevinně do smrti (Žalm 22), aby naplnila všechny Boží rady. Tím si jako Syn člověka získal nárok na zemi a na její obyvatele. Vítěz z Golgoty vejde jako Král slávy (Filipským 2, 9–11).

Hora Hospodinova je obrazem vlády (Izaiáš 2, 2–4). Budoucí vláda Páně se bude dít ze Siona, ze svaté hory, kde Boží Král bude držet žezlo všeobecné vlády (Žalm 2, 6–8).

V předcházejících Žalmech (16–24) jsme viděli zvláště Pána Ježíše, a to jako Mesiáše Svého lidu. Další Žalmy (25–28) se vztahují více na zbožné Židy krátce před příchodem Krále ke zřízení Jeho království. I když mnohý verš můžeme ke svému poučení a povzbuzení použít na sebe, přece je důležité, abychom nikdy nezapomínali, že Žalmy byly napsány vlastně pro Židy (22. verš).

Věřící Izraelita se s důvěrou opíral o Boží slitování a dobrotivost vzhledem ke svým hříchům a k jejich odpuštění (6., 7. a 11. verš). Jak zcela jinou jistotu mají křesťané! Ta se zakládá na dokonaném díle vykoupení Pána Ježíše a na Jeho vzkříšení (Římanům 4, 24.25). A když my jako věřící zhřešíme, smíme tyto věci vyznat a být si jisti, že Bůh nás očišťuje a obnovuje přerušené obecenství mezi námi a Jím (1. Jana 1,9).

Žalmista upřímně hledal Hospodinovu cestu pro svůj pozemský život (4. verš). Je přesvědčen, že Bůh jej chce na ní také vyučovat (8., 9. a 12. verš). Ale proč tak touží po tom, aby mu Bůh ukázal cestu? Protože Hospodinova stezka je stezkou požehnání. Máme také takovou touhu, aby nás Pán osobně vedl? Je to rozdíl, zda chceme prostě žít podle křesťanských zásad Bible, anebo zda pro každý krok vzhlížíme k Pánu, aby nás mohl vést svýma očima (Žalm 32,8).

V 1. Korintským nacházíme krásné novozákonní použití našeho 14. verše. Když se v Novém zákoně mluví o tajemstvích, jsou to vždy věci, které Bůh v dřívějších dobách lidem neoznámil, nyní je ale zjevil Svým dětem (např. Efezským 3,3.4). Bůh nám, věřícím doby milosti, zjevil vše, co je v Jeho srdci, tj. celou Svou radu vzhledem k přítomnosti a budoucnosti, vzhledem k nebi a zemi, k Židům a pohanům. Ale abychom tyto veliké věci vůbec mohli přijmout, je zapotřebí dvojího: vlastnictví Ducha Svatého a duchovního smýšlení (1. Korintským 2, 12.15), nebo jak to stojí v našem Žalmu, Boží bázně.

Verše 15–22 jsou slova věřícího, který s důvěrou vzhlíží k Bohu a ví, že On mu přijde na pomoc. Je si jist, že je předmětem Boží péče. Trápení, do kterých můžeme přijít, mohou být velmi rozličná: osamělost, úzkost, soužení, bída, vlastní chybné kroky (hříchy), nepřátelé z vnějšku. Ale není nic, co bychom nemohli s důvěrou říci svému Bohu. „Ve *všech* věcech skrze modlitbu a poníženou žádost s díků činěním prosby vaše známy buďte Bohu. A pokoj Boží, kterýž převyšuje všeliký rozum, hájiti bude srdcí vašich i smyslů vašich v Kristu Ježíši.“ (Filipským 4, 6.7)

David se v tomto Žalmu podobá trochu apoštolu Pavlovi, který řekl: „Sám pak o to pracuji, abych měl svědomí bez úrazu před Bohem i před lidmi vždycky.“ (Skutky ap. 24,16) Ani David ani Pavel nebyli bezhříšní lidé, ale oba se upřímně snažili stát před Bohem v čistotě. Když On jim něco v životě odkryl, vyznali to a přivedli to před Bohem a lidmi do pořádku.

Žalmista se cvičí také v praktickém oddělení od zlých věcí, aby nepřišel pod jejich vliv, a tak se neznečistil. Jeho touha směřuje k Božímu domu.

Verše 6–8 ukazují na to, co je také naším dílem: chválit Boha a děkovat Mu za Jeho vzácné spasení, které nám dal v Pánu Ježíši. Oltář mluví o velebení. Izraelité měli různé oběti. Všechny našly naplnění v té jedné provždy přinesené oběti těla Ježíše Krista. Obcházení (Kral. př.: „postavování se při“) oltáře znamená pro nás hledět na různé stránky díla Pána na kříži. Stal se obětí za vinu a za hřích, jejíž tuk byl pálen na oltáři. On, jenž neměl hříchu, zaplatil za to, čím jsme se my provinili proti Bohu. K tomu byl za nás učiněn hříchem, kořenem zla, a za to byl souzen. Zároveň ale byl ve Svě plně oddanosti Bohu pravou zápalnou obětí. I ve Svě smrti hledal jen Boží oslavení. Když myslíme na tyto věci, pak nás to vždy vede k obdivu, velebení, chvále a děkování.

Proč se David nebál svých nepřátel, ačkoli proti němu přicházeli v zástupech? Protože ve svém Bohu našel tři důležité věci, které platí také pro nás. Pán je naše světlo. Když jsme byli ještě daleko od Boha, musel On Svým světlem zasvítit do našeho života, abychom viděli svůj ztracený stav. Pak jsme směli vírou přijmout to, že na kříži zemřel k našemu *spasení*. Během života, který následuje po našem obrácení, zůstává naším světlem, aby nám osvětloval cestu, která je podle Jeho myšlenek. Je také naší *silou* nebo naší *ochranou*, abychom tímto světem plným nebezpečí bezpečně přišli k nebeskému cíli.

Žalmista, který takto důvěřuje Bohu, má už jen jednu prosbu: chtěl by být a zůstat tam, kde je Pán. Kam směřují naše tužby? – David ve své modlitbě vyjadřuje tři konkrétní přání: *přebývat*, *spatřovat* a *zpytovat*. *Přebývat* znamená dojít klidu, být uspokojen. Dnes je Božím domem Církve. Došli jsme klidu tam, kde se věřící snaží žít podle celé pravdy o Církvi? Při čtení Bible a při slyšení zvěstovaného Božího slova máme vždy znovu příležitost, abychom spatřovali slávy Pána Ježíše. Máme pro Něho otevřené oko srdce? Zpytování jde dále. Znamená intenzivní studium. Uděláme si čas k tomu, abychom Pána Ježíše z Jeho Slova stále lépe poznávali?

Od sedmého verše se tón Žalmu mění. Zdá se, že nepřátelé jsou nyní Davidovi těsně v patách. Pod tlakem okolností dělá to jediné, co je správné: obrací se k Bohu ve snažné prosbě. V průběhu modlitby si vzpomíná na Boží výroky a drží se jich. „Tváři tvé, Hospodine, hledati budu.“ Jakmile odvrátíme své zraky od Pána Ježíše, je naše srdce znepokojeno okolnostmi; začneme se bát. Daří se nám jako Petrovi: začneme tonout (Matouš 14,30).

V 9. verši si David vzpomíná na Boží pomoc, kterou už často mohl zakusit: „Spomožení mé býval jsi.“ Tím byla posílena jeho důvěra. Jak snadno zapomínáme na nesčetná dobrodiní, která Bůh již rozesel na naši cestu, a myslíme si potom, že vše je temné.

A kdybychom na zemi už neměli nikoho, tu by nám zůstalo milující otcovské srdce našeho Boha. Víme, co David ještě nevěděl, že Bůh a Otec Pána Ježíše Krista se nyní stal také naším Bohem a Otcem (Jan 20,17). Nemělo by při pomyšlení na takového Boha nabýt naše srdce odvalu a cele vyčkávat na Něho? Jeho dobrota, všechna Jeho moudrost a moc, všechno Jeho bohatství je tu pro Jeho děti, ano právě pro ně!

Tento Žalm popisuje zkušenost věřícího, který se k Bohu obrací s vážnou modlitbou, ale zdánlivě není vyslyšen. Volali jsme už někdy k Pánu a neobdrželi odpověď? Podle 1. verše se situace zdá být skutečně vážná. Ten, který se tu modlí, cítí už dech smrti („abych... nebyl podobný učiněn těm kteříž sstupují do hrobu“). To, že se přesto vše modlí a volá dále, ukazuje důvěru, kterou má žalmista k Bohu. A vytrvání je odměněno. Bůh Svým časem odpovídá. Ze srdce modlitebníka zaznívá chvála a velebení; neboť může říci: „A dána mi pomoc.“

Modlíš se už dlouho za nějakou věc? Máš dojem, že Bůh neslyší? Vytrvej ještě trochu, neztrácej odvahu a vytrvání v modlitbě. Když přijde chvíle Páně, obdržíš Jeho odpověď.

5. verš došel určitého naplnění v době, kdy Pán žil na této zemi. Města, v nichž se stalo nejvíce Jeho divů, nečinila pokání. Jejich srdce zůstalo nedotčeno vůči Spasiteli, který přece byl jejich Mesiášem, a tak jim musel oznámit vážný soud (Matouš 11, 20–24).

Tento Žalm nám připomíná 2. Žalm, kde jsou králové země vyzýváni, aby se poddali Synu, dříve než bude pozdě (10. a 12. verš). Zde jsou mocní vyzýváni, aby uznali Hospodina a vzdali Mu slávu – čest, která náleží Jeho jménu.

Boží velikost je zde popsána Jeho hlasem, který můžeme různým způsobem slyšet ve stvoření. Jakým dojmem působí vytí bouře, která se změnila v orkán, vyvrací z kořenů stromy nebo je láme, jako kdyby to byly zápalky. Hlas Boží, který rozkřesává plamen ohně, nám připomíná blesk a hrom (Job 40,4). Boží hlas v moci přírody je řeč, kterou slyší všichni lidé. Je to naléhavá výzva, aby se poddali Stvořiteli. Ale namísto aby člověk vzdal Bohu čest (2. verš), vysvětluje všemno vědeckým způsobem a ztrácí přitom ze zřetele Toho, který stvořil také přírodní zákony. A co činí lidé, když hlas Boží způsobí katastrofu (kroupy, tornáda)? Ach, kéž by se jen nechali varovat a poslouchali Boha, aby se skryli u Pána Ježíše do bezpečí před konečným soudem! „Dnes, uslyšeli-li byste hlas jeho, nezatvrzujtež srdcí svých.“ (Židům 3,7)

Ve 28. Žalmu se David snažně modlil k Bohu. Ten ale mlčel. V tomto Žalmu však může slavit Boží záchranu a pomoc. Pán změnil naříkání v radost. David je tak šťastný, že nemůže mlčet (13. verš). Zda i my s tak šťastným srdcem děkujeme vždy, když Pán vyslyšel naše prosby?

6. verš nám připomíná verš v Izaiáši 61,2, kde se mluví o „*létu* milostivém“ a o „*dni* pomsty“. Protože Bůh je svatý, musí vykonat soud na těch, kteří se Mu protíví a vědomě proti Němu hřeší. Ale být soudcem nikdy neodpovídá Jeho bytosti. Proto nacházíme na mnoha místech Písma Svatého zásadu, že Boží hněv je krátký, Jeho dobrota, Jeho slitování a Jeho trpělivost jsou však velmi veliké (např. Izaiáš 54,7.8; 2. Petra 3, 9.10).

7. verš naznačuje, že vnější blahobyt se může stát věřícím osudným. Poznámka v Elb. překladu udává pro výraz „šťastně vedlo“ také bezstarostnost. Jak lehce se dostaví, když vše jde podle našeho přání! Více či méně už necítíme nutnost zdržovat se v blízkosti Pána a v závislosti očekávat vše od Něho. Jak snadno se pak vkrade povýšenost, která je k naší škodě!

Slova tohoto Žalmu vyjadřují plnou důvěru v Boha. David vkládá celé své trápení ve snažné prosbě do Božích rukou, poněvadž Boha osobně zná („pro jméno své“). Víra v to, co Bůh je, ho naplňuje klidnou důvěrou.

Kéž bychom se od Davida učili, když nám druzí chtějí činit zlé. David nezůstává stát u zlého skutku svých nepřátel a také se nepokouší sám dosáhnout svého práva; přenechává věc svému Bohu, a proto je v stavu, že Mu může děkovat za Jeho vedení.

David v tomto Žalmu zjevuje podobné smýšlení jako náš Pán. Nepřipomíná nám 6. verš místo v Lukáši 23,46, kde slyšíme, jak Pán předává Svého ducha do rukou Svého Otce? On, který v nejvyšší míře zakusil nepřátelství a špatnost ze strany lidí, je naším dokonalým příkladem vzhledem k našemu jednání vůči těm, kteří o nás smýšlejí nepřátelsky.

Verše 11–14 vedou naše zraky k utrpení našeho Pána. Dokonce ani Jeho nejbližší příbuzní Mu nerozuměli a nevěřili v Něho (Jan 7, 5). Jak velmi „byl zapomenut v srdci“ (Kral. př.: „vyšel z paměti“), když byl veden ke kříži (Marek 14,50), a jak musel zvláště na kříži vyslechnout nejhroznější urážky (Matouš 27, 39–44). Nepřátelé si brali právě Jeho důvěru v Boha za důvod k tomu, aby Jej velmi hluboce zraňovali.

„V rukou tvých jsou časové moji.“ Jakou útěchu dává toto vědomí! Poněvadž všechny mé dny, všechny mé osudy leží v ruce mého Pána, smím vše, s čím se v životě setkám, malé věci i veliké, příjemné i protivné, dobré i zlé přijímat od Něho.

Ve 20. verši se nemluví o „dobrotě a lásce k lidem spasitele našeho Boha“ ke všem lidem (Titovi 3,4), nýbrž o zvláštní míře dobroty pro ty, kdo žijí v Boží bázni. Znáš něco z požitku této Boží dobroty?

21. verš nám ukazuje pravé útočiště před pomluvami a spory nesvatých jazyků, které nás ve světě obklopují a často nás pronásledují dokonce i do rodinného kruhu. Netoužíme někdy po tom, abychom mohli uniknout křiku, vášní, reptání nespokojenosti, urážkám nepřítelů a hašteření svárlivých lidí? Bůh, náš Otec, je sám naše útočiště. „*Stan přítomnosti Otce*“ (21. v.) je místem, kam zlo nemá přístup. Tam nikdo nemůže rušit náš pokoj.

Verš 23 mluví o pozoufání, které se až příliš lehce může vkrást do našeho srdce. Neznáme tuto myšlenku ze zkušenosti? Domnívali jsme se, že Bůh nás už neslyší. Ale to nám našeptal nepřítel. Mohl by nebeský Otec uzavřít Své ucho a srdce před voláním Svých dětí? Nikdy!

Slova tohoto Žalmu vyjadřují štěstí člověka, který si je vědom odpuštění svých hříchů. Ano, šťastný je každý, kdo ví, že Bůh jeho hříchy už nikdy nepřipomene. Jsou odpuštěny, protože je Pán Ježíš shladil. Jsou přikryty. Bůh je uvrhl za Svá záda (Židům 10,17; Izaiáš 38,17). Pro hříšníka i pro věřícího, který zhřešil, je jen jedna cesta, která vede k této blaženosti: otevřené, nezakryté vyznání (1. Jana 1,9). Ten, kdo se tomu vyhýbá, nenajde klid.

Od 8. verše následují Boží zaslíbení. Nyní mluví Bůh sám. On nás nechce na zemi přenechat sobě samým. Ale nedává nám podrobný popis Svého vedení na cestě, neboť bychom byli v nebezpečí, že půjdeme v nezávislosti na Něm. Jeho přáním je, aby nás ustavičně mohl vést Svými očima. To je ale možné jen tehdy, když ve vědomé závislosti dbáme vždy na Boží oko.

Jestliže své oči od Něho odvrátíme, musí použít uzdu a udidla, aby nás vnějším tlakem – možná skrze okolnosti našeho života – držel na Své cestě. Ale zdůrazňuje, že toto není způsob vedení, který si On přeje.

Radost a plésání, které následují v posledním verši předchozího Žalmu po odpuštění, mají zde pokračování. Výzva k chválení je ale v dalších verších dále zdůvodněna. Bůh sám je představen tak velký a slavný, že ve 12. verši může být řečeno: „Blahoslavený národ, kteréhož Hospodin jest Bohem jeho.“ Na čem se zakládá naše chvála a děkování? Na Božích darech nebo na Bohu samém?

Verše 6, 7, 9 Jej představují jako Stvořitele. Jak velmi se kryjí tato slova s jinými výroky Bible o stvoření („Bůh řekl“ – 1. Mojžíšova 1,3.6.9...; Židům 11,3), zatím co hypotézy nevěřících ohledně vzniku věcí musí být stále revidovány.

Jak často musí Bůh zkřížit úmysly národů, poněvadž při svém přemýšlení vyřazují Boha. On ale, jenž svěřil vládu země lidem, stojí za vším a stará se o to, aby Jeho myšlenky byly vykonány. „Rada pak Hospodinova na věky trvá.“ Žádné stvoření a nic časného a pomíjivého nemůže zkřížit nebo zmařit Boží plány. Ústřední Osobou všech Jeho rad je Kristus; ale i my, kteří patříme k Jeho Církvi, jsme spolu zahrnuti do věčných Božích myšlenek (Efezským 1, 4–11).

Jsmo si vždy vědomi toho, že Bůh vidí *všechny* lidi – i nás? „Nebo že ne i hned ortel dochází pro skutek zlý“ (Kazatel 8,11), docházejí mnozí k myšlence, že Bůh si nevšímá všeho, co se děje na zemi. Jaký nesprávný obraz věčného Boha! Jemu nic neujde; také nic z toho, co se děje v tvém i mém životě. „Spatřuje všechny skutky jejich.“ Před lidmi se dá mnoho věcí skrýt, avšak nikoli před Tím, jenž stvořil srdce. Jemu jsou zjevné všechny myšlenky a pohnutky. Kéž by nás Jeho oko, když je na náš upřeno, vidělo jako takové, kteří žijí v Boží bázni a v důvěře v Boha (18. verš).

Verše 16 a 17 nám připomínají křehkost všech lidských a pozemských opor. I my věřící jsme tak lehce naklonění k tomu, abychom se opírali o lidi nebo o viditelné věci. Kéž bychom se cele opírali o Toho, jenž vykoupil naši duši a nyní chce být „ochránce (*udržovatel*) všech lidí, a zvláště věřících“ (1. Timoteovi 4,10). „On je spomožení naše, a pavéza (*štíť*) naše!“ Následek pravé důvěry je klidné a šťastné srdce. „Blahoslavený národ, kterého Hospodin jest Bohem jeho!“ (12. verš)

Pokaždé, když David na útěku před Saulem hledal útočiště u Filistínských, musel učinit bolestné zkušenosti. Naštěstí vždy našel cestu zpět do obecenství se svým Bohem. Tak tomu bylo i tentokrát (porovnej nadpis s 1. Samuelova 21, 10–15).

Jeho srdce je plné chvály a díky vůči Hospodinu, který mu přišel na pomoc i potom, co se z vlastního zavinění dostal do soužení. Směl dokonce zakusit vnitřní i vnější záchranu. Hospodin ho vysvobodil ze všech jeho soužení. Přivedl jeho srdce k pokoji. Ale Bůh tu byl se Svou záchranou i ve chvíli, kdy David byl soužen z vnějšku.

Po všech svých zkušenostech povzbuzuje David i druhé – i nás –, abychom se Boha báli a důvěřovali Mu. Chtěl by, aby i druzí prožili dobrotu Páně. Je přesvědčen, že žádný člověk nebude poškozen ani trpět nějaký nedostatek, když bude žít v Boží bázni.

Z těchto veršů také slyšíme hlas Pána Ježíše, který byl bohatý, ale kvůli nám se stal „chudým“ a „nuzným“ (7. verš; Žalm 35,10; 40,18; 41,2). To nám je zvlášť jasné, když Jej vidíme v evangeliích jako člověka, který nic neměl, ba ani místo, kde by mohl složit Svou hlavu!

Verše 13–17 nacházíme opět v Novém zákoně (1. Petra 3, 10–12). Zásady Boží vlády pro tuto zemi platí tedy za všech dob. Působení této vlády nejde v době milosti až do krajnosti, a proto v Novém zákoně chybí závěrečná věta 17. verše: „Aby vyplénil z země památku jejich.“ Ale napomenutí vzhledem k používání jazyka jsou i pro nás potřebná a užitečná. Kolik zlého jsme každý z nás už udělali jazykem! Zlá slova, neupřímná, sarkastická, nepřívětivá a zlobná slova – přecházejí jakoby sama od sebe přes naše rty. Musíme svému jazyku a svým rtům bránit v tom, aby taková slova přes ně přecházela.

Jaké povzbuzení pro nás znamená 19. verš! Pán neopustí Svůj lid. Právě těm, kteří procházejí zkouškami srdce, je zvláště blízko. Důvěra v Boha bude u Jeho lidu vždy odměněna (23. verš).

21. verš nám přivádí na mysl Pána Ježíše, který byl jako ten dokonale Spravedlivý v tomto světě. To, co bylo řečeno o velikonočním beránku, se naplnilo na pravém Božím Beránku, když římsští vojáci chtěli Ukřižovanému zlámat nohy, aby rychleji přivodili smrt (2. Mojžíšova 12,46; Jan 19,36).

V tomto Žalmu slyšíme prorocky židovský ostatek na konci dnů. Mluví o svých utrpeních a o nepřátelství vůči sobě a volají k Bohu, aby se ujal jejich věci a zastal se jich. Ale nebyl to Pán Ježíš, který mnohé z těchto zkušeností učinil už během Svého života, a zvláště na Své poslední cestě, která vedla ke kříži? Když stál zajatý před synedriem, předstupovali mnozí falešní svědkové (11. verš; Matouš 26,60). Neskládal se zástup, který Jej vedl k Pilátovi, z utrhačů a zlých lidí, kteří činili to, co čteme ve 12. verši (Lukáš 23,1)? Jak velmi Jej nenáviděli *bez příčiny* (7. a 19. verš). A On se nikdy sám nebránil. Ačkoli trpěl, nehrozil, nýbrž předával se tomu, který spravedlivě soudí (1. Petra 2, 22.23). Nenechává tedy lidi v nejasnosti ohledně následků jejich konání a ukazuje jim na budoucí dny, v nichž bude proveden spravedlivý soud (Matouš 26, 64).

Jaký příklad vznešeného smýšlení nacházíme ve verších 13 a 14! Když David viděl, že se jeho nepřátelům daří zle, nebyla v jeho srdci škodolibost, nýbrž pravý soucit. Po smrti Saule, svého nejhoršího nepřítele, nad ním naříkal (2. Samuelova 1, 17–24). V tomto postoji je nám příkladem; neboť jak často máme těžkost s tím, abychom potlačili nedobré city, když se vede špatně těm, kteří vůči nám smýšlejí zlé.

Pán Ježíš musel snášet rozličná utrpení ze strany lidí. Trpěl zvláště kvůli zlé radosti Svých nepřátel, kteří si z Něho, když visel na kříži, tropili krutý posměch a svými útržkami zraňovali Jeho citlivou duši. Jejich vášnivé „Hahá! Hahá!“ je ve Starém zákoně zaznamenáno čtyřikrát: dvakrát v našich verších (Elb. př.) a jednou v Žalmu 40,16 a v Žalmu 70,4. Ale ve dni odplaty bude připomenuto každé tvrdé slovo i všechen bezbožný posměch a bude to souzeno (Judy 14,15).

Touha po spravedlivé odplatě by neměla vyznačovat smýšlení nás křesťanů, poněvadž stojíme pod milostí. K nám se Bůh obrátil s nekonečnou milostí, takže i naše smýšlení by něco z toho mělo odrážet. Jinak tomu bude s věrným ostatkem bohabojných Židů. Ten se jednou, až projde zkouškami a bude vnitřně skloněn, obrátí k Bohu jako k Tomu jedinému, od něhož může očekávat záchranu, a sice způsobem, který byl zaslíben izraelskému národu a ostatku podle v zákoně a prorocích zjevené Boží vlády. Při čtení a studiu Žalmů je důležité nezapomínat na toto hledisko.

V prvních verších popisuje David bezbožného, který myšlenky na Boha a Jeho práva zcela vypudil ze svého života. Duch Svátý používá druhý verš tohoto Žalmu v Novém zákoně, aby uzavřel seznam starozákonních citátů, které dokazují absolutní zkaženost člověka (Římanům 3,18).

Bojí se nyní David zlého? Nikoli! Jeho zraky jsou upřeny na Boha. Ví, že u Něho je naprosto bezpečný. Plány bezbožníků nesahají až k nebi, ani nemohou zmařit Boží rady a Jeho vládu. – Jak krásné jsou vlastnosti Boží *dobroty* v tomto Žalmu: ta sahá až k nebi (srv. s Žalm 103,11); je vzácná (cenná a výtečná); trvá stále, dokud nedosáhneme cíle.

„U tebe jest studnice života.“ Od té doby, kdy Pán Ježíš přišel na tuto zem, můžeme s apoštolem Janem říci: „Ten život zjeven jest, a my jsme viděli, a svědčíme, i zvěstujeme vám ten život věčný, kterýž byl u Otce, a zjeven jest nám.“ (1. Jana 1,2) Boží Syn je sám věčný život, ale tento život je také v Něm a proudí k tomu, kdo věří v Syna Božího, který se stal člověkem (1. Jana 5,20; Jan 1,4; 3,16).

Svět, který nás obklopuje, je plný nespravedlnosti. Často má ten, kdo se nestará o Boha ani o Jeho nařízení, větší úspěch, než věrný věřící. Ale to nás nemá znepokojovat. Doba, kdy Bůh ve Své vládě přímo zasáhne, ještě nepřišla. Bude tu, až Kristus zřídí Své království ve slávě.

Tento Žalm obsahuje důležitá a poučná napomenutí ohledně smýšlení, které nás má dnes vyznačovat. „Nehněvej se příčinou zlostníků“, když se jim dobře daří. Kéž bychom měli zármutek kvůli všemu zlu okolo sebe, ale přenechme Bohu, aby soudil nespravedlnost. Naše smýšlení smí být charakterizováno důvěrou v Boha. Jako Boží děti se smíme pohybovat v mohutném území víry, což je vyjádřeno slovy: „Přebývej na (v) zemi.“ Pak následuje milé povzbuzení: „Těš se v Hospodinu!“ – jinými slovy: „Zůstaňte ve mně... zůstaňte v mé lásce“ (Jan 15, 4.9).

Jak obsažné jsou verše 5–7! Nejprve k nám Pán volá: Předej mi to, co ti činí těžkosti; je to pro tebe příliš těžké! Chtěl by, abychom vše, zvláště vzhledem k nám neznámé budoucnosti, s důvěrou přenechali Jemu, a pak *tiše* čekali, až přijde Jeho pomoc. A ta přijde!

Žalmista nezůstává stát u přítomné nespravedlnosti. Vidí konec jak spravedlivého, tak i bezbožného, a na tom konečně záleží. Když bohatý muž v Lukáši 16 otevřel po své smrti v hádes své oči a byl v mukách, řekl mu Abraham: „Rozpomeň se, žes ty vzal dobré věci své v životě svém.“ Žil nádherný život bez Boha, a nyní na věčnosti byl v místě muk. Jak je to hrozné! Připomeňme si to znovu: „Svět pak hyne i žádost jeho, ale kdož činí vůli Boží, tenť trvá na věky.“ (1. Jana 2,17)

Jakou útěchu nám dávají verše 23 a 24! Nemusíme my všichni s Jakubem říci: „V mnohémť zajisté klesáme všickni.“ (Jakuba 3, 2)? Ale je tu ruka, která nás drží a opět vzpřimuje: Ježíš Kristus, ten spravedlivý. On je naším Přímluvcem u Otce, když jsme zhřešili (1. Jana 2,1).

Davidovou životní zkušeností bylo, že spravedlivý není od Boha nikdy opuštěn nebo zanechán. To bylo také přesvědčení apoštola Pavla: „Proto zajisté i pracujeme, i pohanění neseme, že naději máme v Bohu živém, kterýž jest ochránce všech lidí, a zvláště věřících.“ (1. Timoteovi 4,10)

V posledních verších nacházíme některé všeobecné zásady, které se týkají jak cest Boží vlády, tak i chození věřícího: má se vystříhat zlého a činit dobré. Avšak bezbožné a přestupníky, kteří nezmění svůj postoj a smýšlení vůči Bohu, dříve či později zasáhne trest.

Když Boží slovo je nejen jako známost v mé hlavě, nýbrž i v mém srdci (31. verš), pak budu mluvit pravdu a spravedlnost (30. verš), tj. budu vidět a posuzovat věci v souladu s Bohem.

Upřímný dosáhne pokoje. Zde se samozřejmě nemluví o pokoji, který získá svědomí hříšníka skrze drahou Kristovu krev, nýbrž o Božím pokoji, který naplňuje srdce, když jsem vše otevřeně před Něho přinesl (Filipským 4, 6–7). Je to výsledek života v Boží bázni a v obecenství s Ním.

Žalm končí Hospodinovým spasením. Jaká je to útěcha pro každou souženou duši! On je naše síla a naše obrana v dobách trápení. On je ale také činný pro ty, kteří v Něho důvěřují: Pomůže jim a ochrání je.

David se zde nachází ve velmi smutném stavu. Je těžce nemocen a vidí v tom Boží ruku. Mluví jako malomocný, který musí žít mimo tábor, vzdálen od každého kontaktu s lidmi. – Není ale malomocenství obrazem toho, co v našem životě způsobil hřích? Kde je pro usvědčeného hříšníka nebo věřícího, jenž stojí pod kázní, ještě nějaká záchrana? Jedině a pouze u Toho, který je čistý a který není kontaktem s touto nemocí znečištěn ani nakažen (Marek 1, 41.42), který ale jako čistý a svatý byl za nás „učiněn hříchem“ (2. Korintským 5,21): u Pána Ježíše Krista.

David zná toto útočiště, neboť říká: „Vzdychání mé není před tebou skryto.“ (10. verš) Ach my smíme před svým Spasitelem vzdychat. Smíme před Něho přinášet svou neschopnost, svou slabost, a také i své selhání, svou porážku. A co nám On za to dá? Na upřímné vyznání (19. verš) dává odpuštění a obecenství s Ním; naší slabosti vychází vstříc Svou milostí. „Řekl mi: Dosti máš na mé milosti, neboť moc má v nemoci (*slabosti*) dokonává se.“ Jaká to je odpověď na naše vzdechy!

David nejen na sobě cítí Boží ruku, vidí se také konfrontován s nespravedlivým nepřátelstvím lidí. Podobné zkušenosti budou v budoucnosti činit bohabojní Židé. Vedle nepřátelství ze strany nevěřících lidí z jejich národa na nich bude také těžce ležet hrozný hřích jejich národa, který prolil krev Ježíše, toho vskutku Spravedlivého (Zachariáš 12,10).

Mnohé výrazy z úst zkoušeného Davida nám poukazují na utrpení Pána Ježíše jako člověka. To, o čem mluví 13. verš, nám dotvrzují mnohá místa v evangeliích, která mluví o tom, že lidé usilovali o život Pána Ježíše. Začalo to už krátce po Jeho narození a neustalo to, dokud Jeho nepřátelé nedosáhli svého cíle (Matouš 2,13; 12,14; Jan 8,6 atd.). – Nebyl On „němý“ (verše 14 a 15), který se Svým žalobníkům nebránil (Matouš 26,63; 27,12.14)? „Jako ovce před těmi, kdož ji stříhou, oněměl, aniž otevřel úst svých.“ (Izaiáš 53,7) – „Mnoho je těch, kteří mne bez příčiny nenávidí.“ Měl zástup nějaký důvod pro to, aby požadoval ukřižování Pána Ježíše? Nikoli! Byla to nenávist jejich srdcí, která je přivedla tak daleko (Matouš 27, 18.23). – Tak opláceli zlým za dobré Tomu, který hledal jen dobré, který „cho-dil, dobře čině, a uzdravuje všechny posedlé od ďábla; nebo Bůh s ním byl“ (Skutky 10,38).

Když David musel utíkat před svým synem Absolonem a potkal se s ním Semei, stalo se to, o čem mluví první verše tohoto Žalmu: mlčel vůči obviněním zlého člověka (2. Samuelova 16, 5–14). Jak těžké je pro nás často mlčení, zvláště když máme dojem, že se nám děje křivda. Ale není to známkou pravé Boží bázně, když zvažujeme svá slova, dříve než je vyslovíme?

Je dobré, když si jsme jako David vědomi toho, že jsme na této zemi jen krátký čas. Měřeno věčností je délka našeho života jako nic, a přece jak je rozhodující! Nevěřící člověk je plný neklidu a snaží se přes všechny nepříznivé okolnosti užít za svého krátkého života to nejlepší. Kde tu zůstávají myšlenky na budoucnost? Oč lépe je na tom věřící, který důvěřuje Pánu! Nalézá v Bohu jistou naději. Bůh nezkłame toho, kdo na Něho očekává. Mnohá přání se nenaplní, ale zbožný člověk ví, že je skryt v Bohu a že žívá naděje, kterou nese v srdci, jej nezkłame. Zde na zemi zůstává cizincem a příchozím; v nebi však bude věčně v domě Otce jako dítě a jako syn. Vzhledem ke slavné budoucnosti této země za tisíciletého království bude Božím dědicem a spoludědicem Kristovým.

Nezakusili jsme už všichni, kteří jsme vlastnictvím Pána Ježíše, pravdivost veršů 3 a 4? Z bahna hříchu nás přivedl na výši Boží přízně. Tu můžeme zpívat. Ačkoli se ještě nacházíme v poušti, kde je třeba zlétat skály a přemáhat nepřátele, smíme ustavičně zpívat chvalozpěv, poněvadž On upevnil naše kroky na cestě víry.

V tomto Žalmu se však Duch Svatý snaží představit nám především Pána Ježíše. Verše 7–9 jsou citovány v Židům 10,5–7 a jsou použity na Krista. Z výrazu „uši jsi mi otevřel (*připravil*)“ se v Novém zákoně stává „ale tělo jsi mi způsobil“. Boží Syn musel přijmout lidské tělo, aby v něm jako Boží Služebník mohl slyšet a poslouchat.

Zmíněná kniha je kniha Božích rad. Kristus, jako střed všech Jeho rad, přišel v plnosti času na tuto zem, aby naplnil vše, co bylo nutné, aby se mohly uskutečnit všechny Boží myšlenky s lidmi všeobecně, s Jeho pozemským lidem a s Jeho stvořením.

Když Pán Ježíš žil na této zemi, mohl říci: „Zákon tvůj jest uprostřed vnitřností mých.“ Boží slovo zaujímalo v Jeho životě centrální místo. Jak my necháváme Boží slovo ovlivňovat náš život? Vládne nad každým naším jednáním?

I další verše tohoto Žalmu nám ukazují Pána Ježíše jako závislého člověka na této zemi. Miloval Boží spravedlnost, ale neponechával si ji sám pro sebe. Mluvil o ní ke Svému lidu. To však vyvolávalo proti Němu nepřátelství samospravedlivých farizeů. Konal Svou službu věrně a svědčil nejen slovy, nýbrž i Svým jednáním o Boží spravedlnosti. Čím jasněji ji vykonával, tím větší bylo rozhořčení Jeho nepřátel.

Jak úchvatná jsou ale slova 13. verše. Nezapomínejme, že Pán Ježíš byl skutečný člověk. Cítil každou bolest a každé utrpení, kterým musel procházet; ale jak trpěl, když učinil mé a tvé nepravosti Svými a jako Nositel hříchů předstoupil před Boha!

18. verš shrnuje to, co Pán zde na zemi prožil. On, Pán slávy, se stal chudým a nuzným. Neměl nic, neměl domov; ale věděl o blízkosti Svého Boha a Otce. Mohl říci: „Ale ten, kterýž mne poslal, se mnou jest. Neopustilť mne samého Otec; nebo což jest jemu libého, to já činím vždycky.“ (Jan 8,29; 16,32) Na celé Svě cestě se opíral jen o Boží pomoc. Nikdy neopustil postavení závislosti. Jaký je to příklad pro nás!

Když David musel utíkat před Absolonem a Achitofelem a když mu Semei utrhal, tu zde byl jeden, který dbal o nuzného krále: Barzillai Galádský (2. Samuelova 17, 27–29). Když ve spojení s posledním veršem předchozího Žalmu vidíme v tom „nuzném“ Pána Ježíše, pak Barzillai je obrazem všech těch, kteří se v době zavržení Pána stavějí na Jeho stranu. O nich říká: „Vy pak jste ti, kteříž jste v mých pokušeních se mnou zůstali.“ (Lukáš 22, 28) Tak jako 2. verš, i Pán *blahoslaví* ty, kteří se na Něm nezhoršili (Lukáš 7,23). Ale pýcha života a běh bezbožného světa působí, že naše následování tohoto „nuzného“ není snadnou a zábavnou věcí.

10. verš se doslovně splnil při Pánu Ježíši, takže použitím tohoto místa mluvil učedníkům o Jidášovi Iškarjotském, který Jej zradil (Jan 13, 18–30). Jak velmi to Pána bolelo a jak Jím otřásl, že jeden z Jeho učedníků se takto proti Němu postavil!

David jistě sám prožil zkušenosti, které popisuje ve verších 6–10. Avšak my v tom poznáváme mnohé z toho, co nosili nepřátelé Pána Ježíše ve svých srdcích. Toužili po dni Jeho smrti a často s Ním mluvili v pokrytectví a falši a snažili se chytit Jej do léčky.

Velkým tématem 2. Mojžíšovy knihy je vysvobození z otroctví vykoupením a mocí. V této Knize čteme o vyjití izraelského lidu z Egypta a o začátku jejich cesty pouští. Tak jako každá starozákonní kniha, je i tato kniha pro nás křesťany plná duchovního poučení. Vše, co se stalo Izraelitům, nám má sloužit za příklad k našemu napomenutí (1. Korintským 10,6.11).

Po krátkém opakování popisu Jákobovy rodiny (srv. s 1. Mojžíšovou 46, 8–27) líčí Duch Svatý poměry v Egyptě za krále „kterýž neznal Jozefa“. Egypt je v Písmu vždy obrazem světa. Zde je viděn pod vládou boha a knížete tohoto světa (satana), který stojí v odporu vůči Bohu a Jeho lidu. Jeho cílem je zabránit rozmnožení tohoto lidu, decimovat ho a utlačovat. Ale Bůh na Svůj lid nezapomíná, ačkoli on na Něho snad zapomněl (12. verš).

Tak se Izrael v Egyptě stává obrazem stavu přirozeného člověka. Avšak dříve než přijde osvobození, musí Izrael přijít až k bodu krajní nouze a zoufalství, podobně jako mladší syn v Lukáši 15. Hříšník musí skutečně cítit tvrdost satanova železného otrockého jha a hříchu, dříve než mu může Bůh pomoci. Bez pravého pokání není ani pravého obrácení.

Farao podnikl druhý pokus, aby oslabil izraelský národ a časem ho zkazil. Jako absolutní vládce mohl od svých poddaných vyžadovat vše. Běda tomu, kdo se protivil jeho vůli! A přece to učinily dvě bohobojné porodní báby. Oběma ženám bylo při tomto králově příkazu jasné, že jejich první povinností a úkolem je bát se Boha. Když lidé od nás vyžadují něco, co by nás svádělo k neposlušnosti proti Bohu, pak platí slova, která kdysi apoštolé řekli svým soudcům: „Více sluší poslouchati Boha než lidí.“ (Skutky 5,29)

A Bůh neopustí ty, kteří se Ho bojí a stavějí se za Jeho věc. „I učinil dobře Bůh těm babám.“ – „Když je Bůh pro nás, kdo proti nám?“ (Římanům 8,31 – přel.) Protože je Bůh vzal do ochrany, nemohl ani mocný Farao těmto dvěma slabým ženám učinit nic zlého.

I když se nepřítel nepostavil proti Bohu, jeho nepřátelství zůstávalo. Poručil nyní *všemu svému lidu*, aby každého novorozeného chlapce Hebrejců uvrhli do řeky. Další kapitola ukazuje, jak Bůh právě tento příkaz použil k tomu, aby připravil osvoboditele pro Svůj lid.

K lepšímu a plnějšímu porozumění této kapitole je dobré si k ní přečíst komentář Ducha Svatého v epištole Židům 11, 23–26. Jestliže v našich verších nacházíme lidskou stránku různých činů, tu epištola Židům ukazuje více Boží stránku. Ukazuje nám, jak Bůh posuzuje jednání Svého lidu.

Narozením chlapce se izraelští rodiče Amram a Jochebed (4. Mojžíšova 26,59) dostali do skutečně těžké situace. Jak mohli odporovat rozkazu despotického krále? Odpověď nalézáme v Novém zákoně: „*Věrou* Mojžíš, narodiv se, ukryt byl za tři měsíce od rodičů svých, proto že viděli krásné pacholátko, a nebáli se rozkazu královského.“ (Židům 11,23) Důvěřovali Bohu a On jim pomohl, jako kdysi Danielovým přátelům (Daniel 3,16.17). Vládci tohoto světa jsou bezmocni vůči těm, kteří jsou živou vírou spojeni s Bohem.

Když už děťátko nemohli déle skrývat, museli učinit další krok víry. Ve vodotěsné ošatce byl ten maličký položen na vodu, která by podle královského výnosu pro něho znamenala smrt. Ale skrze Boží milost byl z vody zachráněn a obdržel jméno, které mu vždy připomínalo tuto záchranu (Mojžíš = vytažený z vody).

O době, kterou Mojžíš strávil na Faraonově dvoře, zde prakticky není žádná zmínka. Ze Skutků apoštolských 7,22 víme, že v této době byl „vyučen vší moudrosti Egyptské“. Vyvinul se v muže, který „byl mocný v řečech i skutcích“.

Událost v našich verších se stala, když Mojžíšovi „bylo čtyřidceti let“ (Skutky 7,23). Při čtení těchto veršů bychom mohli mít za to, že zabití Egyptského mohlo být impulzivním činem velkorysého srdce, které se nemohlo dívat na bezpráví. Ale jak posuzoval tento skutek Bůh? To čteme v epištole Židům 11, 24.25: „Věrou Mojžíš, byv již dorostlý, odepřel slouti synem dcery Faraonovy, vyvoliv sobě raději protivenství trpěti s lidem Božím, nežli časné a hříšné pohodlí míti.“

Mojžíš jednal bezpochyby tělesně. Ještě nepoznal svou bezcennost. Musel ještě pochopit, že k osvobození Izraele nemůže dojít mocí zbraní, nýbrž jedině Boží mocí (srv. se Skutky ap. 7,25). Ale měl přání činit něco pro Boha. Tak byl tento skutek chybným krokem muže, který měl víru a dokázal ji svým „odepřením“ a „volbou“ (Židům 11, 24.25).

Mojžíš musel zakusit následky svého zlého činu a utéci před Faraonem z Egyptské země. Ale nacházel se stále ještě na stezce víry. „Věrou opustil Egypt, neboje se hněvu královského; nebo jako by viděl neviditelného, tak se utvrdil.“ (Židům 11,27)

Od tohoto bodu se tento muž stává obrazem Krista v Jeho zavržení; neboť byl jako Kristus zavržen svým lidem, který miloval. Žena, kterou Bůh Svému služebníkovvi v této době daroval, mluví o Církvi. Zefora je obrazem Církve, tzn. celku všech věřících křesťanů, ve spojení s Kristem, který byl Svým národem vyvržen.

Avšak Mojžíš dlí srdcem stále ještě u svého lidu. A tak nazývá svého syna Gerson (= „cizinec zde“ nebo „vyhnanství“). Ani Pavel, velký apoštol pohanů, nemohl zapomenout na svůj lid, na Židy. Jak velmi zjevoval Kristovo smýšlení, když psal Římanům o „velkém zármutku“ a „ustavičné bolesti v srdci mém“, kterou cítil k příslušníkům svého národa (Římanům 9,2.3; Lukáš 13,34; 19, 41.42).

Poslední verše nám ukazují smutný stav lidu a zároveň zjevují Boží věrnost a soucit.

V návaznosti na poslední verše druhé kapitoly, kde Bůh vzhlédl na Izraele a poznal, se nyní zjevuje Mojžíšovi v hořícím trnitém keři. Přitom plamen ohně je symbolem Boží svatosti a keř ukazuje na Izrael, který by za normálních okolností shořel v ohnivě peci Egypta. Ale Bůh udržel tento lid při životě a chtěl jej osvobodit.

Aby mohl Mojžíš obdržet další sdělení od Boha, musel vyzout svou obuv – tj. musel uznat Boží svatost. Bůh je sice také Bohem milosti, milosrdenství a lásky, ale nikdy by nás nemohl nechat zakoušet tyto vlastnosti bez kříže našeho Pána Ježíše Krista, kde Boží svatost trestala Zástupce za naše hříchy a přestoupení, čímž bylo Jeho nárokům plně učiněno zadost.

Pořadí v Božích sděleních (verše 6 – 10) je pozoruhodné:

1. Bůh se zjevuje. Jeho vlastní bytost je základem všech Jeho činů.
2. Stav Jeho lidu je příležitostí pro Jeho působení.
3. Předsevzetím bylo zachránit Izraele z Egypta a přivést ho do dobré země. (Všimni si: poušť nepatří k Božímu předsevzetí, patří ale k Jeho cestám s námi.)
4. Mojžíš je povolán za vůdce. Měl nejprve jít k Faraoovi, aby způsobil propuštění lidu.

Nyní přicházíme ke smutnému selhání na straně Mojžíše. Když ještě žil v Egyptě, jednal dříve, než byl poslán. Nyní, po 40 letech pastýřské služby na poušti, už nechtěl být pověřen takovým velkolepým úkolem. Ano, vznášel jednu námitku za druhou, až unavil Hospodinu trpělivost a shovívavost a Jeho hněv vzplanul proti němu (kap. 4,14).

Jaké to byly námitky a těžkosti, které Mojžíš uplatňoval? Ptá se: „Kdo jsem *já*?“ Je jistě dobře, když si o sobě nic nemyslíme, ale měli bychom především vysoce smýšlet o našem Bohu. Hospodin jej povzbuzuje: „Však budu s tebou.“ Pak se Mojžíš ptá na Boží jméno, ačkoli Bůh se již zjevil (6. verš). Ale strach a pochybnosti nelze uspokojit! Bůh v milosti snáší zdráhajícího se služebníka a odpovídá: „Jsem, kterýž jsem.“ Vyjadřuje tím Svou podstatu jako Boha. On je ten věčně jsoucí (srv. s odpovědí Pána Ježíše nevěřícím Židům v Jan 8,58). Pak Bůh opakuje Své jméno, s nímž byla spojena zaslíbení Izraeli: Bůh Abrahamův, Izákův a Jákobův. Jaká milost!

Bůh Mojžíšovi řekl: „Poslechnou hlasu tvého.“ (kap. 3,18) Ale Mojžíš nevěřil a odpověděl: „Aj, neuvěří mi.“ To by stačilo k tomu, aby byl jako Boží služebník zavržen. Ale Pán je trpělivý a shovívavý, „dlouhočekající a hojný v milosrdenství“ (kap. 34, 6)! Snáší Svého služebníka a posiluje ho tím, že mu dává zvláštní znamení.

Tato znamení mají symbolický význam ve spojení s věcí, která je nyní v chodu. *Hůl* je znamení *autority* a *moci*. Když byla uvržena na zem, stala se hadem, obrazem satana. V Egyptě vládla satanova moc; ale had se opět stal holí, jakmile ho Mojžíš uchopil za ocas. Hůl v Mojžíšově ruce měla nadále být holí *autority* a *Božího soudu*. – *Malomocenství* je obrazem *hříchu*, především jeho působení. Druhé znamení mluví tedy o hříchu a o jeho uzdravení. Víme, že to bylo možné jen skrze smrt Krista. Krev Ježíše Krista, Božího Syna, očišťuje od všelikého hříchu. – *Voda* znamená *osvěžení*, které přichází od Boha. Když je však vylita na zem, na souš, stává se *soudem*.

Vybaven takovými znameními, mohl se Mojžíš vrátit s vírou, že i ten nejzatvrzelejší pochybovač bude přesvědčen.

Přes všechnu pomoc z Boží strany nebyl Mojžíš ještě přesvědčen. Jeho námitka ukazuje, jak si sám stál v cestě a zatemňoval si pohled víry. Byla to jeho obratnost v řeči, nebo moc Páně, která měla způsobit osvození Izraele?

Nemysleli jsme si už také někdy, že při zvěstování evangelia je schopnost pěkně mluvit to podstatné k tomu, aby byla dosažena srdce lidí? Pavel smýšlel jinak (1. Korintským 2, 1.4). Bůh vychází Svému služebníkovvi ještě jednou vstříc. On, který stvořil ústa, mu říká: „Já budu v ústech tvých (*tvými ústy*).“ Služebník se musí naučit, že sám není nic, ale ctěn má být Pán.

Mojžíš přichází ještě s poslední námitkou: Pošli, koho chceš, jen ne mne! Nyní je Boží trpělivost u konce. V tom, co Bůh nyní ustanovuje, utrpí Mojžíš ztrátu, která mu na další cestě ještě často způsobí těžkosti: Aron je mu postaven po bok. Boží předsevzetí nemůže být zmařeno, ale my budeme pociťovat následky své svévole a neposlušnosti. Tak tomu bylo u Mojžíše.

Bůh urovnal cestu pro Mojžíše. Jeho tchán jej nechal v míru odejít a Bůh mu dal na cestu zvláštní povzbuzení (19. verš).

Ještě dříve než Mojžíš přichází do Egypta, sděluje mu Bůh krátce, jak budou věci probíhat. Poučuje ho ale také o pravém vztahu, do kterého Izraele k sobě přivedl. Je to postavení, které mluví o milosti: „Syn můj, prvozený můj jest Izrael!“

Nyní zbývá ještě jedna věc, aby Mojžíš byl učiněn schopným pro svůj úkol. Musí prokázat věrnost v okruhu své osobní odpovědnosti, dříve než se bude moci stát prostředníkem Boží moci. Poslušnost doma musí předcházet rozvinutí moci před světem. To nám má ukázat výjev v hospodě. Z nějakého důvodu, který neznáme, zanedbal Mojžíš obřezat svého syna. Možná že mu v tom bránila jeho žena. Nyní musela tento úkon provést sama, aby její muž zůstal naživu. Avšak odpovědný v domě byl v každém případě muž a otec.

Závěrečné verše jsou nadmíru krásné. Mojžíš se na Boží hoře (kap. 3,1) setkává se svým bratrem. Spolu předstupují před lid a zvěstují jim všechna Boží slova. Lid věří a je dotčen milostí, ve které je Bůh navštívil. Sklánějí se a klaní se.

5. a 6. kapitola tvoří úvod k soudům, které Bůh uvede na Faraona. Důrazným způsobem ukazují, jak Bůh jedná. V milosti nechává králi skrze Mojžíše a Arona přinést poselství a dává mu příležitost k poslušnosti. Stejně jedná Bůh dnes. Soudy, které uvede na tuto zemi, jsou blízko; ale ve Své shovívavosti nabízí ještě dnes lidem milost (2. Petra 3,9). Zítra ji možná už nabízet nebude!

Boží předsevzetí osvobodit Svůj lid je uspokojením Jeho srdce (1. verš). Jaká to je vzácná myšlenka, že Boží radostí je starat se o naše vykoupení! Avšak Farao je v počátečních kapitolách 2. Mojžíšovy knihy jasným obrazem satana, boha tohoto světa. Jako takový nenávidí Boha a podniká všechno, aby zabránil osvobození Jeho lidu. Výhled, že ztratí své otroky, jej přivádí k hněvu. Proto jejich pouta utahuje ještě pevněji. Přidaná práce měla u Izraelitů zahnat každou myšlenku na nějaký odchod k obětování Bohu.

Tak jedná satan s každou duší, která by chtěla uniknout z okruhu jeho moci. Vrhá ji do většího zaměstnání, do víru vzrušení a aktivity, aby zahnal všechna taková přání z jejích myšlenek. Tu může pomoci jen víra v Pána Ježíše Krista, který tomuto nepříteli vzal moc (Židům 2, 14.15).

Šafáři Izraelitů šli ve svém soužení k Faraonovi. Ale volají nadarmo, neboť satan nezná milosrdenství. Zklamání tím, že se jim nedostalo úlevy, obracejí se na Mojžíše a Arona. Jak mnoho hříšníků učinilo stejnou zkušenost. Když někdo začne cítit svou vinu, cítí ruku sata na sobě ještě tíživěji a je nakloněn toužit po dnech, kdy byl ještě volný od těchto konfliktů a starostí a nepozoruje, že toto zarmoucení je cestou k osvobození.

Ačkoli Mojžíšovo jednání nesvědčí o víře a vyčkávání na Boha, přece zjevuje pravý soucit ke svým utlačovaným bratrům. A není prvním předpokladem pro to, aby chom mohli druhým pomoci, to, že se učiníme zajedno se stavem dotyčného?

Až do té doby dosáhl Bůh už dvou důležitých věcí: Ukázal Mojžíšovi a lidu charakter jejich utlačovatele a druh jejich jha, a přitom je přivedl k přesvědčení o beznadějnosti jejich postavení. To je vždy Jeho způsob jednání. Nikdy se lidem nepředstavuje jako Spasitel a Zachránce dříve, než vědí, že jsou provinilí a že nemají naději. Pán Ježíš řekl: „Nepřišel jsem volati spravedlivých, ale hříšných ku pokání.“ (Lukáš 5,32)

V prvních verších této kapitoly máme důležité Boží zjevení. Poprvé přivádí Své jméno *Jehova* do spojení s izraelským lidem. Toto Boží jméno je vyhrazené zvláště Jeho pozemskému lidu. Jako Jehova byl v jeho středu, aby ho vykoupil (srv. s Žalm 103,3.4). Nikdy však není Jehovou pro křesťana. My jsme byli přivedeni do mnohem bližšího vztahu k Bohu a k Pánu Ježíši. Pán to zjevil Marii Magdaléně, když jí řekl: „Jdi k bratřím mým, a pověz jim: Vstupuji k Otci svému, a k Otci vašemu, k Bohu svému, a k Bohu vašemu.“ (Jan 20,17)

Mojžíš přináší všechna ta vzácná Boží slova lidu; ale lidé jsou hluší vůči milostivému poselství Páně. Krajní beznadějnost a jejich bída zcela zatemnily jejich duše. Pak je Mojžíš poslán k Faraonovi. Avšak z prožitého zklamání vyvěrá jeho zvolání: „Kterakž tedy poslechne mne Farao, a já jsem zpozdlý (*neobřezaný*) v řeči?“ Když chceme těžkosti ve službě pro Pána zmoci tím, co jsme nebo co můžeme, dopustíme se vždy velké chyby. Jde o otázku: Co je Bůh a co On může? Těžkosti, které se před nás vrší jako hory, jsou pro Boha jen příležitostmi, aby dokázal Svou všemohoucnost.

Přečtené verše tvoří vsuvku v průběhu událostí. Dříve než začne spor mezi Hospodinem a Faraonem, který skončí vyjitím dětí Izraele z Egypta, ukazuje Duch Svatý původ mužů, skrze něž mluvil k Faraonovi a vyvedl lid.

Ačkoli Aron byl starší, stává se vůdcem Mojžíš. Milost není vázána pořádkem přirozenosti. Sice uznává přirozené vztahy, které Bůh stvořil, ale jinak jedná podle vlastních zákonů. Bůh ve Svě svrchovanosti vyvolil Mojžíše a nikoli Arona. Jako následek Mojžíšova selhání a aby vyšel vstříc jeho slabosti, dal mu Bůh po bok jeho bratra. Boží pořadí tedy zní: Mojžíš a Aron; přirozené naproti tomu: Aron a Mojžíš (26. verš).

Poslední tři verše opět spojují vyprávění s 10. veršem; neboť Mojžíšova námitka ve 30. verši je stejná jako v 12. verši. Ale opakování není bezdůvodné. V kapitolách 3 a 4 přednesl ve svých odpovědích Bohu *pět* těžkostí jako námitky. Zde v šesté kapitole k tomu přistupují ještě další *dvě*. *Sedm* námitek je dokonalým ukázněním Mojžíšovy slabosti a nevěry. Zároveň vystupuje na světlo Boží podstata ve vši dokonalosti Jeho milosti, lásky, milosrdenství a pravdy. Jeho jméno buď velebeno!

Prvních sedm veršů stojí, abychom tak řekli, jako nadpis nad následujícím vyprávěním, které končí až 11. kapitolou. Je to smutně vážná zpráva o soudech, které následují jeden po druhém, které padaly na Egypt s rostoucí prudkostí, až Bůh přinutil Faraona, aby propustil Jeho lid z tvrdého otroctví.

Ještě než ty věci přijdou, sděluje Bůh Své myšlenky Svým služebníkům. Připravuje je tak na jejich úkol a posiluje jejich víru. Pán nám podobným způsobem zjevil průběh dějin tohoto světa. Na jedné straně varuje před blízko stojícími soudy, které zastihnou všechny, kteří nedbají na pozvání Jeho milosti. Na druhé straně nás povzbuzuje jistou vyhlídkou na vykoupení našeho těla při Svém brzkém příchodu k našemu vtržení. Jaká je to milost z Boží strany, že nám sděluje Své myšlenky vzhledem k budoucnosti!

3. verš dává vždy znovu podnět k diskusím. Sám nepřítel používá tohoto verše, aby otázku nastolil: V čem spočíval Faraonův hřích, když Bůh zatvrdil jeho srdce? Pečlivý čtenář Bible zjistí, že k zatvrzení skrze Boha došlo teprve tehdy, když Farao vícekrát vědomě sám zatvrdil své srdce a postavil se proti Bohu. Boží milost je veliká, ale netrvá provždy. To platí také pro všechny lidi, kteří žijí dnes. Když je překročena hranice, zůstává už jen soud (viz 2. Tesalonickým 2, 9–12).

Když ve verších 10–13 oba mužové, Mojžíš a Aron, předložili své pověření ve formě zázraku, padá na Egypt první soud: všechna voda je proměněna v krev. V tomto konfliktu mezi Bohem a Faraonem je zasaženo vše, v co král důvěřoval. Byl to soud nad bohy Egypta (kap. 12,2; 4. Mojžíšova 33,4). První rána padá na Nil. Ten byl pro Egyptany „svatý“ a je zdrojem života a osvěžení pro Egypt a jeho obyvatele. Krev mluví o smrti a soudu (ryby umírají).

Mojžíš a Aron tu nestojí se svými divy sami. „A učinili i ti čarodějníci Egyptští skrze čáry své tolikéž.“ (7,11.22; 8,7) Je to satanova zásada, že Boha napodobuje. Když s otevřeným odporem proti pravdě nemá úspěch, vystupuje jako anděl světla (2. Korintským 11,14), aby lidi svedl. Tuto taktiku používá i dnes. A tak jsou v poslední epištole apoštola Pavla – 2. epištole Timoteovi – lidé, kteří mají jen „způsob pobožnosti“, ale zapírají její moc, srovnávání s kouzelníky Jannesem a Jambresem z doby Mojžíšovy (2. Timoteovi 3, 5.8). Avšak Bohu buď dík, On nám skrze Ducha Svatého, který přebývá v každém pravém věřícím, a skrze Boží slovo dal bezpečnou ochranu proti těmto satanovým svodům (1. Jana 2, 26.27).

ŠÍŘENÍ PÍSMĚ SVATÉHO
pošt. přihrádka č. 21
530 03 – PARDUBICE 3